

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

ТРЕТЬОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

07–08 лютого 2024 року

Adaptive Processes in Education

Collection of Materials

3rd International Scientific Forum

February 7–8, 2024

Київ-Харків / Kyiv-Kharkiv
2024

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)

A 28

DOI 10.33296/theses-forum-2024

Рекомендовано до друку засіданням Ради Громадської організації
«Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
(№ 2 від 20 лютого 2024 року)

Затверджено до друку рішенням засідання Науково-технічної ради
Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків
(протокол № 6 від 27 лютого 2024 року)

Recommended for publication by the meeting of the Council
of the Public Organization «School of Adaptive Management of Social and Pedagogical Systems»
(Protocol No 2 from February 20, 2024)

Recommended for Publication by the Academic Council
of the Ukrainian Engineering and Pedagogics Academy
(Protocol No 6 from February 27, 2024)

Рецензенти / Reviewers:

Гриньова Марина Вікторівна
Marina GRINYOVA

доктор педагогічних наук, професор, член-кор. НАПН України
Doctor in Education, Professor, Corresponding Member in NAES of Ukraine;

Брюханова Наталія Олександрівна
Natalia BRYUKHANOVA

доктор педагогічних наук, професор
Doctor in Education, Professor;

Прохорова Вікторія Володимирівна
Victoria PROKHOROVA

доктор економічних наук, професор
Doctor of Economics, Professor

A 28

Адаптивні процеси в освіті: збірник матеріалів (тез доповідей) 3-го Міжнародного наукового форуму / за заг. ред. Г.В. Єльнікової; ред. кол.: О.Л. Ануфрієва, Л.О. Бачієва, В.М. Гладкова, Г.Ю. Кравченко, З.В. Рябова; упоряд. Я.Й. Васильченко. Київ: Юстон, 2024, 272 с.
Adaptive Processes in Education: collection of materials (abstracts) of the 3rd International Scientific Forum / for general edr. H. Yelnykova; edr. col.: O. Anufrieva, L. Bachieva, V. Hladkova, H. Kravchenko, Z. Ryabova; comp. Ya. Vasilchenko. Kyiv: Yuston, 2024, 272 p.

ISBN 978-617-8335-16-8

Збірник матеріалів Третього Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті», що пройшов 07-08 лютого 2024 року в режимі онлайн, містить тези доповідей учасників та основні організаційні документи заходу.

Тематику публікацій розміщено за науковими панелями Форуму. У працях висвітлені актуальні питання розвитку освіти в Україні, розкриті такі напрями: адаптивні процеси в освіті в умовах невизначеності; адаптація діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти в мінливих умовах сьогодення; адаптивне управління процесом формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців галузі освіти; адаптивний менеджмент в освіті; адаптивні процеси інформаційно-аналітичного забезпечення цифрової трансформації освіти і педагогіки; організація науково-дослідної діяльності на адаптивних засадах; адаптивні процеси в освітній діяльності вітчизняних і зарубіжних вишів в умовах євроінтеграції; адаптивна модель професійного розвитку керівних кадрів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти.

У публікаціях з'ясовується сутність та особливості розповсюдження адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України. Матеріали Форуму призначаються науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам, здобувачам наукових ступенів, управлінцям та всім працівникам освіти, які сприяють поширенню ідей адаптивного менеджменту. За релевантність і достовірність інформаційних даних відповідають автори тез доповідей, що опубліковані в збірнику матеріалів Другого Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті».

УДК 37.014 (477) / UDC 37.014 (477)

ISBN 978-617-8335-16-8

© ГО «ШАУСПС» / GO «SHAUPS», 2024
© Автори / Authors, 2024

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

ЄЛЬНИКОВА Галина Василівна (голова) / Halyna YELNYKOVA – доктор педагогічних наук, професор, голова Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

РЯБОВА Зоя Вікторівна (заст. голови) / Zoia RYABOVA – доктор педагогічних наук, професор, заступник голови Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

КУПРІЯНОВ Олександр Володимирович (співголова) / Oleksandr KUPRIYANOV – доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

КРЕТОВИЧ Світлана Сергіївна / Svitlana KRETOVICH – кандидат педагогічних наук, завідувач відділом освіти та науки Департаменту з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України, м. Київ, Україна;

АНУФРІЄВА Оксана Леонідівна / Oksana ANYFRIIEVA – кандидат педагогічних наук, завідувач аспірантурою і докторантурою ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

БАЧІЄВА Лариса Олександрівна / Larysa BACHIEVA – кандидат педагогічних наук, доцент; доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії; м. Харків, Україна;

БОДНАР Оксана Степанівна / Oksana BODNAR – доктор педагогічних наук, професор; професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна;

БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна / Tetiana BONDARENKO – доктор педагогічних наук, професор кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор Андрійович / Igor VERBOVSKYI – кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчального відділу, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна;

ГЛАДКОВА Валентина Миколаївна / Valentyna HLADKOVA – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту освіти та права ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

ЖУК Михайло Васильович / Mykhailo ZHUK – завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО, член правління, експерт Україно-Американської асоціації працівників вищої школи (UAACE) (США);

КИРИЧЕНКО Микола Олексійович / Mykola KYRYCHENKO – доктор філософії, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України, ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР Юрген / Juergen KOEBERLEIN-KERLER, професор, доктор філософії, Генеральний директор ІБК Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина.

КРАВЕЦЬ Світлана Григорівна / Svitlana KRAVETS – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, докторант Інституту професійної освіти НАПН України, старший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання, м. Київ, Україна;

КРАВЧЕНКО Ганна Юріївна / Hanna KRAVCHENKO – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

КРИЖКО Василь Васильович / Vasil KRYZHKO – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна;

ЛАЗАРЄВ Микола Іванович / Mykola LAZARIEV – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

ЛАПШИНА Ірина Сергіївна / Iryna LAPSHYNA, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики навчання Хортицької національної академії, м. Запоріжжя, Україна;

ЛУЗАН Людмила Олександрівна / Liudmyla LUZAN – кандидат педагогічних наук, проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

ЛЮБЧЕНКО Надія Василівна / Nadiia LIUBCHENKO, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

МІРОВСЬКА Маріола / Mariola MIROVSKA – завідувач кафедри соціальної політики, соціальної роботи та туризму факультету соціальних наук Гуманітарно-природничого університету імені Яна Длугоша в Ченстохові, доктор педагогічних наук (габілітований), професор (Республіка Польща) (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie);

НОВИЦЬКА Інеса Василівна / Inesa NOVITSKA – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна;

ПОКРОЄВА Любов Денисівна / Lyubov POKROYEVA – кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», м. Харків, Україна;

ПОЛЯКОВА Ганна Анатоліївна / Hanna POLIAKOVA – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна;

РОСТОКА Марина Львівна / Marina ROSTOKA – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна;

САВЧЕНКО Ірина Миколаївна / Iryna SAVCHENKO – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, учений секретар Національного центру «Мала академія наук України», м. Київ, Україна;

САЙТЗ Олена / Olena SAITZ – міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA), віце-президент Українсько-американської асоціації педагогів коледжів (UAACE) (США); International educational consultant, founder and vice-president of the International Cultural Education Association (ICEA), vice-president of the Ukrainian-American Association of College Educators (UAACE) (USA);

СОРОЧАН Тамара Михайлівна / Tamara SOROCHAN – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, директор Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

СУПРУН В'ячеслав Васильович / Viacheslav SUPRUN – кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» м. Київ, Україна;

СУХОВЕРХОВА Олена Петрівна / Olena Sukhoverkhova – здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Центр організації і проведення: м. Харків,
вул. Університетська, 16, Українська інженерно-педагогічна академія

Робочі мови: українська, англійська, польська

Online-канал форуму:

конференції в Zoom Meetings з прямою трансляцією
на YouTube-канал УМО та ГО ШАУСПС

Місія форуму: з'ясування суті та розповсюдження
технологій адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу
та повоєнного відновлення України.

Аудиторія: науковці, викладачі, аспіранти, докторанти,
здобувачі наукових ступенів, управлінці та всі працівники освіти,
які сприяють розповсюдженню ідей адаптивного менеджменту

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ФОРУМУ

Наукова панель 1: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Модератори: доктор педагогічних наук, професор **ЄЛЬНИКОВА Галина Василівна**, доктор педагогічних наук, професор **ГЛАДКОВА Валентина Миколаївна**.

Наукова панель 2: АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

Модератори: доктор педагогічних наук, професор **БОДНАР Оксана Степанівна**; кандидат педагогічних наук, професор **КРИЖКО Василь Васильович**.

Наукова панель 3: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ

Модератори: співзасновник та віце-президент Українсько-Американської асоціації працівників вищої школи (УААПВШ) **Олена САЙТЗ**; здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки Української інженерно-педагогічної академії **СУХОВЕРХОВА Олена Петрівна**.

Наукова панель 4: ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент **АНУФРІЄВА Оксана Леонідівна**, доктор педагогічних наук, професор **РЯБОВА Зоя Вікторівна**.

Наукова панель 5: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

Модератор: кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України **РОСТОКА Марина Львівна**.

Наукова панель 6: АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

Модератори: кандидат економічних наук, доцент **СУПРУН В'ячеслав Васильович**, кандидат педагогічних наук **ХАРЧЕНКО Олена Вікторівна**.

Наукова панель 7: ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент **ЛЮБЧЕНКО Надія Василівна**, кандидат педагогічних наук **КОЛОСОВА Людмила Миколаївна**.

Наукова панель 8: ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент **ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор Андрійович**, кандидат педагогічних наук, доцент **НОВІЦЬКА Інеса Василівна**.

ПРОГРАМНИЙ РЕГЛАМЕНТ

1-й день 07.02.2024 10. ⁰⁰ -14. ⁰⁰	<p>1 Відкриття Форуму. Вітальні слова учасникам.</p> <p>2 Online-презентація наукових панелей (виступи за програмою Форуму).</p> <p>3 Offline-обговорення виступів (поради, побажання, пропозиції, рекомендації, представлення ідей тощо) в науково-просвітницькому середовищі Форуму.</p>
2-й день 08.02.2024 10. ⁰⁰ -14. ⁰⁰	<p>1 Online-презентація наукових панелей (виступи за програмою Форуму).</p> <p>2 Наукова толока «Калейдоскоп вражень» в online-режимі.</p> <p>3 Узгодження підсумків, завершення роботи Форуму: оголошення і прийняття рекомендацій Форуму. Наукове портфоліо Форуму.</p> <p>4 Робоча нарада організаційного комітету щодо узагальнення і систематизації рекомендацій учасників Форуму.</p>

УВАГА!

Сертифікація учасників. Кожен учасник форуму отримає іменний сертифікат.

Участь у Форумі: online в режимі реального часу на платформі Zoom.

1. Реєстрація на участь у Форумі відбувається до 5 лютого 2024 року за покликанням: <https://forms.gle/sjg1rzReHbfAHtPQ7>

2. Благодійний внесок за участь у роботі Форуму складає 200 грн. за реквізитами:

ГО ШКОЛА АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ ЄДРПОУ/ДРФО 40346072, Рахунок: UA423515330000026009052212800 (Поточний рахунок), В ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» (Код Банку – МФО 351533).

3. Планується випуск **е-збірника** матеріалів тез доповідей Форуму, який після закінчення заходу буде розміщено на сайті установ-організаторів, в електронних бібліотеках Національної академії педагогічних наук України, Української інженерно-педагогічної академії, Університету менеджменту освіти, у Фейсбуці та у чаті ГО ШАУСПС.

4. Матеріали тез доповідей (назва файлу **Тези_прізвище**) просимо надіслати до **05.02.2024 р.** з поміткою: **Матеріали Форуму-2024** на e-mail: shausps2016@gmail.com (**благодійний внесок:** 50 грн./стор. за реквізитами, розміщеними у п. 2. Члени ГО «ШАУСПС», які систематично сплачують членські внески, за публікацію кошти не вносять.

5. **Обсяг матеріалів:** 1–3 повних сторінки формату А-4, орієнтація – книжна. Поля: верхнє, нижнє, лівє, правє – 20 мм. Шрифт: гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, міжрядковий інтервал – 1,5.

Структура матеріалів: прізвище, ім'я автора (повністю), ORCID, посада й організація для педагогів, повна назва освітньої установи, e-mail, назва друкується напівжирними великими літерами; рисунки мають бути скомпоновані у вигляді єдиного об'єкту; список використаних джерел розміщується після тексту тез.

Відповідальність за релевантність і достовірність поданого матеріалу несуть автори.

6. Для учасників Форуму додатково надається можливість надрукувати статті в електронному науковому фаховому виданні «Адаптивне управління: теорія і практика» серія «Педагогіка» – планується до видання в першому кварталі (орієнтовно березень) 2024, а серія «Економіка» – у другому кварталі (орієнтовно травень) 2024 року.

Видання включено до переліку електронних наукових фахових видань України, категорія «Б», у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора філософії й доктора наук, а також власні дослідження педагогів України й зарубіжжя (наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020 р.). Видання розміщене в середовищі Platform & workflow by OJS/ПКР. Кожна стаття проходить сліпе рецензування й перевірку на плагіат, після чого отримує унікальний ідентифікатор DOI. Благодійний внесок для публікації: 60 грн./стор. Члени ГО «ШАУСПС», які систематично сплачують благодійні внески, за публікацію кошти не вносять.

Сайт видання: <https://amtp.org.ua>. Довідки щодо умов розміщення й підготовки публікацій можна отримати за адресою: innovatica@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ ФОРУМУ можна з'ясувати за телефонами контактних осіб:

БАЧІЄВА Лариса Олександрівна +38(067)783-86-49;
РЯБОВА Зоя Вікторівна +38(093)960-27-65 – Viber;
КРАВЧЕНКО Ганна Юріївна +38(050)652-16-50.

Єднаємося і разом крокуємо до ПЕРЕМОГИ!

Все буде Україна!

Оргкомітет Форуму

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ШКОЛА АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИМИ СИСТЕМАМИ»
УКРАЇНЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «АСОЦІАЦІЯ З РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»
ГУМАНІТАРНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ, ПОЛЬЩА
UKRAINIAN-AMERICAN ASSOCIATION OF COLLEGE EDUCATORS, USA
COMMUNITY COLLEGES OF SPOKANE, STATE WASHINGTON, USA
INFORMATION AND ANALYTICAL PUBLICATION OF DUBAI EMIRATES TODAY
SOPHIA UKRAINIAN SCHOOL – UNITED ARAB EMIRATES
ІБК ІНЖЕНЕРНОГО БЮРО GMBH & CO. KG, ВЮРЦБУРГ, НІМЕЧЧИНА

ПРОГРАМА

ТРЕТЬОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

Київ, Харків
2024

Центр організації і проведення:

м. Харків, вул. Університетська, 16,
Українська інженерно-педагогічна академія

Робочі мови: українська, англійська, польська.

Online-канал форуму:

І день:

Дата та час: 7 лютого 2024р. о 10:00 за Київським часом

Лінк: <https://us02web.zoom.us/j/89270884366>

ІІ день:

Дата та час: 8 лютого 2024р. о 10:00 за Київським часом

Лінк: <https://us02web.zoom.us/j/84160914179>

Місія форуму: з'ясування суті та розповсюдження технологій адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України.

Аудиторія: науковці, викладачі, аспіранти, докторанти, здобувачі наукових ступенів, управлінці та всі працівники освіти, які сприяють розповсюдженню ідей адаптивного менеджменту.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

ЄЛЬНИКОВА Галина Василівна / Halyna YELNYKOVA (голова) – доктор педагогічних наук, професор, голова Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

РЯБОВА Зоя Вікторівна / Zoia RYABOVA (заст. голови) – доктор педагогічних наук, професор, заступник голови Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

КУПРІЯНОВ Олександр Володимирович / Oleksandr KUPRIYANOV (співголова) – доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

КРЕТОВИЧ Світлана Сергіївна / Svitlana KRETOVICH – кандидат педагогічних наук, завідувач відділом освіти та науки Департаменту з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України, м. Київ, Україна;

АНУФРІЄВА Оксана Леонідівна / Oksana ANYFRIEVA – кандидат педагогічних наук, завідувач аспірантурою і докторантурою ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

БАЧІЄВА Лариса Олександрівна / Larysa BACHIEVA – кандидат педагогічних наук, доцент; доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

БОДНАР Оксана Степанівна / Oksana BODNAR – доктор педагогічних наук, професор; професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна;

БОНДАРЕНКО Тетяна Сергіївна / Tetiana BONDARENKO – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор Андрійович / Igor VERBOVSKYI – кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчального відділу, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

ГЛАДКОВА Валентина Миколаївна / Valentyna HLADKOVA – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту освіти та права ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

ЖУК Михайло Васильович / Mykhaylo ZHUK – завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін БІНПО, член правління, експерт Україно-Американської асоціації працівників вищої школи (UAACE) (США);

КИРИЧЕНКО Микола Олексійович / Mykola KYRYCHENKO – доктор філософії, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України, ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР Юрген / Juergen KOEBERLEIN-KERLER – Ph.D., генеральний директор ІБК Інженерного бюро GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина;

КРАВЕЦЬ Світлана Григорівна / Svitlana KRAVETS – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, докторант Інституту професійної освіти НАПН України, старший науковий співробітник лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання, м. Київ, Україна;

КРАВЧЕНКО Ганна Юріївна / Hanna KRAVCHENKO – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

КРИЖКО Василь Васильович / Vasil KRYZHKO – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна;

ЛАЗАРЄВ Микола Іванович / Mykola LAZARIEV – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

ЛАПШИНА Ірина Сергіївна / Iryna LAPSHYNA, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики навчання Хортицької національної академії, м. Запоріжжя, Україна;

ЛУЗАН Людмила Олександрівна / Liudmyla LUZAN – кандидат педагогічних наук, проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», член Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків, Україна;

ЛЮБЧЕНКО Надія Василівна / Nadiia LIUBCHENKO, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

МІРОВСЬКА Маріола / Mariola MIROVSKA – завідувач кафедри соціальної політики, соціальної роботи та туризму факультету соціальних наук Гуманітарно-природничого університету імені Яна Длугоша в Ченстохові, доктор педагогічних наук (габілітований), професор (Республіка Польща) (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie);

НОВИЦЬКА Інеса Василівна / Inesa NOVITSKA – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна;

ПОКРОЄВА Любов Денисівна / Lyubov POKROYEVA – кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», м. Харків, Україна;

ПОЛЯКОВА Ганна Анатоліївна / Hanna POLIAKOVA – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна;

РОСТОКА Марина Львівна / Marina ROSTOKA – кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна;

САВЧЕНКО Ірина Миколаївна / Iryna SAVCHENKO – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, учений секретар Національного центру «Мала академія наук України», м. Київ, Україна;

САЙТЗ Олена / Olena SAITZ – міжнародний освітній консультант, засновник і віце-президент Міжнародної культурно-освітньої асоціації (ICEA), віце-президент Українсько-американської асоціації працівників вищої школи (UAACE) (США); International educational consultant, founder and vice-president of the International Cultural Education Association (ICEA), vice-president of the Ukrainian-American Association of College Educators (UAACE) (USA);

СОРОЧАН Тамара Михайлівна / Tamara SOROCHAN – доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, директор Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна;

СУПРУН В'ячеслав Васильович / Viacheslav SUPRUN – кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» м. Київ, Україна;

СУХОВЕРХОВА Олена Петрівна / Olena SUKHOVERKHOVA – здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОБОТИ ФОРУМУ

Наукова панель 1: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Модератори: доктор педагогічних наук, професор *ЄЛЬНИКОВА Галина Василівна*, доктор педагогічних наук, професор *ГЛАДКОВА Валентина Миколаївна*.

Наукова панель 2: АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

Модератори: доктор педагогічних наук, професор *БОДНАР Оксана Степанівна*; кандидат педагогічних наук, професор *КРИЖКО Василь Васильович*.

Наукова панель 3: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ

Модератори: співзасновник та віце-президент Українсько-Американської асоціації працівників вищої школи (УААПВШ) *Олена САЙТЗ*; здобувачка наукового ступеня PhD з педагогіки Української інженерно-педагогічної академії *СУХОВЕРХОВА Олена Петрівна*.

Наукова панель 4: ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент *АНУФРІЄВА Оксана Леонідівна*, доктор педагогічних наук, професор *РЯБОВА Зоя Вікторівна*.

Наукова панель 5: АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

Модератор: кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України *РОСТОКА Марина Львівна*.

Наукова панель 6: АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТО-СПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

Модератори: кандидат економічних наук, доцент *СУПРУН В'ячеслав Васильович*, кандидат педагогічних наук *ХАРЧЕНКО Олена Вікторівна*.

Наукова панель 7: ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент *ЛЮБЧЕНКО Надія Василівна*, кандидат педагогічних наук *КОЛОСОВА Людмила Миколаївна*.

Наукова панель 8: ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Модератори: кандидат педагогічних наук, доцент *ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор Андрійович*, кандидат педагогічних наук, доцент *НОВІЦЬКА Інеса Василівна*.

ПРОГРАМНИЙ РЕГЛАМЕНТ

1-й день 07.02.2024 10. ⁰⁰ -14. ⁰⁰	<ol style="list-style-type: none">1. Відкриття Форуму. Вітальні слова учасникам.2. Online-презентація наукових панелей (виступи за програмою Форуму).3. Offline-обговорення виступів (поради, побажання, пропозиції, рекомендації, представлення ідей тощо) в науково-просвітницькому середовищі Форуму.
2-й день 08.02.2024 10. ⁰⁰ -14. ⁰⁰	<ol style="list-style-type: none">1. Online-презентація наукових панелей (виступи за програмою Форуму).2. Наукова толока «Калейдоскоп вражень» в online-режимі.3. Узгодження підсумків, завершення роботи Форуму: оголошення і прийняття рекомендацій Форуму. Наукове портфоліо Форуму.4. Робоча нарада організаційного комітету щодо узагальнення і систематизації рекомендацій учасників Форуму.

ПРОГРАМА

ТРЕТЬОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

(7-8 лютого 2024 року)

День перший 07.02.2024 Час 10.⁰⁰-14.⁰⁰

Регламент:

Привітання – до 2 хвилин
Доповідь на пленарному засіданні – до 7 хвилин
Виступ з інформацією у колі наукових панелей – до 5 хвилин
Повідомлення – до 3 хвилин

ОФІЦІЙНЕ ВІДКРИТТЯ ФОРУМУ

Час 10.⁰⁰-10.³⁰

ДО ВІТАННЯ / Greeting:

Галина ЄЛЬНИКОВА / Halyna YELNYKOVA, доктор педагогічних наук, професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Олександр КУПРІЯНОВ / Oleksandr KUPRIYANOV, доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Світлана КРЕТОВИЧ / Svitlana KRETOVICH, кандидат педагогічних наук, завідувач відділом освіти та науки Департаменту з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України.

Микола КИРИЧЕНКО / Mykola KYRYCHENKO, доктор філософії, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України, ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Василь КРИЖКО / Vasil KRYZHKO – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна.

Микола ЛАЗАРЄВ / Mykola LAZARIEV – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР Юрген / Juergen KOEBERLEIN-KERLER, Ph.D., генеральний директор ІБК Інженерного бюро GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина.

НОВИЦЬКА Інеса / Inesa NOVITSKA – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

КОНТЕНТ НАУКОВИХ ПАНЕЛЕЙ

Наукова панель 1 / Scientific Panel 1 (час 10.³⁰–12.⁰⁰)

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

[Adaptive Processes in Education in Conditions of Uncertainty]

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Галина Єльнікова / Halyna YELNYKOVA

доктор педагогічних наук, професор / Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Валентина ГЛАДКОВА / Valentyna HLADKOVA

ДОПОВІДІ / Reports

«Інноваційні можливості менеджерів освіти в умовах сучасного реформування середньої освіти» *[Innovative possibilities of education managers in the conditions of modern secondary education reform]*

Геннадій БЕСАРАБЧУК, кандидат педагогічних наук, керівник навчально-методичного центру забезпечення якості освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна.

Hennadii BESARABCHUK, Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Educational Methodological Center for Quality Assurance of Education of Ivan Ohienko Kamianets-Podilskiy National University, Kamianets-Podilskiy, Ukraine.

Штучний інтелект у вищій освіті: реалії та можливості *[Artificial intelligence in higher education: realities and opportunities]*

Тетяна БОНДАРЕНКО, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційних комп'ютерних технологій і математики Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Tetiana BONDARENKO, doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Information Computer Technologies and Mathematics of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine.

Системна адаптованість сучасного вчителя в умовах глобальної невизначеності: пріоритетні завдання *[System adaptability of a modern teacher in conditions of global uncertainty: priority tasks]*

Ольга ВИГОВСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, головний і науковий редактор Всеукраїнського науково-практичного журналу «Директор школи, лицею, гімназії», м. Київ, Україна.

Olha VYHOVSKA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Editor-in-chief of the All-Ukrainian scientific-practical journal "Principal of school, lyceum, gymnasium", Kyiv, Ukraine.

Організаційний розвиток та управління змінами в закладі загальної середньої освіти в нових вимірах освітньої реформи [*Organizational development and management of changes in the institution of general secondary education in new dimensions of educational reform*]

Тетяна ГАВЛІТИНА, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки й освітніх інновацій Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, м. Рівне, Україна.

Tetiana HAVLITINA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogy and Educational Innovations of the Rivne Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education, Rivne, Ukraine.

Хмаро орієнтовані технології навчання у процесі професійної перепідготовки сучасних фахівців [*Cloud-oriented learning technologies in the process of professional retraining of modern specialists*]

Валентина ГЛАДКОВА, доктор педагогічних наук, професор; професор ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Valentyna HLADKOVA, doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the University of Educational Management, Kyiv, Ukraine.

Дидактичний аспект організації адаптивного освітнього середовища в умовах невизначеності [*The didactic aspect of organizing an adaptive educational environment in conditions of uncertainty*]

Галина ЄЛЬНИКОВА, доктор педагогічних наук, професор, професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Halyna YELNYKOVA, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Ukrainian Academy of Engineering and Pedagogy, Kharkiv, Ukraine.

Адаптивні процеси в інклюзивному середовищі закладу загальної середньої освіти [*Adaptive processes in the inclusive environment of a general secondary education institution*]

Ольга ЄРЬОМЕНКО, доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна.

Olha YEROMENKO, Dr. pedagogical sciences, associate professor, Associate Professor at the Department of Pedagogy, Psychology, Primary Education and Education Management Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy» of The Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine.

Розбудова освіти 4.0 в Україні як адаптація до невизначеності та пошуку ефективних транзитів і практик [*Development of the education 4.0 in Ukraine as adaptation to uncertainties and search for effective transitives and practices*]

Михайло ЖУК, кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Mykhaylo ZHUK, Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Vocational Education Methodology and Social and Humanitarian Disciplines of the Belotserkiv Institute of Continuing Professional Education, SIHE "University of Education Management", Kyiv, Ukraine.

Адаптивні процеси у формуванні життєвої успішності учнів [*Adaptive processes in the formation of life successfullness of pupils*]

Валентина КИРИЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувачка лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання НАПН України, м. Київ, Україна.

Valentyna KYRYCHENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, senior researcher, head of the physical development and healthy lifestyle laboratory of the Institute of Educational Problems of the National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Проектне управління освітнім процесом засобами цифрових технологій [*Project management of the educational process by means of digital technologies*]

Валерій КИРИЧУК, кандидат педагогічних наук, доцент Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Valery KYRICHUK, candidate of Pedagogical Sciences, associate professor of the Postgraduate Education Central Institute SIHE «University of Education Management», Kyiv, Ukraine.

Сучасні підходи щодо наукового обґрунтування функціонування державної молодіжної політики [*Modern approaches to the scientific substantiation of the functioning of the state youth policy*]

Олена КОВРИГА, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Olena KOVRIHA, candidate of sciences in public administration, associate professor, associate professor of the University of Educational Management, Kyiv, Ukraine.

Розвиток партнерства у сфері професійної освіти на засадах проєктної діяльності [*Development of partnerships in the field of vocational education on the basis of project activities*]

Світлана КРАВЕЦЬ, кандидат педагогічних наук, старший дослідник Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

Svitlana KRAVETS, Candidate of Pedagogical Sciences, senior researcher of the Institute of Professional Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Інтеграція стратегічного планування в адаптивне управління закладом вищої освіти: оптимальний шлях до досягнення успіху у вищій освіті [*Integration of Strategic Planning into Adaptive Management of Higher Education Institution: Optimal Path to Achieving Success in Higher Education*]

Олена КРАВЧЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Olena KRAVCHENKO, doctor of pedagogical sciences, professor, Head of the Department of Public Administration and Management Education Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Духовно-моральні цінності студентів закладів вищої освіти в умовах війни [*Spiritual and moral values of students of higher education institutions in the conditions of war*]

Олександр КРИВЕНКО, здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки Інституту проблем виховання НАПН України, м. Київ, Україна.

Oleksandr KRYVENKO, recipient of a PhD in pedagogy of the Institute of Problems on Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Проектування професійного розвитку педагогічних працівників в нових умовах [*Designing the professional development of pedagogical workers in new conditions*]

Людмила ЛУЗАН, кандидат педагогічних наук, проректор з навчальної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», м. Харків, Україна.

Liudmyla LUZAN, Candidate of Pedagogical Sciences, vice-rector for educational work of KVNZ "Kharkiv Academy of Continuing Education", Kharkiv, Ukraine.

Bootcamp як форма адаптаційної діяльності викладача в умовах трансформаційних процесів у вищій школі [*Bootcamp as a form of teacher's adaptation activity in the context of transformation processes in higher education*]

Ольга ЛУЧАНІНОВА, доктор педагогічних наук, професор, професор Українського державного університету науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

Olha LUCHANINOVA, doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine.

Виклики для вищої освіти України в умовах воєнного стану [*Challenges for higher education in Ukraine under martial law*]

Наталія МУРАНОВА, доктор педагогічних наук, професор, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Nataliia MURANOVA, doctor of pedagogical sciences, professor, SIHE "University of Education Management", Kyiv, Ukraine.

Особливості соціальної адаптації сучасних старшокласників [*Peculiarities of social adaptation of modern high school pupils*]

Валерія НЕЧЕРДА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління

Житомирського державного університету імені Івана Франка, завідувач відділу аспірантури та докторантури, м. Київ, Україна.

Valeriia NECHERDA, *Head of Postgraduate and Doctorate Studies, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Zhytomyr Ivan Franko State University Candidate of Pedagogic Sciences, Docent, Kyiv, Ukraine.*

Адаптивне навчання в умовах воєнного стану України: цифровізація, євроінтеграційні аспекти [*Adaptive training in the conditions of martial law in Ukraine: digitalization, European integration aspects*]

Інна ОТАМАСЬ, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри професійної та вищої освіти, проректор з наукової роботи та цифровізації ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Inna OTAMAS, *candidate of historical sciences, associate professor, associate professor of the department of professional and higher education, vice-rector for scientific work and digitization of the University of Education Management, Kyiv, Ukraine.*

Перехід до адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти в умовах невизначеності [*The transition to the adaptive educational environment of the higher institution in conditions of uncertainty*]

Ганна ПОЛЯКОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

Hanna POLIAKOVA, *Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine.*

Адаптивні процеси при використанні Інтернет-ресурсів в освітній діяльності ЗВО [*Adaptive processes when using Internet resources in the educational activities of higher education institutions*]

Олег РЯБОВ, здобувач наукового ступеня PhD з педагогіки Української інженерно-педагогічної академії; м. Харків, Україна.

Oleh RIABOV, *recipient of a PhD in pedagogy of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy Kharkiv, Ukraine.*

Навички XXI ст., як фактор успішної професійної адаптації [*Skills of the XXI century as a factor of successful professional adaptation*]

Наталя ШЕМИГОН, кандидат педагогічних наук, доцент Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Natalia SHEMYHON, *Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine.*

ЗАРЕЄСТРОВАНІ БЕЗ ВИСТУПУ / REGISTER WITHOUT PERFORMING:

Алла РОМАНЕЦЬ / Alla RONANETS, вчитель початкових класів, Новенський ЗЗСО Токмацької міської ради, Запорізька область, Україна.

Антон СОШНИКОВ / Anton SOSHNYKOV, кандидат юридичних наук, Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова НАН України", м. Київ, Україна.

Віталій ВИСОЧІН / Vitaliy VYSOCHIN, аспірант, Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова НАН України", м. Київ, Україна.

Євгенія ЛАВЕЙКІНА / Eugenia LAVEIKINA, кандидат економічних наук, доцент, викладач, відокремлений структурний підрозділ "Львівський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування", м. Львів, Україна.

Людмила ПОНЦІР / Lyuda PONCIR, вчителька української мови та літератури, Загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 імені Валерія Доценка Мирноградської міської ради, м. Мирноград, Донецька область, Україна.

Оксана ВИТКОВИЧ / Oksana VYTKOVYCH, викладач, відокремлений структурний підрозділ "Львівський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування", м. Львів, Україна.

Тетяна САВЕЛЬЄВА / Tetiana SAVIELIEVA, кандидат педагогічних наук, Харківський машинобудівний фаховий коледж, м. Харків, Україна.

Юлія ЄРШОВА / Juliia YERSHOVA, Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова НАН України», м. Київ, Україна.

Юлія ЗАХАРЧЕНКО / Yuliia ZAKHARCHENKO, вчитель біології, Заклад загальної середньої освіти № 1 Токмацької міської ради, Запорізька область, Україна.

Наукова панель 2 / Scientific Panel 2 (час 12.⁰⁰–13.¹⁰)

АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

[Adaptive management in education]

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy),

Оксана БОДНАР / Oksana BODNAR

кандидат педагогічних наук, професор / Ph.D in Education (Pedagogy), Professor

Василь Крижко / Vasyl KRYZHKO

ДОПОВІДІ / Reports

Адаптація від окупації: досвід формування менеджменту закладу позашкільної освіти в особливий період або як побудувати «ЦДЮТ без стін»
[Adaptation from occupation: Formation of extracurricular education institution management during a special period or how to build a “Youth Center without walls”]

Олег БАЛАБАН, директор Центра дитячо-юнацької творчості імені Євгенії Максимівни Рудневої, відділу освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради Запорізької області, м. Бердянськ, Україна.

Oleh BALABAN, director of the Yevgenia Maksimivna Rudneva Center for Children's and Youth Creativity, Department of Education of the Executive Committee of the Berdyansk City Council of the Zaporizhzhya Region, Berdyansk, Ukraine.

Адаптивний самоменеджмент у неперервній освіті *[Adaptive self-management in continuous education]*

Надія БІЛИК, доктор педагогічних наук, доцент, "Полтавська академія неперервної освіти ім. М.В. Остроградського, професор кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти", м. Полтава, Україна.

Nadiia BILYK, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, "Poltava Academy of Continuing Education named after M.V. Ostrogradskyi, Professor of the Department of Pedagogical Mastery and Inclusive Education", Poltava, Ukraine.

Використання елементів адаптивного менеджменту у процесі організації моніторингу об'єктивності оцінювання *[Use of adaptive management elements in the organisation process monitoring the objectivity of the assessment]*

Оксана БОДНАР, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Oksana BODNAR, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy and Education Management, Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Ternopil. Ukraine.

Андрій ОСТАПЧУК, аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Andrii OSTAPCHUK, PhD student at the Department of Pedagogy and Education Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Синергетичний підхід в управлінській діяльності як стратегія сучасного менеджменту керівника закладу дошкільної освіти [*Synergistic approach in managerial activity as a strategy of modern management of the head of a preschool education institution*]

Надія ВАХНЯК, кандидат педагогічних наук, доцент, Комунальний заклад "Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Запорізької обласної ради, м. Запоріжжя, Україна.

Nadiia VAKHNIAK, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Zaporizhzhia Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education Communal Institution, Zaporizhzhia, Ukraine.

Адаптивний підхід до аналізу результатів оцінювання освітнього процесу в умовах воєнного стану у закладі загальної середньої освіти [*An adaptive approach to the analysis of the results of the evaluation of the educational process under martial law in a general secondary education institution*]

Оксана ГОРІШНА, доктор філософії, заступник директора ЗЗСО № 14 імені Богдана Лепкого, м. Тернопіль, Україна.

Oksana GORISHNA, PhD, Deputy Director of Bohdan Lepkyi Secondary School No 14, Ternopil, Ukraine.

Адаптивний менеджмент освітніх послуг в регіональному контексті: підходи до підвищення якості [*Adaptive management of educational services in the regional context: approaches to quality improvement*]

Ганна ЗВАРИЧ, доктор філософії, заступник начальника департаменту освіти і науки Тернопільської воєнної адміністрації, м. Тернопіль, Україна.

Hanna ZVARYCH, PhD, Deputy Head of the Department of Education and Science of the Ternopil Military Administration. Ternopil, Ukraine.

Адаптивні засади співпраці з соціальними інституціями у сфері післядипломної освіти [*Adaptive principles of cooperation with social institutions in the field of postgraduate education*]

Світлана КАЛАУР, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Svitlana KALAUUR, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Work and Management of Socio-Cultural Activities. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Шляхи адаптації викладання веб-розробки на уроках інформатики до вимог сучасного IT-ринку [*Ways of adapting the teaching of web development in computer science classes to the requirements of the modern IT market*]

Богдан КОНДРАТЮК, обласний науковий лицей в м. Рівне Рівненської обл. ради, Україна.

Bohdan KONDRATIUK, Regional Scientific Lyceum in Rivne, Rivne Regional Council, Ukraine.

Механізми адаптивного управління в реалізації теми НДР БІНПО «Трендвотчінг ринку праці в системі підготовки і підвищення кваліфікації фахівців в умовах повоєнного відновлення України» [*Mechanisms of adaptive management in the implementation of the theme of the NDR BINPO "Trendwatching of the labor market in the system of training and professional development of specialists in the conditions of the post-war recovery of Ukraine"*]

Ганна КРАВЧЕНКО, доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Hanna KRAVCHENKO, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Learning Technologies, Occupational Safety and Design of the Belotserki Institute of Continuing Professional Education, DZVO "University of Education Management" of the National Academy of Sciences of Ukraine.

Критичний антименеджмент національної системи освіти [*Critical anti-management of the national education system*]

Василь КРИЖКО, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування, Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна.

Vasyl KRYZHKO, Cand. Sc. (Pedag.), Professor, Berdiansk state pedagogical university, Berdiansk, Ukraine.

Структура і зміст оцінювання як функції менеджменту у адаптивному аспекті [*Structure and content of evaluation as a management function in the adaptive aspect*]

Наталія ПАРФЕНЮК, магістрант спеціальності 073 Менеджмент. Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Nataliia PARFENIUK, Master's student of speciality 073 Management. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Адаптація та проблеми оцінювання управлінської культури керівника в сучасних організаціях [*Adaptation and problems of assessing managerial culture of a leader in modern organisations*]

Сергій СЕРБІНОВ, магістрант спеціальності 073 Менеджмент. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Serhii SERBINOV, Master's student of speciality 073 Management. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Адаптивні аспекти тайм-менеджменту [*Adaptive aspects of time management*]

Ольга СОРОКА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Olha SOROKA, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Social Work and Management of Socio-Cultural Activities, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Адаптивне управління в умовах поліпарадигмального освітнього середовища [*Adaptive management in a polyparadigmatic educational environment*]

Ольга СТАРОКОЖКО, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування, Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна.

Olha STAROKOZHKO, candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, Berdiansk state pedagogical university, Berdiansk, Ukraine.

Врахування адаптивних організаційно-педагогічних умов воєнного стану у формуванні управлінської компетентності майбутніх менеджерів [*Consideration of Adaptive Organisational and Pedagogical Conditions of War in the Formation of Managerial Competence of Future Managers*]

Богдан ШЕВЧИК, аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти. Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Bohdan SHEVCHUK, PhD student at the Department of Pedagogy and Management of Education. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Зміст адаптивного компонента самоменеджменту вчителя іноземної мови [*The content of the adaptive component of a foreign language teacher's self-management*]

Марина ШКОДА, аспірантка кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Maryna SHKODA, PhD student at the Department of Pedagogy and Education Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Use of adaptive mechanisms for assessing the managerial culture of heads of educational institutions [*Використання адаптивних механізмів для оцінювання управлінської культури керівників закладів освіти*]

Гао ЮАНЬ, магістрант спеціальності 073 Менеджмент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Gao YUAN, Master's student of speciality 073 Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

Development of coaching technologies in the adaptive and developmental environment of an educational institution [*Розвиток технологій коучингу в адаптивно-розвивальному середовищі закладу освіти*]

Чжан ЮВЕЙ, магістрант спеціальності 073 Менеджмент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Zhang YUWEI, Master's student majoring in 073 Management at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine.

ЗАРЕЄСТРОВАНІ БЕЗ ВИСТУПУ / REGISTER WITHOUT PERFORMING:

Світлана МОЗГОВА / Svitlana MOZGHOVA, аспірантка Державного закладу вищої освіти "Університету менеджменту освіти", м. Київ, Україна.

Наукова панель 3 / Scientific Panel 3
(час 13.¹⁰–14.¹⁰)

**АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО
ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ,
США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ**

[Adaptive processes in the activities of foreign educational institutions in the conditions of eurointegration; adaptation of temporarily resettled educators of Ukraine to Europe, USA and United Arab Emirates]

Модератори / Moderators:
міжнародний освітній консультант / international educational consultant
Олена САЙТЗ / Elena SAITZ
аспірантка / Postgraduate Student
Олена СУХОВЕРХОВА / Olena SUKHOVERKHOVA

ДОПОВІДІ / Reports

Досвід роботи в Україні та Швейцарії. Підтримка проектами Швейцарії українських біженців через адоптацію, провідні освітні програми, школи Цюриха *[Work experience in Ukraine and Switzerland. Swiss projects support Ukrainian refugees through adoption, leading educational programs, Zurich schools]*

Ольга Стефані ВЕПРЕК, магістр в бізнес адмініструванні, керівник проектів Швейцарської фінансово-технологічної асоціації (SFTA), представник Австралійської федерації українських організацій, працювала з різними неурядовими організаціями та бізнесами в Україні для розробки стратегічних соціальних, економічних та освітніх проектів, Цюрих, Швейцарія.

***Olga Stefani VEPREK**, MBA, project manager for Swiss Financial Technology Association (SFTA), represent the Australian Federation of Ukrainian Organizations, worked with various NGOs and businesses in Ukraine to develop strategic social, economic and educational projects, Zurich, Switzerland.*

10 Особливості підготовки фахівців за вимогами стандартів ДСТУ EN ISO *[Peculiarities of training specialists in accordance with the requirements of DSTU EN ISO STANDARDS]*

Андрій ГЕРЕВЕНКО, старший викладач кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна.

***Andrii HEREVENKO**, senior lecturer of the Department of Learning Technologies, Occupational Safety and Design of the Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine.*

Шляхи і можливості українських професіоналів щодо успішної кар'єри; Можливості української молоді в сфері міжнародного бізнесу [*Ways and opportunities of Ukrainian professionals for a successful career; Opportunities for Ukrainian youth in the field of international business*]

Ольга Олена ЄЛЬЧЕНКО, магістр в бізнес адмініструванні, виконавчий директор Нью-Йоркського офісу Американсько-Української Ділової Ради (АУДР), авторизований партнер Торгово-промислової палати України в США; засновник і президент Фонду Ольги Єльченко в США, місто Нью-Йорк, Сполучені Штати Америки.

Olga Olena YELCHENKO, MBA, executive director of the New York office of the American-Ukrainian Business Council (USUBC), an authorized partner of the Chamber of Commerce and Industry of Ukraine in the USA; founder and president of the Olga Yelchenko Foundation in the USA, New York, United States of America.

Викладання англійської мови для іноземців. Мовна адаптація українців за кордоном [*Teaching English to foreigners. Language adaptation of Ukrainians abroad*]

Марина МАРИНЮК, магістр освіти, координатор програми LEP для Spokane Community College (SCC), Спокане, штат Вашингтон, Сполучені Штати Америки.

Maryna MARYNIUK, Master of Education, LEP Program Coordinator for Spokane Community College (SCC), Spokane, Washington State, United States of America.

Leveraging the Potential of the Metaverse for Personalized Online Learning [*Використання потенціалу Metaverse для персоналізованого онлайн-навчання*]

Abhishek PANDEY, Manipal University Jaipur, Assistant Professor.

Адаптація тимчасово переселених освітян України в країни Європи [*Adaptation of temporarily displaced educators of Ukraine to European countries*]

Олександр ПЕТРИШИН, КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж ім. Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради», м. Умань, Україна.

Alexander PETRYSHYN, KZ "Uman Humanitarian and Pedagogical Vocational College named after T.G. Shevchenko of the Cherkasy Regional Council", Uman, Ukraine.

Особливості підготовки вчителів у Туреччині в умовах пандемії Covid-19 [*Peculiarities of teacher training in Turkey in the conditions of the Covid-19 pandemic*]

Надія ПОСТРИГАЧ, доктор педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих, ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна.

Nadiia POSTRYHACH, Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Research Associate of the Department of Foreign Pedagogical Education and Adult Education Systems, Ivan Zyazyun Institute of Education, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Адаптація тимчасово переселених освітян України до Європи, США та Об'єднаних Арабських Еміратів [*Adaptation of temporarily resettled educators of Ukraine to Europe, USA and United Arab Emirates*]

Олена САЙТЗ, магістр державного управління, закінчила аспірантуру по педагогіці, співзасновник та віце-президент Українсько-Американської асоціації працівників вищої школи, місто Тампа, штат Флорида, Сполучені Штати Америки.

Elena SEITZ, MPA, completed postgraduate studies in pedagogy, co-founder, and vice-president of the Ukrainian-American association of college educators (UAACE), Tampa, State of Florida, United States of America.

Українці в контексті освітнього простору Об'єднаних Арабських Еміратів
[Ukrainians in the context of the educational field in the United Arab Emirates]

Тетяна СПІВАКОВСЬКА, кандидат економічних наук, доцент, головний редактор інформаційно-аналітичного видання в Дубаї «Емірати сьогодні», завідувач учбовим процесом в Українській школі «Софія», Дубай, Об'єднані Арабські Емірати.

Tetyana SPIVAKOVSKA, Ph. D in economic sciences, associate professor, editor-in-chief of the information and analytical publication in Dubai "Emirates Today", head of the educational process at the Ukrainian School "Sofia", Dubai, United Arab Emirates.

Формування гендерної толерантності у здобувачів вищої освіти: досвід Європейського союзу
[Formation of Gender Tolerance in Higher Education Students: Experience of the European Union]

Лариса ЮДА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна.

Larysa YUDA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Assistant Professor of the Department of History of Ukraine, Archeology and Local History, Chernihiv Collegium National University named after T.G. Shevchenko, Chernihiv, Ukraine.

День другий 08.02.2024 Час 10.⁰⁰–15.⁰⁰

Регламент:

Привітання – до 2 хвилин
Доповідь на пленарному засіданні – до 7 хвилин
Виступ з інформацією у колі наукових панелей – до 5 хвилин
Повідомлення – до 3 хвилин

КОНТЕНТ НАУКОВИХ ПАНЕЛЕЙ

Наукова панель 4 / Scientific Panel 4
(час 10.⁰⁰–11.¹⁵)

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ**

[Professional and scientific research organization activities on an adaptive basis]

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy),

Зоя РЯБОВА / Zoia RYABOVA

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Оксана АНУФРІЄВА / Oksana ANUFRIIEVA

ДОПОВІДІ / Reports

Розвиток інформаційно-цифрової компетентності науково-педагогічних працівників в процесі неформальної освіти *[Development of information and digital competence of scientific and pedagogical workers in the process of non-formal education]*

Віталій АНУФРІЄВ, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Vitaly ANUFRIEV, postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Науково-дослідної діяльності на адаптивних засадах *[Research activities on an adaptive basis]*

Оксана АНУФРІЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач аспірантури та докторантури ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Oksana ANUFRIIEVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Postgraduate and Doctoral Studies at the SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Освітні, психолого-адаптаційні програми для дітей та молоді з інвалідністю під час військової агресії РФ та кризових ситуацій [*Educational, psychological-adaptation programs for children and youth with disabilities during the military aggression of the Russian Federation and crisis situations*]

Тетяна БАРАНЦОВА, аспірантка ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Tetiana BARANTSOVA, postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Адаптивні механізми формування культури мовлення педагогів в Тернопільському регіоні [*Adaptive Mechanisms for the Formation of Teachers' Speech Culture in the Ternopil Region*]

Леся ГАПОН, кандидат філологічних наук, консультант Тернопільського комунального методичного центру науково-освітніх інновацій і моніторингу, м. Тернопіль, Україна.

Lesia GAPON, PhD in Philology, Consultant at the Ternopil Municipal Methodological Centre for Scientific and Educational Innovation and Monitoring, Ternopil, Ukraine.

Формування готовності майбутніх викладачів закладів вищої освіти до науково-дослідницької діяльності в умовах змішаного навчання [*Formation of the readiness of future teachers of higher education institutions for scientific and research activities in the conditions of mixed education*]

Олександр ГРИЦАН, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Oleksandr HRYTSAN, postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Адаптація професійної діяльності педагогічних працівників закладів освіти в умовах реалізації реформи «Нова українська школа» та розвитку STEAM-освіти [*Adaptation of the professional activity of pedagogical workers of educational institutions in the context of the implementation of the "New Ukrainian School" reform and the development of STEAM education*]

Юрій ДЕМЕДЮК, кандидат історичних наук, заступник директора Український державний центр позашкільної освіти, м. Київ, Україна.

Iurii DEMEDIUK, candidate of historical sciences, deputy director of the Ukrainian State Center for Extracurricular Education, Kyiv, Ukraine.

Педагогічний дизайн в освітньому процесі сучасного ЗВО [*Pedagogical design in the educational process of a modern Institution of Higher Education*]

Наталія ЗАЄЦЬ, PhD в галузі педагогіки, доцент кафедри педагогіки та психології професійної освіти ФЛСК НАУ, м. Київ, Україна.

Nataliia ZAYETS, PhD in the field of pedagogy, associate professor of the department of pedagogy and psychology of professional education, FLSK of the NAU, Kyiv, Ukraine.

Особливості управління комунікаціями закладу позашкільної освіти [*Specifics of communication management in out of school institutions*]

Тетяна КАЗНАЧЕЄВА, аспірантка ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Tetiana KAZNACHEIEVA, postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Від аналізу до дії: кейс професійного розвитку через дослідження залученості до роботи [*From analysis to action: a case of professional development through engagement research*]

Ольга КЛЕСМАН, аспірантка ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Olga KLIESMAN, postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Оптимізація трансформаційних процесів через адаптивні системи навчання для стажування іноземних студентів у компаніях [*Optimization of transformation processes through adaptive learning systems for internships of foreign students in companies*]

Юрген КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР, професор, доктор філософії, Генеральний директор IBK Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина.

Juergen KOEBERLEIN-KERLER, professor, doctor of philosophy, General Director of the IBK Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, Wuerzburg, Germany.

Розвиток маркетингової компетентності майбутніх менеджерів організацій в системі неформальної освіти [*Development of marketing competence of future managers of organizations in the system of informal education*]

Олександр КРАМАРЕНКО, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Oleksandr KRAMARENKO, postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Використання елементів адаптивного менеджменту у процесі організації моніторингу об'єктивності оцінювання [*Use of adaptive management elements in the organisation process monitoring the objectivity of the assessment*]

Андрій ОСТАПЧУК, аспірант Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Andrii OSTAPCHUK, postgraduate of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk, Ternopil, Ukraine.

Адаптивне управління розвитком івент-менеджменту в закладах освіти [*Adaptive management of the development of event management in educational institutions*]

Олена ОСТРЯНСЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Olena OSTRIANSKA, *Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management Education and Law Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.*

Актуальні напрями управління якістю фахової підготовки артистів цирку
[Current directions of quality management of professional training of circus artists]

Андрій ПИР, Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва, викладач циклових комісій циркових жанрів; аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Andriy PIR, *Kyiv Municipal Academy of Variety and Circus Arts, teacher of cyclic commissions of circus genres, postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.*

Формування у учасників освітнього процесу нульової толерантності до домашнього насильства. Аспект самоствалення
[Formation of zero tolerance to domestic violence in educational process participants. Aspect of self-estival]

Ярослава ПОПОВИЧ, Центр стресостійкості Києва, психологиня, тренерка, аспірантка ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Yaroslava POPOVYCH, *postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.*

Освітній маркетинг в наукових дослідженнях
[Educational marketing in scientific research]

Зоя РЯБОВА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Zoya RYABOVA, *Dr. hab. of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Management Education and Law Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.*

Управління професійним розвитком працівників банку в умовах неперервної освіти
[Management of professional development of bank employees in the conditions of continuous education]

Вадим ЧИХУН, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Vadym CHYKHUN, *postgraduate SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.*

Врачування адаптивних організаційно-педагогічних умов воєнного стану у формуванні управлінської компетентності майбутніх менеджерів
[Consideration of adaptive organizational and pedagogical conditions of martial law in the formation of managerial competence of future managers]

Богдан ШЕВЧИК, аспірант Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Bogdan SHEVCHYK, *postgraduate of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk, Ternopil, Ukraine.*

ЗАРЕЄСТРОВАНІ БЕЗ ВИСТУПУ / REGISTER WITHOUT PERFORMING:

Алла ДАНИЛЮК / Alla DANYLYUK, методист, учитель біології Обласного наукового ліцею Рівненської обласної ради, м. Рівне, Україна.

Алла ПЕЧЕНЮК / Alla PECHENUK, завідувач лабораторії методичного забезпечення, Комунальний заклад Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Житомир, Україна.

Любов БАХТІНА / Lyuba BAKHTINA, Заклад загальної середньої освіти №6 Токмацької міської ради Запорізької області, вчитель математики, м. Токмак, Україна.

Марина НІКІТІНА / Maryna NIKITINA, майстер виробничого навчання, викладач предметів професійно-теоретичної підготовки, "Київський професійний коледж будівництва і архітектури", м. Київ, Україна.

Олександр БОНДАРЕЦЬ / Oleksandr BONDARETS, Обласний науковий ліцей Рівненської обласної ради, м. Рівне, Україна.

Тимур БОДНАРЧУК / Timur BODNARCIUK, аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Наукова панель 5 / Scientific Panel 5 (час 11.15–12.15)

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

*[Adaptive processes of information and analytical supply digital transformation
of education and pedagogy]*

Модератор / Moderator:

кандидат педагогічних наук, старший дослідник / Ph.D in Education (Pedagogy), Senior Researcher
Марина РОСТОКА / Marina ROSTOKA

ДОПОВІДІ / Reports

Практика використання штучного інтелекту у закладах вищої освіти *[The Practice of Using Artificial Intelligence in Higher Education]*

Наталія БАХМАТ, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна.

Nataliia BAKHMAT, DrSci in Education (Pedagogy), Professor, Head of the Department of Theory and Methods of Primary Education of the Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University, Kamenets-Podolsk, Ukraine.

Інформаційно-аналітичний супровід підготовки фахівців з підтримки ментального здоров'я населення *[Informational and Analytical Support for the Training of Specialists in Supporting the Mental Health of the Population]*

Інна КОВАЛЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна.

Inna KOVALENKO, Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor, Leading Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Цифрова педагогіка у вищій школі як новий напрям адаптаційних і трансформаційних процесів в освіті *[Digital Pedagogy in Higher Education as a New Direction of Adaptation and Transformation Processes in Education]*

Ольга ЛУЧАНІНОВА, доктор педагогічних наук, професор, професор Українського державного університету науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

Olha LUCHANINOVA, DrSci in Education (Pedagogy), Professor, Professor of the Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine.

Джерельна база забезпечення діяльності військових психологів в ЗСУ [The Resource Base for Ensuring the Activities of Military Psychologists in the Armed Forces of Ukraine]

Ярослав ПИЛИПЧУК, доктор історичних наук, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна.

Yaroslav PYLYPCHUK, DrSci (in History) Ukraine, Senior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Психологічні аспекти у структурі професійної компетентності бібліотечного фахівця [Psychological Aspects in the Structure of the Librarian Professional Competencies]

Лариса ПОНОМАРЕНКО, кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач відділу наукових інформаційно-освітніх ресурсів, науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна.

Larysa PONOMARENKO, Ph.D (in Social Communications), Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Адаптивне середовище інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології (досвід ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського) [Adaptive Environment of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education, Pedagogy and Psychology (Experience of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine)]

Марина РОСТОКА, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна.

Marina ROSTOKA, Ph.D in Education (Pedagogy), Senior Researcher, Head of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

ПОВІДОМЛЕННЯ, ВИСТУПИ / MESSAGES, SPEECHES:

Педагогічна майстерність та шляхи його розвитку [Pedagogical Skill and Ways of its Development]

Алла БЕЛІМЕНКО, здобувач кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну, Білоцерківський інститут неперервної післядипломної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН

України; науковий керівник **Ганна КРАВЧЕНКО**, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри, м. Біла Церква, Україна.

Alla BELIMENKO, Applicant at the Department of Learning Technologies, Labor Protection and Design, Belotserkiv Institute of Continuing Postgraduate Education of the State Institution of Higher Education «University of Education Management» of the NAES of Ukraine; Academic Supervisor Hanna KRAVCHENKO, DrSci in Education (Pedagogy), Associate Professor, Head of Department, Bila Tserkva, Ukraine.

Цифровізація освіти: адаптивний аспект [*Digitalization of Education: an Adaptivity Aspect*]

Ірина БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ, молодший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна.

Iryna BILOTSEKIVETS, Junior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Цифровий освітній простір сучасного закладу загальної середньої освіти [*The Digital Educational Environment of a Modern Secondary School*]

Галина ГЕРМАНСОН, аспірантка Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Halyna HERMANSON, Graduate Student of the SIHE «University of Education Management», Kyiv, Ukraine.

Штучний інтелект в системі інформаційно-аналітичного супроводу освіти: елементи адаптивного впровадження [*Artificial Intelligence in the System of Informational and Analytical Support of Education: Elements of Adaptive Implementation*]

Тетяна ГОДЕЦЬКА, науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти, Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна.

Tetiana GODETSKA, Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Адаптивний підхід до аналізу результатів оцінювання освітнього процесу в умовах воєнного стану у закладі загальної середньої освіти [*Adaptive Approach to the Analysis of the Results of Assessment of the Educational Process Under the Conditions of the Martial State in the Institution of General Secondary Education*]

Оксана ГОРІШНА, доктор філософії, заступник директора Тернопільської загальноосвітньої школи № 14 ім. Б. Лепкого, м. Тернопіль, Україна.

Oksana HORISHNA, Doctor of Philosophy, Deputy Director of Ternopil Secondary School No. 14 named after B. Lepkogo, Ternopil, Ukraine.

Застосування платформи дистанційної освіти eddy в цифровому освітньому середовищі [*Application of the Eddy Distance Education Platform in a Digital Educational Environment*]

Яна ГРИЦАЙ, аспірантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця; науковий керівник: **Ольга ПОЧУЄВА**, кандидат педагогічних наук, м. Харків, Україна.

Yana HRYTSAI, Graduate Student of the Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation of Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics; Supervisor: Olha POCHUEVA, Ph.D in Education (Pedagogy), Kharkiv, Ukraine.

Критерії оцінювання цифрових платформ для професійної підготовки майбутніх фахівців [*Criteria for Evaluating Digital Platforms for Professional Training of Future Specialists*]

Олександр ГУМЕННИЙ, кандидат педагогічних наук, завідувач лабораторії електронних навчальних ресурсів Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна.

Oleksandr HUMENNYI, Ph.D in Education (Pedagogy), Head of the Laboratory of Electronic Learning Resources of the Institute of Professional Education of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Інтегральна технологія побудови електронних ресурсів [*Integral Technology of Building Electronic Resources*]

Андрій ГУРАЛЮК, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна.

Andrii GURALIUK, Ph.D in Education (Pedagogy), Senior Researcher, Head of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Забезпечення інформаційних потреб працівників сфери освіти і науки шляхом формування електронного ресурсу «Вчені НАПН України» [*Ensuring the Information Needs of Employees in the Field of Education and Science Through the Creation of the Electronic Resource «Scientists of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine»*]

Олеся ДРОНШКЕВИЧ, молодший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна.

Olesia DRONSHKEVYCH, Junior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Адаптивні процеси у контексті цифрової трансформації професійної освіти
[Adaptive Processes in the Context of Digital Transformation of Professional Education]

Юлія КРАВЧЕНКО, молодший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна.
Julia KRAVCHENKO, Junior Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Цифрова педагогіка як інструмент розвитку комунікативної культури у закладах освіти
[Digital Pedagogy as a Tool for Developing Communicative Culture in Educational Institutions]

Олена ПИЩИК, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін, Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна.
Olena PYSHCHUK, Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor of the Department of Pedagogy and Methods of Teaching History and Social Sciences, T.G. Shevchenko Chernihiv Collegium National University, Chernihiv, Ukraine.

Особливості організації цифрового простору закладу професійної (професійно-технічної) освіти та його інформаційно-аналітичного забезпечення
[Features of the Organization of the Digital Space of the Institution of Professional (Vocational and Technical) Education and its Information and Analytical Support]

Лілія ПІТУХ, викладач Вищого професійного училища № 13 м. Івано-Франківська, Україна.
Liliia PITUKH, Teacher of Higher Vocational School No. 13, Ivano-Frankivsk, Ukraine.

Формування баз знань цифрових освітніх ресурсів на засадах юзабіліті-підходу
[Formation of Knowledge Bases of Digital Educational Resources Based on the Usability Approach]

Христина СЕРЕДА, науковий співробітник Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна.
Khrystyna SEREDA, Researcher of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Інформаційне забезпечення підготовки фахівців галузі «Охорона здоров'я»
[Information Support for the Training of Specialists in the Field of Health Care]

Наталія ТЕРЕНТЬЄВА, доктор педагогічних наук, професор, в.о. директора Навчально-наукового медичного інституту Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.
Nataliia TARENTIEVA, DrSci in Education (Pedagogy), Professor, Acting Director of the Educational and Scientific Medical Institute of the Petro Mohyla National University of Ukraine, Mykolaiv, Ukraine.

Екстраполяція досвіду Республіки Польща у систему формування національної ідентичності майбутніх учителів історії в університетах України: адаптивний підхід [*Extrapolation of the Experience of the Republic of Poland into the System of Forming the National Identity of Future History Teachers in Ukrainian Universities: an Adaptive Approach*]

Геннадій ЧЕРЕВИЧНИЙ, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри новітньої історії України історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, докторант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна.

Gennadii CHEREVYCHNYI, Ph.D (in History), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Contemporary History of Ukraine at Taras Shevchenko National University of Kyiv, Doctoral Researcher (in Education) of Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Наукова панель 6 / Scientific Panel 6
(час 12.¹⁵–13.¹⁵)

**АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО
ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН**

[Adaptive technologies of the training of a competitive promotion specialist in the conditions of transformational changes]

Модератори / Moderators:

кандидат економічних наук, доцент / Ph.D in economic sciences, Associate Professor

В'ячеслав СУПРУН / Viacheslav SUPRUN

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Олена ХАРЧЕНКО / Olena KHARCHENKO

ДОПОВІДІ / Reports

Принципи здійснення моніторингу якості вищої освіти *[Principles of monitoring the quality of higher education]*

Алла БАРБІНОВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна, ПНПУ імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Alla BARBINOVA, candidate of pedagogical sciences, associate professor of the department of pedagogical mastery and management named after I.A. Zyazyun, PNPV named after V.G. Korolenko, Poltava, Ukraine.

Формування професійної майстерності майбутніх фахівців соціономічної сфери в умовах дистанційного навчання *[Shaping the professional mastery of future specialists in the socio-economic area in terms of distance learning]*

Максим БОЛОТНИКОВ, студент, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро, Україна.

Maksym BOLOTNIKOV, student, «Alfred Nobel University», Dnipro, Ukraine.

Проведення адаптивного навчання, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців в закладах професійної освіти *[Conducting adaptive training, retraining and advanced training of specialists in professional education institutions]*

Володимир БОНДАР, аспірант, Навчальний-науковий інститут менеджменту та психології ДЗВО «Університету менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Volodymyr BONDAR, graduate student, Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the SIHE "University of Education Management", Kyiv, Ukraine.

Сучасні технології підготовки інженера-педагога в умовах трансформаційних змін [*Modern technologies of training engineer-pedagogue in conditions of transformational changes*]

Денис БОРИСЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ХТЛПід, Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна.

Denys BORYSENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Computer Science and Technology, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine.

Методи ефективного планування управління освітнім процесом у закладах професійної освіти [*Methods of effective planning of educational process management in vocational education institutions*]

Віктор ГРИЖЕНКО, кандидат педагогічних наук, заступник директора Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Полтавській області, Україна.

Viktor HRYZHENKO, candidate of pedagogical sciences, Educational Methodological Center of Vocational and Technical Education in Poltava Region, Deputy Director, Poltava, Ukraine.

Зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх андрагогів засобами адаптивних технологій [*Foreign experience of the professional training of future andragogues by means of adaptive technologies*]

Марія ДЯЧЕНКО, доктор педагогічних наук, професор, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, Україна.

Mariia DIACHENKO, doctor of pedagogical sciences, professor, Classical Private University, Zaporizhzhia, Ukraine.

Розвиток креативності для підготовки конкурентоспроможних фахівців [*Developing creativity to prepare competitive specialists*]

Валентина ІВАНОВА, доктор економічних наук, професор, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Valentyna IVANOVA, doctor of economic sciences, professor, SIHE "University of Education Management", Kyiv, Ukraine.

Психологічні аспекти професійного самовизначення особистості [*Psychological aspects of professional self-determination of personality*]

Євгенія КАЛЮЖНА, кандидат психологічних наук, доцент, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, доцент кафедри практичної психології факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти, м. Київ, Україна.

Yevheniia KALIUZHNA, candidate of psychological sciences, associate professor, Kyiv Capital University named after Boris Grinchenko, associate professor of the Department of Practical Psychology, Faculty of Psychology, Social Work and Special Education, Kyiv, Ukraine.

Сучасний стан та проблеми готовності фахівців ЗП(ПТ)О до інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами [*Current state and readiness issues of the experts of professional education to inclusive education of students with special educational needs*]

Галина КОССОВА-СІЛІНА, кандидат педагогічних наук, Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти, м. Біла Церква, Україна.

Halina KOSSOVA-SILINA, Candidate of Pedagogical Sciences, Bila Tserkva Institute of Continuing Professional Education, Bila Tserkva, Ukraine.

Кіберзагрози в умовах воєнного стану в Україні [*Cyber threats in the conditions of martial law in Ukraine*]

Катерина КУЗЬМЕНКОВА, аспірантка другого року навчання за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління і проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Katerina KUZMENKOVA, second-year postgraduate student, majoring in Department Administration and Project Management Educational and Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Адаптаційні можливості навчальних СМАРТ-систем в організації професійного навчання [*Adaptive capabilities of study SMART systems in the organization of professional training*]

Олена ЛАВРЕНТЬЄВА, доктор педагогічних наук, професор, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», професор кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи, м. Дніпро, Україна.

Olena LAVRENTIEVA, doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the department of innovative technologies in pedagogy, psychology and social work, «Alfred Nobel university», Dnipro, Ukraine.

Тетяна ФІЛАТЕНКО, викладач хімії, КЗ «Криворізький фаховий медичний коледж» ДОР, м. Кривий Ріг, Україна

Tatiana FILATENKO, chemistry teacher, Kryvyi Rih Professional Medical College, Kryvyi Rih, Ukraine.

Використання адаптивних технологій у формуванні емоційно-естетичного досвіду учнів середньої школи на уроках мистецтва [*Using of adaptive technologies in the formation of the emotional and aesthetic experience of secondary school students in art classes*]

Сергій ЛАЗАРЕНКО, магістр, заклад загальної середньої освіти № 1 Токмацької міської ради, м. Токмак, Україна.

Sergii LAZARENKO, master's degree, institution of general secondary education No. 1 of the Tokmak City Council, Tokmak, Ukraine.

Технології підготовки конкурентоспроможного фахівця в умовах трансформаційних змін [*Technologies for training a competitive specialist in conditions of transformational changes*]

Вікторія МАРШИЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії і освіти дорослих Центрального інституту післядипломної освіти, ДЗВО "Університет менеджменту освіти", м. Київ, Україна.

Viktoriia MARSHTSYKA, *Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philosophy and Adult Education of the Central Institute of Postgraduate Education, SIHE "University of Education Management", Kyiv, Ukraine.*

Підготовка викладача вищої школи в умовах магістратури: андрагогічний підхід [*High school teacher training under the conditions of a master's degree: andragogic approach*]

Наталія ПРИХОДЬКІНА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Nataliia PRYKHODKINA, *doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the Department of pedagogy, administration and special education of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.*

Багатоконтурна адаптація у цифровому освітньому просторі закладу вищої освіти [*Multi-contour adaptation in the digital educational space of the higher education institution*]

Олександр ПУШКАР, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерних систем і технологій Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна.

Oleksandr PUSHKAR, *doctor of economic sciences, professor, head of the department of computer systems and technologies Kharkiv National University of Economics named after S. Kuznetsa, Kharkiv, Ukraine.*

Адаптивний підхід до професійної підготовки майбутніх учителів-логопедів [*An adaptive approach to the professional training of future teachers - speech therapists*]

Тетяна РОМАНОВА, старший викладач, Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна.

Tetiana ROMANOVA, *senior lecturer, NU "Zaporizhia Polytechnic", Zaporizhzhia, Ukraine.*

Розроблення адаптивної системи навчання та поетапне її впровадження в навчальний процес підготовки здобувачів вищої освіти [*Development of an adaptive system of education and its gradual introduction into the educational process of training students of higher education*]

В'ячеслав СУПРУН, кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Viacheslav SUPRUN, candidate of economic sciences, associate professor, director of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology, SIHE "University of Management of Education", Kyiv, Ukraine.

Проведення адаптивної системи навчання в умовах трансформаційних змін [Implementation of an adaptive system of education in the conditions of transformational changes]

Костянтин СУПРУН, доктор філософії з публічного управління та адміністрування.

Kostiantyn SUPRUN, doctor of philosophy in public management and administration.

Резиденція дослідження соціального впливу [Social impact research residency]

Олена ХАРЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, ДЗВО "УМО", заступник директора ННІМП, м. Київ, Україна.

Olena KHARCHENKO, candidate of pedagogical sciences, SIHE "University of Management of Education", Kyiv, Ukraine.

Джерела готовності вихователя ЗДО до інноваційної діяльності [Sources of readiness of the teacher of special needs for innovative activities]

Бай ЦЗІШЕН, аспірант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу ХНЕУ ім С. Кузнеця, м. Харків, Україна.

Bai JISHENG, graduate student of the department of pedagogy, foreign philology and translation of KhNEU named after Kuznetsia, Kharkiv, Ukraine.

Геопросторова розвідка як інструмент адаптивного управління національною безпекою в умовах воєнного стану [Geospatial intelligence as a tool for adaptive management of national security under the conditions of the state of war]

Олег ЧЕРЕВКО, здобувач кафедри публічного управління і проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Oleg CHEREVKO, winner of the Department of Public Administration and Project Management Educational and Scientific Institute of Management and Psychology of the SIHE "University of Management of Education", Kyiv, Ukraine.

STEM-ОСВІТА як інноваційна науково-технічна система навчання: досвід, перспективи [STEM EDUCATION as an innovative scientific and technical education system: experience, prospects]

Галина ЮЗБАШЕВА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії й методики викладання навчальних дисциплін КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти", м. Херсон, Україна.

Galina YUZBASHEVA, candidate of pedagogical sciences, associate professor, associate professor of the department of Theory and Methods of Teaching Educational Disciplines of Kherson Academy of Continuing Education, Kherson, Ukraine.

ЗАРЕЄСТРОВАНІ БЕЗ ВИСТУПУ / REGISTER WITHOUT PERFORMING:

Андрій ГУСЄВ / *Andrii GUSIEV*, кандидат психологічних наук, доцент, ДЗВО "Університет менеджменту освіти", м. Київ, Україна.

Галина БАБ'ЯК / *Halyna BABIAK*, викладач Львівського фахового коледжу Львівського національного університету природокористування, м. Львів, Україна.

Інна ТЕПЛЮК / *Inna TEPLIUK*, методист відділу моніторингу якості освіти, ліцензування та акредитації, ДЗВО "Університет менеджменту освіти", м. Київ, Україна.

Руслана ПИСАРИК / *Ruslana PYSARYK*, викладач ВСП «Львівський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування», м. Львів, Україна.

Ольга НИЖНИК / *Olha NYZHNYK*, Івано-Франківський ОППО, м. Івано-Франківськ, Україна.

Наукова панель 7 / Scientific Panel 7
(час 13.¹⁵–14.¹⁵)

**ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ:
ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ**

*[Professional development of heads and teachers of general secondary education
on an adaptive basis: challenges and strategies]*

Модератори / Moderators:

кандидат педагогічних наук, доцент / Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Надія ЛЮБЧЕНКО / Nadiia LIUBCHENKO

кандидат педагогічних наук, доцент / Candidate of Pedagogical Sciences

Людмила КОЛОСОВА / Liudmyla KOLOSOVA

ДОПОВІДІ / Reports:

Організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності педагогів профільної школи *[Organizational and pedagogical conditions for the formation of professional competence of teachers of specialized schools]*

Ірина БОЙКО, заступник директора Вознесенського ліцею «Інсайт» Вознесенської міської ради, Миколаївської області, Україна.

Iryna BOYKO, deputy director of the Voznesensk Lyceum «Insite» of the Voznesensk City Council, Ukraine.

Олена САВИЦЬКА, вчитель історії та правознавства Вознесенського ліцею «Інсайт» Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Olena SAVYTSKA, history and law teacher of Voznesensk Lyceum «Insite» of Voznesensk City Council, Mykolaiv Region, Ukraine.

Деонтологічний підхід до формування професійної компетентності освітнього менеджера в сучасній післядипломній освіті *[A deontological approach to the formation of the professional competence of an education manager in modern postgraduate education]*

Яна ВИШНЕВСЬКА, доктор філософії, викладач кафедри педагогіки й менеджменту освіти КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», Україна.

Yana VYSHNEVSKA, doctor of philosophy, senior lecturer of Kherson Academy of Continuing Education, Ukraine.

Соціальна відповідальність педагогічних працівників як чинник адаптивних процесів в освіті [*Social responsibility of pedagogical workers as a factor of adaptive processes in education*]

Наталія ГОРДІЄНКО, кандидат психологічних наук, начальник навчального відділу ЦІПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Nataliia HORDIENKO, candidate of psychological sciences, head of the educational department of the SIHE University of Educational Management, Kyiv, Ukraine.

Професійний стандарт як ключовий елемент взаємодії ринку праці та управління персоналом [*Professional standard as a key element of labor market interaction and personnel management*]

Віра ГУМЕНЮК, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту та освітніх технологій Хмельницького ОІППО, м. Хмельницький, Україна.

Vira HUMENIUK, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Management and Educational Technologies of Khmelnytskyi OIPPO, Khmelnytskyi, Ukraine.

Феноменологія стратегії функціонального розвитку методичної служби на адаптивних засадах: австралійська модель в українських реаліях [*Phenomenology of the functional development strategy of the methodical service on an adaptive basis: the australian model in Ukrainian realities*]

Людмила ГУСАРЧУК, аспірантка Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Liudmyla HUSARCHUK, graduate student of the Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Шлях до профільної школи: досвід та виклики [*The path to a specialized school: experience and challenges*]

Лариса ДВОРЕЦЬКА, директор Вознесенського ліцею ім. Т. Шевченка Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Larisa DVORETSKA, director of Voznesensky Lyceum named after T. Shevchenko of the Voznesensk City Council of the Mykolaiv Region, Ukraine.

Ставлення до учасників освітнього процесу як показник психологічного благополуччя педагогічних працівників [*Attitude towards the participants of the educational process as an indicator of the psychological well-being of the pedagogical*]

Світлана КАЗАКОВА, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Svitlana KAZAKOVA, candidate of psychological sciences, associate professor of the Department of psychology of management of the Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Організація ефективної профільної школи як невід’ємний складник Стратегії розвитку освіти громади [*The organization of an effective specialized school as an integral component of the Community Education Development Strategy*]

Світлана КИСІЛОВА, начальник управління освіти Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Svitlana KISILOVA, Head of the Department of Education of Voznesensk City Council, Mykolaiv Region, Ukraine.

Впровадження педагогічної інтернатури в закладах освіти [*Promotion of pedagogical internship in the fields of education*]

Людмила КІРІШКО, методист обласного навчально-методичного центру освітнього менеджменту та координації методичних формувань Комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», Україна.

Ludmila KIRISHKO, methodologist of the regional educational and methodological center of educational management and coordination of methodological formations of the Communal Institution "Kirovohrad Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after Vasyl Sukhomlynskyi", Ukraine.

Кластеризація професійного розвитку педагогів в контексті профілізації навчання [*Clustering of the professional development of teachers in the context of education profiling*]

Людмила КОЛОСОВА, кандидат педагогічних наук, директор КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вознесенської міської ради» Миколаївської області, Україна.

Lyudmila KOLOSOVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Director of the "Center for Professional Development of Pedagogical Workers of the Voznesensk City Council" of the Mykolaiv Region, Ukraine.

Професійний розвиток педагогів в контексті експериментальної діяльності [*Professional development of teachers in the context of experimental activity*]

Тетяна КУШНІР, директор Вознесенського ліцею № 8 Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Tetyana KUSHNIR, director of Voznesensk Lyceum No. 8 of Voznesensk City Council, Mykolaiv Region, Ukraine.

Тетяна ШУГАЄВА, заступник директора з навчально-виховної роботи Вознесенського ліцею № 8 Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Tetiana SHUHAIEVA, deputy director for teaching and educational work of Voznesensk Lyceum No. 8 of Voznesensk City Council, Mykolaiv Region, Ukraine.

Ірина ЛІСОЧЕНКО, заступник директора з виховної роботи Вознесенського ліцею № 8 Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Iryna LISOCHENKO, deputy director for educational work of Voznesensk Lyceum No. 8 of Voznesensk City Council, Mykolaiv Region, Ukraine.

Роль менеджменту у формуванні культури ЗО та її змінах [*The role of management in the formation of ZO culture and its changes*]

Інна ЛЕБІДЬ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна.

Inna LEBID, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Educational Management, Kamianets-Podilskiy National University named after Ivan Ohienko, Kamianets-Podilskiy, Ukraine.

Кластерний підхід в управлінні професійним розвитком керівників і педагогів закладів загальної середньої освіти [*A cluster approach in managing the professional development of managers and teachers of general secondary education institutions*]

Надія ЛЮБЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна а.

Nadiya LYUBCHENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Education Management and Law of the Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Реалізація програми виховної роботи з національно-патріотичного виховання у закладі освіти [*Implementation of the National-Patriotic Education Program in General Education Schools*]

Лариса МАКАРЕВИЧ, заступник директора з виховної роботи Стрижівського ліцею Коростишівської міської ради Житомирської області, Україна.

Larisa MAKAREVYCH, deputy director for educational work of the Stryzhiv Lyceum of the Korostyshiv city council of the Zhytomyr region, Ukraine.

Створення умов для професійного розвитку педагогів громади [*Creating conditions for the development of teachers*]

Любов МАЛЕНЬКА, директор Центру професійного розвитку педагогічних працівників Южноукраїнської міської ради Миколаївської області, Україна.

Lubov MALENKAYA, Director of the Center for Professional Development of Pedagogical Workers of the South Ukrainian City Council of Mykolaiv Oblast, Ukraine.

Портфоліо вчителя як технологія професійного зростання [*The teachers portfolio as a technology of professional growth*]

Галина МАРЧУК, директор Комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Дрогобицької міської ради Львівської області», м. Дрогобич, Україна.

Halina MARCHUK, Director of the Municipal Institution "Center for Professional Development of Pedagogical Workers of Drogobytshk City Council of Lviv Region", Ukraine.

Вектори професійного розвитку педагогічних працівників закладів ЗСО в умовах реалізації нових освітніх та професійних стандартів [*Vectors of professional development of pedagogical workers of institutions of general secondary education in the conditions of implementation of new educational and professional standards*]

Надія МЕЛЬНИК, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки й освітніх інновацій Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Україна.

Nadiia MELNYK, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Educational Innovations, Rivne Regionallnstitute of Postgraduate Education, Ukraine.

Сучасні виклики для адаптивних технологій в освіті [*Current Challenges for Adaptive Technologies in Education*]

Оксана МЕЛЬНИК, начальник управління освіти і науки Броварської міської ради Броварського району Київської області, Україна.

Oksana MEL'NYK, head of the department of education and science of brovar city council, brovar district, Kyiv region, Ukraine.

Застосування адаптивного підходу до управління закладом загальної середньої освіти в умовах впровадження Нової Української Школи [*Application of an Adaptive Approach to the Management of a General Secondary Education Institution in the Context of the Implementation of the New Ukrainian School*]

Ірина МИРОНЕЦЬ, заступник начальника управління освіти і науки Броварської міської ради Броварського району Київської області, Україна.

Iryna MYRONETS, assistant to the head of the Department of Education and Science of Brovar city council, Brovar district, Kyiv region, Ukraine.

Самоефективність як чинник адаптації освітян в кризових умовах [*Self-efficacy as a factor of adaptation of educators in crisis conditions*]

Максим МОСКАЛЬОВ, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Maksym MOSKALOV, candidate of psychological sciences, associate professor, associate professor of the Department of Psychology of Management of the Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Роль особистісного потенціалу в подоланні професійних криз в умовах війни [*The role of personal potential in overcoming professional crises in war conditions*]

Алла МОСКАЛЬОВА, кандидат психологічних наук, доцент, професор кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Alla MOSKALJOVA, candidate of psychological sciences, associate professor, professor of the Department of Psychology of Management of the Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Формування позитивної мотивації учнів до навчальної діяльності на уроках музичного мистецтва [*Formation of positive motivation of students for educational activities in music lessons*]

Світлана ОЛІЙНИК, старший учитель; учитель музичного мистецтва Кошариченської гімназії Житомирської області, Україна.

Svitlana OLIIYNYK, senior teacher; music teacher of Kosharishchensk gymnasium, Zhytomyr region, Ukraine.

Резильєнтність керівника-лідера як фактор ефективного розвитку школи в умовах криз і невизначеності [*Resilience of the manager-leader as a factor of effective development of the school in conditions of crisis and uncertainty*]

Лариса ОЛІФІРА, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Larysa OLIFIRA, candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, head of the educational department Postgraduate Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Розвиток пізнавальних інтересів здобувачів освіти на уроках географії [*Development of cognitive interests of students in geography lessons*]

Надія ПЕТРУХА, вчитель ліцею №1 Гостомельської селищної ради Бучанського району Київської області, Україна.

Nadiia PETRUKHA, teacher of lyceum No. 1 of the Gostomel settlement council of the Buchansky district of the Kyiv region, Ukraine.

Управління формуванням простору інклюзивного освітлення в Концепції НУШ [*Managing the formation of inclusive lighting space in the NUS Concept*]

Тамара ПІКОЖ, старший викладач кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Tamara PICOSH, Senior Lecturer of the Department of Management Education and Law Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Зріла Я-концепція як умова професіоналізму у вимірі сьогодення [*A mature self-concept as a condition of professionalism in today's dimension*]

Олена ПРОКОПЕНКО, старший викладач кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Olena PROKOPENKO, senior lecturer of the Department of Management Psychology of Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine.

Подолання освітніх втрат у закладі загальної середньої освіти [*Overcoming educational losses in the institution of general secondary education*]

Світлана САВВОН, вчитель української мови та літератури Новопркопівського ЗЗСО Токмацької міської ради, м. Токмак, Україна.

Svitlana SAVVON, teacher of Ukrainian language and literature at the Novoprokopivskyi ZZSO Tokmak City Council, Tokmak, Ukraine.

Визначення шляхів професійної орієнтації старшокласників та вибору майбутньої професії в рамках поствоєнної розбудови України [*Determination of ways of professional orientation of high school students and choice of future profession within the framework of the post-war development of Ukraine*]

Тамара СТЕЛЬМАХ, заступник начальника управління освіти і науки Броварської міської ради Броварського району Київської області, Україна.

Tamara STELMAKH, deputy head of the department of education and science of brovar city council, brovar district, Kyiv region, Ukraine.

Розвиток професійної компетентності вчителів [*Development of teachers professional competence*]

Вікторія ТАРАСОВА, старший викладач Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Україна.

Viktoriia TARASOVA, senior lecturer at Bohdan Khmelnytskyi Melitopol State Pedagogical University, Ukraine.

Партнерство в дії: професійний розвиток педагогів через взаємодію із стейкхолдерами освіти [*Partnership in Action: Professional Development of Teachers through Engagement with Education Stakeholders*]

Людмила ТЕРЗИЛОВА, директор Вознесенського ліцею № 10 Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Lyudmila TERZILOVA, director of Voznesensk Lyceum No. 10 of Voznesensk City Council, Mykolaiv Region, Ukraine.

Професійний розвиток педагога в контексті реалізації нового змісту освіти (на прикладі професійної спільноти вчителів природничих дисциплін) [*Professional development of the teacher in the context of the implementation of the new content of education (on the example of the professional community of science teachers)*]

Тетяна ЧЕХРАТОВА, консультант КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вознесенської міської ради» Миколаївської області, Україна.

Tetiana CHEKHRATOVA, consultant of the CU «Center for Professional Development of Pedagogical Workers of Voznesensk City Council» of Mykolaiv Oblast, Ukraine.

Значення інформальної освіти у професійному розвитку керівника закладу загальної середньої освіти [*The value of informal education in the professional development of the head of a general secondary education institution*]

Наталія ШЕВЧЕНКО, аспірантка Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

Nataliya SHEVCHENKO, graduate student of Semyon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine.

ЗАРЕЄСТРОВАНІ БЕЗ ВИСТУПУ / REGISTER WITHOUT PERFORMING:

Світлана МОЖИРОВА / Sveta MOZHIROVA, вчитель закладу загальної середньої освіти № 6.

Наукова панель 8 / Scientific Panel 8
(час 14.¹⁵-15.⁰⁰)

**ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ**

*[Technologies of adaptive management of
educational institutions and organizations]*

Модератори / Moderators:

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Ігор ВЕРБОВСЬКИЙ / Ihor VERBOVSKYI

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Інеса НОВИЦЬКА / Inesa NOVITSKA

ДОПОВІДІ / Reports

Адаптивне управління як засіб цифрової трансформації вищої освіти [*Adaptive Management as a Means of Digital Transformation of Higher Education*]

Ігор ВЕРБОВСЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, начальник навчального відділу, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Igor VERBOVSKYI, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Head of the Education Department, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Сучасні моделі розвитку самоменеджменту майбутніх адаптивних менеджерів закладів загальної середньої освіти [*Modern models of self-management development of future adaptive managers of general secondary education institutions educational institutions*]

Тетяна ВОЛОТОВСЬКА, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна.

Tetiana VOLOTOVSKA, Candidate of Pedagogical Sciences, Head of the Department of Education, Administration and Social Work of the Educational and Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

Адаптивне управління в освіті [Adaptive management in education]

Сергій НЕМЧЕНКО, доктор педагогічних наук, професор кафедри, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Sergii NEMCHENKO, doctor of pedagogical sciences, professor of the department, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Адаптивне управління як нова парадигма освітнього менеджменту [Adaptive Management as a new Paradigm of Educational]

Інеса НОВИЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, завідувач відділу аспірантури та докторантури, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Inesa NOVITSKA, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Head of the Department of Postgraduate Studies and Doctoral Studies, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Технології адаптивного управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів [The technologies of adaptive management of professional and creative development of the future masters]

Тетяна РОЖНОВА, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Tetiana ROZHNOVA, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Education, Administration and Social Work of the Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

ВИСТУПИ ЗА ОКРЕМОЮ ПРОГРАМОЮ / PERFORMANCES ACCORDING TO A SEPARATE PROGRAM:

Адаптивна система формування позитивного іміджу підприємства [Adaptive System for Creating a Positive Enterprise Image]

Сергій БАГІНСЬКИЙ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Serhii BAHINSKYI, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Місце адаптивного управління у процесі кар'єрного зростання керівників закладів освіти [*The Impact of Adaptive Management on the Career Development of Educational Heads*]

Катерина БАРАНЧУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Kateryna BARANCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Впровадження інформаційних технологій в систему адаптивного управління закладом вищої освіти [*The Implementation of Information Technologies in the Adaptive Management System of a Higher Education Institution*]

Роман БОЖЕНКО, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Roman BOZHENKO, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Формування професійної компетентності керівника закладу засобами адаптивного управління [*The Formation of Professional Competence of the Head of the Institution by Means of Adaptive Management*]

Валентина БУКШУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Valentyna BUKSHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Використання принципів адаптивного управління в процесі стратегічного розвитку закладу вищої освіти [*The development of the principles of adaptive management in the process of strategic development of the foundation of great illumination*]

Віталій ВАСИЛЬЧУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Vitalii VASYLCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Формування професійної культури майбутніх керівників закладів освіти у процесі реалізації адаптивного управління [*The Formation of Professional Culture of Future Heads of Educational Institutions in the Process of Implementing Adaptive Management*]

Іванка ВАСІЛЬКОВА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Ivanka VASILKOVA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Роль студентського самоврядування в упровадженні адаптивного менеджменту у закладі фахової передвищої освіти [*The role of student's self-direction in promoting adaptive management at the foundation of advanced education*]

Юлія ВІТВИЦЬКА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, викладач, Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна.

Yuliia VITVITSKA, applicant for the second (master's) degree of higher education, Teacher, Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine.

Роль адаптивного управління в побудові комунікаційної стратегії закладу [*The Role of Adaptive Management in Building a Communication Strategy for an Institution*]

Вадим ВОЙНАЛОВИЧ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Vadym VOINALOVYCH, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Впровадження технологій адаптивного управління в інноваційний розвиток закладу освіти [*The Implementation of Adaptive Management Technologies in the Innovative Development of an Educational Institution*]

Михайло ГРИЩЕНКО, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Mykhailo HRYSHCHENKO, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Використання принципів адаптивного управління в системі стратегічного розвитку організації [*The Usage of the Principles of Adaptive Management in the System of Strategic Development of an Organisation*]

Владислав ЗАНКОВ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Vladyslav ZANKOV, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Адаптивні технології в процесі управлінні трудовою поведінкою працівників підприємства [*Adaptive Technologies in the Process of Managing the Labour Behaviour of Enterprise Employees*]

Сергій ІВАНКЕВИЧ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Serhii IVANKEVYCH, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Особливості розвитку закладу загальної середньої освіти на засадах адаптивного управління [*Development Peculiarities of General Secondary Education Institution on the Basis of Adaptive Management*]

Марія КАМІНСЬКА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Mariia KAMINSKA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Формування готовності майбутнього керівника до адаптивного управління закладом освіти [*The Formation of the Future Head's Readiness for Adaptive Management of an Educational Institution*]

Володимир КАРАБЕНКОВ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Volodymyr KARABENKOV, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Розвиток професійної компетентності керівників закладів освіти засобами адаптивного управління [*The Development of the Professional Competence of Heads of Educational Institutions by Means of Adaptive Management*]

Наталія КОВАЛЬЧУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Nataliia KOVALCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Управління розвитком персоналу засобами технологій адаптивного управління [*Managing Staff Development with Adaptive Management Technologies*]

Ігор КРАВЧУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Ihor KRAVCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Організаційно-педагогічні умови та технології розвитку національного самоствердження учнівської молоді у школі I-III ступенів № 132 міста Києва [*Organizational-pedagogical conditions and technologies for the development of national self-assertion of student youth in School I-III degrees № 132 in Kyiv*]

Оксана КУЗІВ, здобувач наукового ступеня PhD, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Oksana KUZIV, recipient of a PhD, SIHE «University of Education Management», Kyiv, Ukraine.

Модель адаптивного управління трудовим колективом закладу вищої освіти [*The Model of Adaptive Management of the Labour Collective of a Higher Education Institution*]

Сергій КУЛИК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Serhii KULYK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Особливості побудови системи мотивації в закладах освіти засобами адаптивного управління [*The Features of Building a Motivation System in Educational Institutions by Means of Adaptive Management*]

Світлана КУЛЬЧИЦЬКА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Svitlana KULCHYTSKA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Використання адаптивних технологій для розвитку комунікаційних компетентностей керівників закладів освіти [*The Usage of Adaptive Technologies for the Development of Communication Competences of Educational Heads*]

Катерина КУПРІЙЧУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Kateryna KUPRIICHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Використання принципів адаптивного управління для розвитку управлінської компетентності майбутніх учителів математики [*The Usage of Adaptive Management Principles for the Development of Future Mathematics Teachers' Managerial Competence*]

Костянтин МАМЧИК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Kostiantyn MAMCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Роль керівника в ефективному вирішенні конфліктів [*The Role of the Head in Effective Conflict Resolution*]

Олена МАРКОВА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Olena MARKOVA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Управління діяльністю закладу освіти на засадах адаптивного менеджменту
[Managing the Activities of an Educational Institution on the Basis of Adaptive Management]

Олександр НЕЧАЄВ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Oleksandr NECHAIEV, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Формування адаптивної компетентності керівника закладу освіти
[The Formation of Adaptive Competence of the Head of an Educational Institution]

Аліна ПІДКАУРА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Alina PIDKAURA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Адаптивні технології в управлінні зворотнім зв'язком з учасниками освітнього процесу
[Adaptive Technologies in the Management of Participants' Feedback in the Educational Process]

Світлана ПОСТОВА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом», кандидат педагогічних наук, доцент, декан фізико-математичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Svitlana POSTOVA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Dean of the Faculty of Physics and Mathematics, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Формування управлінської культури керівника закладу охорони здоров'я засобами адаптивного управління
[The Formation of Managerial Culture of the Head of a Healthcare Institution by Means of Adaptive Management]

Артем ПРИБОРЕЦЬКИЙ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Artem PRYBORETSKYI, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Використання принципів адаптивного управління для розвитку економічної компетентності майбутніх керівників закладів освіти [*The Use of the Principles of Adaptive Management for the Development of Economic Competence of Future Heads of Educational Institutions*]

Олена ПРИЩЕПА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Olena PRYSHCHЕРА, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Адаптивна система технологічного управління освітнім процесом у інноваційно-освітньому центрі [*Adaptive System of Technological Management of the Educational Process in the Innovation and Education Centre*]

Ірина РЕВА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Iryna REVA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Розробка адаптивної моделі розвитку цифрової компетентності керівника закладу загальної середньої освіти [*The Development of an Adaptive Model for the Development of Digital Competence of the Head of a General Secondary Education Institution*]

Олена САГІТОВА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Olena SAGITOVA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Вплив адаптивного управління на розвиток професійної діяльності керівника закладу загальної середньої освіти [*The Influence of Adaptive Management on the Development of Professional Activity of the Head of a General Secondary Education Institution*]

Леся СВІНЦІЦЬКА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Lesia SVINTSITSKA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Розробка адаптивної моделі логістичного управління організацією [*The Development of an Adaptive Model of Logistics Management of an Organisation*]

Богдан ФЕДОРОВ, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Bohdan FEDOROV, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Розробка адаптивної моделі рекрутингу для закладів освіти [*The Development of an Adaptive Recruitment Model for Educational Institutions*]

Вікторія ФЕДОРОВА, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Viktoriia FEDOROVA, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Управління трудовими відносинами в закладі освіти на засадах адаптивного управління [*Managing Labour Relations in an Educational Institution on the Basis of Adaptive Management*]

Наталія ФЕЩУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Nataliia FESHCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Адаптивна система впровадження цифрових технологій в управління закладом вищої освіти [*Adaptive System for Implementing Digital Technologies in the Management of a Higher Education Institution*]

Олена ФОНАРИЮК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління навчальним закладом», кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри алгебри та геометрії Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Olena FONARIUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of an educational institution", Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Algebra and Geometry, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

Формування професійної культури майбутнього керівника організації засобами адаптивних технологій [*The Formation of the Professional Culture of the Future Head of the Organisation by Means of Adaptive Technologies*]

Євгеній ЮРЧУК, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Yevhenii YURCHUK, applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine.

08 лютого 2024 року
з 15.⁰⁰ до 15.³⁰ год

**ЗАКРИТТЯ ФОРУМУ.
ОГОЛОШЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ. НАУКОВЕ ПОРТФОЛІО**

Галина ЄЛЬНИКОВА (голова), доктор педагогічних наук, професор, голова Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна;

Зоя РЯБОВА (заст. голови), доктор педагогічних наук, професор, заступник голови Ради Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально- педагогічними системами», завідувач кафедри менеджменту освіти та права Центрального інститут післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

МОДЕРАТОРИ ПАНЕЛЕЙ:

Василь КРИЖКО, кандидат педагогічних наук, професор, директор науково-дослідного інституту провідництва Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна.

Оксана БОДНАР, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Марина РОСТОКА, кандидат педагогічних наук, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, докторант Національного авіаційного університету, м. Київ, Україна.

Валентина ГЛАДКОВА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту освіти та права ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Олена САЙТЗ, співзасновник та віце-президент Українсько-Американської асоціації працівників вищої школи (УААПВШ).

Олена СУХОВЕРХОВА, здобувачка наукового ступеня PhD з педагогіки Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Оксана АНУФРІЄВА, кандидат педагогічних наук, завідувач аспірантурою і докторантурою ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

В'ячеслав СУПРУН, кандидат економічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» м. Київ, Україна

Олена ХАРЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, заступник директора ННІМП ДЗВО «Університет менеджменту освіти» м. Київ, Україна.

Надія ЛЮБЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту освіти та права ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Людмила КОЛОСОВА, кандидат педагогічних наук, директор КУ “Центр професійного розвитку педагогічних працівників” Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Ігор ВЕРБОВСЬКИЙ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, начальник навчального відділу, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Інеса НОВІЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, завідувач відділу аспірантури та докторантури, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

МЕНЕДЖЕРИ-ОРГАНІЗАТОРИ

Лариса БАЧІЄВА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Ірина ЛАПШИНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і методики навчання Хортицької національної академії, м. Запоріжжя, Україна.

РІШЕННЯ

Третього міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті» м. Харків, 7–8 лютого 2024 року

7-8 лютого 2024 року за ініціативою Громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами» відбувся Третій міжнародний науковий форум «Адаптивні процеси в освіті» (далі – Форум-2024).

Організаторами форуму виступили:

- Громадська організація «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», м. Харків;
- Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків;
- Громадська спілка «Асоціація з розвитку професійної та неперервної освіти»;
- Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, м. Київ;
- Інститут професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ;
- Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, м. Київ;
- Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна;
- Житомирський державний університет імені Івана Франка м. Житомир;
- Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків;
- Харківська академія неперервної освіти, м. Харків;
- Національний центр «Мала академія наук України», м. Київ;
- Гуманітарно-природничий університет імені Яна Длугоша в Ченстохові, Польща;
- Ukrainian-American association of college educators, USA;
- Community colleges of SPOKANE, State Washington, USA;
- Information and analytical publication of Dubai Emirates Today UAE;
- Sophia Ukrainian school – United Arab Emirates;
- ІБК Інженерного Бюро GMBH & CO. KG, Вюрцбург, Німеччина.

Місія форуму: з'ясування суті та розповсюдження технологій адаптивних процесів в освіті в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення України.

До участі в роботі форуму були запрошені науковці, викладачі, аспіранти, докторанти, здобувачі наукових ступенів, управлінці та інші працівники освіти з таких тематичних напрямів:

- Адаптивні процеси в освіті в умовах невизначеності;
- Адаптивний менеджмент в освіті;
- Адаптивні процеси в діяльності іноземних навчальних закладів в умовах євроінтеграції; адаптація тимчасово переселених освітян України до Європи, США та Об'єднаних Арабських Еміратів;
- Організація професійної та науково-дослідної діяльності на адаптивних засадах;
- Адаптивні процеси інформаційно-аналітичного забезпечення цифрової трансформації освіти і педагогіки;
- Адаптивні технології підготовки конкурентоспроможного фахівця в умовах трансформаційних змін;
- Професійний розвиток керівників і педагогів загальної середньої освіти на адаптивних засадах: виклики та стратегії;
- Технології адаптивного управління закладами освіти та організаціями.

Привітали учасників Форуму-2024

Галина ЕЛЬНИКОВА, доктор педагогічних наук, професор Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Олександр КУПРІЯНОВ, доктор технічних наук, професор, проректор з наукової роботи Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Світлана КРЕТОВИЧ, кандидат педагогічних наук, завідувач відділом освіти та науки Департаменту з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України.

Микола КИРИЧЕНКО, доктор філософії, член-кореспондент Національної академії наук вищої освіти України, ректор ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна.

Микола ЛАЗАРЄВ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри краєзнавчо-туристичної роботи, соціальних і гуманітарних наук Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна.

Василь КРИЖКО, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування Бердянського державного педагогічного університету, м. Бердянськ, Україна.

Інеса НОВИЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач відділу аспірантури та докторантури Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна.

Юрген КОБЕРЛЯЙН-КЕРЛЕР, Ph.D., генеральний директор ІБК Інженерного бюро GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина.

Усього брало участь у форумі понад **217 осіб** з 14 областей України та міста Києва; залучено вчених та педагогів із Німеччини, Швейцарії, США, Об'єднаних Арабських Еміратів та інших країн.

З науковими доповідями виступили 109 учасників, з них – 19 представники ГО ШАУСПС.

Подано до публікації тез доповідей – 57, авторами яких є 59 дослідників.

Учасники форуму були представниками таких організацій:

- ЗВО – закладів вищої освіти – 105 особи;
- фахової передвищої освіти – 8 осіб;
- ЗП(ПТ)О – професійної (професійно-технічної) освіти – 12 особи;
- ЗЗСО – заклади загальної середньої освіти – 35 осіб (директор – 3; учитель – 32);
- ЗППО – заклади післядипломної педагогічної освіти – 12 осіб;
- Департамент з питань внутрішньої та гуманітарної політики Офісу Президента України – 1 особа;
- Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» – 1 особа;
- ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського – 12 осіб;

Крім того, взяли участь аспіранти – 18 осіб, докторанти – 2 особи; магістранти – 11 осіб.

Географія організацій-учасників (закладів освіти, наукових та владних структур):

Американсько-Українська Ділова Рада (АУДР), місто Нью-Йорк, Сполучені Штати Америки.

ІБК Інженерного бюро GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина.

Українсько-Американська асоціація працівників вищої школи, місто Тампа, штат Флорида, Сполучені Штати Америки.

Середня школа, м. Байерсдорф, Німеччина.

Швейцарської фінансово-технологічної асоціації (SFTA), Цюрих, Швейцарія.

Інформаційно-аналітичне видання «Емірати сьогодні» Української школи «Софія», Дубай, Об'єднані Арабські Емірати.

Spokane Community College (SCC), Спокане, штат Вашингтон, Сполучені Штати Америки.

IBK Ingenieurbuero Koeberlein GmbH & Co. KG, Вюрцбург, Німеччина.

Національна академія педагогічних наук України, м. Київ.

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського (відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти), м. Київ.

Інститут проблем виховання НАПН України; м. Київ, Україна.

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО "Університет менеджменту освіти", м. Київ, Україна

Відокремлений структурний підрозділ "Львівський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування", м. Львів, Україна.

Державна установа "Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова НАН України", м. Київ, Україна.

Навчально науковий медичний інститут Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна.

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м Дніпро, Україна.

Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії», м. Київ.

Вознесенський ліцей «Інсайт» Вознесенської міської ради, Миколаївської області, Україна.

Вознесенський ліцей № 10 Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Вознесенський ліцей ім. Т. Шевченка Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Вознесенський ліцей № 8 Вознесенської міської ради Миколаївської області, Україна.

Департамент освіти і науки Тернопільської воєнної адміністрації, м. Тернопіль, Україна.

ДЗВО «Університет менеджменту освіти НАПН України», м. Київ.

Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир.

Заклад загальної середньої освіти № 1 Токмацької міської ради, Запорізька область, Україна.

Загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 імені Валерія Доценка Мирноградської міської ради, м. Мирноград, Донецька область, Україна.

Новенський ЗЗСО Токмацької міської ради, Запорізька область, Україна.

Інститут професійної освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна

Інституту проблем виховання НАПН України; м. Київ, Україна.

Інститут професійної освіти Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна.

КУ «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Вознесенської міської ради» Миколаївської області, Україна.

Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», м. Запоріжжя, Україна.

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна.

Комунальна установа «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Дрогобицької міської ради Львівської області», м. Дрогобич, Україна.

Кошарищенська гімназія Житомирської області, Україна

Комунальний заклад «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», Україна.

Класичний приватний університет, м. Запоріжжя, Україна

Львівський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування", м. Львів, Україна.

Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ.

Навчально методичний центр професійно-технічної освіти у Полтавській області, м. Полтава, Україна.

Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів.

ПНПУ імені В.Г. Короленка, м. Полтава, Україна.

Полтавська академія неперервної освіти ім. М.В. Остроградського, професор кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти, м. Полтава, Україна.

Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, м. Рівне.

Тернопільська загальноосвітня I-III ступенів школа № 14 ім. Б. Лепкого, м. Тернопіль.

Тернопільський комунальний методичний центр науково-освітніх інновацій і моніторингу, м. Тернопіль, Україна.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна.

Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна.

Українського державного університету науки і технологій, м. Дніпро, Україна.

Український державний центр позашкільної освіти, м. Київ, Україна.

Управління освіти і науки Броварської міської ради Броварського району Київської області, Україна.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна.

Харківський машинобудівний фаховий коледж, м. Харків.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна.

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», м. Харків, Україна.

КВНЗ "Херсонська академія неперервної освіти", м. Херсон, Україна.

Центр дитячо-юнацької творчості імені Є.М. Рудневої відділу освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради, Україна.

Центр професійного розвитку педагогічних працівників Южноукраїнської міської ради Миколаївської області, Україна.

Центральна виборча комісія, м. Київ, Україна.

Центральний інститут післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Київ, Україна.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна.

Учасники форуму відзначили достатньо високий рівень організації проведення науково-практичного заходу й УХВАЛИЛИ:

1 Продовжити:

– щорічне проведення Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті» в online-режимі, що збирає представників різних регіонів України та інших країн;

– здійснювати діяльність щодо розширення аудиторії учасників масових заходів, усвідомлюючи адаптивність і необхідність формувати власне вміння адаптуватися для досягнення соціально значущих цілей в умовах невизначеності, професійній діяльності, у розвитку

комунікативних зв'язків у воєнний час та в умовах невизначеності шляхом проведення семінарів, тренінгів, конференцій в освітянських аудиторіях.

2 Запропонувати учасникам Міжнародного наукового форуму «Адаптивні процеси в освіті» поширити матеріали доповідей шляхом друкування в електронному фаховому виданні ГО ШАУСПС «Адаптивне управління: теорія і практика» (серії «Педагогіка» і «Економіка»).

3 Продовжити вести канал ГО ШАУСПС у відеохостингу YouTube, шляхом розміщення матеріалів Форумів та Літніх шкіл, а також розміщення інших відеоматеріалів, створених членами ГО ШАУСПС.

4 Продовжити випуск колективних монографій з питань адаптивного управління соціально-педагогічними системами.

5 За результатами досліджень учасників Форуму-2024:

Видати збірник матеріалів (тез доповідей) форуму на електронних носіях; розмістити електронну версію збірника тез на сайтах організацій-партнерів, залучити засобами сайтових комунікацій до офлайн-обговорення матеріалів збірника освітян як на вітчизняному, так і на міжнародному рівнях.

Здійснювати публікацію рецензій у фаховому виданні на планові наукові продукти, що отримано у результаті наукових досліджень за державним замовленням.

6 Сприяти підвищенню рівня інформаційної поширеності електронного наукового фахового видання ГО ШАУСПС «Адаптивне управління: теорія і практика» (серії «Педагогіка» і «Економіка») шляхом його індексації в різних наукових базах даних бібліотек і каталогів: наукових професійних видань України; GoogleScholar (США), Web of Sciences, Index Copernicus (IC) .

7 Активізувати:

– співпрацю з міжнародними науковими й освітніми установами та збільшити кількість наукових праць у міжнародних виданнях, що входять до основних наукометричних баз;

– співпрацю з провідними міжнародними установами Європи та Америки щодо отримання грантів, проведення наукових досліджень та участі закордонних колег у наукових форумах ГО ШАУСПС.

8. Поширити зв'язки ГО ШАУСПС на міжнародному рівні, встановивши контакти з представниками освітніх структур різних країн, залучати їх до участі в роботі Літньої школи, циклічного Форуму, друку в електронному науковому фаховому виданні «Адаптивне управління: теорія і практика».

9 Врахувати пропозиції учасників наукових панелей Форуму-2024 для покращення організації і проведення циклічного форуму:

Зорієнтувати доповіді учасників майбутніх Форумів на розкриття успішних практик організації та здійснення освітньої діяльності. Вести Панель «Аспірантські студії».

У процесі проведення Форуму впроваджувати активні форми взаємодії доповідачів з аудиторією, а саме: фокус-групи, майстер-класи, модеровані дискусії, що залучають до креативних роздумів, співпраці, командної роботи та партнерства.

Запросити учасників Форуму-2024 та всіх бажаючих до написання й видання монографії, яка б висвічувала досвід розвитку освіти України під час війни «Освіта України в умовах воєнного стану». Для розроблення орієнтовної структури, порядку написання і видання монографії створити творчу групу. Звернення до потенційних авторів розмістити на сайті ГО ШАУСПС.

10 Розмістити сертифікати учасників форуму на Google Диску для самостійного отримання.

11 Рішення Форуму-2024 обговорити з учасниками заходу в online форматі, затвердити засіданням Президії та включити до змісту Збірника тез.

Голова організації

доктор педагогічних наук, професор

Галина ЄЛЬНИКОВА

ЗМІСТ

Прес-релиз	3
Програма форуму	12
Рішення форуму	72

Наукова панель 1 / Scientific Panel 1

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

[Adaptive Processes in Education in Conditions of Uncertainty]

БАЧІЄВА Лариса / Larisa BACHIEVA

Віртуальна мобільність фахівців харчової галузі як чинник адаптації в освітній та професійній діяльності *[Virtual mobility of faculty of kharchov galuzi as an officer of adaptation in educational and professional activities]*..... 91

ЄЛЬНИКОВА Галина / Halyna YELNYKOVA

Адаптивні процеси в освіті і розвиток освіти в умовах воєнного стану в Україні *[Adaptive processes in education and development of education in the conditions of marital state in Ukraine]* 94

ЄРЬОМЕНКО Ольга / Olha YEROMENKO

Адаптивні процеси в інклюзивному середовищі закладу загальної середньої освіти *[Adaptive processes in the inclusive environment of a general secondary education institution]* 96

ЖУК Михайло / Mykhaylo ZHUK

Соціальна інклюзія у вимірі сучасних трендів та змін сучасному світі: пріоритети для українського адаптивного менеджменту *[Social inclusion in the measurement of current trends and changes in the modern world: priorities for ukrainian adaptive management]* 98

КОВРИГА Олена / Olena KOVRIHA

Сучасні підходи щодо наукового обґрунтування функціонування державної молодіжної політики *[Modern approaches to the scientific substantiation of the functioning of the state youth policy]* 103

**ЛАЗАРЄВА Тетяна / Tetiana LAZAREVA, ЛАЗАРЄВ Микола /
Mykola LAZAREV**

Адаптивні процеси підготовки фахівців харчової галузі в умовах невизначеності [*Adaptive processes of training specialists in the food industry in conditions of uncertainty*]..... 105

ЛУЧАНІНОВА Ольга / Olha LUCHANINOVA

Bootcamp як форма адаптаційної діяльності викладача в умовах трансформаційних процесів у вищій школі [*Bootcamp as a form of teacher's adaptation activity in the context of transformation processes in higher education*]..... 108

ПОЛЯКОВА Ганна / Hanna POLIAKOVA

Перехід до адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти в умовах невизначеності [*The transition to the adaptive educational environment of the higher institution in conditions of uncertainty*]..... 111

РЯБОВ Олег / Oleh RIABOV

Оптимізація синхронного та асинхронного дистанційного навчання в закладах вищої освіти [*Optimization of synchronous and asynchronous distance learning in institutions of higher education*] 113

ШЕМИГОН Наталя / Natalia SHEMYHON

Навички XXI ст., як фактор успішної професійної адаптації [*Skills of the XXI century as a factor of successful professional adaptation*] 116

Наукова панель 2 / Scientific Panel 2

АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

[*Adaptive management in education*]

БАЛАБАН Олег / Oleh BALABAN

Адаптація від окупації: досвід формування менеджменту закладу позашкільної освіти в особливий період або як побудувати «ЦДЮТ без стін» [*Adaptation from occupation: Formation of extracurricular education institution management during a special period or how to build a "Youth Center without walls"*].....118

БІЛИК Надія / Nadiia BILYK

Адаптивний самоменеджмент у неперервній освіті [*Adaptive self-management in continuous education*] 122

ВАХНЯК Надія / Nadiia VAKHNIAK

Синергетичний підхід в управлінській діяльності як стратегія сучасного менеджменту керівника закладу дошкільної освіти [*Synergistic approach in managerial activity as a strategy of modern management of the head of a preschool education institution*] 126

КАЛАУР Світлана / Svitlana KALAUUR

Адаптивні засади співпраці з соціальними інституціями у сфері післядипломної освіти [*Adaptive principles of cooperation with social institutions in the field of postgraduate education*] 129

КРАВЧЕНКО Ганна / Hanna KRAVCHENKO

Механізми адаптивного управління в реалізації наукового напряму діяльності кафедр інститутів неперервної професійної освіти [*Mechanisms of adaptive management in the implementation of the scientific field of activity of departments of continuing professional education institutions*] 132

ТИМОШКО Ганна / Hanna TIMOSHKO

Управління закладом освіти – діяльність професійна [*Management of an educational institution is a professional activity*] 135

ШКОДА Марина / Maryna SHKODA

Зміст адаптивного компонента самоменеджменту вчителя іноземної мови [*The content of the adaptive component of a foreign language teacher's self-management*] 140

Наукова панель 3 / Scientific Panel 3

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ; АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ

[Adaptive processes in the activities of foreign educational institutions in the conditions of eurointegration; adaptation of temporarily resettled educators of Ukraine to Europe, USA and United Arab Emirates]

ГЕРЕВЕНКО Андрій / Andrii HEREVENKO

Підготовка фахівців за вимогами міжнародних стандартів
[Training of specialists in accordance with international standards] 143

ПОСТРИГАЧ Надія / Nadiia POSTRYNACH

Особливості підготовки вчителів у Туреччині в умовах пандемії Covid-19
[Peculiarities of teacher training in Turkey in the conditions of the Covid-19 pandemic] 146

ЮДА Лариса / Larysa YUDA

Формування гендерної толерантності у здобувачів вищої освіти: досвід Європейського союзу
[Formation of Gender Tolerance in Higher Education Students: Experience of the European Union] 149

Наукова панель 4 / Scientific Panel 4

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

[Organization of scientific and research activities on adaptive basis]

ГАПОН Леся / Lesia GAPON

Адаптивні механізми формування культури мовлення педагогів в Тернопільському регіоні
[Adaptive Mechanisms for the Formation of Teachers' Speech Culture in the Ternopil Region] 153

ДЕМЕДЮК Юрій / Iurii DEMEDIUK

Адаптація професійної діяльності педагогічних працівників закладів освіти в умовах реалізації реформи «Нова українська школа» та розвитку STEAM-освіти [*Adaptation of the professional activity of pedagogical workers of educational institutions in the context of the implementation of the "New Ukrainian School" reform and the development of STEAM education*]..... 156

ЗАЄЦЬ Наталія / Nataliia ZAYETS

Педагогічний дизайн в освітньому процесі сучасного закладу вищої освіти [*Pedagogical design in the educational process of a modern Institution of Higher Education*] 161

КАЗНАЧЕЄВА Тетяна / Tetiana KAZNACHEIEVA

Управління комунікаціями закладу освіти в теорії та практиці [*Management of educational institution communications in theory and practice*] 164

КЛЕСМАН Ольга / Olga KLIESMAN

Професійний розвиток персоналу: практичні рекомендації на основі дослідження залученості до роботи [*Professional staff development: practical recommendations based on work engagement research*] 167

КУЧЕР Віталій / Vitaliy KUCHER

Вплив цифрових технологій на педагогічну практику [*The influence of digital technologies on pedagogical practice*] 169

ЛИСЕНКО Сергій / Serhii LYSENKO

Неформальна освіта як засіб адаптації до зміни професійних вимог [*Informal education as a means of adaptation to changing professional requirements*]..... 172

ПИР Андрій / Andriy PIR

Актуальні напрями управління якістю фахової підготовки артистів цирку [*Current directions of quality management of professional training of circus artists*]..... 175

ПОПОВИЧ Ярослава / Yaroslava POROVYCH

Формування у учасників освітнього процесу нульової толерантності до домашнього насильства. Аспект самоствалення [*Formation of zero tolerance to domestic violence in educational process participants. Aspect of self-estival*] 177

РЯБОВА Зоя / Zoia RYABOVA, АНУФРІЄВА Оксана / Oksana ANUFRIEVA

Освітній маркетинг в наукових дослідженнях [*Educational marketing in scientific research*] 181

Наукова панель 5 / Scientific Panel 5

**АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ**

[*Adaptive processes of information and analytical supply digital transformation of education and pedagogy*]

КОВАЛЕНКО Інна / Inna KOVALENKO

Інформаційно-аналітичний супровід підготовки фахівців з підтримки ментального здоров'я населення [*Informational and Analytical Support for the Training of Specialists in Supporting the Mental Health of the Population*] 184

ЛУЧАНІНОВА Ольга / Olha LUCHANINOVA

Цифрова педагогіка у вищій школі як новий напрям адаптаційних і трансформаційних процесів в освіті [*Digital Pedagogy in Higher Education as a New Direction of Adaptation and Transformation Processes in Education*] 187

ПОНОМАРЕНКО Лариса / Larysa PONOMARENKO

Психологічні аспекти у структурі професійної компетентності бібліотечного фахівця [*Psychological Aspects in the Structure of the Librarian Professional Competencies*] 191

РОСТОКА Марина / Marina ROSTOKA

Адаптивне середовище інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології (досвід ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського) [*Adaptive Environment of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education, Pedagogy and Psychology (Experience of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine)*] ... 194

Повідомлення, виступи / messages, speeches:

БЕЛІМЕНКО Алла / Alla BELIMENKO

Педагогічна майстерність та шляхи його розвитку [*Pedagogical Skill and Ways of its Development*]..... 200

БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ Ірина / Iryna BILOTSERKIVETS

Цифровізація освіти: адаптивний аспект [*Digitalization of Education: an Adaptivity Aspect*] 202

ГОДЕЦЬКА Тетяна / Tetiana GODETSKA

Штучний інтелект в системі інформаційно-аналітичного супроводу освіти: елементи адаптивного впровадження [*Artificial Intelligence in the System of Informational and Analytical Support of Education: Elements of Adaptive Implementation*] 204

ГОРІШНА Оксана / Oksana HORISHNA

Адаптивний підхід до аналізу результатів оцінювання освітнього процесу в умовах воєнного стану у закладі загальної середньої освіти [*Adaptive Approach to the Analysis of the Results of Assessment of the Educational Process Under the Conditions of the Marital State in the Institution of General Secondary Education*] 208

ГУМЕННИЙ Олександр / Oleksandr HUMENNYI

Критерії оцінювання цифрових платформ для професійної підготовки майбутніх фахівців [*Criteria for Evaluating Digital Platforms for Professional Training of Future Specialists*] 211

ГУРАЛЮК Андрій / Andrii GURALIUK

Інтегральна технологія побудови електронних ресурсів [*Integral Technology of Building Electronic Resources*]..... 214

ДРОНШКЕВИЧ Олеся / Olesia DRONSHKEVYCH

Забезпечення інформаційних потреб працівників сфери освіти і науки шляхом формування електронного ресурсу «Вчені НАПН України» [*Ensuring the Information Needs of Employees in the Field of Education and Science Through the Creation of the Electronic Resource «Scientists of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine»*] 216

ПИЩИК Олена / Olena PYSHCHUK

Цифрова педагогіка як інструмент розвитку комунікативної культури у закладах освіти [*Digital Pedagogy as a Tool for Developing Communicative Culture in Educational Institutions*] 218

Наукова панель 6 / Scientific Panel 6

**АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ
ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН**

[*Adaptive technologies of the training of a competitive promotion specialist in the conditions of transformational changes*]

БОЛОТНИКОВ Максим / Maksym BOLOTNIKOV

Формування професійної майстерності майбутніх фахівців соціономічної сфери в умовах дистанційного навчання [*Shaping the professional mastery of future specialists in the socioeconomic area in terms of distance learning*] 221

БОРИСЕНКО Денис / Denys BORYSENKO

Сучасні технології підготовки інженера-педагога в умовах трансформаційних змін [*Modern technologies of training engineer-pedagogue in conditions of transformational changes*] 224

ЄВСЮКОВА Оксана / Oksana EVSYUKOVA, КУЗЬМЕНКОВА Катерина / Katerina KUZMENKOVA

Кіберзагрози в умовах воєнного стану в Україні [*Cyber threats in the conditions of martial law in Ukraine*] 226

КОССОВА-СІЛІНА Галина / Halina KOSSOVA-SILINA

Сучасний стан та проблеми готовності фахівців ЗП(ПТ)О до інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами [*Current state and readiness issues of the experts of professional education to inclusive education of students with special educational needs*].....230

ЛАВРЕНТЬЄВА Олена / Olena LAVRENTIEVA, ФІЛАТЕНКО Тетяна / Tatiana FILATENKO

Адаптаційні можливості навчальних СМАРТ-систем в організації професійного навчання [*Adaptive capabilities of study SMART systems in the organization of professional training*]233

СОБОЛЄВА Валентина / Valentina SOBOLEVA

Використання платформи «Microsoft Teams» для реалізації дистанційного навчання на прикладі КЗ КОР «Богуславський гуманітарний коледж ім. І.С. Нечуя-Левицького» [*Use of the "Microsoft Teams" platform for the implementation of distance education on the example of KZ KOR "Boguslav humanitarian college named I.S. Nechuya-Levytsky"*]236

ЧЕРЕВКО Олег / Oleg CHEREVKO

Геопросторова розвідка як інструмент адаптивного управління національною безпекою в умовах воєнного стану [*Geospatial intelligence as a tool for adaptive management of national security under the conditions of the state of war*]239

ШОЛОХ Олена / Olena SHOLOKH

До проблеми розвитку професіоналізму керівника закладу загальної середньої освіти в умовах магістерської підготовки [*To the problem of the development of professionalism of the head of the institution of general secondary education in the conditions of master's training*]242

Наукова панель 7 / Scientific Panel 7

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ

*[Professional development of heads and teachers of general secondary
education on an adaptive basis: challenges and strategies]*

ГУСАРЧУК Людмила / Liudmyla HUSARCHUK

Феноменологія стратегії функціонального розвитку методичної служби на адаптивних засадах: австралійська модель в українських реаліях *[Phenomenology of the functional development strategy of the methodical service on an adaptive basis: the australian model in Ukrainian realities]*

247

ЛЮБЧЕНКО Надія / Nadiya LYUBCHENKO

Розв'язання проблем як Soft Skill адаптивності керівників і педагогічних працівників закладу освіти в умовах криз та невизначеності *[Solving problems as a Soft Skill of the adaptability of managers and teaching staff of an educational institution in conditions of crisis and uncertainty]*

251

Наукова панель 8 / Scientific Panel 8

ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

*[Technologies of adaptive management of educational
institutions and organizations]*

ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор / Igor VERBOVSKYI

Адаптивне управління як засіб цифрової трансформації вищої освіти *[Adaptive Management as a Means of Digital Transformation of Higher Education]*

254

РОЖНОВА Тетяна / Tetiana ROZHNOVA

Технології адаптивного управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів *[The technologies of adaptive management of professional and creative development of the future masters]*

257

***Виступи за окремою програмою /
Performances according to a separate program***

БАГІНСЬКИЙ Сергій / Serhii BANINSKYI, БОЖЕНКО Вікторія / Viktoriia BOZHENKO, ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор / Igor VERBOVSKYI Адаптивна система формування позитивного іміджу підприємства <i>[Adaptive System for Creating a Positive Enterprise Image]</i>	261
БОЖЕНКО Роман / Roman BOZHENKO, БОЖЕНКО Вікторія / Viktoriia BOZHENKO, ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор / Igor VERBOVSKYI Впровадження інформаційних технологій в систему адаптивного управління закладом вищої освіти <i>[The Implementation of Information Technologies in the Adaptive Management System of a Higher Education Institution]</i>	264
ВІТВИЦЬКА Юлія / Yuliia VITVITSKA Роль студентського самоврядування в упровадженні адаптивного менеджменту у закладі фахової передвищої освіти <i>[The role of student's self-direction in promoting adaptive management at the foundation of advanced education]</i>	267
Автори тез доповідей / Authors of Theses of Reports	270

Наукова панель 1 / Scientific Panel 1

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ *Adaptive Processes in Education in Conditions of Uncertainty*

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Галина Єльнікова / Halyna YELNYKOVA

доктор педагогічних наук, професор / Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Валентина ГЛАДКОВА / Valentyna HLADKOVA

Віртуальна мобільність фахівців харчової галузі **як чинник адаптації в освітній та професійній діяльності**

БАЧІЄВА Лариса

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти
Української інженерно-педагогічної академії, Харків, Україна

Virtual mobility of faculty of kharchov galuzi ***as an officer of adaptation in educational and professional activities***

Larysa BACHIEVA

Candidate of Pedagogical sciences, Associate Professor of the department of pedagogy, methodology and management of the Ukrainian engineering and pedagogical academy, Kharkiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-0188-6638

bachievalarisa@gmail.com

Поняття «віртуальна мобільність» з'явилася в науковому тезаурусі відносно недавно, але активно розвивається через проникнення у сферу освіти та професійної діяльності фахівців. На умови її становлення головним чином вплинув розвиток інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій. Суть цього поняття можливо визначити, як використання інформаційно-телекомунікаційних технологій (ІКТ) для досягнення всіх переваг фізичної мобільності без необхідності географічного переміщення. У нашому дослідженні реалізацію віртуальної мобільності розглядаємо у двох аспектах – освітньому та професійному.

У аспекті освітньої діяльності віртуальну мобільність розглядаємо як використання можливостей інформаційно-телекомунікаційних технологій для отримання освіти за обраним напрямом (галуззю) підготовки через отриманий доступ до визнаних центрів знань (освітніх установ та

організацій, що мають сформовані провідні наукові школи, які працюють над інноваційними розробками в галузі техніки та технологій харчової промисловості, методиками здорового харчування тощо). У такому контексті віртуальна мобільність має такі завдання: забезпечення входження майбутніх фахівців харчової галузі до світового ринку освітніх послуг, у систему міжнародного телекомунікаційного простору; підвищення доступності освіти через ознайомлення з найкращими практиками; організація та реалізація міжнародного партнерства в дослідженнях та можливість здійснення спільних освітніх проєктів щодо створення рецептур приготування та ін.; формування електронних освітніх ресурсів відповідно до узгоджених стандартів, що сформовані на засадах запитів стейкхолдерів.

Під час реалізації освітнього процесу віртуальна мобільність є засобом, за допомогою якого викладачі (майстри виробничого навчання) формують мотивацію до освітньої та майбутньої професійної діяльності, організують і реалізують спілкування та співпрацю зі студентами, здійснюють удосконалення змісту освітніх методик та технологій через обговорення актуальних проблем у глобальному та регіональному масштабах тощо. Особливу увагу звернемо на онлайн-курси. Вони побудовані на платформах, які надають можливість розмістити матеріали в різноманітних відеоформатах та залучити здобувачів освіти до інтерактивних вправ та відеолекцій; оснащені автоматизованими алгоритмами для відбору та аналізу результатів дискусій, форумів, бесід; мають різноманітні системи електронного голосування, реалізації опитувань, збирання статистичної інформації; здобувачі освіти мають можливість долучитися до створення та оцінювання спільних (інколи міжнародних) проєктів, тобто взяти участь у колективному створенні та редагуванні інформації, а засоби асинхронної комунікації (форуми та блоги) дозволяють реалізувати ефективну комунікацію [1]. Отже, реалізація віртуальної мобільності суттєво змінює освітню парадигму та сприяє освітньому процесу в глобалізованому світі.

Другий аспект розгляду поняття «віртуальна мобільність» реалізується вже під час професійної діяльності. У професійній діяльності фахівців харчової галузі віртуальна мобільність має за мету: залучення до систематичної системної комунікації представників професійної спільноти, адже саме в межах мережевого професійного спілкування існує можливість розширити коло залучених до обговорення проблематики, збільшити обсяг доступної до аналізу інформації щодо інновацій харчової галузі; створення майданчиків для обміну інформацією і практичними порадами; ознайомлення із актуальними новинами; формування

можливості створювати навчальні курси (відеоматеріали) для широкого загалу професійної та непрофесійної спільноти [2].

Наведемо групи з мережі Facebook, які об'єднують фахівців харчової галузі: «Шеф-кухарі світу: Кулінарні Таємниці» (група для шеф-кухарів та кулінарів, де обмінюються рецептами, техніками приготування та враженнями від роботи в гастрономії); «Гастрономічний туризм: відкриваємо смаки світу» (група, де любителі та фахівці гастрономічного туризму діляться порадами, відгуками про ресторани та враженнями від подорожей); «Кулінарні техніки та кулінарні школи» (об'єднання фахівців та навчальних закладів, які діляться знаннями про кулінарію та техніками приготування їжі); «Фуд-фотографії: смак та естетика» (група для фахівців та ентузіастів, які діляться своїми кулінарними фотографіями та обговорюють техніки фуд-фотографії); «Веганська кухня: рецепти та досвід» (група для фахівців та любителів веганської кухні, які обмінюються рецептами та ідеями стосовно рослинного харчування); «Кулінарна наука: інновації та експерименти» (група для фахівців, які вивчають науку кулінарії, обмінюються дослідженнями та експериментують із новими ідеями в готуванні); «Еко-харчування: спільнота здорових смаків (об'єднання фахівців, які обговорюють екологічно чисте харчування, здоров'я та вирощування продуктів без шкідливих речовин) та ін. Зважаючи на велике різноманіття таких груп, кожен фахівець харчової галузі має можливість долучитися до них та розвиватися в професійному аспекті.

Отже, віртуальна мобільність фахівців харчової галузі в освітній та професійній діяльності забезпечує можливість до постійного освітнього й професійного розвитку, адаптації до змінних професійних вимог.

Бібліографія

1. Басенко А.В., Спичак А.С., Мороз В.М. Роль соціальних мереж у розвитку науково-педагогічної спільноти. *Конкурентоспроможність вищої освіти України в умовах інформаційного суспільства* : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9 листоп. 2018 р. Чернігів : Чернігів. нац. технол. ун-т, 2018. С. 17–19.

2. Bissessar C.S. Facebook as an Informal Teacher Professional Development Tool. *Australian Journal of Teacher Education*, 2014. Vol. 39(2).

Reference

1. Basenko A.V., Spichak A.S., Moroz V.M. Rol sotsialnykh merezh u rozvytku naukovopedahohichnoi spilnoty. *Konkurentospromozhnist vyshchoi osvity Ukrainy v umovakh informatsiinoho suspilstva*: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Chernihiv: Chernihiv. nats. tekhnol. un-t, 2018. S. 17-19. (in Ukraine)

2. Bissessar C.S. Facebook as an Informal Teacher Professional Development Tool. *Australian Journal of Teacher Education*. 2014. Vol. 39(2). (in English)

Адаптивні процеси в освіті і розвиток освіти в умовах воєнного стану в Україні

ЄЛЬНИКОВА Галина

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики і менеджменту освіти і кафедри економіки та менеджменту Української інженерно-педагогічної академії, Харків, Україна

Adaptive processes in education and development of education in the conditions of marital state in Ukraine

Halyna YELNYKOVA

doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the department of pedagogy, methods and management of education and the department of economics and management of the Ukrainian engineering and pedagogical academy, Kharkiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-6677-4568

a.yelnikova@gmail.com

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України 24 лютого 2022 року Україна живе за викликами війни, які повністю змінили умови життєдіяльності людей і соціально-економічних організацій та підприємств, зокрема, освітньої сфери.

Пристосування людини до мінливих умов існування викликає певні адаптивні процеси. Відбувається реалізація природних здібностей людини пристосовуватися до змін навколишнього світу. При цьому виокремлюється сутнісна основа розвитку освіти. Наприклад, з введенням воєнного стану в Україні спостерігається територіальна розпорошеність студентів і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Це ж відбувається при тимчасовому переміщенні закладів освіти з окупованих територій у місця, підконтрольні Україні. Сутнісна основа пристосування освітніх закладів до зазначених змін полягає у введенні дистанційної форми освіти – ДО. Це, насамперед, впливає на розвиток дистанційної освіти через розроблення комп'ютерних програм, Інтернет-ресурсів, програм для самостійного пошуку й опанування освітньою інформацією. Введення нових комп'ютерних програм та Інтернет-ресурсів потребує додаткового навчання суб'єктів освітньої діяльності. Знову відбувається розвиток, тільки професійної компетентності освітян.

Проведення занять в період невизначеного часу повітряної тривоги примушує переривати навчальний процес. Час відновлення навчання залишається невідомим. Адаптаційні процеси полягають у створенні міцного

методичного забезпечення навчального предмету/дисципліни, що складається з текстів лекцій/уроків, рекомендацій щодо виконання практичних робіт (з текстами практичних робіт) і рекомендацій щодо виконання самостійних робіт (з відповідними текстами самостійних завдань). Відбувається розвиток змісту освіти шляхом виокремлення та інтеграції складових змісту освіти у відповідні модулі, які відбивають цілісність кожної теми навчальної дисципліни/предмету за модульним типом. Такі модулі студентам/учням можна вивчати самостійно, а викладачам/вчителям перекомпоновувати їх в залежності від мети навчання.

Необхідність застосування в освітньому процесі новітніх технологій навчання, якими не володіють викладачі, і умови воєнного стану, в яких раніше не знаходилися учасники освітнього процесу, обумовлюють активізацію поточного підвищення кваліфікації фахівців без відриву від виробництва на базі закладу освіти.

Поширення досвіду, технологій, методів у професійну діяльність освітян, а також цифровізація освіти активізують процеси пристосування власного досвіду до світової практики, а також створення освітніх реєстрів і розроблення освітніх інформаційних систем.

Отже, нестабільна ситуація та зміни, що відбуваються в Україні, викликають адаптаційні процеси, які мають певну сутнісну основу та обумовлюють позитивний розвиток освіти і учасників освітньої діяльності. Не всі зміни конструктивні, є й такі, що мають деструктивний характер. Для нейтралізації наслідків таких змін адміністрація закладів має вчасно здійснювати ситуативний аналіз і приймати управлінські рішення, що активізують позитивні зміни.

Таким чином, можна визначити, що:

1. Умови воєнного стану в Україні поволі викликають певний розвиток освіти, що базується на вимушеній адаптації до цих умов для забезпечення можливості організації і здійснення освітнього процесу.

2. Досвід онлайн освіти та змішаної освіти, що складається в умовах воєнного стану, доводить необхідність виокремлювати і створювати інформаційні банки адаптивних процесів для їх свідомого використання в типових випадках невизначеності ситуацій.

Бібліографія

Ельнікова Г., Жук М., Кретович С. Адаптивне управління закладами освіти в умовах воєнного стану в Україні. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*. 2023. Вип. 16(31). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-16\(31\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0255-16(31)-01)

Reference

Yelnykova H., Zhuk M., Kretovych S. Adaptivne upravlinnia zakladamy osvity v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. *Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Serii Pedagogika*. 2023. Vyp. 16(31). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-16\(31\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0255-16(31)-01) (in Ukraine)

Адаптивні процеси в інклюзивному середовищі закладу загальної середньої освіти

ЄРЬОМЕНКО Ольга

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради, м. Харків, Україна

Adaptive processes in the inclusive environment of general secondary education institution

Olha YEROMENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Pedagogy, Psychology, Primary Education and Educational Management, Municipal Establishment «Kharkiv humanitarian-pedagogical academy» of the Kharkiv regional council, Kharkiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-8339-3812

mishola@ukr.net

Сучасні цивілізаційні процеси в освіті, що спричинені зміною ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, істотно змінили парадигму організації освітнього середовища в закладі загальної середньої освіти (ЗЗСО). Освітнє середовище має бути адаптоване для інклюзії та надання усім рівних можливостей для навчання.

У Законі України «Про освіту» інклюзивне освітнє середовище тлумачиться як «сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей» [1]. А отже, освітнє середовище ЗЗСО може вважатися інклюзивним за умов, які мають адаптивну функцію: безбар'єрність (спланований і організований єдиний фізичний простір); наявність сприятливого соціального та емоційного клімату в школі, класі, толерантність, готовність до співробітництва; допомога, підтримка та забезпечення індивідуальних потреб учнів; адаптація планів навчання та варіативність навчального контенту; доступність освітніх ресурсів; гнучкість та своєчасне реагування (ситуативність) на потреби здобувачів освіти [3].

Важливим в інклюзивному освітньому середовищі є правильно організована й адаптована до співпраці в неоднорідному класі система взаємодії учителя з учнями. Велика відповідальність накладається на вчителя та розроблену ним стратегію викладання з урахуванням різноманітних потреб учнів (індивідуальні програми розвитку, супровід, використання адаптивних технологій, різнорівневих завдань, творчих

проектів тощо). Для цього в учителя має бути сформована готовність до нових, швидко змінюваних та непередбачуваних умов роботи. Критерії готовності такі: усвідомлення необхідності виконувати соціально-педагогічну діяльність; готовність до подолання невдач; упевненість у тому, що виконувана діяльність принесе позитивні результати; знання фахових і методичних матеріалів; здатність до професійної рефлексії; наявність реактивного мислення для розв'язання нестандартних ситуацій; схильність до творчості; наявність особистісно значущих якостей, необхідних для виконання соціально-педагогічної діяльності в умовах інклюзивної освіти; бажання допомогти розкрити потенціал учнів.

Готовність учителя до роботи в нових умовах забезпечується завдяки опануванню необхідної інклюзивної компетентності, яка передбачає здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища. Компонентами інклюзивної компетентності є: мотиваційний (самоспрямованість, система мотивів, потреб, цінностей особистості педагога, що впливають на розвиток інших професійних компетентностей та навчання протягом життя); когнітивний (наукові професійні знання про інклюзивні процеси в освіті, основи розвитку особистості, анатомо-фізіологічні, вікові, психологічні та індивідуальні риси дітей з різними освітніми потребами, базові закономірності взаємодії людини з особливими потребами й суспільства); рефлексивний (здатність до аналізу в процесі професійної діяльності, що спрямована на інклюзію дітей з особливими потребами, аналіз стану інклюзії, власного досвіду й досвіду колег у вирішенні проблем спільного навчання різних категорій учнів, вибір оптимального варіанта розв'язання різних соціально-педагогічних ситуацій у процесі інклюзії; адекватне оцінювання результатів власної соціально-педагогічної діяльності); операційний (здатність виконувати конкретні професійні завдання соціально-педагогічної діяльності, застосовувати способи й досвід успішного сприяння процесові інклюзії дітей з особливими потребами, розв'язувати соціально-педагогічні ситуації, використовувати прийоми самостійного виконання професійних завдань, провадити пошуково-дослідницьку діяльність) [2].

Отже, інклюзивне освітнє середовище наскрізь пронизане адаптивними процесами, зокрема: гнучка процедура управління процесом навчальної діяльності, індивідуалізація та диференціація освітнього процесу, адаптація навчальних матеріалів і завдань, готовність учителів до діяльності, що зумовлена змінами у взаємодії дітей з особливими потребами з навколишнім середовищем та спрямована на оптимізацію цієї взаємодії. Слід зазначити, що адаптивні процеси розширюють можливості

створення сприятливого інклюзивного освітнього середовища закладу загальної середньої освіти.

Бібліографія

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/2145-19> (дата звернення: 30.01.2024).
2. Фіголь Н.А. Інклюзивна компетентність педагога: теоретичний аспект. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2020. № 77. С. 199-202.
3. Шемигон Н.Ю. Адаптивний інклюзивний освітній простір закладу вищої освіти – його характеристики, функції та структура. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2019. № 65. С. 29-36.

References

1. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/2145-19> (data zvernennia: 30.01.2024). (in Ukraine)
2. Fihol N.A. Inkluzyvna kompetentnist pedahoha: teoretychnyi aspekt. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P.Drahomanova*. 2020. № 77. S. 199-202. (in Ukraine)
3. Shemyhon N.Iu. Adaptivnyi inkluzyvnyi osvitnii prostir zakladu vyshchoi osvity – yoho kharakterystyky, funktsii ta struktura. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*. 2019. № 65. S. 29-36. (in Ukraine)

Соціальна інклюзія у вимірі сучасних трендів та змін сучасному світі: пріоритети для українського адаптивного менеджменту

ЖУК Михайло

кандидат філософських наук, доцент кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна

Social inclusion in the measurement of current trends and changes in the modern world: priorities for ukrainian adaptive management

Mykhaylo ZHUK

*candidate of philosophical sciences, associate professor of the department of methods of professional education and social and humanitarian disciplines Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education
SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine*

ORCID ID: 0009-0004-9658-975X

sumy_zhuk@ukr.net

Європейські та євроатлантичні перспективи України передбачають її прискорену транзитивну інтеграцію до трендів та пріоритетів розвитку сучасного світу та ЄС. Мова йде про прискорену адаптацію до процесів 4.0 (4 промислова революція, індустрія 4.0, глобалізація 4.0, освіта 4.0, революція перенавичок). При цьому слід враховувати, що реалізація цих трендів передбачає врахування як мінімум двох позицій.

1. Ці процеси відбуваються дуже швидко, а сама ідея виміру 4.0 передбачає появу та прискорену реалізацію вимірів 5.0, 6.0.

2. На реалізацію цих перспектив в Україні впливає сукупність таких викликів.

Потреба швидких тераситів та ефективних структурних реформ в реалізації нових цивілізаційних пріоритетів, трендів 4.0+. Як приклад. Освіта 4.0 аналізується і реалізується з 2016 року. В Україні програма великої трансформації освіти «Освіта 4.0: український світанок» анонсована тільки в грудні 2022 року (а сьогодні світова аналітика вже активно досліджує чим освіта 4.0 відрізняється від освіти 5.0 та 6.0). Це доповнюється активним прогнозуванням змін на ринку робітничої сили розбудови адекватної освіти протягом життя.

Виклики воєнного стану.

Перспективи повоєнної відбудови України як високотехнологічної держави.

Одним з напрямів реалізації євроінтеграційних пріоритетів та вступу до ЄС є адекватність розвитку на рівні постановки задач та напрямів, рівня їх рішень. Саме тому ми пропонуємо дайджест англійських ресурсів по проблемі соціальної інклюзії та соціальної інклюзії в освіті (для демонстрації можливості швидкого орієнтування в джерелах використовується гугл перекладач). Уточнимо, що інклюзивна освіта охоплює як навчання і підвищення кваліфікації тих, хто має особливі потреби, так і рівний доступ до якісної освіти. Саме тому в задачах розвитку Болонського процесу на період 2020-2030 рр. інклюзія є одним з трьох пріоритетів. «Social inclusion» перекладається з англійської і як соціальна інклюзія, і як соціальна інтеграція. Але реально не зовсім однакові терміни, що підкреслюється в наступному ресурсі.

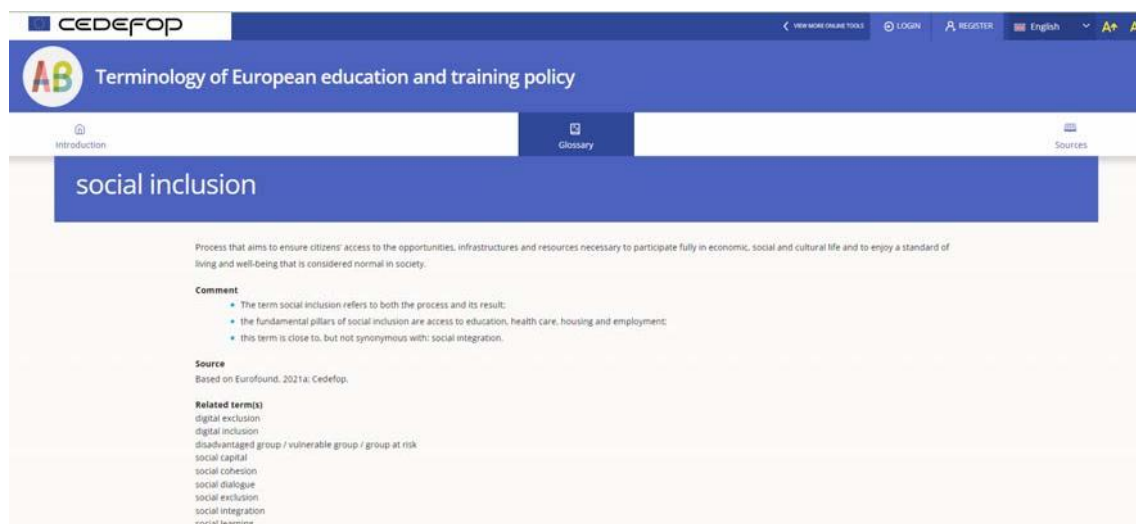
1. Раджу ознайомитись з діяльністю Європейського центру розвитку та навчання (European Center of the development of Vocation Training). В розділі глосарію термінологія європейської освіти та навчання (Terminology of European education and training policy. Glossary) приділяється значна увага проблемі соціальної інклюзивності як елементу розвитку ЄС. Посилання на сайт <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-glossary/glossary/sociale-inclusie>

На цьому офіційному ресурсі так визначається соціальна інклюзія. «Соціальна інклюзія. Процес, який має на меті забезпечити громадянам доступ до можливостей, інфраструктури та ресурсів, необхідних для повної участі в економічному, соціальному та культурному житті та задоволення рівнем життя та добробуту, який вважається нормальним у суспільстві.

коментар

- Термін «соціальна інклюзія» стосується як процесу, так і його результату;
 - фундаментальними стовпами соціальної інтеграції є доступ до освіти, охорони здоров'я, житла та зайнятості;
 - цей термін близький, але не синонім соціальної інтеграції. (Джерело: на основі Eurofound, 2021a; Cedefop).

Пов'язані терміни: цифрове виключення, цифрове включення, незахищена група / вразлива група/група ризику, соціальний капітал, соціальна згуртованість, соціальний діалог, соціальне відчуження, соціальна інтеграція соціальне навчання» [1]. Фактично мова йде про місце та можливості інклюзії в сучасному демократичному суспільстві. Соціальна інклюзія забезпечує заміну соціальної ізоляції на конструктивну соціальну взаємодію та партнерство, яке інтегрує суспільство у відповідності до реакції на основі ризику сучасному розвитку. Саме тому її реалізацію розглянуто від формування системи освіти продовж життя, можливості швидкої адаптації людського капіталу до набуття фахових компетенцій більш широко рівня до формування високого рівня конструктивної взаємодії при формуванні нових форм соціальної інклюзії. Окремо це відображається в адаптації до викликів сталого розвитку і пошуку ефективних відповідей на них.

Одним з напрямів подолання розриву можливостей різних груп населення в ЄС є підготовка програми надання безкоштовного доступу на території ЄС до 5 г Інтернету до 2027 року. Бо цифрове підключення або його відсутність практично призводять до різних освітніх можливостей, особливо в реалізації сучасної освіти. Саме тому анонсована в ЄС програма на 2021-2027 «Нове покоління ЄС» на перший план виділяє такі

пріоритети як здоров'я, цифрову грамотність, готовність працювати на рішення задач сталого розвитку.

2. Значну увагу сьогодні проблемам соціальної інклюзії приділяють фінансово економічні структури, що мають чіткий вимір соціальної відповідальності. Давайте розглянемо проблему соціальної інклюзії в діяльності Світового банку (The World Bank. Social inclusion). <https://www.worldbank.org/en/topic/social-inclusion>

«Соціальна інклюзія – це процес покращення умов, за яких окремі особи та групи беруть участь у житті суспільства — покращення здібностей, можливостей і гідності тих, хто перебуває в невідповідному становищі на основі їхньої ідентичності»... «У кожній країні деякі групи стикаються з бар'єрами, які заважають їм повною мірою брати участь у політичному, економічному та соціальному житті. Ці групи можуть бути виключені не лише через правові системи, землю та ринки праці, а й через дискримінаційні чи стигматизаційні погляди, переконання чи уявлення. Невідповідне становище часто залежить від статі, віку, місця проживання, професії, раси, етнічного походження, релігії, статусу громадянства, інвалідності, а також сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності (SOGI) тощо. Таке соціальне виключення позбавляє людей гідності, безпеки та можливості жити кращим життям. Якщо не усунути основні причини структурного відчуження та дискримінації, буде складно підтримувати стале інклюзивне зростання та швидке скорочення бідності».

3. Організація об'єднаних націй. Соціальна інклюзія (United Nation. Social inclusion Організація об'єднаних націй. Соціальна інклюзія. Активне дослідження багатоплановості соціальної інклюзії відбувалось було ініційоване ООН вже наприкінці ХХ століття. Всесвітній саміт соціального розвитку в Копенгагені в 1995 році визначив інклюзивне суспільство як «суспільство для всіх», в якому кожна особа, кожна з правами та обов'язками, відіграє активну роль (Організація Об'єднаних Націй, 1995, параграф 66). Таке інклюзивне суспільство оснащене механізмами, які враховують різноманітність і сприяють/забезпечують активну участь людей у їхньому політичному, економічному та соціальному житті. Таким чином, він переважає расові, гендерні, класові, поколінні та географічні відмінності та забезпечує рівні можливості для всіх для досягнення повного потенціалу в житті, незалежно від походження. Таке суспільство, водночас, сприяє добробуту кожної людини, взаємній довірі, почуттю приналежності та взаємозв'язку. Розміщено на сайті <https://www.un.org/development/desa/dspd/world-summit-for-social-development-1995.html>

4. На нашу думку доцільним є використання візуалізований пошук через гугл зображення. Він дозволяє дуже швидко адаптуватись і до проблематики соціальної інклюзії, і до суміжних з нею дослідницьких проблем. Давайте це розглянемо на прикладі англomовного пошуку на проблему Social inclusion, посилання <https://u.to/ZBBelA>. Він дозволяє швидко ідентифікувати ресурси у відповідності до задач пошуку ресурсів (офіційні документи та ресурси, мережеві ресурси, досвід практичного запровадження). При цьому існує можливість швидко переключитись на любий ресурс, що надає цей браузер.

Соціальна інклюзія сьогодні розглядається як новий формат соціальної інтеграції, мобільності для відповідей на виклики сучасного розвитку. Це спектр проблем значного діапазону – від рішення проблем сталого розвитку до загроз наслідків запровадження штучного інтелекту для ринку робочої сили (особливо малокваліфікованих працівників), активне поширення цифрової соціальної комунікації, перетворення різниці в прибутках в важіль нерівного доступу до отримання якісної освіти. Фактично сьогодні проблема соціальної інклюзії в широкому розумінні перетворюється на фактор формування соціальної культури суспільства, спроможного до консолідованих відповідей на любі виклики. В українській системі освіти дуже часто розглядають інклюзивну освіту як навчання осіб з обмеженими можливостями. Саме тому більш широкий розгляд цієї проблематики і не тільки ефективним майданчиком формування сучасної соціальної культури суспільства через освітній процес та запровадження практик соціальної активності, реалізацію партнерських проєктів. Напрямок інклюзивної освіти є важливим компонентом інтеграції української освіти до європейського та світового освітнього простору.

Бібліографія

1. Social inclusion. Terminology of European education and training policy.

2. Glossary. *European Center of the development of Vocation Training.*

URL: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-glossary/glossary/sociale-inclusie> (дата звернення: 25.08.2022).

3. Social inclusion. *Google зображення.* URL: <https://u.to/ZBBelA> (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Social inclusion. Terminology of European education and training policy. (in English)

2. Glossary. *European Center of the development of Vocation Training.*
URL: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-glossary/glossary/sociale-inclusie> (date of application: 25.08.2022). (in English)

3. Social inclusion. *Google зображення.* URL: <https://u.to/ZBBelA> (date of application: 06.01.2024). (in English)

Сучасні підходи щодо наукового обґрунтування функціонування державної молодіжної політики

КОВРИГА Олена

кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

Modern approaches to the scientific substantiation of the functioning of the state youth policy

Olena KOVRIGA

candidate of sciences in public administration, associate professor, associate professor of the Department of Public Administration and Management Education Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0001-6220-3477](https://orcid.org/0000-0001-6220-3477)
elenakovriga@ukr.net

З моменту офіційного прийняття державної молодіжної політики, як особливого напрямку діяльності Української держави, почалася інституціоналізація цього поняття в суспільно-політичних науках [3, с. 247].

Єдиними забезпеченими нормативно-правовою основою національного та місцевого рівнів, в Україні ціленаправлено діють два підходи функціонування державної молодіжної політики та організації роботи з молоддю: міжвідомчий та міжсекторальний підходи [1].

Міжвідомчий підхід – функціонує в установах соціальної сфери, може посилювати позицію кожної із взаємодіючих сторін, надає можливість ухилятися від обмеженості відомчого управління, концентрує ресурси і зусилля організацій у напрямі вирішення ключових проблем молодого покоління, які проживають у соціально-небезпечному середовищі [4].

Необхідність у співпраці суб'єктів взаємодії виникає у тому випадку, коли частково чи повністю перетинаються інтереси та цілі діяльності. Найбільш яскраво взаємодія може проявитися у процесі здійснення соціально-правового захисту особистості. Одне поняття «соціально-правовий захист», несе в собі інтегрований характер та закладені основи міжвідомчої взаємодії на різних рівнях. Досить вдалим є визначення соціально-правового захисту, який вважається системою соціально-правових та економічних діянь та гарантій, які виконуються державними й недержавними установами та спрямовані на виявлення, попередження та нейтралізацію впливу на життєдіяльність особистості негативних

чинників (соціальних ризиків). Їх основною метою є дотримання прав людини, забезпечення гідних умов і рівня життя кожної молодої людини [2, с. 297].

Інакше кажучи, спираючись на нинішнє нормативно-правове термінологічне забезпечення до сфер співпраці в країні та державної молодіжної політики в цілому, міжвідомчий підхід має значення взаємодії між великою кількістю владних структур, які здійснюють державну політику у сфері молоді, економіки, зайнятості, підприємництва, освіти, культури, правопорядку, оборони тощо [1].

Міжсекторальний підхід визначають, як взаємодію між публічним, громадським та бізнесовим секторами. Необхідно зазначити, що головною ознакою міжсекторального підходу є належність владної структури до певної галузі, що визначає вектор співробітництва з молодіжним сектором.

Отже, процес державної молодіжної політики та молодіжної співпраці реалізується в міжнародній, національній, регіональній та місцевій сферах. Варто наголосити на тому, що молоде небайдуже активне покоління проживає у певних містах, селах, селищах, тобто все рівно діяльність на вищих рівнях у кінцевому результаті спрямовується на місцевий рівень [1].

Бібліографія

1. Балакірєва О.М., Бондар Т.В. *Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації*. Тернопіль : ТОВ «Терно-граф», 2017. 100 с.
2. Бородин Є.І. *Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991-2004 рр.)* : монографія. Д. : Герда, 2006. 472 с.
3. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: *Закон України*. Київ : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1996. Т. 4. С. 247-266.
4. Тарасенко Т.М. Державна політика щодо створення умов для розвитку обдарованої молоді в Україні. URL: http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Tarasenko_TM.pdf (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Balakirieva O.M., Bondar T.V. *Formuvannia ta realizatsiia derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini v umovakh detsentralizatsii*. Ternopil : TOV «Terno-hraf», 2017. 100 s. (in Ukraine)
2. Borodin Ye.I. *Istoriia formuvannia derzhavnoi molodizhnoi polityky v Ukraini (1991-2004 rr.)* : monohrafiia. D. : Herda, 2006. 472 s. (in Ukraine)
3. Pro derzhavnu dopomohu simiam z ditmy: *Zakon Ukrainy*. Kyiv : In-t zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy, 1996. T. 4. S. 247-266. (in Ukraine)
4. Tarasenko T.M. *Derzhavna polityka shchodo stvorennia umov dlia rozvytku obdarovanoi molodi v Ukraini*. URL: http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Tarasenko_TM.pdf (date of application: 06.01.2024). (in Ukraine)

Адаптивні процеси підготовки фахівців харчової галузі в умовах невизначеності

ЛАЗАРЄВА Тетяна

доктор педагогічних наук, професор кафедри харчових технологій, легкої промисловості і дизайну Української інженерно-педагогічної академії, Харків, Україна

ЛАЗАРЄВ Микола

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії, Харків, Україна

Adaptive processes of training specialists in the food industry in conditions of uncertainty

Tetiana LAZAREVA

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Food Technologies, Light Industry and Design of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine

Mykola LAZAREV

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Pedagogy, Methods and Management of Education of the Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine

Харчова галузь зазнає численних викликів з початку повномасштабного вторгнення та введення військового стану. Це пов'язано з тим, що багато підприємств постраждало від обстрілів, були зруйновані або потрапили під окупацію. Руйнування виробничих потужностей та розрив логістичних ланцюгів став помітним з перших днів цієї жакливої війни. Нестабільна ситуація супроводжується зростанням цін на сировину, напівфабрикати та продукцію, зменшенням посівних площ у зв'язку з їх мінуванням, зростанням цін на енергоносії та паливно-мастильні матеріали, які використовують аграрії, зміною споживчих уподобань, проблемами кадрової системи та втратою фахівців за рахунок мобілізації, внутрішнього переміщення та виїздом за кордон, високим рівнем конкуренції із закордонними виробниками. Ці фактори призводять до нестабільності та невизначеності в харчовому виробництві. Фахівці повинні бути готові до адаптації до непередбачуваних ситуацій.

Щоб ефективно управляти у харчовій галузі в умовах невизначеності, необхідно використовувати стратегії, спрямовані на адаптивність та реакцію на зміни у навколишньому середовищі, вчасним корегуванням, управлінням та прийняттям нестандартних рішень, зміною орієнтації виробництва, розвитком крафтових технологій [1].

Для ефективного вирішення завдань у галузі харчової промисловості необхідна адаптація системи підготовки фахівців. Це означає поєднання традиційних методів навчання з інноваційними та гнучкими підходами. Навчання повинно бути орієнтоване на розвиток критичного мислення, креативності, аналітичних навичок та здатності швидко реагувати на зміни.

Основним етапом адаптації професійної підготовки майбутніх фахівців харчової галузі до сучасних умов невизначеності є розробка гнучких навчальних програм. Оновлення програм та курсів повинно враховувати актуальні тенденції функціонування харчових підприємств, умови розвитку індустрії, шляхи забезпечення якості продукції в умовах невизначеності та кризових ситуацій. Це дозволяє студентам отримувати актуальні знання, які можна застосовувати безпосередньо в реальній роботі.

З метою розвитку індивідуальної траєкторії професійної підготовки майбутніх фахівців у навчальних програмах слід розширити перелік вибіркового дисциплін, які б дозволяли отримувати знання та навички, які найбільше відповідають вимогам сучасного ринку праці, сприяють підвищенню мотивації здобувачів освіти, інтересу та залучення до освітнього процесу, відповідають їхнім індивідуальним потребам та спрямованості, що підвищує їхні шанси на успішну кар'єру.

Навчальні програми підготовки майбутніх фахівців повинні враховувати змінення формату навчання та бути доступними як у традиційному, так і в онлайн режимі. Це особливо важливо для здобувачів, які навчаються у прифронтовій зоні, на окупованих територіях, у період небезпеки та повітряних тривоги.

Важливим є врахування практико-орієнтованого підходу у процесі навчання, обов'язкового стажування, врахування різних видів практик, які допомагають студентам отримати практичні навички та готовність до вирішення реальних проблем в галузі харчової промисловості. Такий підхід до навчання забезпечує випускникам не лише теоретичні знання, але й практичні навички, необхідні для успішної кар'єри в харчовій галузі [2].

Гнучкість навчальних програм полягає у здатності актуалізувати та модернізувати зміст згідно з останніми викликами економічної системи України, внутрішнього та зовнішнього ринку, вимогами галузі. Зміст курсів повинен відображати сучасні реалії харчового виробництва. Так, важливим аспектом оновлення змісту дисциплін харчового профілю є врахування способів використання вторинної сировини у виробництві продукції; пошук нетрадиційних вітчизняних видів сировини; розроблення рецептур та технологій, що спрямовані на впровадження ресурсо- та енергозбереженні, забезпеченні належної якості в умовах

нестабільної роботи підприємств; реорганізація та бізнес-планування; дослідження логістики, розвиток крафтових технологій, екологічна сталість харчових підприємств.

Зміни навчальних програм та змісту навчання мають також враховувати можливості застосування гнучких методів навчання майбутніх фахівців харчової галузі. Одним із важливих для сучасних здобувачів є використання проблемних методів навчання, які дозволяють активно взаємодіяти з матеріалом, шукаючи вирішення проблем або задач, що виникають у практичних ситуаціях. У харчовій галузі це може включати аналіз технологій, вирішення виробничих проблем, пошук шляхів забезпечення відповідної вартості, якості та безпеки харчових продуктів.

Важливою умовою підготовки фахівця є впровадження цифрових технологій навчання. В умовах онлайн навчання актуальним стає створення симуляцій та віртуальних лабораторій, що дозволяє студентам отримувати практичний досвід без прямого доступу до реальних устаткувань та лабораторій. Це особливо важливо в галузі харчової технології, де експерименти та тестування можуть бути складними та витратними.

Отже, адаптивність у навчанні та підготовці фахівців харчової галузі є важливим елементом вирішення викликів, які висувають сучасні умови. Змішані методи навчання, сучасні навчальні програми, оновлений зміст, методи та засоби навчання створюють оптимальні умови для формування комплексного та адаптивного спектру навичок, необхідних для успішної кар'єри у харчовій галузі.

Бібліографія

1. Тарасюк І.В. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців харчової індустрії в умовах воєнного стану. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»*. 2023. № 13(31). С 845–855.

2. Чілікiна Т., Мотузка В. Деякі напрямки оптимізації навчального процесу у ВНЗ. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх фахівців у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти*: зб. наук. праць Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Полтава, 24-25 трав. 2023 р. Полтава : ПДАУ, 2023. С. 110-112.

Reference

1. Tarasiuk I.V. Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv kharchovoi industrii v umovakh voiennoho stanu. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykhohohiia», Seriiia «Medytsyna»*. 2023. № 13(31). S. 845–855. (in Ukraine)

2. Chilikina T., Motuzka V. Deiaki napriamky optymizatsii navchalnoho protsesu u VNZ. *Suchasni tendentsii pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv u zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi), fakhovoi peredvyshchoi ta vyshchoi osvity*: zbirnyk naukovykh prats Vseukr. nauk.-prakt. internet-konf., m Poltava, 24-25 trav. 2023 r. Poltava : PDAU, 2023. S. 110–112. (in Ukraine)

Bootcamp як форма адаптаційної діяльності викладача в умовах трансформаційних процесів у вищій школі

ЛУЧАНІНОВА Ольга

доктор педагогічних наук, професор, професор Українського державного університету науки і технологій, м. Дніпро, Україна

Bootcamp as a form of teacher's adaptation activity in the context of transformation processes in higher education

Olha LUCHANINOVA

doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine

2017olgapetrovna@gmail.com

Трансформаційні процеси у вищій школі спираються на 2 парадигми для цифрового простору в освіті: норми і правила, рівень цифрової грамотності учасників освітнього процесу і синергетична взаємодія стандартів традиційної та інноваційної систем освіти. Особливу увагу викликає той факт, що поки відсутні дослідження щодо ефективності процесу цифровізації, яка поширюється в освітньому просторі на засадах популярності, відсутні попередні порівняльні дані двох видів освіти – традиційної та інноваційної (цифрової), де остання через пандемію і війну стала зразком альтернативного самодостатнього освітнього формату [4].

Сьогодні не обійтися без узгодження цих двох форматів, бо цифровізація в освіті сприяє швидкій адаптації до ціннісної діджитал-парадигми, усвідомленню цифровізації як альтернативного джерела соціальних контактів; необхідності цифрової грамотності учасників освітнього процесу, мотивації до оволодіння цифровою компетентністю; з цифровими технологіями відбувається швидка адаптація викладачів до вимог в освіті тощо.

З останніх трендів у світовій цифровій економіці не останнє місце займає цифровізація освіти. Ми на порозі створення університетів нового типу – мега університети, університети без кордонів, дистанційні університети, відкрита віртуальна мобільність – усе це на основі цифрових технологій.

У педагогіці є певні наукові студії щодо проблем цифровізації: розробка уніфікованої системи психологічної стійкості щодо інноваційних трансформацій (цифровізація) в освіті, яка ґрунтується на синергетичних

принципах (Л. Петришин, Л. Почуєва, 2023); цифровізація процесу підготовки інженерів-педагогів (П. Сажко, 2021); особистісно орієнтований, компетентнісний та синергетичний підходи до цифровізації у професійній освіті (А. Гуржій, В. Радкевич, М. Пригодій, 2023); методологічні підходи до цифрової, мультимедійної культури (О. Базелюк, 2019; Б. Корчевський, Н. Горбач, 2021); економічні засади цифрових технологій (Г. Безлепкін, 2023); європейський досвід трансформації цифрових технологій в освіті (О. Струтинська, 2020) та ін.

Україна реалізує інноваційну програму, розроблену за участю Вищої школи педагогічних наук Гарвардського університету та Університету Мічигану, яка реалізується завдяки партнерству Академії інновацій та цифрової освіти «Hewlett-Packard» (HP IDEA) в Україні та громадської організації «ЕдКемп Україна». Мета – розширення цифрового та педагогічного потенціалу освітян [5].

Г. Безлепкін (2023), вивчаючи економічні засади імплементації цифрових інноваційних технологій в сфері освіти, доводить необхідність розробки ефективних інструментів та механізмів регулювання балансу між традиційними та інноваційними аспектами у стратегіях освіти, впровадження цифрових інструментів на засадах інноваційної теорії розвитку [1].

Одним із таких інструментів є буткемп – технологія інтенсивного занурення у вивчення певного матеріалу або формування певної компетентності. Адаптувавши особливості буткемпу військових до освітянських, організатори таких освітянських таборів сприяють адаптації викладачів до нових вимог часу через міжнародні дослідницькі та інноваційні проекти, написання конкурентоспроможних проектних пропозицій до європейських конкурсних програм, методи ефективної міжнародної комунікації в науково-інноваційній сфері, сприяють підвищенню професійного рівня викладачів та їхньої цифрової грамотності [2; 3].

BootCamp – це практичний інтенсив без зайвої теорії (свого часу ініціатором IT-буткемпу став Барак Обама). Це швидкість, акцент на головному, повне занурення в проблему, командна робота, постійна практика, менторський супровід, дисципліна й самодисципліна. Організація BootCamp у вищій освіті проходить у більш м'якому режимі: перш за все це адаптація викладача до вимог трансформаційних процесів, можливість розвинути нові навички, поглибити й оновити свою професію цифровими навичками; разом з тим це інтелектуальне й психічне навантаження для нього. Так, Science&Business StartupBootcamp – це щоквартальний захід, який запроваджує МОН в партнерстві з Українським фондом стартапів.

«IT for Uni: Bootcamp» – це безкоштовний навчальний курс для представників вищої освіти та керівників вищих навчальних закладів з менеджменту та управління на прикладі IT-індустрії. Курс включає лекції та воркшопи від представників українських IT-компаній та міжнародних експертів. Для учасників це покращення якості вищої освіти, збільшення кадрового потенціалу та впровадження кращих практик менеджменту у внутрішніх процесах навчальних закладів на прикладі IT-індустрії. Ректори, декани та викладачі будь-якої спеціальності мали можливість порівняти діяльність роботи університету та IT-компанії завдяки залученню талановитих спеціалістів на прикладі галузі; дослідити проєкт-менеджмент в епоху Agile – навчальний курс як проєкт; долучитися до фінансування та фінансового менеджменту + CSR та sustainability; найцікавішим й практичним було більш тісне знайомство з ШІ в роботі закладу освіти, робота з інноваціями; співпраця з міжнародними партнерами. При заповненні заявки викладач може написати, що саме він чекає від інтенсивного навчання або запропонувати цікаві для нього теми.

Отже, викладач закладу вищої освіти має можливість у короткий термін й зручний для себе час підвищити свій професійний рівень й розвинути необхідні нині цифрові навички. Буткемп є ефективною формою адаптаційної діяльності викладача в умовах трансформаційних процесів у вищій школі.

Бібліографія

1. Безлепкін Г. Економічні засади імплементації цифрових інноваційних технологій в сфері освіти. *Економіка та суспільство*, 2023. № 57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-83> (дата звернення 26.01.2024).
2. Буткемп за програмою проєкту "RESCUU": мета і підсумки. URL: <https://kpi.ua/2023-Bootcamp> (дата звернення 26.01.2024).
3. В КПІ відбудеться буткемп "International Cooperation in Research and Innovation". URL: <https://ipd.kpi.ua/rescuu-bootcamp/> (дата звернення 26.01.2024).
4. Гасинець Я.С., Вакерич М.М., & Куртяк Ф.Ф. Цифрова трансформація освіти майбутнього: стандарти, норми та правила. *Академічні візії*, 2023. № 16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/143> (дата звернення 28.01.2024).
5. Україна доєдналася до міжнародної інноваційної програми «Трансформація цифрової педагогіки» 12 жовтня 2022 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ukrayina-doyednalasya-do-mizhnarodnoyi-innovacijnoyi-programi-transformaciya-cifrovoyi-pedagogiki> (дата звернення 26.01.2024)

Reference

1. Bezliepkin H. Ekonomichni zasady implementatsii tsyfrovyykh innovatsiynii tekhnolohii v sferi osvity. *Ekonomika ta suspilstvo*, 2023. № 57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-83> (data zvernennia 26.01.2024). (in Ukraine)

2. Butkemp za prohramoiu proiektu "RESCUU": meta i pidsumky. URL: <https://kpi.ua/2023-Bootcamp> (data zvernennia 26.01.2024). (in Ukraine)
3. V KPI vidbudetsia butkemp "International Cooperation in Research and Innovation". URL: <https://ipd.kpi.ua/rescuu-bootcamp/> (data zvernennia 26.01.2024). (in English)
4. Hasynets Ya.S., Vakerych M.M., & Kurtiak F.F. Tsyfrova transformatsiia osvity maibutnoho: standarty, normy ta pravyla. Akademichni vizii, 2023. № 16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/143> (data zvernennia 26.01.2024). (in Ukraine)
5. Ukraina doiednalasia do mizhnarodnoi innovatsiinoi prohramy «Transformatsiia tsyfrovoi pedahohiky» 12 zhovtnia 2022 r. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ukrayina-doyednalasya-do-mizhnarodnoyi-innovacijnoyi-programi-transformaciya-cifrovoyi-pedagogiki> (data zvernennia 26.01.2024). (in Ukraine)

Перехід до адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти в умовах невизначеності

ПОЛЯКОВА Ганна

кандидат педагогічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

The transition to the adaptive educational environment of the higher institution in conditions of uncertainty

Hanna POLIAKOVA

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Semyon Kuznets Kharkiv National
University of Economics, Kharkiv, Ukraine*

anna.polyakova@hneu.net

Заклади вищої освіти функціонують та адаптуються до умов, що постійно змінюються для забезпечення якості освіти, дотримання освітніх стандартів, власних цілей розвитку та конкурентоздатності. Значними викликами для системі вищої освіти України стали умови воєнного стану в країні, вимушене переміщення науково-педагогічних працівників та здобувачів освіти, руйнування будівель та матеріально-технічного обладнання закладу тощо.

Впливовим фактором для функціонування та розвитку закладів вищої освіти стає фактор невизначеності. В. Решетило та Ю. Федотова серед видів невизначеності виокремлюють такі: а) перспективна невизначеність, що виникає внаслідок появи непередбачених факторів, які впливають на процес розвитку та ефективність функціонування об'єктів, які досліджуються; б) невизначеність цілей, яка пов'язана з

неоднозначністю, а інколи й неможливістю вибору однієї цілі під час прийняття рішення або побудови оптимізаційної моделі; в) невизначеність умов, що виникає за недостатності або повної відсутності інформації про умови, в яких приймаються рішення; г) невизначеність дій – при відсутності однозначності у виборі рішень тощо [2, с. 151].

Під впливом цих факторів змінюється освітнє середовище закладу вищої освіти, яке являє собою систему ціннісно-цільових, соціально-психологічних, інформаційних, організаційно-діяльнісних, просторово-предметних (фізичних та віртуальних) умов, можливостей та ресурсів, що впливають на якість та результати освітньої, наукової, інноваційної, підприємницької діяльності суб'єктів ЗВО, їх особистісно-професійний розвиток та самореалізацію на індивідуальному, інституціональному, галузевому рівнях [1].

Відповідно до завдань та пріоритетів розвитку закладу вищої освіти змінюються концепти розвитку освітнього середовища, зокрема: потреби інтеграції та інтернаціоналізації освіти спонукають до розвитку культурно-освітнього, міжкультурного, іншомовного освітнього середовища; потреби в формуванні актуальних навичок здобувачів вищої освіти – до формування інноваційного освітнього середовища; потреби організації та розвитку дистанційної освіти – до створення інформаційного та цифрового освітнього середовища; потреби забезпечення індивідуалізації та персоналізації навчання – до розвитку рефлексивного, акмеологічного, студентоцентрованого освітнього середовища.

Під впливом невизначеності перспектив, цілей, умов, дій тощо актуальним є перехід до адаптивного освітнього середовища закладу вищої освіти, яке з одного боку реагує на фактори зовнішнього впливу та фактори внутрішніх змін і розгортає відповідні компоненти (ціннісно-цільовий, соціально-психологічний, інформаційний, організаційно-діяльнісний, просторово-предметний) таким чином щоб мінімізувати ризики та втрати, а з другого дозволяє забезпечувати нову якість, результати освіти, продукти наукової та інноваційної діяльності, які, у свою чергу, позитивно впливають на зовнішнє середовище та змінюють його певною мірою. Механізмами переходу до адаптивного освітнього середовища є: 1) аналіз факторів невизначеності та ризиків; 2) моніторинг змін та потреб зовнішнього середовища; 3) дослідження потреб зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів щодо надання освітніх послуг та задоволення освітніх потреб; 4) розроблення адаптаційних програм/проектів розвитку освітнього середовища закладу вищої освіти; 5) налагодження вертикальних та

горизонтальних комунікацій між суб'єктами ЗВО для втілення адаптаційних змін; б) моніторинг якості адаптивного освітнього середовища.

Таким чином перехід до адаптивного освітнього середовища сприятиме нормалізації функціонування закладу вищої освіти, запобіганню ризиків, збереженню та нарощуванню свого потенціалу в умовах невизначеності.

Бібліографія

1. Полякова Г.А., Білоконенко Г.В. Розвиток освітнього середовища інноваційно-активного університету: особливості та критерії. *Проблеми економіки*. 2020. № 4(46). С. 279-293.

2. Решетило В.П., Федотова Ю.В. Невизначеність та ризик: співвідношення понять та специфіка прийняття рішень. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. Вип. 3(77). С. 149-154.

References

1. Poliakova H.A., Bilokonenko H.V. Rozvytok osvitnoho seredovyshcha innovatsiino-aktyvnoho universytetu: osoblyvosti ta kryterii. *Problemy ekonomiky*. 2020. № 4(46). S. 279-293. (in Ukraine)

2. Reshetylo V.P., Fedotova Yu.V. Nevyznachenist ta ryzyk: spivvidnoshennia poniat ta spetsyfika pryiniattia rishen. *Ekonomika ta upravlinnia pidpryiemstvamy*. 2020. Vyp. 3(77). S. 149-154. (in Ukraine)

Оптимізація синхронного та асинхронного дистанційного навчання в закладах вищої освіти

РЯБОВ Олег

аспірант 2-го року навчання Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна

Optimization of synchronous and asynchronous distance learning in institutions of higher education

Oleh RIABOV

*postgraduate student of the 2nd year of studies at the
Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine*

ORCID ID: 0009-0007-7351-209X

gromilich777@gmail.com

Забезпечення якості дистанційного навчання є викликом сьогодення. Пандемія COVID-19, а потім повномасштабне вторгнення Російської Федерації на територію України призвели до введення дистанційної форми навчання практично в усіх закладах освіти різного рівня організації.

Разом з тим, активізувалася робота по комп'ютеризації закладів освіти, по забезпеченню гаджетами здобувачів освіти за сімейні ресурси, постала необхідність у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників з питань використання Інтернет ресурсів в освітньому процесі. Все, зазначене вище, обумовило трансформацію взаємодії в системі «батьки – здобувачі освіти – науково-педагогічні працівники – адміністрація закладу». Зникло живе спілкування, всі комунікації стали здійснюватися онлайн. Нові умови навчання та підсилення мінливості оточуючого середовища викликали розроблення та застосування інноваційних технологій в дистанційній освіті, адаптацію існуючих зарубіжних онлайн-методик і позитивного досвіду онлайн навчання до оновленої освітньої системи України, яка тільки почала свій розвиток.

У закладах вищої освіти – ЗВО застосовуються синхронне та асинхронне онлайн навчання. Розробляються відповідні завдання, що розташовуються на сайті дистанційної освіти. Такі заняття мають адаптивний характер, оскільки дозволяють виконувати завдання у зручний для здобувачів освіти час. Заняття відбуваються на платформах ZOOM та Google Meet – сервісу відеотелефонного зв'язку та відеоконференцій, що підтримує демонстрацію робочого столу одного користувача для інших. Крім того, використовується система дистанційної освіти Moodle, котра відома як система управління навчанням або віртуальне навчальне середовище. Це вільний веб-додаток, що надає можливість створювати сайти для онлайн-навчання. Масова практика використання зазначених веб-ресурсів закладами вищої освіти України невелика. Тому досвід викладачів та здобувачів освіти щодо онлайн освітньої діяльності тільки складається, що не може не відбиватися на якості такого навчання. Ми пропонуємо застосування оцінних технологій, які можуть покращити якість дистанційної освіти.

Технології забезпечення якості дистанційної освіти містить покрокове оцінювання розроблених матеріалів, виокремлення критеріїв повноти розташування на сайті ДО обов'язкових і додаткових складових курсу, що вивчається дистанційно. Йдеться про експертизу, що має назву структурно-функціональної і складається з трьох частин: обов'язкової групи 1; обов'язкової групи 2; додаткової групи 3. Зазначені групи є інформацією, що розміщується на сайті ДО. Обов'язкові групи охоплюють загальні відомості; анотацію курсів, робочу програму, відомості про викладача, бали за виконання завдань, завдання для практичної і самостійної роботи студентів, питання модульного контролю, методичні вказівки для виконання практичних і самостійних завдань. Додаткова група включає тексти лекцій, презентації, глосарій тощо. Експертиза проводиться по кожній дисципліні шляхом визначення повноти

заповнення матеріалами дистанційної сторінки дисципліни. Критерії повноти розробляються для кожної кафедри, оскільки кожна кафедра має свої особливості та специфіку освітніх дисциплін.

Другий вид експертизи, який пропонується, це експертиза супроводу. Для кафедри іноземних мов вона складається з двох обов'язкових груп. Перша група включає: зарахування студентів, своєчасну перевірку завдань, коректність праці гіперпосилань, активність студентів, ін. До другої групи входять питання наявності коментарю у разі застосування не максимального балу за завдання, зворотний зв'язок за допомогою опитувань тощо. Для інших кафедр зміст експертного оцінювання трохи інший, а саме: дві основних групи, що охоплюють питання коректності дати завдань, наявності списку груп з номерами варіантів студентів, своєчасності перевірки завдань, активності роботи викладача і студентів; третя додаткова група враховує активність педагогічної діяльності викладача та активність колективної роботи в ДО. Постійне використання експертного оцінювання протягом семестру та періодичне оцінювання повноти завантаження змісту курсу, що вивчають студенти, дає змогу здійснювати поточне коригування змісту та способів опанування дисциплінами, що підвищує якість дистанційного навчання.

Як показала практика експериментального впровадження зазначеної технології в онлайн навчання, такий підхід підвищує рівень засвоєння навчальної інформації здобувачами освіти і рівень забезпеченості сайту ДО по кожній дисципліні. В цілому покращується якість онлайн освіти.

Бібліографія

1. Биков В.Ю., Гриценчук О.О., Жук Ю.О. та ін. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України. *Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології* : кол. монографія; Академія пед. наук України, Ін-т засобів навчання. Київ : Атіка, 2015. С. 77–140.

2. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія*: матеріали міжвузів. вебінару, м. Вінниця, 31 берез. 2017 р. / відп. ред. Л.Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf (дата звернення: 26.01.2024)

3. Морзе Н.В., Глазунова О.Г. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2008. № 2(6). URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/138> (дата звернення: 26.01.2024)

4. *Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів* : навч. посібник / В.В. Вишнівський, М.П. Гніденко, Г.І. Гайдур, О.О. Ільїн. Київ : ДУТ, 2014. 140 с.

References

1. Bykov V.Iu., Hrytsenchuk O.O., Zhuk Yu.O. ta in. Dystantsiine navchannia v krainakh Yevropy ta SShA i perspektyvy dlia Ukrainy. *Informatsiine zabezpechennia navchalno-*

vykhovnoho protsesu: innovatsiini zasoby i tekhnolohii : kol. monohrafiia; Akademiia ped. nauk Ukrainy, In-t zasobiv navchannia. Kyiv : Atika, 2015. S. 77–140. (in Ukraine)

2. Dystantsiine navchannia yak suchasna osvitnia tekhnolohiia: materialy mizhvuziv. vebinaru, m. Vinnytsia, 31 berez. 2017 r. / vidp. red. L.B. Lishchynska. Vinnytsia : VTEI KNTEU, 2017. 102 s. URL: http://www.vtei.com.ua/images/VN/31_03.pdf (data zvernennia: 26.01.2024) (in Ukraine)

3. Morze N.V., Hlazunova O.H. Modeli efektyvnoho vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh ta dystantsiinykh tekhnolohii navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi. Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. 2008. № 2(6). URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/138> (data zvernennia: 26.01.2024) (in Ukraine)

4. Orhanizatsiia dystantsiinoho navchannia. Stvorennia elektronnykh navchalnykh kursiv ta elektronnykh testiv : navch. posibnyk / V.V. Vyshnivskiy, M.P. Hnidenko, H.I. Haidur, O.O. Ilin. Kyiv : DUT, 2014. 140 s. (in Ukraine)

Навички XXI ст., як фактор успішної професійної адаптації

ШЕМИГОН Наталя

кандидат педагогічних наук, доцент
Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків, Україна

Skills of the XXI century as a factor of successful professional adaptation

Natalia SHEMYHON

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the
Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine*

natalishemihon@uipa.edu.ua

XXI ст. характеризується кардинальними трансформаціями у різних галузях промисловості, що пов'язані зі стрімким розвитком технологій. Ці процеси впливають як на економічний розвиток країн, так і на ринок праці. Дослідники наголошують що протягом наступного десятиліття значна частка новостворених робочих місць припадатиме на абсолютно нові професії [1]. Такі тенденції актуалізують питання, щодо навичок які будуть мати попит на професійному ринку у найближчі десять років.

Серед навичок, які необхідні особистості у XXI ст. на Світовому економічному форумі у Давосі у 2023 р. виокремлено найкращі 10 навичок, це когнітивні навички, навички самоефективності, технологічні навички взаємодії з іншими. Показово, що когнітивні навички та навички самоефективності мають вищі позиції ніж технологічні. Важливість цих навичок зростає оскільки саме вони забезпечують перевагу на сучасному професійному ринку. Такі навички як навчання впродовж життя,

гнучкість, стійкість та мобільність, мотивація, креативність забезпечують швидку адаптацію у реагуванні на нові професійні вимоги та ситуації, здатність навчатися з досвіду, долати перешкоди. Життєвий цикл суто технологічних навичок у сучасному світі скорочується внаслідок автоматизації та роботизації багатьох виробничих процесів.

Наявність актуальних навичок допоможе молоді України швидко реагувати на професійні зміни, постійно вдосконалюватися у фаховому плані, вчитися та бути спроможним виконувати завдання, які ставлять роботодавці. Головна характеристика більшості навичок це можливість опанувати нами протягом життя. Водночас підґрунтя для такої здатності особистості формується саме системою освіти. На жаль, як свідчать дослідження попри те що показники формальної освіти в Україні є досить високими, системи освіти та підготовки не надають навичок, які відповідали б змінам на ринку праці [2].

Таким чином, у сучасній освітній підготовці має бути акцент на розвитку двох груп навичок з одного боку: сталих, базових таких як технологічні, управлінські, когнітивні; а з іншого – навичок, що забезпечують гнучкість у реагуванні на нові професійні вимоги, здатності вчитися та вдосконалювати свої навички протягом життя, оскільки, як свідчать дослідження навички сучасних працівників будуть трансформовані протягом найближчих п'яти років.

Бібліографія

1. Future of Jobs Report. 2023. May 2023. URL: <https://www.weforum.org/reports> (дата звернення: 06.01.2024).
2. Дель Карпіо Х., Купець О., Мюллер Н., Олефір А. Навички для сучасної України. *Міжнародний банк реконструкції та розвитку*. 2017. С. 20-21.

References

1. Future of Jobs Report 2023. May 2023. URL: <https://www.weforum.org/reports> (date of application: 06.01.2024). (in English)
2. Del Karpio Kh., Kupets O., Miuller N., Olefir A. Navychky dlia suchasnoi Ukrainy. *Mizhnarodnyi bank rekonstruktsii ta rozvytku*. 2017. S. 20-21. (in Ukraine)

Наукова панель 2 / Scientific Panel 2

АДАПТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ *Adaptive management in education*

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy),

Оксана БОДНАР / Oksana BODNAR

кандидат педагогічних наук, професор / Ph.D in Education (Pedagogy), Professor

Василь Крижко / Vasyl KRYZHKO

Адаптація від окупації: досвід формування менеджменту закладу позашкільної освіти в особливий період або як побудувати «ЦДЮТ без стін»

БАЛАБАН Олег

директор Центра дитячо-юнацької творчості імені Євгенії Максимівни Рудневої, відділу освіти
виконавчого комітету Бердянської міської ради Запорізької області, м. Бердянськ, Україна

Adaptation from occupation: Formation of extracurricular education institution management during a special period or how to build a “Youth Center without walls”

Oleh BALABAN

director of the Yevgenia Maksimivna Rudneva Center for Children's and Youth Creativity, Department of Education
of the Executive Committee of the Berdyansk City Council of the Zaporizhzhya Region, Berdyansk, Ukraine

ORCID ID: [0000-0002-2085-2361](https://orcid.org/0000-0002-2085-2361)

bcdut@ukr.net

*«Найкраща фортеця – та,
що побудована на любові до людей»*

Н. Макиавеллі

В академічному тлумачному словникові української мови є одна дуже популярна останнім часом дефініція – слово «незламність» [6]. Широкого та всеохоплюючого вжитку воно набуло два роки тому. Незламним стало абсолютно все: люди, тварини, укриття, пункти тимчасового перебування, природа, особисті якості, психологічна самосвідомість тощо. До 24 лютого 2022 року ми не знали рівень своєї незламності, в нас не було бажання та приводів її вимірювати. Але прийшов цей час, коли ми мали надшвидкими

темпами адаптуватися до нової парадигми власного існування та адаптувати до сучасних реалій свою незламність.

Актуальність даної доповіді полягає в збереженні, оформленні та розповсюдженні досвіду роботи Центру дитячо-юнацької творчості імені Євгенії Максимівни Рудневої відділу освіти виконавчого комітету Бердянської міської ради Запорізької області (ЦДЮТ) під час окупації та в умовах комунікації учасників освітнього процесу закладу позашкільної освіти засобами дистанційних технологій.

27 лютого 2022 року почався процес окупації м. Бердянська збройними формуваннями армії російської федерації та спецпризначенцями. Напередодні 26 лютого 2022 року педагогічною радою закладу було прийнято рішення та видано наказ директора про роботу закладу в дистанційному режимі та комунікації учасників освітнього процесу ЦДЮТ засобами дистанційних технологій. За два роки до того менеджментом закладу було впроваджено стратегію змішаного навчання та налагоджено систему дистанційного навчання у зв'язку із частими карантинами локального та всеукраїнського масштабу, спричинених епідемією COVID-19.

За тиждень найбільший заклад позашкільної освіти Запорізької області, в якому позашкільну освіти здобувало біля 2000 тисяч дітей, підлітків, молоді перетворився на головний міський гуманітарний хаб, після захоплення збройними військовими РФ будівлі міської адміністрації. Педагогічний колектив ЦДЮТ поєднував основну діяльність з волонтерством [1]. Всі заняття, з огляду на безпекову ситуацію, проводились згідно розкладу, а також збільшилась кількість індивідуальних та групових консультацій у шатного психолога та заступника директора з освітньої роботи, яка опікується питання безпеки життя та охорони праці. 6 квітня 2022 року будівлю ЦДЮТ було захоплено збройними формуваннями армії РФ, роботу гуманітарного хабу припинено, директора ЦДЮТ захоплено в полон [1]. Відповідно до Наказу МОН від 01.04.2022 р. № 290 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань завершення 2021/2022 навчального року» [5], інших локальних розпоряджень, менеджмент закладу прийняв та видав рішення про закінчення навчального року 12 травня 2022 року.

Релокацію закладу у повному сенсі цього слова із зміною юридичної адреси на підконтрольну територію України проведено не було. Це було умовне переміщення закладу у місце перебування його директора [7]. Організація статутної діяльності ЦДЮТ засобами дистанційних технологій, віддаленні робочі місця учасників освітнього процесу закладу позашкільної освіти, надавали можливість існувати та працювати без фізичної будівлі. Після повномасштабного вторгнення та окупації міста

Бердянська, це був наступний виклик, але саме він став поштовхом для розвитку та реалізації нових завдань. Заклад втратив доступ до приміщення, обладнання певної кількості педагогів. Проте, завдяки ініціативності та креативності менеджменту, ЦДЮТ продовжив свою роботу в онлайн-форматі, до умов якого треба було адаптувати увесь освітній процес [4].

Якщо раніше процес набору учасників, слухачів, вихованців тривав два тижні на початку вересня, то в нових умовах процес зарахування здобувачів освіти на навчання було розпочато у другій половині липня через заповнення бажаними здобувати освіти у ЦДЮТ спеціальної гугл-форми. Процес ускладнювався тим, що переважна більшість потенційних учасників освітнього процесу знаходилась на окупованій території і частина родин, не мали упевненість у власній безпеці, вагалась заповнювати реєстраційні форми. Із довоєнної кількості здобувачів освіти у ЦДЮТ на навчання у 2022-2023 навчальному році були зараховані 2/3, тобто 1360 осіб. А для адаптації освітнього процесу під дистанційний формат було ужито наступних заходів:

- створення онлайн-платформи, ЦДЮТ запустив веб-сайт та сторінки в соціальних мережах, де публікуються навчальні матеріали, завдання, розклади онлайн-занять, культурно-дозвіллеві заходи;
- організація онлайн-занять, педагоги ЦДЮТ організують онлайн-заняття з різних напрямків: гуртки, курси, семінари, майстер-класи, заходу культурно-дозвіллевого та національно-патріотичного спрямування у режимі відеоконференції у синхронному режимі або створюють та розміщують контент для опрацювання здобувачами освіти в асинхронному режимі;
- підтримка зв'язку з дітьми, для сталих комунікаційних можливостей використовуються різні канали зв'язку (телефон, email, месенджери) для спілкування між учасниками освітнього процесу;
- розробка концептуально нової освітньої програми закладу: ЦДЮТ врахувавши усі свої сильні сторони з наявними можливостями та зваживши на свої проблемні явища, з метою підвищення якості освітніх послуг адаптував освітню програму закладу та наявні навчальні програми, а також розробив нові навчальні програми, які враховували особливості онлайн-навчання та потреби дітей в умовах окупації, переміщення на територію України та за кордон [2].

У результаті ми отримали певну перевагу серед закладів позашкільної освіти окупованої частини України, бо за два роки змогли зберегти більшу частину учасників освітнього процесу та продовжили свою статутну діяльність; здобувачі освіти мають змогу продовжувати своє навчання, а педагоги свою професійну діяльність, перші реалізуючи

своє конституційне право на здобуття позашкільної освіти – другі на труд [3]; учасники освітнього процесу отримують цінний досвід роботи у цифровому середовищі.

Досвід ЦДЮТ показав, що навіть в найскладніших умовах можливо організувати ефективну роботу закладу позашкільної освіти. Онлайн-формат роботи може бути не лише тимчасовим заходом, але й новим етапом розвитку позашкільної освіти. Сьогодні ми вживаємо новий для нас термін – «ЦДЮТ без стін» і дійсно вважаємо, що систему менеджменту ЦДЮТ було сформовано таким чином, що на сьогодні заклад є не просто місцем, де діти ходять на заняття, а й віртуальним простором, де вони можуть спілкуватися, творити, розвиватися абсолютно тотожно до очного формату. Повномасштабне вторгнення, окупація та умовна релокація ЦДЮТ зумовила головний адаптаційну рефлексію – еволюцію закладу позашкільної освіти від абсолютно унормованого стійкого локуса у динамічну, трансформуючу структуру незламну та вільну до ще більш нових зрушень аксіологічного та акмеологічного характеру.

Бібліографія

1. Директор бердянського ЦДЮТ Олег Балабан: «В окупації не можна мати власну думку». *Пріморка city*. 2022. 7 черв. URL: <https://primorka.city/articles/217063/direktor-berdyanskogo-cdyut-oleg-balaban-v-okupacii-ne-mozhna-mati-vlasnu-dumku> (дата звернення: 05.02.2024).
2. Досвід роботи позашкільної освіти в Україні. *Освітній омбудсмен України*. URL: <https://eo.gov.ua/dosvid-roboty-pozashkilnoi-osvity-v-ukraini/2023/09/19/> (дата звернення: 05.02.2024).
3. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звернення: 05.02.2024).
4. Позашкільна освіта – проблеми, пропозиції та нові формати роботи. *Освітній омбудсмен України*. 2023. URL: <https://eo.gov.ua/pozashkilna-osvita-problemy-propozytsii-ta-novi-formaty-roboty/2023/09/19/> (дата звернення: 05.02.2024).
5. Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань завершення 2021/2022 навчального року: *Наказ від 01.04.2022 р. № 290*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-okremih-pitan-zavershennya-20212022-navchalnogo-roku> (дата звернення: 05.02.2024).
6. *Словник української мови*: [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О.О. Потебні; редкол.: І.К. Білодід (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 1970-1980.
7. «ЦДЮТ – це не місце на мапі. Це люди». Як Центр продовжує працювати для дітей Бердянська. URL: <https://primorka.city/articles/250637/cdyut-ce-ne-misce-na-mapi-ce-lyudi-yak-centr-prodovzhuje-pracyuvati-dlya-ditej-berdyanska> (дата звернення: 05.02.2024).

References

1. Dyrektor berdianskoho TsDiuT Oleh Balaban: «V okupatsii ne mozhna maty vlasnu dumku». Primorka city. 2022. 7 cherv. URL: <https://primorka.city/articles/217063/direktor-berdyanskogo-cdyut-oleg-balaban-v-okupacii-ne-mozhna-mati-vlasnu-dumku> (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)

2. Dosvid roboty pozashkilnoi osvity v Ukraini. Osvitnii ombudsmen Ukrainy. URL: https://eo.gov.ua/dosvid-roboty-pozashkilnoi-osvity-v_ukraini/2023/09/19/ (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)
3. Konstytutsiia Ukrainy : vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR : stanom na 1 sich. 2020 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text> (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)
4. Pozashkilna osvita – problemy, propozytsii ta novi formaty roboty. Osvitnii ombudsmen Ukrainy. 2023. URL: <https://eo.gov.ua/pozashkilna-osvita-problemy-propozytsii-ta-novi-formaty-roboty/2023/09/19/> (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)
5. Pro zatverdzhennia metodychnykh rekomendatsii shchodo okremykh pytan zavershennia 2021/2022 navchalnogo roku: Nakaz vid 01.04.2022 r. № 290. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-okremih-pitan-zavershennya-20212022-navchalnogo-roku> (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)
6. Slovnyk ukraïnskoi movy: [v 11 t.] / AN Ukraïnskoi RSR, In-t movoznav. im. O.O. Potebni; redkol. : I.K. Bilodid (holova) ta in. Kyiv : Nauk. dumka, 1970-1980. (in Ukraine)
7. «TsDIuT – tse ne mistse na mapi. Tse liudy». Yak Tsentr prodovzhuie pratsiuvaty dlia ditei Berdianska. URL: <https://primorka.city/articles/250637/cdyut-ce-ne-misce-na-mapi-ce-lyudi-yak-centr-prodovzhuie-pracyuvati-dlya-ditej-berdyanska> (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)

Адаптивний самоменеджмент у неперервній освіті

БІЛИК Надія

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти
«Полтавська академія неперервної освіти ім. М.В. Остроградського», м. Полтава, Україна

Adaptive self-management in continuous education

Nadiia BILYK

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Pedagogical Mastery and Inclusive Education «Poltava Academy of Continuing Education named after M.V. Ostrogradskyi», Poltava, Ukraine

ORCID ID: [0000-0003-2344-5347](https://orcid.org/0000-0003-2344-5347)
bilyk@pano.pl.ua

Самоменеджмент має велике значення як у неперервній професійній, так і в дозвілєвій діяльності людей. Інколи ми шкодуємо, що ті завдання, що поставили перед собою, не встигаємо виконати навіть за добу. Часто звинувачуємо всіх, крім самого себе. Для того, щоб встигати на роботі, в навчанні, мати час на здоровий сон, відпочинок і зустрічі з рідними і друзями, необхідно звернути увагу на самоменеджмент, який охоплює

самоорганізацію, самодисципліну, самоконтроль і тайм-менеджмент як нову галузь наукового пізнання особистості [1].

3. Юринець, О. Макара зазначають, що самоменеджмент – це новий напрям у сучасному менеджменті, що виник у відповідь на зміни в управлінській ситуації:

1) зростання масштабів, динамізм змін у підприємстві та бізнесі жадають від менеджерів освоєння нових підходів і навичок керування, боротьби з можливістю власного відставання, неперервності саморозвитку;

2) невизначеність і напруженість у різних формах життєдіяльності організацій і пов'язаних із цим стресів потребують від менеджерів уміння керувати собою;

3) перетворення творчого потенціалу працівника в коштовний капітал організації висуває вимогу зберігати та розвивати цей потенціал, зокрема й у самих працівниках;

4) традиційні школи вичерпали можливі методи керування, тому менеджери повинні опанувати сучасні управлінські способи переоцінки свого потенціалу та працювати над його розвитком [7, с. 9–10].

Погоджуємося з О. Ратушняк, О. Лялюк, що самоменеджмент – це наука про концепції, методи, технології управління собою, своїми потенційними можливостями, здібностями, знаннями з метою ефективного використання робочого часу, досягання поставлених цілей, отримання суспільного визнання, вищої продуктивності в роботі, вищого рівня особистого життя, навчання боротися зі стресами, отримання більшого заробітку, що дає можливість відчувати себе гармонічною людиною в навколишньому світі [6, с. 5].

Крім того, робимо акцент на адаптивному самоменеджменті, головним завданням якого є забезпечення належної організаційної культури та соціальної гармонії, що адаптована не тільки до керівника, менеджера, а й до кожного працівника закладу освіти.

Отже, адаптивний самоменеджмент неможливий без прийняття на себе певних зобов'язань і відповідальності керівників, менеджерів, окремих педагогічних працівників. І це робота насамперед в інтересах закладу освіти.

Підсумовуючи вищезазначене, наголошуємо, що саме адаптивний самоменеджмент може дати керівним, науково-педагогічним і педагогічним працівникам такі можливості: виконання роботи з меншими витратами; кращу організацію праці; кращі результати праці; менше поспіху й стресу; більше задоволення від роботи; більшу мотивацію праці; ріст кваліфікації; меншу завантаженість роботою; менше помилок при

виконанні своїх функцій; досягнення професійних і життєвих цілей найкоротшим шляхом [2].

Тому особливу увагу приділяємо адаптивно-педагогічному проектуванню регіональної освітньої системи підвищення кваліфікації через щорічне проведення Всеукраїнської наукової онлайн-конференції з міжнародною участю за темою «Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти» (2021-2023 рр.) [4].

Світовий досвід теж підкреслює вагомість реалізації принципів самоменеджменту, як-от:

1. Потреба у взаємних рішеннях, підготовлених кваліфікованими лояльними кадрами, тому що багато хто з них у цей час займаються лише «критиканством».

2. Гнучкість у рішеннях, необхідна для компенсації втрат в одному, із придбаннями в іншому.

3. Темпи до повної реалізації програми.

4. Не можна йти в занадто швидкому темпі.

5. Послідовність + довіра мас = економічна впевненість.

6. Доведення до відомості мас про виникнення проблем, їхня ущербність, свої зміни, витрати тощо.

7. Зібраність.

8. Створення таких структур, які розширюють вибір і стимули, поліпшують створення загального добра [2].

А. Почтовюк, В. Семеніхіна, Ю. Веденіна зазначають, що оцінювання діяльності підприємства в межах соціального вектору необхідно проводити за чотирма ознаками – професійна орієнтація талановитої молоді та омолодження персоналу, безперервний професійний розвиток персоналу та орієнтація на таланти, соціальний діалог та суспільна відповідальність, комплексний соціальний захист працівників та членів їх родин [5, с. 83]. Результативність розв'язання перелічених вище проблемних аспектів здебільшого буде залежати і від самоменеджменту керівника добровільно брати на себе обов'язки виконання соціальних функцій перед суспільством щодо підготовки випускника закладу освіти до професійного життя.

Крім того, потреба в успіху ефективно реалізується шляхом пошуку людиною нових способів застосування своєї енергії, здібностей і сил у тому випадку, якщо оточення заохочує успішність такого пошуку. М. Лукашевич, О. Лукашевич, Ф. Шандор підкреслюють, що властива індивіду «жага успіху» є його психологічною характеристикою і включає в себе такі компоненти: вміння поставити мету і досягти її власними

силами; готовність за кожним рішенням бачити конкретний результат; схильність до помірною ризику, опираючись на власні знання і вміння, а не на випадок [3, с. 66].

Отже, існує збіг інтересів суспільства та індивіда у створенні умов для досягнення індивідуального успіху працівника. Дослідження психологів свідчать про те, що прагнення до успіху є універсальною властивістю людини, тобто потребою, властивою практично всім. Хоча зрозуміло, що ступінь розвитку цієї потреби у людини буває різною. Звідси випливає, що кожна людина націлена на досягнення успіху, хоча ступінь реалізації цієї мети залежить від особистого потенціалу кожного, його самоменеджменту.

Бібліографія

1. Білик Н.І. Тайм-менеджмент – нова галузь наукового пізнання. *Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. у трьох томах, м. Київ, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 15-28 квіт. 2022 р.; ред. кол. : І.О. Дегтярьова, В.С. Куйбіда, П.М. Петровський та ін., уклад. Т.О. Мельник. Київ : ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. Т. 2. С. 186-189. URL: https://pcal.com.ua/?page_id=15 (дата звернення: 06.01.2024).

2. Зміст адаптивно розвиваючої концепції само менеджменту. URL: <http://referat-ok.com.ua/work/zmist-adaptivno-rozvivajuchoi-koncepc/> (дата звернення: 06.01.2024).

3. Лукашевич М.П., Лукашевич О.М., Шандор Ф.Ф. *Кар'єра соціального працівника: менеджмент та самоменеджмент* : підручник. Ужгород, ПП Данило С. І., 2020. 352 с.

4. *Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти* : електрон. зб. тез доп. III Всеукр. наук. онлайн-конфер. з міжнар. участю / за наук. ред. Н.І. Білик. Полтава; Київ : ПАНО ім. М.В. Остроградського, 2023. 144 с. URL: <https://pano.pl.ua/wp-content/uploads/2023/12/Merezha-shkil-novatorstva-Ukrainy.pdf>; <https://ed.pano.pl.ua/handle/022518134/1652>; <https://doi.org/10.33272/conf.PANO.2023.23-24.11> (дата звернення: 06.01.2024).

5. Почтовюк А.Б., Семеніхіна В.В., Веденіна Ю.Ю. Психологічні технології та самоменеджмент як складові соціального вектору діяльності підприємства. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 4(80). С. 78-85.

6. Ратушняк О.Г., Лялюк О.Г. *Самоменеджмент* : навч. посібник. Вінниця : ВНТУ, 2021. 170 с.

7. Юринець З.В., Макара О.В. *Самоменеджмент* : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 272 с.

References

1. Bilyk N.I. Taim-menedzhment – nova haluz naukovoho piznannia. Publichne upravlinnia ta administruvannia v umovakh viiny i v postvoiennyi period v Ukraini : materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. u trokh tomakh, m. Kyiv, DZVO «Universytet menedzhmentu osvity» NAPN Ukrainy, 15-28 kvit. 2022 r.; red. kol.: I.O. Dehtiarova, V.S. Kuibida, P.M. Petrovskiyi ta in., uklad. T.O. Melnyk. Kyiv : DZVO «UMO» NAPN Ukrainy, 2022. T. 2.

- S. 186-189. URL: https://pcal.com.ua/?page_id=15 (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
2. Zmist adaptivno rozvyvaiuchoi kontseptsii samo menedzhmentu. URL: <http://referat-ok.com.ua/work/zmist-adaptivno-rozvivajuchoi-koncepc/> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
3. Lukashevych M.P., Lukashevych O.M., Shandor F.F. Kariera sotsialnoho pratsivnyka: menedzhment ta samomenedzhment : pidruchnyk. Uzhhorod, PP Danylo S.I., 2020. 352 s. (in Ukraine)
4. Merezha shkil novatorstva Ukrainy: rozvytok profesiinoi kompetentnosti kerivnykh, naukovo-pedahohichnykh i pedahohichnykh pratsivnykiv u konteksti realizatsii neperervnoi osvity : elektron. zb. tez dop. III Vseukr. nauk. onlain-konfer. z mizhnar. uchastiu / za nauk. red. N.I.Bilyk. Poltava; Kyiv : PANO im. M.V.Ostrohradskoho, 2023. 144 s. URL: <https://pano.pl.ua/wp-content/uploads/2023/12/Merezha-shkil-novatorstva-Ukrainy.pdf>; <https://ed.pano.pl.ua/handle/022518134/1652>; <https://doi.org/10.33272/conf.PANO.2023.23-24.11> (data zvernennia: 06.01.2024) (in Ukraine)
5. Pochtoviuk A.B., Semenikhina V.V., Viedienina Yu.Iu. Psykholohichni tekhnolohii ta samomenedzhment yak skladovi sotsialnoho vektoru diialnosti pidpriumstva. Naukovyi pohliad: ekonomika ta upravlinnia. 2022. № 4(80). S. 78-85. (in Ukraine)
6. Ratushniak O.H., Lialiuk O.H. Samomenedzhment : navch. posibnyk. Vinnytsia : VNTU, 2021. 170 s. (in Ukraine)
7. Iurnets Z.V., Makara O.V. Samomenedzhment : navch. posibnyk. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 2014. 272 s. (in Ukraine)

Синергетичний підхід в управлінській діяльності як стратегія сучасного менеджменту керівника закладу дошкільної освіти

ВАХНЯК Надія

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

Synergetic approach in administrative activities as a modern management strategy of the head of a preschool education institution

Nadiia VAKHNIAK

PHD, Associate Professor of the Department of Preschool Education Municipal institution «Zaporizhsky Regional Postgraduate Institute of pedagogical education» of the Zaporizhzhia Regional Council, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-8924-2369
nadezhda_vahnyak@ukr.net

Враховуючи реалії сьогодення в дошкільній освіті відбуваються адаптивні процеси, що характеризуються пошуком нових підходів управлінських дій керівника закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО) до

побудови якісного освітнього процесу в дистанційному та змішаному форматі, налагодженням ефективної комунікації педагогів з батьками вихованців, здійсненню інформаційної підтримки та психологічного супроводу усіх суб'єктів освітнього процесу, застосуванням інструментів управлінської діяльності для прийняття рішень у надзвичайних ситуаціях.

Директор ЗДО, як ключова фігура в здійсненні управлінської діяльності має бути керівником нової генерації, здатним переосмислити теорію управління освітньою організацією, знаходити дієві підходи, які б сприяли саморозвитку, самоуправлінню, саморефлексії та самооцінюванню управлінської діяльності, впроваджувати інноваційні моделі управління.

Актуальність порушеної проблеми підтверджується основними положеннями законів України «Про освіту» (2017), «Про дошкільну освіту» (2001), професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» (2021) Національної доктрині розвитку освіти XXI століття (2002), «Концепцією Нової української школи» (2016), державним стандартом «Базовим компонентом дошкільної освіти» (2021) та іншими основними нормативно-правовими та директивними документами, які унормовують вимоги суспільства до управлінської діяльності керівника ЗДО.

З огляду на специфіку проблеми дослідження розглянемо сутність ключових понять «менеджмент» та «синергетичний підхід».

Проведений теоретичний аналіз літератури показав, сутність поняття «менеджмент» розкривали як зарубіжні (М. Альберт, Дж. Вартон, П. Друкер, М. Мескон, Ф. Хедоурі та ін.), так і вітчизняні науковці (Т. Бабюк, О. Вашак, Г. Закорченна, І. Кіндрат, В. Крижко, К. Крутій, В. Кузьменко та ін.). Розвідки вчених М. Альберт, М. Мескон, Ф. Хедоурі дозволяють констатувати: менеджмент – це уміння досягати поставлених цілей, використовуючи працю, інтелект та мотиви поведінки інших людей; діяльність, яка відповідно до цілей та завдань закладу розробляє плани, визначає не лише, що і коли потрібно робити, але й як і хто буде виконувати те, що намітили керівники, формує робочі процедури по всіх стадіях управління та здійснює контроль [3]. Вітчизняна науковця Г. Закорченна, педагогічний менеджмент у дошкільній освіті інтерпретує, як специфічний вид інтелектуальної діяльності, що реалізується через систему дій особистості та впливу на об'єкт управління шляхом науково обґрунтованого аналізу, прогнозування, планування, організації, контролю і оцінки якості їх функціонування з метою досягнення високої ефективності соціально-значущих освітньо-виховних результатів [1, с. 112–113]. Зокрема у інтерпретації І. Кіндрат, сучасний менеджмент представлено не як набір єдино правильних методів управління, готових рецептів і правильних відповідей на всі запитання керівництва ЗДО.

Менеджмент – це теорія, технологія й мистецтво управління, що постійно оновлюється банком новітніх ідей, уявлень, спостережень, практичних рекомендацій, звернення до яких дає можливість свідомо осмислювати та виконувати посадові обов'язки менеджера як професійно підготовленого і функціонально обізнаного керівника [2, с. 142]. У своєму дослідженні ми спираємось на думку науковиці щодо сучасного менеджменту дошкільної освіти, пошуку оптимальних та ефективних технологій управління закладами освіти.

На сьогодні існує велика кількість підходів до здійснення управлінської діяльності, які в свою чергу базуються на загальних поглядах на місце й роль управління, що склалися у сучасному світі, які відрізняються один від одного концептуально: наприклад, частина підходів орієнтована на технологію управлінської діяльності, а їх автори розглядають управління як різновид «технологічної праці», інша частина вбачає сенс управління в розвитку суб'єктів освітнього процесу, в організації їх стосунків, потреб, мотивів і створенні певних умов для реалізації людини, треті ж прагнуть поєднати різні погляди й точки зору. Зосередимо увагу на сутності поняття «синергетичний підхід» в управлінні ЗДО. Чимало вітчизняних (С. Вітвицька, О. Вознюк, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, О. Ковшар, В. Кремень, В. Лутай, О. Сухомлинська, Л. Ткаченко та ін.) і зарубіжних (В. фон Гумбольдт, П. Друкер, Ф. Капра, П. Корнінг, Г. Саймон, С. Улама та ін.) учених досліджували сутність поняття «синергетичного підходу» в освіті. Наукові розвідки вказують на необхідність використання синергетичного підходу в управлінні сучасного ЗДО, як такий, що ініціює у педагогів певне синергетичне світобачення, а його використання допомагає забезпечити інноваційний підхід до аналізу, планування, контролю управлінської діяльності керівника закладу освіти. Через призму синергетичного підходу можна розв'язати більшість освітніх суперечностей, які існують між авторитарним і вільним типами педагогічної діяльності, отримати не тільки оригінальні, а й перспективні управлінські рішення, можливість вивчати педагога як «відкриту систему», що саморозвивається. Зусилля керівника ЗДО повинні бути направлені на формування передумов для залучення й активізації внутрішніх механізмів самоорганізації, саморефлексії та самооцінювання усіх суб'єктів освітнього процесу.

Бібліографія

1. Закоренна Г.М. *Підготовка студентів до педагогічного менеджменту в дошкільній освіті* : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2000. 249 с.
2. Кіндрат І.Р. Проблеми менеджменту дошкільної освіти в сучасному освітньому просторі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 5(2). С. 137-143.
3. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. *Основи менеджменту*; пер. з англ. Київ, 2002.

625 с.

References

1. Zakorchenna H.M. Pidhotovka studentiv do pedahohichnoho menedzhmentu v doshkilnii osviti : dys... kand. ped. Nauk : 13.00.04. Odesa, 2000. 249 s. (in Ukraine)
2. Kindrat I.R. Problemy menedzhmentu doshkilnoi osvity v suchasnomu osvitnomu prostori. Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky. 2013. № 5(2). S. 137–143. (in Ukraine)
3. Meskon M., Albert M., Khedoury F. Osnovy menedzhmentu; Per. z anhl. Kyiv, 2002. 625 s. (in Ukraine)

Адаптивні засади співпраці з соціальними інституціями у сфері післядипломної освіти

КАЛАУР Світлана

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та менеджменту
соціокультурної діяльності Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

Adaptive principles of cooperation with social institutions in the field of postgraduate education

Svitlana KALAU

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Social Work and Management of Socio-Cultural Activities. Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-8099-9392

svitlanakalaur@gmail.com

У період військової агресії росії нашій державі потрібно не лише перемогти ворога, а й укріпити європейський вектор розвитку, утвердити національні цінності, підвищити якість освіти. У нашому баченні «сучасні зміни в освіті, її демократизація та гуманізація викликають необхідність творчого розвитку педагогічних кадрів усіх ланок освіти (дошкільної, середньої, професійно-технічної, передвищої, вищої). У зв'язку з цим проблема розвитку й саморозвитку шляхом вдосконалення особистісного потенціалу педагога, що працює у закладах загальної середньої освіти набуває якісно нового рівня. На перший план виступає потреба формування у педагогів готовності до творчого саморозвитку у післядипломній освіті, що передбачає спрямованість на самопізнання й самоактуалізацію» [2, с. 212].

Сучасний український педагог не завершує свій особистісний та професійний розвиток із отриманням диплому про вищу освіту, а цілеспрямовано повинен вдосконалюватися упродовж усієї професійної

кар'єри. Так, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» [3] (пункт 15) педагоги повинні мати можливість для вдосконалення мовленнєвої, комунікаційної, інклюзивної, управлінської, цифрової та морально-етичної компетентностей. Беззаперечним є той факт, що післядипломна освіта виконує вагомий роль для прогресивного розвитку й самовдосконалення педагогічних та науково-педагогічних працівників. З огляду на це, управління закладами післядипломної педагогічної освіти має бути інноваційним та враховувати вимоги адаптивного підходу [1].

Нині заклади, які організують підвищення кваліфікації для педагогів (обласні інститути післядипломної освіти, центри професійної розвитку педагогів, освітні структури при ЗВО та громадські організації) мають бути інноваційними та використовувати потенціал адаптивного підходу. Саме цей підхід надає реальні можливості для ефективного застосування управлінського рішення, яке буде спрямоване на досягнення соціально значущої мети. У цій площині Центр післядипломної освіти (ЦПО) Тернопільського національного педагогічного університету отримав 18 ліцензій та пропонує вдосконалюватися за 166 освітніми програмами. Одним із інноваційних управлінських рішень стало рішення щодо налагодження плідної співпраці з соціальними інституціями: Тернопільським обласним центром зайнятості та Тернопільською обласною організацією Товариства Червоного Хреста України.

Зокрема, в управлінському контексті ще на початку 2023 р. у ЦПО було започатковано укладання угод про підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників з Тернопільським обласним центром зайнятості. Так, з практичної точки зору розроблено калькуляції для підвищення кваліфікації слухачів за кошти ваучерних програм. Інноваційним є те, що слухач ваучерної програми займається індивідуально з викладачем. До прикладу 10 фахівців за освітніми програмами 053 Психологія та 013 Початкова освіта отримали реальну змогу суттєво поглибити теоретичні знання та розширити спектр практичних умінь й навичок на курсах у ЦПО.

30 січня 2024 р. було ініційовано підписання меморандуму з Тернопільською обласною організацією Товариства Червоного Хреста України про об'єднання зусиль щодо професійного перенавчання та перекваліфікації й подальшого сприяння зайнятості населення, розвитку підприємництва мешканцями Тернопільської області, у тому числі соціально незахищених верств населення, внутрішньо переміщених осіб та інших категорій осіб, які потребують додаткових гарантій на ринку праці та освітніх послуг. Так, основним предметом укладеного меморандуму про

співпрацю виступає співробітництво стосовно реалізації окремих заходів, пов'язаних із психосоціальною підтримкою, волонтерською діяльністю, професійним перенавчанням й підвищенням кваліфікації, що орієнтовані на існуючий стан ринку праці, та сприянням зайнятості населення, відкриття та розвитку підприємницької діяльності мешканців Тернопільської області, у тому числі соціально незахищених верств населення, внутрішньо переміщених осіб та інших категорій осіб, які потребують додаткових гарантій. З практичної точки зору від підписання меморандуму очікуємо скерування таких осіб на навчання у ЦПО для проходження курсів підвищення кваліфікації із здобуттям часткових кваліфікацій з певних професій для реалізації статутної діяльності.

Як показує 4-річний досвід роботи на ринку післядипломної освіти така управлінська діяльність щодо налагодження співпраці з соціальними інституціями на базі ЦПО у Тернопільському національному педагогічному університеті відповідає вимогам адаптивного підходу та сприяє підвищенню якості надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації та суттєво збільшує кількість слухацької аудиторії в усіх куточках України.

Бібліографія

1. Єльнікова Г.В., Юхман Л.І. Застосування адаптивного підходу в освітній діяльності закладів вищої освіти. *Адаптивні процеси в освіті* : зб. матеріалів (тез доп.) 1-го Міжнар. наук. форуму; за заг. ред. Г.В. Єльнікової, М.Л. Ростокі. Київ-Харків, 2022, Вип. 1(4). С. 61–63.

2. Калаур С. Психолого-педагогічні засади стимулювання педагогів до професійного розвитку в системі післядипломної освіти на засадах акмеологічного підходу. *Social Work and Education*. 2023. Vol. 10. No. 2. Pp. 211–223.

3. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : *Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/800-2019-п#Text> (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Ielnykova H.V., Yukhman L.I. Zastosuvannia adaptyvnoho pidkhdodu v osvithni diialnosti zakladiv vyshchoi osvity. *Adaptivni protsesy v osviti* : zb. materialiv (tez dop.) 1-ho Mizhnar. nauk. forumu; za zah. red. H.V. Yelnykovoї, M.L. Rostoky. Kyiv-Kharkiv, 2022, Vyp. 1(4). S. 61–63. (in Ukraine)

2. Kalaur S. Psykholoho-pedahohichni zasady stymuliuvannia pedahohiv do profesiinoho rozvytku v systemi pislidyplomnoi osvity na zasadakh akmeolohichnoho pidkhdodu. *Social Work and Education*. 2023. Vol. 10. No. 2. S. 211–223. (in Ukraine)

3. Poriadok pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh i naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv : *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 serpnia 2019 r. № 800*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/800-2019-п#Text> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

Механізми адаптивного управління в реалізації наукового напрямку діяльності кафедр інститутів неперервної професійної освіти

КРАВЧЕНКО Ганна

доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна

Mechanisms of adaptive management in the implementation of the scientific field of activity of departments of continuing professional education institutions

Hanna KRAVCHENKO

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Learning Technologies, Occupational Safety and Design Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-2156-3203
innovatica@ukr.net

Система неперервної професійної (професійно-технічної) освіти в Україні визначається як самостійна, цілісна, нелінійна та складно організована система, що є невід'ємною складовою системи безперервної освіти. Саме її поява була вагомим досягненням, що значною мірою сприяло підвищенню наукового рівня, професійної майстерності працівників професійної (професійно-технічної) освіти. Науково-дослідна діяльність ІНПО передбачає експертизу та дослідження різних аспектів освітньої діяльності, організацію та проведення психолого-педагогічного діагностування, прогнозування та моделювання розвитку всіх складових навчально-виховного процесу, експериментальну апробацію та запровадження нововведень. Йдеться передусім про створення ефективних механізмів наукового керівництва експериментальною роботою учасників освітнього закладів професійної (професійно-технічної) освіти, встановлення тісної співпраці з професійної (професійно-технічної) освіти та закладами вищої освіти, про активну участь в загальнодержавних та міжнародних освітніх дослідницьких проектах. На сучасному етапі розвитку професійної освіти особливого значення та особливої ролі для наукової роботи набуває реалізація тем науково-дослідної роботи в умовах експерименту.

Слід зазначити, що сучасна система післядипломної професійної освіти – це цілісний соціальний інститут в єдності його структурних

елементів і напрямів діяльності (соціально-економічного, психолого-педагогічного, науково-теоретичного, практично-прикладного, методичного, управлінського); складова, органічна системи неперервної професійної освіти, подальший розвиток якої можливий за умови взаємозв'язку з іншими складовими освітньої сфери; система підвищення кваліфікації і перепідготовки дипломованих спеціалістів; форма освіти дорослих, виходячи з їх індивідуальних потреб у здобутті певних знань, виробленні навичок і вмінь, особистісному і професійному зростанні

Спільна діяльність усіх структурних підрозділів ІНПО створює систему мережної взаємодії, що має вплив на діяльність кафедр, спрямовуючи їх розвиток. Це обумовлює появу нової організаційно-структурної моделі мережної взаємодії всіх учасників освітнього процесу, що розглядається як *система взаємообумовлених дій науково-педагогічних працівників, спрямованих на реалізацію спільної діяльності, зокрема реалізації тем науково дослідної роботи кафедр*. Суб'єктами мережної освітньої взаємодії в ІНПО є всі учасники освітнього процесу. Її перевагами визначено появу власної ініціативи у науково-педагогічних працівників; колективну підтримку та оцінку своєї професійної ініціативи; участь у підтримці та в оцінюванні інших ініціатив; участь у формулюванні загальної мети, загальної системи цінностей (професійних); участь у формуванні загальних критеріїв результативності діяльності, представленні спільної діяльності; участь в управлінні спільною діяльністю, вплив на розподіл ресурсів для здійснення розвитку у напрямках професійної діяльності. Відкрита взаємодія науково-педагогічних працівників кафедр ІНПО із самостійними методичними підрозділами передбачає особистісні ступені свободи, що насичується професійною довірою, збагачує простір взаємодії, що позитивно впливає на їх розвиток. Така відкрита взаємодія попереджує або зовсім виключає стресові ситуації, зближує та взаємозбагачує учасників освітнього процесу ІНПО, в якій виробляється природовідповідна пересічна лінія поведінки. Такі результати мають інтегративний характер, які досягаються спільною діяльністю всіх структурних підрозділів ІНПО що і створює *кафедральну систему*.

Кафедральна система ІНПО – це інтегральне утворення, що складається з пов'язаних між собою кафедр (разом із структурними підрозділами) та самостійних методичних центрів і відділів Інституту зі взаємозалежними і взаємоузгодженими зв'язками для об'єднання зусиль з метою реалізації поставлених завдань у межах навчальної, методичної, наукової роботи.

Адаптивне управління має лінійно-функціональну структуру, яка одночасно обов'язково доповнюється однією, двома або трьома

органічними структурами; здійснюється у програмно-цільовій формі: проектне управління, адаптаційно-модульне, субординаційно-проміжного партнерства, наскрізно-рівневої узгодженості тощо. Управління розвитком кафедральної системи ІНПО в сучасних умовах має бути гнучким й адаптованим до зовнішніх і внутрішніх впливів. Саме тому викликам сьогодення найбільш відповідає система адаптивного управління.

Бібліографія

1. *Адаптивне управління: трансформація в закладах освіти різного рівня організації та результативність його практичного впровадження* / Г.В. Єльникова, І.П. Аннієнкова, Г.Ю. Кравченко, С.Г. Немчеко, В.С. Ульянова; за заг. і наук. ред. Г.В. Єльникової. Харків, 2021. 298 с.

2. Кравченко Г.Ю. Адаптивне управління розвитком кафедральної системи інституту післядипломної педагогічної освіти на основі факторно-критеріального моделювання. *Нова педагогічна думка*. 2014. Вип. 3(79). С. 26–36.

3. Кравченко Г.Ю. *Адаптивне управління розвитком інститутів післядипломної педагогічної освіти в Україні* : монографія. Харків : «Смугаста типографія», 2015. 300 с.

4. Кравченко Г.Ю. Розвиток кафедральної системи обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти на адаптивних засадах. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*. 2017. № 3(5).

References

1. *Adaptyvne upravlinnia: transformatsiia v zakladakh osvity riznoho rivnia orhanizatsii ta rezultatyvnist yoho praktychnoho vprovadzhennia* / H.V. Yelnykova, I.P. Anniienkova, H.Iu. Kravchenko, S.H. Nemcheko, V.S. Ulianova; za zah. i nauk. red. H.V. Yelnykovoї. Kharkiv, 2021. 298 s. (in Ukraine)

2. Kravchenko H.Iu. Adaptyvne upravlinnia rozvytkom kafedralnoi systemy instytutu pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity na osnovi faktorno-kryterialnoho modeliuvannia. *Nova pedahohichna dumka*. 2014. Vyp. 3(79). S. 26–36. (in Ukraine)

3. Kravchenko H.Iu. Adaptyvne upravlinnia rozvytkom instytutiv pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity v Ukraini: monohrafiia. Kharkiv : «Smuhasta typhrafiia», 2015. 300 s. (in Ukraine)

4. Kravchenko H.Iu. Rozvytok kafedralnoi systemy oblasnykh instytutiv pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity na adaptyvnykh zasadakh. *Adaptyvne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia «Pedahohika»*. 2017. № 3(5). (in Ukraine)

Управління закладом освіти – діяльність професійна

ТИМОШКО Ганна

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Чернігів, Україна

Management of an educational institution is a professional activity

Hanna TIMOSHKO

Doctor of Pedagogical Sciences, professor, professor of the Department of pedagogy, teaching methods of history and social disciplines of the National University "Chernihiv Collegium" named after T.G. Shevchenko, Chernihiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-0996-6138

timoshko49@gmail.com

*Сутність управлінської діяльності
полягає в організації та спрямуванні
людської енергії до визначеної мети.*

M. Вітке

Сучасна історична доба – час професіоналів. Тому, варто навіть тезисно зацентувати увагу на проблемі, яка актуальна як в суспільстві так і в кожній організації, чи інституції. Мова йде про діяльність управлінця, керівника-лідера у всіх галузях сталого розвитку нашої держави.

Керівник – це той, хто веде за собою, розуміється на управлінських проблемах сучасності, є компетентним фахівцем із сильною організаційною культурою. В Україні лише поодинокі інституції готують високопрофесійного керівника і серед них – Університет менеджменту освіти.

Входження України в світову економічну спільноту, розвиток ринкових відносин приводить до кардинальних змін в усіх сферах життєдіяльності нашої країни навіть в складну історичну добу російської агресії та світової пандемії. З'являються нові вектори діяльності, виникає потреба в підготовці управлінського персоналу, здатного ефективно працювати в умовах ситуаційного менеджменту. Ключова роль належить тут професійному керівникові, який постійно перебуває у творчому пошуку організаційних домінант успішної управлінської діяльності.

Представники різних напрямів розвитку сучасного суспільства прагнуть починати, здійснювати свою навчальну та трудову діяльність під управлінням керівника-лідера, який використовує у процесі управління колективом, особливо педагогічним, організаційні доміанти успішної професійної діяльності керівника як:

- *Здатність до розробки кількох проблем одночасно.*
- *Стійкість у ситуації невизначеності.*
- *Розуміння. Успішно діючі керівники мають високу сприйнятливність, відрізняються розвинутою інтуїцією.*
- *Здатність брати управління на себе.*
- *Наполегливість.*
- *Здатність до співробітництва.*
- *Ініціативність.*
- *Енергійність.*
- *Здатність робити ставку на інших.*
- *Сензитивність.*
- *Ідентифікація себе зі справою.*
- *Здатність до співчуття.*
- *Зацікавленість у розвитку власної організаційної культури.*
- *Незалежність. Гнучкість. Почуття гумору.*
- *Цілісність особистісного ідеалу.*

Процес управління, як відомо, передбачає ряд функціональних обов'язків керівника, в тому числі визначення цілей, завдань, що стоять перед колективом; вироблення певної програми, організаційних заходів щодо їх виконання і, нарешті, систематичного контролю, який супроводжується оперативним регулюванням. Зрозуміло, що кожна із цих функцій вимагає високої організаційної культури, що цілком і повністю залежить від наявності певних знань і вмінь керівника організації, а також управлінської команди в цілому, *від майстерності і педагогічного таланту працювати з людьми*. Керівник колективу має розуміти, що людина – система більш складна, ніж будь-яка кібернетична конструкція, і вона вимагає особливого відношення до себе.

Ефективність здійснення людиною професійної діяльності визначається її здатністю самостійно проаналізувати ситуацію діяльності, залучити ресурси і освоїти необхідні нові знання, поставити цілі, адекватні нормам і умовам середовища, визначити конкретні способи і засоби дій, скоректувати їх при необхідності в процесі здійснення і досягнення визначених результатів.

Для оволодіння професійною діяльністю вже не є ефективними використовувані в традиційній педагогічній практиці методи трансляції

знань, формування навичок і вмінь. Життя вимагає нових підходів щодо розуміння змісту освіти як наукового доробку про діяльність.

Управлінська діяльність, як будь-яка інша діяльність, може бути представлена функціональним проектом, де як вектори розвитку виділяють наступні управлінські функції, реалізовані керівником у професійній діяльності: інформаційно-аналітична, мотиваційно-цільова, планово-прогностична, організаційно-виконавча, контрольно-діагностична та регулятивно-кореляційна, причому остання виступає в ролі системостворчої та впливає на всі інші функції в системі «людина-людина». Відповідно, сутність управлінської компетентності полягає в здатності реалізувати дані функції в практичній діяльності.

Розглядаючи управлінську діяльність в даному контексті, ми можемо виділити її основні характерні особливості:

- Змістом управління виступають процеси професійної діяльності і перебуваючи в освітньому просторі сьогодення, управлінець всі свої операційно-розумові дії і реальні рішення здійснює з орієнтацією на майбутнє, весь час в ньому знаходиться і його прогнозує. З метою успішної управлінської діяльності необхідно, як мінімум, знати нинішній стан системи, бути їм невдоволеним і прогнозувати ідеальний стан, до якого слід рухатися. Минуле для управлінця – лише матеріал для ретроспективної рефлексії, що забезпечує безперервність і культуровідповідність проектів майбутнього.

- Управління в освіті має справу з професійними діяльнісними процесами, що володіють траєкторією саморуку та реалізуються за рахунок внутрішніх джерел, різноспрямованих цілей учасників освітнього процесу. Управління при цьому розглядається як діяльність за погодженням різнопланових цілей освіти.

- Управління закладами освіти – це менеджерський процес спрямований на те, щоб забезпечити розвиток кожного із виділених і утримуваних діяльнісних процесів (діяльність відділів, секторів та їх керівників). Управлінець весь час рухається з простору творчого мислення у простір реальних дій на засадах критичного мислення. У просторі мислення він проводить ситуаційний аналіз, виділяє ускладнення і проблеми, визначається в ситуації, проектує подальший розвиток закладу освіти.

- Управління закладом освіти носить рефлексивний характер. Керівники, підготовлені в знанневих (наукових) предметах, але не володіють рефлексією, не можуть забезпечувати конструктивну практику. І тому один з індикаторів управлінської компетентності – його здатність до здійснення рефлексивного управління.

Управлінську компетентність можна відобразити у вигляді схеми, яка представляє структуру кластерної діяльності. Оскільки, керуюча діяльність асимілює, «охоплює» керовану діяльність, то в структурі управлінської компетентності виділяється два кластери компонентів компетентності: кластер керуючої діяльності та кластер керованої діяльності (рис.).

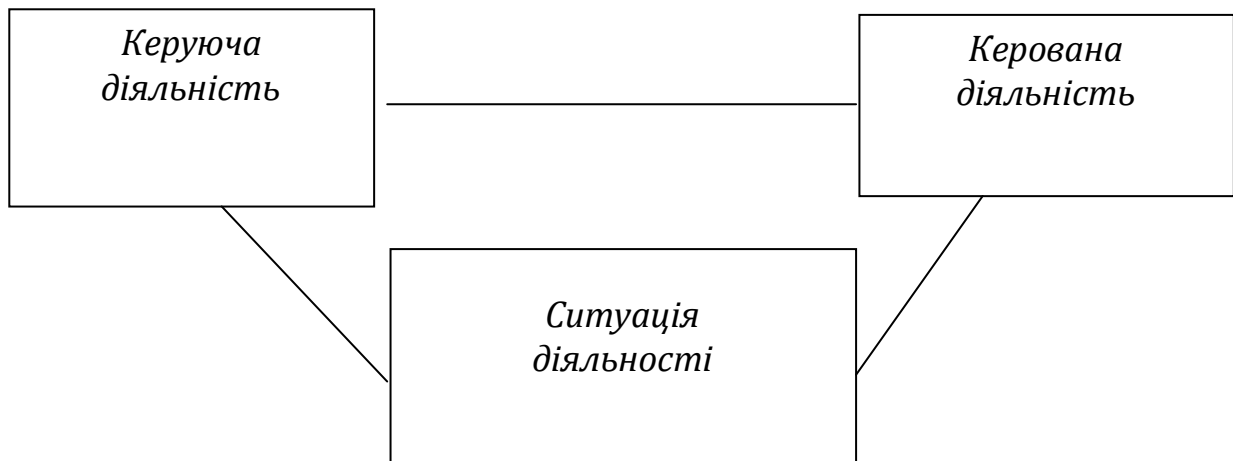

Рис. Кластери діяльності управлінської компетентності

Ефективність управлінської діяльності залежить від її адекватності ситуації, в якій сама діяльність і здійснюється. Для того, щоб керувати діяльністю управлінської команди, відповідно за її призначенням і функціями, керівник повинен знати всі елементи ситуації, в якій ця діяльність здійснюється. Тому, у складі управлінської компетентності виділяється ще один кластер компонентів – кластер ситуаційної діяльності, або ситуаційного менеджменту.

Організуючи освітній процес в контексті управління освітньою діяльністю, керівник вирішує проблеми вибіркості і цілеспрямованості у відборі змісту освіти, мотивації у зверненні до інформації та плеканні на її основі нового розуміння, одночасності пізнання, освіченості і розвитку. Розвиток його управлінської компетентності у процесі безперервної освіти стає умовою його особистісно-професійного розвитку і ресурсом забезпечення якості освіти.

Бібліографія

1. Васильченко Л.В. *Професійна компетентність керівника школи*. Харків: Основа, 2006. 208 с.

2. Ващенко Л.М. *Проектування інноваційно-розвиваючого середовища в освіті. Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2002. Вип. 3(7). С. 20-27.

3. Вдовиченко Р.П. *Управлінська компетентність керівника школи*. Харків: Основа, 2007. 112 с.

4. Лустенко І.І. Системно-теоретичні підстави для управлінського рішення. *Управління школою*. 2009. № 30. С. 9-15.
5. Поповченко Н.М. Професійна компетентність керівника. *Управління школою*. 2010. № 14. С. 5-9.
6. Рябова З.В., Кравченко Г.Ю. *Якість освіти в навчальному закладі*. Харків : Вид-во «Ранок», 2013. 176 с.
7. *Теоретичні і методичні засади моделювання фахової компетентності керівників закладів освіти* : монографія / Г.В. Єльнікова, О.І. Зайченко, В.І. Маслов та ін.; за ред. Г.В. Єльнікової. Київ-Чернівці : Книги – XXI, 2010. 460 с.
8. Тимошко Г.М. *Організаційна культура керівника загальноосвітнього навчального закладу: теорія та практика* : монографія; за наук. ред. В.В. Олійника. Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 596 с.
9. Тимошко Г.М. *Органайзер керівника навчального закладу* : метод. рек. Ніжин : Видавець ПП Лисенко М. М., 2014. 198 с.

References

1. Vasylychenko L.V. Profesiina kompetentnist kerivnyka shkoly. Kharkiv: Osnova, 2006. 208 s. (in Ukraine)
2. Vashchenko L.M. Proektuvannia innovatsiino-rozvyvaiuchoho seredovyshcha v osvity. Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka. 2002. Vyp. 3(7). S. 20-27. (in Ukraine)
3. Vdovychenko R.P. Upravlinska kompetentnist kerivnyka shkoly. Kharkiv: Osnova, 2007. 112 s. (in Ukraine)
4. Lustencko I.I. Systemno-teoretychni pidstavy dlia upravlinskoho rishennia. Upravlinnia shkoloiu. 2009. № 30. S. 9-15. (in Ukraine)
5. Popovchenko N.M. Profesiina kompetentnist kerivnyka. Upravlinnia shkoloiu. 2010. № 14. S. 5-9. (in Ukraine)
6. Riabova Z.V., Kravchenko H.Iu. Yakist osvity v navchalnomu zakladi. Xarkiv : Vyd-vo «Ranok», 2013. 176 s. (in Ukraine)
7. Teoretychni i metodychni zasady modeliuвання fakhovoi kompetentnosti kerivnykiv zakladiv osvity : monohrafiia / H.V. Yelnykova, O.I. Zaichenko, V.I. Maslov ta in.; za red. H.V. Yelnykovoї. Kyiv-Chernivtsi : Knyhy – KhKhI, 2010. 460 s. (in Ukraine)
8. Tymoshko H.M. Orhanizatsiina kultura kerivnyka zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu: teoriia ta praktyka : monohrafiia; za nauk. red. V.V. Oliinyka. Nizhyn : Vydavets PP Lysenko M.M., 2014. 596 s. (in Ukraine)
9. Tymoshko H.M. Orhanaizer kerivnyka navchalnoho zakladu : metod. rek. Nizhyn : Vydavets PP Lysenko M. M., 2014. 198 s. (in Ukraine)

Зміст адаптивного компоненту самоменеджменту вчителя іноземної мови

ШКОДА Марина

аспірант кафедри педагогіки та менеджменту освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

The content of the adaptive component of a foreign language teacher's self-management

Maryna SHKODA

PhD student at the Department of Pedagogy and Education Management, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-6119-1056

zarivniprava@ukr.net

Проблема адаптації особистості до соціального середовища вважається однією з основних у психології, філософії, педагогіці та самоменеджменті. Сучасні українські реалії ставлять перед педагогами нові вимоги щодо її сприйняття сьогодення, формування цінностей та прийняття або відхилення реальності. Зміни у соціально-економічних умовах потребують нових, більш вдосконалених форм адаптивної поведінки, які не завжди відповідають нашим поглядам та переконанням.

Адаптивний компонент самоменеджменту вчителя іноземної мови включає в себе низку ключових аспектів, які дозволяють вчителю ефективно керувати своїм професійним розвитком та впроваджувати інновації в навчальний процес.

Одним із перших аспектів виділимо *життєстійкість*. У своїх дослідження С. Кузікова та Т. Щербак «життєстійкість» розуміють як здатність до саморозвитку, яка проявляється в здатності адекватно сприймати або відхиляти об'єкти, що вважаються суперечливими, неясними чи складними, оскільки вони не можуть бути однозначно пов'язаними з попереднім досвідом. Науковці дослідили, що загальний рівень життєстійкості впливає на шкалу загального показнику саморозвитку, пристрасність, оптимізм та адаптивність. Педагог спрямований на саморозвиток та націлений на самовдосконалення має високу продуктивність та вмiло витримує стресові ситуації [2].

Стресостійкість та самоуправління емоціями залежать від рівня розвитку емоційного *інтелекту вчителя*. Саме EQ є одним із ключових компонентів адаптації. Вчитель з високим рівнем EQ емпатійний, створює

підтримуюче та емоційно збалансоване навчальне середовища, краще розуміє потреби своїх учнів та їх емоційний стан, володіє прийомами психофізіологічної саморегуляції. Педагог легше вирішує конфлікти та встановлює позитивні взаємини з усіма учасниками освітнього процесу, конструктивно ставиться до чужих і своїх помилок [4].

Таким чином, виокремимо наступний елемент адаптивного компоненту – *саморефлексію*. Розвиток рефлексивної культури є важливим індикатором підвищення ефективності соціальної адаптації до мінливих соціально-економічних умов. Навчання рефлексії дозволяє осмислювати власні дії та поведінку, поліпшувати саморегуляцію, змінювати стратегії та підстави для дій з метою керування своїм станом та оптимізації поведінки. Учитель зі звичкою систематично рефлексувати свою професійну діяльність істотно збільшує свої шанси на якісне професійне зростання, фінансову стабільність, цікаве та насичене соціальне життя. Розглянемо застосування трьох видів рефлексії вчителя іноземної мови під час підготовки до уроків. Перше, «рефлексія для практики», що здійснюється на етапі планування уроків. Вчитель має обміркувати та передбачити навчальні, організаційні, процедурні проблеми, які можуть виникнути на уроці. «Рефлексія в процесі практики» вимагає спонтанну та миттєву адекватну реакцію на непередбачувані обставини. Дослідниця Н. Лавриченко порівнює цей тип рефлексії з пілотуванням літака в умовах турбулентності, адже вимагає від педагога високого професіоналізму. Третій тип «рефлексія над практикою» – це ретроспективний аналіз планування і практики та виявлення ефективних і менш вдалих аспектів, етапів, методів та принципів проведеного заняття [3].

Саморефлексія у самоменеджменті як плацдарм для подальшого розвитку. Вчителі іноземних мов повинні постійно розвивати свої професійні навички та знання. Це може включати участь у професійних семінарах, курсах підвищення кваліфікації, читання спеціалізованої літератури та співпрацю з колегами для обміну досвідом. *Саморозвиток*, як елемент адаптаційного компоненту самоменеджмента педагога, допомагає гнучко адаптуватися в різних життєвих ситуаціях та шукати шляхи раціонального їх вирішення. Наразі, вчитель іноземної мови потребує глибокого вивчення та практичного застосування інструментів дистанційного навчання, е-підручників та штучного інтелекту. Погоджуємося із Ю. Запорожцевою, яка вважає, що для реального саморозвитку вчителів іноземної мови потрібне розвинене педагогічне мислення, здатне охопити мету, ідею, задум, логіку передового досвіду вчителів України та інших країн [1].

Щоб залишатися гнучким і адаптуватися до змін вчасно індивіду треба бути комунікабельним. Комунікабельний вчитель, встановивши ефективний контакт з учнями, зрозуміє їх індивідуальні особливості; побудує партнерські відносини з батьками. Саме комунікабельність

дозволяє вчителю легко спілкуватися з колегами, обмінюватися досвідом та кращими практиками. Так, до прикладу, постійно спілкуючись у вчительській спільноті педагог одним із перших отримує інформацію про курси, тренінги, вебінари на актуальні теми. Перебуваючи у спільноті Британської Ради, вчителі англійської мови мали можливість пройти курси «Навчання та учіння у складні часи», які розроблені для подолання труднощів у навчанні в конфліктних зонах та способів підтримки учнів [5].

Адаптивний компонент самоменеджменту вчителя іноземної мови є ключовим для досягнення успіху в професійній діяльності та забезпечення якості освіти для учнів. Це вимагає постійного саморозвитку, високого емоційного інтелекту, розвинутої комунікативної компетентності, саморефлексії, життєстійкості, гнучкості та готовності до змін.

Бібліографія

1. Запорожцева Ю.С. Саморозвиток вчителів іноземних мов та їх адаптація до сучасних умов. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2011. № 59. С. 132-136.
2. Кузікова С.Б., Щербак Т.І. Життєстійкість як адаптаційний ресурс особистості у реальності невизначеності життя. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Психологія*. 2023. № 2. 44 с.
2. Лавриченко Н.М. Вчитель іноземної мови як рефлексивний практик. *Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка*. URL: <https://nniif.org.ua/File/21lnmvim.pdf> (дата звернення 04.02.2024)
3. Фогель Т.М. Емоційний інтелект вчителя як запорука ефективності навчального процесу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. праць*. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. Т. 2. Вип. 60. С. 200-202.
4. Teaching and Learning in Difficult Times. URL: <https://www.britishcouncil.org.uk/en/teaching-and-learning-in-difficult-time> (дата звернення 04.02.2024)

References

1. Zaporozhtseva Yu.S. Samorozvytok vchyteliv inozemnykh mov ta yikh adaptatsiia do suchasnykh umov. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. 2011. № 59. S. 132-136. (in Ukraine)
2. Kuzikova S.B., Shcherbak T.I. Zhyttiestikist yak adaptatsiinyi resurs osobystosti u realnosti nevyznachenosti zhyttia. *Slobozhanskyi naukovyi visnyk. Seriiia: Psykholohiia*. 2023. № 2. 44 s. (in Ukraine)
3. Lavrychenko N.M. Vchytel inozemnoi movy yak refleksyvnyi praktyk. *Hlukhivskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni Oleksandra Dovzhenka*. URL: <https://nniif.org.ua/File/21lnmvim.pdf> (data zvernennia 04.02.2024) (in Ukraine)
4. Fohel T.M. Emotsiinyi intelekt vchytelia yak zaporuka efektyvnosti navchalnoho protsesu. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Seriiia 5: Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy : zb. nauk. prats*. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova, 2018. T. 2. Vyp. 60. S. 200-202. (in Ukraine)
5. Teaching and Learning in Difficult Times. URL: <https://www.britishcouncil.org.uk/en/teaching-and-learning-in-difficult-time> (data zvernennia 04.02.2024) (in English)

Наукова панель 3 / Scientific Panel 3

**АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ;
АДАПТАЦІЯ ТИМЧАСОВО ПЕРЕСЕЛЕНИХ ОСВІТЯН УКРАЇНИ ДО
ЄВРОПИ, США ТА ОБ'ЄДНАНИХ АРАБСЬКИХ ЕМІРАТІВ**
*Adaptive processes in the activities of foreign educational institutions in
the conditions of eurointegration; adaptation of temporarily resettled
educators of Ukraine to Europe, USA and United Arab Emirates*

Модератори / Moderators:
міжнародний освітній консультант / international educational consultant
Олена САЙТЗ / Elena SAITZ
аспірантка / Postgraduate Student
Олена СУХОВЕРХОВА / Olena SUKHOVERKHOVA

Підготовка фахівців за вимогами міжнародних стандартів

ГЕРЕВЕНКО Андрій

старший викладач кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту
неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна

Training of specialists in accordance with international standards

Andrii HEREVENKO

senior lecturer, of the department of training technologies, labor safety and design Bila Tserkva Institute of
Continuous Professional SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-1535-6408
gerevenkoandrey@ukr.net

В умовах стрімкого розвитку глобального ринку та відкриття доступу до міжнародних економічних зон, українські виробництва активно розробляють нові стратегії для підвищення якості продукції та підвищення конкурентоспроможності. Один із ключових кроків у цьому напрямку – міжнародна сертифікація та впровадження стандартів ДСТУ EN ISO в виробництво [1], а також співпраця з закладами освіти, які готують фахівців за міжнародними стандартами для кадрового потенціалу. Цей процес не лише гарантує високі стандарти якості, а й розкриває нові можливості для українських підприємств на світовому ринку. Важливим елементом цього процесу є підготовка фахівців, які володітимуть

необхідними знаннями та навичками відповідно до стандартів EN ISO. У цьому контексті матеріал розглядає особливості підготовки фахівців та виклики, з якими стикаються заклади професійної, передвищої та вищої освіти в Україні.

Даний матеріал розглядає актуальність та важливість впровадження стандартів ДСТУ EN ISO для українських виробництв у контексті глобального ринку. Розглядається вплив міжнародної сертифікації на якість продукції, розширення ринкових можливостей та залучення інвестицій. Особлива увага приділяється підготовці фахівців за вимогами стандартів та викликам, які стоять передкладами вищої освіти. Тема також розглядає можливості фінансування та міжнародного співробітництва для подолання фінансових витрат та вдосконалення систем підготовки фахівців.

Підготовка фахівців з урахуванням вимог сучасності та стандартів ДСТУ EN ISO становить великі виклики для закладів професійної, передвищої та вищої освіти в Україні. У контексті високих вимог до якості продукції та конкурентоспроможності, підприємства все частіше акцентують увагу на важливості інтеграції міжнародних стандартів у навчальні програми для забезпечення відповідності стандартам ISO серед молодих та не досвідчених спеціалістів у виконанні їхніх професійних завдань.

Впровадження стандартів ДСТУ EN ISO вимагає систематичної роботи, спеціалізованого підходу та фінансових ресурсів, що робить це завдання непростим для закладів вищої, передвищої та професійної освіти. Процес впровадження включає взаємодію з Міністерством, департаментом освіти і науки України, навчально-методичними центрами та замовниками кадрів для узгодження додаткових вимог у навчальних програмах. Після узгодження необхідно провести аналіз стандартів ISO, розробити та погодити навчальні програми, використовувати сучасні методи навчання, забезпечити професійно-практичну та теоретичну підготовку відповідно до вимог ISO, провести сертифікацію працівників [2]. З метою вирішення фінансових витрат, що виникають під час впровадження міжнародних стандартів, важливо взяти участь у міжнародних грантових програмах.

З урахуванням сучасного економічного контексту підготовка фахівців має бути орієнтована на вимоги країни, підприємств та освітніх закладів, що є ключовим чинником для забезпечення якості, конкурентоспроможності та економічного зростання. Врахування вимог стандартів ДСТУ EN ISO в навчальних програмах є необхідним етапом цього процесу, оскільки це сприяє формуванню кваліфікованого персоналу, готового до викликів сучасного виробничого середовища та міжнародного ринку.

Важливим аспектом підготовки фахівців за стандартами ДСТУ EN ISO є не лише врахування теоретичних знань, але і акцент на практичних навичках. Використання сучасних методів навчання, залучення експертів та партнерів з реального сектору виробництва, а також постійний моніторинг і вдосконалення навчального матеріалу, є важливими компонентами забезпечення високого рівня підготовки майбутніх фахівців.

Головною проблемою для закладів освіти залишається фінансова складова витрат на впровадження вимог стандартів ДСТУ EN ISO. У цьому відношенні, активна участь у міжнародних грантових програмах, таких як "ЄС. Еразмус+ 2021-2027" [3], може стати ефективним рішенням, спрямованим на розвиток освіти в Україні та зменшення фінансового бар'єру для впровадження стандартів якості. Такі програми дозволяють отримувати необхідні ресурси для проведення аналізу, розробки та впровадження унікальних програм, а також забезпечують можливість привертати експертів для забезпечення якісної освіти з врахуванням всіх вимог.

Підсумовуючи, впровадження стандартів ДСТУ EN ISO у навчальні програми в Україні є ключовим етапом для забезпечення конкурентоспроможності та якості освіти. Активна участь у міжнародних проектах та грантових програмах сприяє не лише фінансовій підтримці, але і розвитку міжнародних зв'язків, що є важливим для впровадження найкращих практик та створення ефективних освітніх програм.

Бібліографія

1. ДСТУ EN ISO 9001:2018 Системи управління якістю. URL: <http://surl.li/qpxns> (дата звернення: 15.01.2024).
2. Геревенко А.М. Розвиток матеріально-технічної бази сучасного закладу освіти. In *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій: матеріали VI Всеукр. наук.-метод. семінару, 4 листоп. 2022 р., м. Глухів, Україна, 2022.* Глухів : Вид-во Глухів. нац. пед. ун-ту імені Олександра Довженка, 2022. С. 62-66. ISBN 978-966-376-082-7. URL: <http://surl.li/qpxnz> (дата звернення: 15.01.2024).
3. Можливості Програми ЄС. Еразмус+ 2021-2027 для закладів професійної. (професійно-технічної) освіти та фахової передвищої освіти – VET. URL: <http://surl.li/qpxnd> (дата звернення: 15.01.2024).
4. Радкевич В. Проблеми розвитку професійної освіти і навчання в сучасних умовах. URL: <http://surl.li/lyyvm> (дата звернення: 15.01.2024).

References

1. DSTU EN ISO 9001:2018 Systemy upravlinnia yakistiu. URL: <http://surl.li/qpxns> (data zvernennia: 15.01.2024). (in Ukraine)
2. Herevenko A.M. Rozvytok materialno-tekhnichnoi bazy suchasnoho zakladu osvity. In *Pidhotovka maistra vyrobnychoho navchannia, vykladacha profesiinoho navchannia do vprovadzhennia v osvitnii protses innovatsiinykh tekhnolohii: materialy VI Vseukr. nauk.-metod. seminaru, 4 lystop. 2022 r., m. Hlukhiv, Ukraina, 2022.* Hlukhiv : Vyd-vo Hlukhiv. nats.

ped. un-tu imeni Oleksandra Dovzhenka, 2022. S. 62-66. ISBN 978-966-376-082-7.
URL: <http://surl.li/qpxnz> (data zvernennia: 15.01.2024). (in Ukraine)

3. Mozhlyvosti Prohramy YeS. Erasmus+ 2021-2027 dlia zakladiv profesiinoi. (profesiino-tekhnichnoi) osvity ta fakhovoi peredvyshchoi osvity – VET.
URL: <http://surl.li/qpxnd> (data zvernennia: 15.01.2024). (in Ukraine)

4. Radkevych V. Problemy rozvytku profesiinoi osvity i navchannia v suchasnykh umovakh. URL: <http://surl.li/lyyvm> (data zvernennia: 15.01.2024). (in Ukraine)

Особливості підготовки вчителів у Туреччині в умовах пандемії Covid-19

ПОСТРИГАЧ Надія

доктор педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, м. Київ, Україна

Peculiarities of teacher training in Turkey in the conditions of the Covid-19 pandemic

Nadiia POSTRYNACH

Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Senior Research Associate of the Department of Foreign Pedagogical Education and Adult Education Systems, Ivan Zyazyun Institute of Education, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0002-5433-2938](https://orcid.org/0000-0002-5433-2938)
unadya1@gmail.com

Перетворення вірусу COVID-19 на пандемію у світі вплинуло на системи освіти в усіх країнах, де була епідемія, що за підтримки держав призвело до використання дистанційної освіти з метою забезпечення уповільнення цієї епідемії у навчальних закладах [3, с. 405]. Освіта стрімко набула нового, дистанційного формату, що спричинило потужний розвиток ринку освітніх послуг онлайн, появу інноваційних навчальних платформ, курсів та програм як для дітей, так і для дорослих. Тепер підвищити кваліфікацію, набути нових навичок, удосконалити вміння можна не виходячи з дому [2, с. 105-106]. Зокрема, Туреччина реалізувала процес дистанційного навчання двома способами: 1) мережа освітньої інформації (Education Information Network, EIA), інфраструктура якої була створена раніше, оновлюється зміст та додається новий контент; 2) телеканали (TRT-EIA TV), де відеоуроки транслюються відповідно до розкладу, скоригованого згідно рівнів класу. Оскільки вчителі не мали досвіду щодо того, які онлайн-інструменти, ресурси та методи можна застосовувати, вони потребують постійної підтримки, без якої

кваліфіковане управління процесом неможливе [3, с. 405]. На тлі пандемії COVID-19 Туреччина вклала великі інвестиції в розширення своєї платформи електронного навчання, щоб отримати вигоду від 18 млн. студентів та понад мільйон викладачів, які постраждали від пандемії та в розробку нової системи цифрової освіти [1, с. 123].

Дослідження турецьких учених про вплив пандемії COVID-19 на освіту дослідження здебільшого стосуються поглядів майбутніх вчителів та педагогів, котрі підвищують кваліфікацію, батьків і учнів щодо дистанційної освіти та проблем, з якими вони стикаються у процесі навчання (Altuntaş, Başaran, Özeke & Yılmaz 2020; Assante & Candel, 2020; İmamoğlu & İmamoğlu, 2020; Karakuş, Ucuşsatar, Karacaoğlu, Esendemir & Bayraktar, 2020; Kaynar, Kurnaz, Doğrukök, & Barışık, 2020 тощо) [4, с. 78]. Зокрема, дослідженні, проведеному Altuntaş, Başaran, Özeke & Yılmaz (2020) студенти бакалаврату вважали дистанційну освіту корисною під час процесу пандемії, оскільки вона технічно покращує їхні навички. У цей надзвичайний період адаптації багато майбутніх учителів хотіли чогось навчитися у своїх консультантів. Це, зокрема, спілкування з учнями, заохочення та підтримка у віртуальному режимі; розвиток стосунків з учнями у віртуальному середовищі та вивчення нових онлайн-цифрових платформ. Стосовно уроку практики дистанційної освіти майбутні вчителі зазначали, що їм сподобалися такі функції, як спільне використання екрана, ефективне застосування технологій, використання аудіовізуальних елементів в освітньому процесі та підтримка презентацій візуальними засобами [4, с. 88-89].

У дослідженні, здійсненому Koç (2020) майбутні вчителі стверджували, що учні почувалися комфортніше на уроках дистанційної освіти та краще висловлювалися, ставлячи запитання та відповідаючи на них. У процесі проведення курсів педагогічної практики за допомогою дистанційної освіти, серед учасників виявлено, що майбутні вчителі у процесі викладання та навчання здебільшого використовували метод запитання-відповідь; відео, пов'язані з предметом; включали візуальні елементи презентації та наводили приклади щодо тем, встановлюючи зв'язки між темами та повсякденним життям. Крім того, деякі майбутні вчителі заявляли, що розробили матеріали та включили цифрові застосунки до уроків. Під час педагогічної практики вони здебільшого використовували такий візуальний і технологічний контент, як слайди, відео, короткометражні фільми та анімацію [4, с. 89].

Таким чином, здійснений контент-аналіз фахової літератури дав змогу виявити особливості підготовки майбутніх учителів в умовах пандемії COVID-19: спільне використання екрана, ефективне застосування технологій, використання аудіовізуальних елементів в освітньому процесі

та підтримка презентацій візуальними засобами під час уроку практики дистанційної освіти; застосування методу запитання-відповідь, відео, пов'язаних з предметом; включення візуальних елементів презентації та наведення прикладів щодо тем, встановленням зв'язків між темами та повсякденним життям у процесі викладання та навчання; використання під час педагогічної практики здебільшого такого візуального і технологічного контенту, як слайди, відео, короткометражні фільми та анімація тощо.

Бібліографія

1. Марусинець М.М. Постригач Н.О. Організація дистанційного навчання у школах Австрії та Туреччини. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Ужгород-Кропивницький: Вид-во «Код», 2023. Вип. 3. С. 120-125.*
https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2023.03.120
2. Самойленко О.А., Дубасенюк О.А. Освіта дорослих в умовах пандемії. COVID-19. *Освітня аналітика України, 2021. № 4(15). С. 105-115.*
3. Aytaç T. The Problems Faced by Teachers in Turkey During the COVID-19 Pandemic and Their Opinions. *International Journal of Progressive Education, 2021. № 17(1). P. 404-420.* <https://doi.org/10.29329/ijpe.2021.329.26>
4. Kurtdede Fidan N., & Yildirim N. Teacher Education in Turkey in the Covid19 Pandemic: Experiences of the Pre-Service Teachers about the Online Teaching Practice. *Psycho-Educational Research Reviews, 2022. № 11(1). P. 77-92.*
https://doi.org/10.52963/PERR_Biruni_V11.N1.06

References

1. Marusynets M.M. Postryhach N.O. Orhanizatsiia dystantsiinoho navchannia u shchkolakh Avstrii ta Turechchyny. *Naukovi zapysky. Serii: Pedagogichni nauky. Uzhhorod-Kropyvnytskyi: Vyd-vo «Kod», 2023. Vyp. 3. S. 120-125.*
https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2023.03.120 (in Ukraine)
2. Samoilenko O.A., Dubaseniuk O.A. Osvita doroslykh v umovakh pandemii. COVID-19. *Osvitnia analityka Ukrainy, 2021. № 4(15). S. 105-115. (in English)*
3. Aytaç T. The Problems Faced by Teachers in Turkey During the COVID-19 Pandemic and Their Opinions. *International Journal of Progressive Education, 2021. № 17(1). P. 404-420.* <https://doi.org/10.29329/ijpe.2021.329.26> (in English)
4. Kurtdede Fidan N., & Yildirim N. Teacher Education in Turkey in the Covid19 Pandemic: Experiences of the Pre-Service Teachers about the Online Teaching Practice. *Psycho-Educational Research Reviews, 2022. № 11(1). P. 77-92.*
https://doi.org/10.52963/PERR_Biruni_V11.N1.06 (in English)

Формування гендерної толерантності у здобувачів вищої освіти: досвід Європейського Союзу

ЮДА Лариса

доцент кафедри історії України, археології та краєзнавства Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна

Formation of Gender Tolerance Among Higher Education Students: the Experience of the European Union

Larysa YUDA

*Associate Professor of the Department of History of Ukraine, Archeology and Local History Chernihiv Collegium
National University named after T.G. Shevchenko, Chernihiv, Ukraine*

ORCID ID: [0000-0003-2979-9883](https://orcid.org/0000-0003-2979-9883)
lorachernigiv@ukr.net

Толерантність як правова цінність Європейського Союзу передбачає визнання кожного індивіда як рівної за правами і свободами людини. У свою чергу, гендерна толерантність стає нормою суспільного життя у країнах ЄС. Цей принцип реалізують Стратегії гендерної рівності ЄС. Досягнення гендерної рівності стає центральним показником розвитку України, що зумовлює пошук нами шляхів виховання людини, здатної адаптуватися до нових умов, із критичним мисленням та гендерною чутливістю. Саме гендерна толерантність є необхідною якістю сучасної особистості через те, що вона впливає на формування соціальних ролей чоловіка та жінки в усіх сферах життєдіяльності, сприяє гармонізації суспільних відносин, у тому числі й гендерних.

Основні підходи у визначенні поняття і змісту гендерної толерантності знайшли своє відображення у працях О. Борисової, Т. Грубі, О. Кісь, В. Кравця, О. Кікінеджи, Н. Круглової, А. Молчанової, О. Морозової, Т. Мотуз, Є. Непочатих, О. Пархоменко, С. Фадєєва, Л. Шустової. Прикладне значення для нашої розвідки мають дослідження Л. Ваннек, Ю. Дьоміної, Е. Йокінен, Л. Ковальчук, О. Кузнецової, С. Макінен, С. Сярми. Вони розкривають досвід гендерного виховання здобувачів вищої освіти і прояви гендерної толерантності у країнах ЄС.

Метою нашої розвідки є: дослідження досвіду формування гендерної толерантності у здобувачів вищої освіти у ряді країн ЄС, пошук шляхів імплементації європейського досвіду у закладах вищої освіти України.

А. Молчанова вважає, що «Поняття толерантності означає здатність людини співпрацювати, чути, цінувати, розуміти і поважати іншу думку та невороже її зустрічати» [4, с. 9]. Відповідно, Т. Грубі стверджує, що «гендерну толерантність слід трактувати як повагу та прийняття форм самовираження та проявів людської індивідуальності чоловіків і жінок, відмова від догматизму й гендерних стереотипів» [1, с. 102]. Розуміння толерантності, як поваги і визнання рівності, відмови від домінування і насильства, визнання багатомірності людської культури, норм, вірувань, відмова від зведення цього різноманіття до однаковості або до переваги якоїсь однієї точки зору, дозволяє нам розглянути і проаналізувати приклади формування гендерної толерантності здобувачів освіти ЗВО у ряді країн ЄС. Вибір країн зумовлений показниками сталого розвитку, наявністю традицій боротьби за гендерну рівність, активною позицією щодо прийняття і реалізації концепції європейських цінностей.

Ідеї гендерної рівності у вищій школі Швеції мають ментальні передумови розвитку. Шведська модель держави загального добробуту визначає особливий тип культури, який сформувався історично. Одним із складників шведської ментальності є гендерна толерантність – неупереджене ставлення до представників іншої статі, неприпустимість проявів сексизму, активна підтримка тих, хто відчув на собі будь-який вияв гендерного насильства, визнання гендерного розмаїття (gender diversity). Така позиція в суспільстві зумовлена багаторічним досвідом, починаючи з середини XIX ст., жіночого руху, прийняттям суспільством цінностей соціальної рівності, і отримала назву «державний фемінізм». Він проявився в офіційній ідеології, політиці, інституті рівності статей, у складанні державної та муніципальної системи фінських жіночих організацій і становленні системи гендерних досліджень у вищій школі [2, с. 23]. У 1980-ті роки до університетських структур стали включатися об'єднання жінок-науковиць, центри гендерних досліджень відкриті у найбільших вишах країни. В університетах створюється система освіти для досягнення гендерної рівності жінок і чоловіків.

Гендерна толерантність як прояв рівноправності між чоловіками і жінками є однією з важливих цінностей фінського суспільства. На думку викладача Університету Гельсінкі Сірке Мякінен, головну роль у цьому зіграли прості речі: наприклад, поява системи муніципальних дитячих садків, в результаті чого жінки стали масово змінювати роль домогосподарок на роль працевлаштованих. Іншим фактором стала універсалізація вищої освіти: на зламі 1960–1970-х років у Фінляндії створили мережу регіональних університетів. Вища освіта, за якою раніше треба було їхати у великі міста країни, за сотні кілометрів від дому, стала доступною для більшості охочих. Як і в школі, і училищах, навчання в

університеті Фінляндії безкоштовне, а стипендія, яку виплачують разом із іншими належними пільгами, дозволяє студентам не залежати від батьків або подружжя (партнерів). У результаті цього дедалі більше жінок стали здобувати освіту. Сьогодні у фінських університетах можна зустріти молодих мам, які ходять на заняття з немовлятами у візочках. Деякі беруть їх просто на заняття і можуть годувати грудьми під час лекції, і це не дивує і не обурює оточуючих [5].

Гендерний підхід (gender Maistriming) у вищій школі Німеччини спрямований на організацію рівноправного співробітництва юнаків і дівчат у спільній діяльності; створення умов пратнерства у міжстатевій взаємодії; зняття традиційних культурних заборон на почуттєве самовираження хлопців; пробудження у дівчат самоактивності та підвищення їх самооцінки; на опанування професіями, які асоціювалися із представниками протилежної статі [3, с. 9]. Реалізація такого підходу можлива за умови розширення гендерно-інформаційного простору, проведення гендерних досліджень, просвітницьких компаній, поглиблення гендерної компетентності викладачів як чинників формування гендерної культури молодого покоління.

Звісно, що наведені приклади тільки актуалізують означену проблему. Кожна країна ЄС іде своїм шляхом. Діаметрально протилежна ситуація, наприклад, у Польщі. Але, саме описаний ними досвід може стати прикладом для розвитку гендерної освіти і виховання у вітчизняних ЗВО на принципах гендерної толерантності.

Бібліографія

1. Грубі Т.В. Основні підходи до визначення гендерної толерантності. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. 2018. № 2. С. 99–107. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29961/1/Grubi%20T.%20Article.%20Gender%20Tolerance.pdf> (дата звернення: 06.01.2024).
2. Дьоміна Ю.В. Ментальні передумови гендерної рівності у вищій школі Швеції. *Sciences of Europe*, 2020. № 50. С. 21–24. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mentalni-peredumovi-rozvitku-ideyi-gendernoyi-rivnosti-u-vischiiy-shkoli-shvetsiyi/viewer> (дата звернення: 06.01.2024).
3. Ковальчук Л.О. *Гендерне виховання учнівської молоді в Німеччині: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук*. Тернопіль, 2008. 26 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/3811> (дата звернення: 06.01.2024).
4. Молчанова А.О. *Толерантність як ціннісна основа професійної діяльності педагога* : посібник. Київ : Ін-т пед. освіти дорослих НАПН України, 2013. 188 с.
5. Яровий Г., Ванек Л. Жінки у світі та в Україні. Навіщо Фінляндії жіночий уряд? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30389478.html> (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Hrubı T.V. Osnovni pidkhody do vyznachennia hendernoı tolerantnosti. *Teoretıchni i prykladni problemy psykhologii*. 2018. № 2. S. 99–107. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29961/1/Grubi%20T.%20Article.%20Gender%20Tolerance.pdf> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

2. Domina Yu.V. Mentalni peredumovy hendernoї rivnosti u vyshchii shkoli Shvetsii. Sciences of Europe, 2020. № 50. S. 21–24. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/mentalni-peredumovi-rozvitku-ideyi-gendernoyi-rivnosti-u-vischiy-shkoli-shvetsiyi/viewer> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
3. Kovalchuk L.O. Henderne vykhovannia uchnivskoi molodi v Nimechchyni: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk. Ternopil, 2008. 26 s. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/3811> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
4. Molchanova A.O. Tolerantnist yak tsinnisna osnova profesiinoi diialnosti pedahoha : posibnyk. Kyiv : In-t ped. osvity doroslykh NAPN Ukrainy, 2013. 188 s. (in Ukraine)
5. Iarovyi H., Vanek L. Zhinky u sviti ta v Ukraini. Navishcho Finliandii zhinochyi uriad?URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30389478.html> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

Наукова панель 4 / Scientific Panel 4

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ *Organization of professional and scientific research activities on adaptive basis*

Модератори / Moderators:

доктор педагогічних наук, професор / Professor, Doctor in Education (Pedagogy),

Зоя РЯБОВА / Zoya RYABOVA

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Оксана АНУФРІЄВА / Oksana ANYFRIFEVA

Адаптивні механізми формування культури мовлення педагогів в Тернопільському регіоні

ГАПОН Леся

кандидат філологічних наук, консультант, Тернопільський комунальний методичний центр
науково-освітніх інновацій та моніторингу

Adaptive Mechanisms for the Formation of Teachers' Speech Culture in the Ternopil Region

Lesia GAPON

*PhD in Philology, Consultant at the Ternopil Municipal Methodological Centre for Scientific
and Educational Innovation and Monitoring, Ternopil, Ukraine*

ORCID ID: [0000-0002-5616-6478](https://orcid.org/0000-0002-5616-6478)

yzephik@gmail.com

Необхідною умовою підвищення освітнього рівня українців, засобом утвердження державотворчої ролі української мови і становлення високої мовної культури в усіх сферах суспільного життя є організація культуромовного простору сучасної школи загалом і підвищення культури мовлення педагога в професійно орієнтованих комунікативних ситуаціях зокрема.

Сучасні мовознавці тлумачать культуру мовлення як таку, що пов'язана, з одного боку, із правильністю мови, а з іншого – із мовною майстерністю, стилістичним чуттям слова, доречністю використання варіантних мовних форм.

Для підвищення культури мовлення вчителів у системі неперервної освіти педагогів Тернополя застосовують низку адаптивних механізмів.

Зокрема на ліцензованих курсах підвищення кваліфікації педагогів при Тернопільському комунальному методичному центрі науково-освітніх інновацій та моніторингу створено курс «Мовна комунікація в педагогічній діяльності».

Освітня програма курсу передбачає підвищення культури мовлення педагогів у професійно орієнтованих комунікативних ситуаціях. Йдеться по два рівні володіння українською літературною мовою: нормативне мовлення (відповідне нормам літературної мови) і мовлення комунікативно доцільне (змістовність, логічність, точність, виразність, доречність). Особлива увага – дотриманню мовних норм, уживання нормативних мовних конструкцій у професійному спілкуванні, подолання найбільш уживаних орфоепічних, лексичних, граматичних, стилістичних помилок.

Маємо на меті підвищення мовно-риторичної культури педагога, тож вивчаємо жанри усного і писемного мовлення вчителя: пояснення, виступ, дискусія, бесіда, дебати, промова, доповідь, лист, щоденник, нарис, автобіографія, утішання, зауваження, гра, подяка, прохання, інтерв'ю, конспект уроку, оголошення, запис у щоденнику, характеристика, коментар, оцінювання відповіді, пропозиція, узагальнювальне слово, стаття, замітка до стіннівки тощо.

Актуальними є теми опосередкованого спілкування в освітньому процесі, інтернет-спілкування, створення позитивного іміджу педагога в соцмережах.

Для формування у вчителів багатого українськомовного тезаурусу, популяризації української мови в освітньому просторі, на виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 4373, на інтегрованих методичних заходах, конференціях семінарах наголошуємо на необхідності використання в освітньому процесі нової редакції Українського правопису, пропагуємо вивчення норм, які зазнали змін, зокрема написання слів іншомовного походження, наприклад: *гаджет, гугл, пошукова система «Гугл», проєкт, топпроєкт, віцедиректор, інтернет, мерéжа «Інтернет», вебсайт, флешмоб, арттепанія, екошкола, смарттехнології, зустріч у зумі, зворотний зв'язок на платформі «Зум»* тощо [2, с. 48–49, 86].

Значної уваги потребує проблема нормативності уживання лінгводидактичної термінології. Наприклад:

1) заміна активних дієприкметників українськими відповідниками: *не розвиваюче – розвивальне навчання, не тренуючий – тренувальний комплекс вправ, не стимулюючий – стимулювальний вплив на учня, не*

випереджаюче – випереджальне завдання, не узагальнююча – узагальнювальна таблиця, не уточнюючі – уточнювальні члени речення;

2) заміна морфологічних частин слова: *цілевизначення, а не цілепокладання: рефлексійний, а не рефлексивний етап уроку*[1].

Дієвим механізмом підвищення культури мовлення вважаємо збирання і створення електронних джерел для самоосвіти. Зокрема на ресурсі <https://gapon.te.ua/mova-yednaye/ekspres-kurs-10-urokiv-ukrainskoi> створено експрес-курс «10 уроків української». Укладено онлайн-збірники «Замінімо ненормативні вислови на грамотні українські відповідники», «Правильно перекладаймо», «Збагачуймо лексичний запас» тощо.

На методичних заходах говоримо про витoki живої розмовної української мови, становлення і розвиток писемної літературної мови, ентоніми як засіб політичної та національної ідентифікації; а ще – про українську мову на мовній карті світу, факти лінгвоциду української мови та правовий статус державної мови в Україні.

В умовах війни ми маємо враховувати необхідність захисту освітньо-інформаційного простору України від впливу «руського міра» і відмовитися від використання російських джерел, які можуть негативно вплинути на формування картини світу, віднайшовши натомість натхнення та мотивацію на рідномовному ґрунті.

Бібліографія

1. Омельчук С. *Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців* : монографія. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.

2. *Український правопис*. Київ : «Вид-во “Наукова думка” НАН України», 2019. 393 с.

References

1. Omelchuk S. *Suchasna ukrainska lnhvodydaktyka: normy v terminolohii i movna praktyka fakhivtsiv* : monohrafiia. Kyiv : Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2019. 356 s. (in Ukraine)

2. *Ukrainskyi pravopys*. Kyiv : «Vyd-vo “Naukova dumka” NAN Ukrainy», 2019. 393 s. (in Ukraine)

Адаптація професійної діяльності педагогічних працівників закладів освіти в умовах реалізації реформи «Нова українська школа» та розвитку Steam-освіти

ДЕМЕДЮК Юрій

кандидат історичних наук, заступник директора Українського державного центру позашкільної освіти

Adaptation of the professional activities of teaching employees of educational institutions in the conditions of the implementation of the «New Ukrainian School» reform and the development of Steam education

Iurii DEMEDIUK

candidate of historical sciences, deputy director of the Ukrainian State Center for Extracurricular Education

ORCID ID: [0000-0001-9892-7119](https://orcid.org/0000-0001-9892-7119)
iuridemediuk@gmail.com

Адаптаційність вказує на здатність системи, організму чи особи пристосовуватися до змін у своєму оточенні. Це може включати фізичні, соціальні та поведінкові аспекти для забезпечення ефективного функціонування в різних умовах.

Адаптаційні засади визначають принципи, за якими відбувається адаптація. Вони можуть включати різні стратегії і механізми, що дозволяють організаціям чи системам пристосовуватися до змін. Наприклад, це може бути зміна фізіологічних процесів, розвиток нових навичок чи зміна структури системи для оптимального функціонування в нових умовах.

Організація професійної діяльності на принципах адаптаційності передбачає створення умов, що сприяють ефективній адаптації працівників до змін у робочому середовищі. Це може включати навчання, розвиток гнучких методів управління та підтримку для пристосування до нових завдань чи технологій. Головна мета –забезпечити оптимальну продуктивність та задоволеність працівників.

В Україні прикладом організації професійної діяльності на принципах адаптаційності може бути впровадження програм навчання та перепідготовки для працівників, щоб вони могли здійснювати роботу в нових умовах ринку праці. У Європейському Союзі і Сполучених Штатах можна вказати на ініціативи з розвитку навичок та програми підтримки для пристосування до швидких змін у технологіях та вимогах ринку,

спрямовані на збереження та зміцнення конкурентоспроможності працівників.

У сфері педагогічної діяльності адаптаційні заходи можуть включати:

Професійна перепідготовка: Заклади освіти можуть надавати педагогам можливості участі у тренінгах, семінарах та курсах для оволодіння новими методиками навчання та використанням сучасних технологій в освіті. Підтримка вчителів у процесі змін: Забезпечення педагогічного персоналу консультаціями та підтримкою під час впровадження нових навчальних програм чи технологій.

Стимулювання ініціатив: заохочення вчителів до інновацій та самовдосконалення, створення умов для реалізації їхніх ідей та педагогічних практик.

Ці заходи спрямовані на те, щоб педагоги мали необхідні знання та навички для ефективного викладання в умовах постійної зміни освітнього середовища.

Так, реалізація Нової української школи (НУШ) [1] спричинила значні зміни в педагогічній сфері України. Ця реформа впроваджує нові педагогічні підходи, акцентуючи на розвитку критичного мислення, творчості та практичних навичок учнів.

Педагоги, у свою чергу, були викликані адаптувати свої методи навчання та переосмислити роль вчителя. Це може включати в себе участь у навчальних програмах, тренінгах, обмін досвідом, а також вдосконалення оцінювальних практик.

Хоча ці зміни можуть викликати виклики, вони також створюють можливості для покращення якості освіти та розвитку педагогічного потенціалу.

Зміни в сфері позашкільної освіти також можуть відбуватися, особливо в контексті глобальних тенденцій та реформ в освіті. Деякі можливі аспекти адаптації в позашкільній освіті включають:

Розширення навчальних можливостей: запровадження нових програм та курсів, що відповідають сучасним вимогам та інтересам учнів.

Використання інноваційних технологій: впровадження технологій для покращення навчання та залучення учнів.

Фокус на розвиток навичок: акцент на розвиток ключових навичок, таких як критичне мислення, комунікативність та творчість.

Підтримка педагогічного персоналу: навчання та підтримка вчителів у використанні нових методик та технологій.

Ці зміни спрямовані на покращення якості позашкільної освіти та відповідь на потреби сучасного суспільства.

Так, в Україні також спостерігаються зміни в сфері позашкільної освіти, які відображають глобальні тенденції та національні освітні ініціативи. Декілька прикладів включає:

Розвиток STEM-освіти [2]: Зростає інтерес до науки, технологій, інженерії та математики, що відзначається створенням нових позашкільних програм та лабораторій.

Курси з цифрової грамотності: З урахуванням швидкої діджиталізації суспільства в позашкільній освіті акцентується на розвитку цифрових навичок.

Мистецькі та творчі напрями: З'являються нові позашкільні студії та клуби, спрямовані на розвиток творчості та мистецтва у дітей та молоді.

Мовні програми: Запровадження позашкільних курсів для вивчення іноземних мов та розвитку міжкультурної компетентності.

Ці зміни мають на меті адаптацію позашкільної освіти до потреб сучасного суспільства та формування ключових навичок учнів.

Наведу декілька конкретних прикладів змін в позашкільній освіті в Україні.

STEM-освіта: З'явилися STEM-лабораторії та клуби, де діти можуть вивчати науку, технології, інженерію та математику через цікаві та практичні заняття, де здобувачі освіти розробляють власні проекти, використовуючи наукові та інженерні підходи.

Цифрова грамотність: Розроблені курси та тренінги для дітей щодо цифрової безпеки, програмування та використання сучасних технологій; курси з програмування для дітей та підлітків; організовані хакатони для стимулювання творчості та розв'язання реальних цифрових завдань.

Майстерні мистецтва: Виникають майстерні та студії для розвитку творчих здібностей учнів у сфері музики, живопису, театру та інших мистецьких напрямів; спеціалізовані студії з графіки, де діти вивчають різні техніки малювання та створюють свої твори; музичні школи, що пропонують індивідуальні та групові уроки з навчання гри на інструментах.

Мовні клуби: Позашкільні групи для вивчення іноземних мов та культур з метою розширення комунікативних навичок; курси з іноземних мов із використанням інтерактивних методів та комунікативно-орієнтованих завдань; мовні обміни та інтерактивні групові заняття для розвитку навичок розмовної мови.

Ці ініціативи допомагають розширити можливості учнів та забезпечити їх адаптацію до сучасних вимог та тенденцій. Ці приклади відображають конкретні позашкільні ініціативи, спрямовані на розвиток різних аспектів освіти та навичок учнів.

Але попри наведені позитивні приклади існують також певні негативні тенденції:

- неспроможність залучити широкий коло учнів, зокрема тих, хто має обмежений доступ до певних ресурсів (наприклад, до комп'ютерів, лабораторного обладнання тощо);
- недостатня кількість кваліфікованих вчителів та тренерів у сфері науки та техніки, що може обмежувати можливості розвитку цього напрямку освіти;
- відсутність належної фінансової підтримки для створення та підтримки інфраструктури позашкільних науково-технічних закладів;
- необхідність постійного оновлення технічного та наукового обладнання для забезпечення актуальності знань та навичок учнів у цій галузі;
- обмежений доступ до передових технологій та ресурсів для учнів з регіонів з обмеженими можливостями та низьким рівнем розвитку інфраструктури.

Попри це варто зауважити, що розвиток науково-технічного напрямку позашкільної освіти за стандартами STEM-освіти може мати великий потенціал для покращення технічної освіти для дітей.

Ось кілька причин, чому це може бути ефективним:

STEM-освіта сприяє широкому охопленню різних груп учнів, оскільки вона акцентує на практичних дослідженнях, експериментах та колективній роботі, що може бути цікавим для дітей різних вікових груп та з різними інтересами.

STEM-освіта сприяє розвитку критичного мислення, проблемного та творчого мислення, які є важливими для успішного вирішення сучасних технічних проблем.

STEM-навички широко визнані як ключові для майбутньої професійної діяльності, тому їх розвиток у дітей може підготувати їх до успішної кар'єри в області науки, технологій, інженерії та математики.

Заняття STEM можуть стимулювати інтерес дітей до науки та технологій, збільшуючи їхню мотивацію вивчати ці предмети в школі та подальшому навчанні.

Отже, розвиток STEM-освіти в позашкільних закладах може допомогти у вирішенні проблем технічної освіти для дітей, забезпечуючи їм доступ до сучасних технологій та навчальних методик.

Україна звертає увагу на розвиток STEM-освіти, і в цьому напрямку проводяться певні заходи [3]. Ось деякі аспекти, що дозволяють здійснити трансформацію науково-технічного напрямку позашкільної освіти у STEM-освіту:

Національна стратегія освіти: Україна розробляє та впроваджує стратегії розвитку освіти, які враховують потреби у підготовці студентів у STEM-галузях.

Реформа освіти: Реформа освіти, зокрема впровадження Нової української школи, надає більше можливостей для впровадження інноваційних методів навчання, включаючи STEM-підходи.

Підтримка молодих науковців і винахідників: Україна має програми та конкурси для підтримки молодих науковців та винахідників, що стимулює розвиток науково-технічних здібностей серед молоді.

Міжнародні проекти і співпраця: Україна бере участь у міжнародних проектах та програмах співпраці з іншими країнами у сфері STEM-освіти, що сприяє обміну досвідом та впровадженню кращих практик [4].

Що стосується нормативно-правової бази, уряд України вносить зміни до законодавства для сприяння розвитку STEM-освіти, зокрема, шляхом змін у навчальних програмах [5] та стандартах освіти.

Отже, хоча існують певні ініціативи і потенціал для розвитку STEM-освіти в Україні, ще потрібно багато зробити для повного впровадження цих підходів у позашкільні освітні програми.

Бібліографія

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року: *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.01.2024).

2. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти): *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 960-р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.01.2024).

3. План заходів щодо реалізації Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) до 2027 року: *Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.01.2021 № 131-р.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 06.01.2024).

4. Під час зустріч з Європейською STEM-коаліцією окреслено цілі STEM-освіти. URL: <https://imzo.gov.ua/2023/12/05/pid-chas-zustrich-z-yevropeys-koiu-stem-koalitsiieiu-okresleno-tsili-stem-osvity/> (дата звернення: 06.01.2024).

5. Пасхалова Л. Навчальна програма з позашкільної освіти науково-технічного напрямку «Судномодельовання». Київ : УДЦПО, 2023. URL: <https://udcpo.com.ua/stem-programmes-of-study/> (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Kontseptsiiia realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity “Nova ukrainska shkola” na period do 2029 roku: *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14.12.2016 № 988-r.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

2. Kontseptsiiia rozvytku pryrodnycho-matematychnoi osvity (STEM-osvity): *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.08.2020 № 960-r.*

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

3. Plan zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii rozvytku pryrodnycho-matematychnoi osvity (STEM-osvity) do 2027 roku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.01.2021 № 131-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2021-%D1%80#Text> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

4. Pid chas zustrich z Yevropeiskoiu STEM-koalitsiieiu okresleno tsili STEM-osvity. URL: <https://imzo.gov.ua/2023/12/05/pid-chas-zustrich-z-yevropeys-koiu-stem-koalitsiieiu-okresleno-tsili-stem-osvity/> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

5. Paskhalova L. Navchalna prohrama z pozashkilnoi osvity naukovo-tekhnichnoho napriamu «Sudnomodeliuvannia». Kyiv : UDTsPO, 2023. URL: <https://udcpo.com.ua/stem-programmes-of-study/> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

Педагогічний дизайн в освітньому процесі сучасного закладу вищої освіти

ЗАЄЦЬ Наталія

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології професійної освіти факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету, Київ, Україна

Pedagogical design in the educational process of a modern higher education institution

Nataliya ZAIETS

PhD (Pedagogical Sciences) associate professor of the Department of Pedagogy and Psychology of Vocational Education, Faculty of the Linguistics and Social Communications of the National Aviation University, Kyiv, Ukraine

ORCID ID:[0000-0002-5547-6714](https://orcid.org/0000-0002-5547-6714)
Natalia.zayets2@gmail.com

Однією з інноваційних технологій, що інтегрує дизайнерське, проектне, інноваційне бачення освітнього середовища закладу вищої освіти і дозволяє пропонувати здобувачу освіти індивідуальну траєкторію навчання є педагогічний дизайн. Педагогічний дизайн є сучасним системним підходом до проектування та реалізації освітніх продуктів, які враховують сучасні освітні потреби здобувачів закладів вищої освіти.

Теоретичні основи, особливості принципів та моделей педагогічного дизайну обґрунтовано Л. Бріггс, Р. Ганье, В. Герлах, Л. Дрейк, М. Лейсі, М. Меррілл, Дж. Пратт та ін. У вітчизняних дослідженнях ідеї педагогічного дизайну в різних аспектах висвітлювали В. Биков, В. Кухаренко, В. Олійник, О. Рибалко, Н. Сиротенко та ін.

Множинність інтерпретацій поняття «педагогічний дизайн» (instructional design) зумовлена багатоаспектністю наукових досліджень та

індивідуальними практикозорієнтованими контекстами в сучасній педагогічній теорії та практиці. На Заході цей термін інтерпретують з огляду на його структурні частини: instructional design (розробка навчальних матеріалів), learning design (розробка навчального процесу), learning environment design (розробка навчального середовища) [1].

Г. Макардл визначає педагогічний дизайн як використання систематичного процесу для розуміння проблем освіти, усвідомлення кроків для їх вирішення та їх практичну реалізацію [4].

Педагогічний дизайн в закладах вищої освіти, як освітня концепція, ґрунтується на різних освітніх моделях, зокрема:

- ADDIE (Analysis, Design, Development, Implementation, Evaluation): має певний цикл, що передбачає аналіз, розробку, реалізацію та оцінку продукту;

- SMART (Specific, Measurable, Attainable, Relevant та Time-bound): використовується для опису технологій, які використовуються для створення більш зручних, ефективних та інтелектуальних систем в різних сферах життя, (зокрема і в освіті);

- SAM (Successive, Approximation, Model): фокусується на ітераціях та впровадженні вдосконалень в процесі розробки;

- Dick і Carey Model: зорієнтована на завдання і включає етапи визначення цілей заняття, аналізу, розробки, впровадження та оцінювання;

- TPACK (Technological Pedagogical Content Knowledge): інтегрує знання про сучасні технології, педагогіку та зміст для розробки ефективного заняття;

- Backward Desing: сприяє проектуванню очікуваного результату та визначенню шляхів його досягнення та ін.

Ці та інші моделі можуть бути адаптовані відповідно до конкретних вимог та контексту освітнього процесу конкретного закладу вищої освіти.

Водночас впровадження ідей педагогічного дизайну потребує врахування відповідних принципів, обґрунтованих одним із засновників даного напрямку досліджень Р. Ганье:

- привертання уваги здобувачів та формування у них мотивації до навчання в закладі вищої освіти;

- обґрунтування мети та завдань навчання, формування очікувань від навчання;

- інтеграція вже набутих раніше здобувачем знань, вибудовування зв'язків між новою інформацією та вже відомою;

- підготовка та подання освітнього матеріалу з врахуванням чіткого визначення ключових моментів та спрощення освоєння курсу;

- керівництво навчанням, що дозволяє здобувачеві утримувати у пам'яті вивчений матеріал; фіксація знань, застосування їх на практиці у відомій для здобувача навчальній ситуації;
- врахування зворотного зв'язку та обґрунтування оцінки успішності здобувача для коригування та підвищення ефективності обраного методу навчання;
- переведення в практичну площину (застосування отриманих знань у нових ситуаціях, які не передбачені програмою курсу навчання) [3].

Особливістю використання моделей педагогічного дизайну є зосередження фокусу уваги на оновленні освітнього контенту з врахуванням інтересів споживачів освітніх послуг – здобувачах закладів вищої освіти, що передбачає створення таких освітніх продуктів, які легко сприймаються і запам'ятовуються, ефективні у використанні і отримують позитивний зворотній зв'язок.

Цінною в даному контексті є думка теоретика педагогічного дизайну Д. Меррілла про те, що існують різноманітні типи знань і навиків, які потребують окремих освітніх стратегій і умов для їх освоєння. І якщо стратегія навчання не передбачає узгодження подачі матеріалів, практики і консультування здобувачів в відповідності з конкретним видом знань чи навиків, дана стратегія не зможе навчати [3].

Перспективу наших подальших розвідок вбачаємо в дослідженні особливості діяльності педагогічного дизайнера – фахівця, який забезпечує комплексний процес створення освітнього контенту, тим самим максимально усучаснює і раціоналізує освітній процес сучасного закладу вищої освіти.

Бібліографія

1. Близнюк М.М. Педагогічний дизайн на основі інформаційних технологій: аналіз і принципи проектного підходу. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка*. 2018. Вип. 10. С. 29-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkogpth_2018_10_5 (дата звернення: 06.01.2024).
2. Britzman D.P. Decentring Discourses in Teacher Education: or, the Unleashing of Unpopular Things. *Journal of Education*. 1991. № 173(3). P. 60-80.
3. Gagne R., Briggs L., Wager W. *Principles of Instructional Design*. 1992. 392 p.
4. McArdle G. *Instructional design for action learning*. New York. 2010. 304 p. URL: <http://m.friendfeed-media.com/> (дата звернення: 06.01.2024).
5. Merrill M.D., Drake L., Lacy M.J., Pratt J. Reclaiming instructional design. *Educational Technology*. 1996. Vol. 36. № 5. P. 5-7.

References

1. Blyzniuk M.M. Pedagogichnyi dyzain na osnovi informatsiinykh tekhnolohii: analiz i pryntsyu proektnoho pidkhodu. *Naukovyi visnyk Kremenetskoï oblasnoï humanitarno-pedahohichnoï akademii im. Tarasa Shevchenka. Serii: Pedahohika*. 2018. Vyp. 10. S. 29-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkogpth_2018_10_5 (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

2. Britzman D.P. Decentring Discourses in Teacher Education: or, the Unleashing of Unpopular Things. *Journal of Education*. 1991. № 173(3). P. 60-80. (in English)
3. Gagne R., Briggs L., Wager W. *Principles of Instructional Design*. 1992. 392 p. (in English)
4. McArdle G. *Instructional design for action learning*. New York. 2010. 304 p. URL: <http://m.friendfeed-media.com/> (data zvernennia: 06.01.2024). (in English)
5. Merrill M.D., Drake L., Lacy M.J., Pratt J. Reclaiming instructional design. *Educational Technology*. 1996. Vol. 36. № 5.P. 5-7. (in English)

Управління комунікаціями закладу освіти в теорії та практиці

КАЗНАЧЕЄВА Тетяна

аспірант кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

Management of educational institution communications in theory and practice

Tetiana KAZNACHEIEVA

*Postgraduate of Department of open educational systems and informational and communication technologies
Postgraduate Education Central Institute SIHE «University of Education Management», Kyiv, Ukraine*

ORCID ID: [0000-0002-1302-1260](https://orcid.org/0000-0002-1302-1260)
ttiana875@gmail.com

Радикальні зміни у соціально-економічному житті України, стрімке проникнення цифрових технологій у всі сфери життя суспільства, у тому числі в освіту, вимагають пошуку нових підходів до процесів управління закладами позашкільної освіти.

Українська система освіти, що останніми роками врешті почала реформуватися, досі не може дати відповідь на безліч викликів, серед яких потреба у зміні вектору щодо управління комунікаціями закладу освіти.

Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України скоригувало багато планів, проте українській освіті важливо розвиватися попри все. Міністерство освіти і науки планує справжній освітній прорив до 2032 року. Концепція «Освіта 4.0: український світанок» передбає нові можливості орієнтована на створення цифрового освітнього середовища, формування цифрових компетентностей, а також модернізацію змісту освіти [1].

Безумовно, в Україні багато нагальних викликів: необхідність навчання під час воєнного стану, незавершені програми та реформи,

зруйновані заклади освіти, масова вимушена міграція, нерівні можливості в громадах та регіонах.

Проте і можливостей перед країною відкривається чимало і це підтверджує важливість і необхідність пришвидшення цифровізації освітнього процесу в українських закладах освіти як пріоритетної складової частини освітньої реформи.

Позашкільна освіта, яка завжди визначалася як важлива ланка у формуванні інтелектуального резерву країни і зараз займає одне із ключових місць. Вона має значний вплив на функціонування освітніх інституцій, вибудовує вагомі стратегії для забезпечення всебічного розвитку молодого покоління.

Особливого значення набувають новації у комунікаціях, що забезпечують конкурентоспроможність закладів позашкільних освіти, якість освітніх послуг, рівневий доступ дітей та учнівської молоді всіх соціальних груп населення, підвищення рівня професійної компетентності педагога, позиціонування самого закладу на ринку освітніх послуг.

За результатами проведеного аналізу сутності і змісту терміну «комунікація», слід зазначити, що науковці по різному тлумачать зміст терміну «комунікація». У широкому значенні – це різновид взаємодії між тими чи іншими суб'єктами інформаційного впливу за посередництвом певного визначеного об'єкта, тобто повідомлення. Мова йде про взаємодію певних людей, груп людей, соціальних інститутів, суспільства загалом [2].

Проте комунікація набуває особливе значення в освітньому процесі, в діяльності закладу позашкільної освіти, де для навчання використовується міжособистісна комунікація, у ході якої один допомагає іншому опанувати навички та уміння.

Аналіз теоретичних аспектів поняття «комунікація» показує, що воно є досить об'ємним та наукомістким. На нього впливають специфічні відношення елементів управління в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Зростання ролі комунікацій у функціонуванні та розвитку сучасних закладів освіти, висуває на перший план проблему управління ними як всередині закладів, так і між закладами взагалі з метою проведення оптимально сприятливих для закладу освіти комунікаційних процесів.

Тому, в умовах ринкової конкуренції, ефективне управління комунікаціями закладом позашкільної освіти стає одним з найбільш значущих чинників його конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Процес управління має бути конкурентоздатним, відповідно до тих вимог та викликів, які ставить сучасний світ.

Саме таким конкурентним закладом позашкільної освіти є Київська Мала академія наук учнівської молоді – місце, де вчать робити відкриття

та творити своє майбутнє. Це лідер позашкільної освіти в Україні, майданчик для апробування та впровадження новацій. Центр, який під егідою ЮНЕСКО, під керівництвом Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та патронатом Національного центру «Мала академія наук України» сприяє розвитку наукової освіти на світовому рівні.

Результати діяльності Київської МАН багатоаспектні, але якщо їх передавати у цифрах, то ми пишаємось такими успіхами наших вихованців (2022-2023 н.р.): 46 вихованців стали його переможцями Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН; 47 перемоги у міжнародних конкурсах; 151 переможець всеукраїнських конкурсів; 20 лауреатів стипендії Президента; більше 50 лауреатів стипендії Київської міської ради; 100 сюжетів у ЗМІ.

Одним із найвагоміших показників, який відображає успішність вихованців академії, є результати їх виступів на міжнародних конкурсах науково-технічної творчості молоді – більше 99 публікацій у наукових виданнях; отримано 10 патентів на винахід. Провести наукове дослідження попри блекаути та ракетні обстріли – це вже виклик, а коли це відбувається в умовах війни, то незламність наших юних дослідників є очевидною.

Мета мого дослідження: дослідити модель управління комунікаціями закладу позашкільної освіти в умовах нових викликів, використанні інструментів та можливостей штучного інтелекту та визначити її конкурентні характеристики на базі Київської Малої академія наук учнівської молоді.

Бібліографія

1. Програма великої трансформації.

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyi.svitanok.pdf> (дата звернення: 06.01.2024).

2. Гавкалова Н.Л., Маркова Н.С. *Менеджмент персонала* : учеб. пособие. 3-е изд., перераб. и доп. Харьков : ИД «ИНЖЭК», 2009. 296 с.

References

1. Prohrama velykoi transformatsii.

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2022/12/10/Osvita-4.0.ukrayinskyi.svitanok.pdf> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

2. Havkalova N.L., Markova N.S. *Menedzhment personala* : учеб. posobyе. 3-e yzd., pererab. y dop. Kharkov : YD «YNZhЭК», 2009. 296 s. (in Ukraine)

Професійний розвиток персоналу: практичні рекомендації на основі дослідження залученості до роботи

КЛЕСМАН Ольга

аспірант кафедри психології і освіти дорослих Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

БРЮХОВЕЦЬКА Олександра

науковий керівник, доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології і освіти дорослих Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

Professional development of staff: practical recommendations based on research on job burnout

Olga KLIESMAN

postgraduate Department of Psychology and Personal Development Educational and Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0001-7559-5537](https://orcid.org/0000-0001-7559-5537)

olga.klesman@uem.edu.ua

Oleksandra BRUKHOVETSKA

Supervisor, doctor of psychological sciences, professor, Professor Department of Psychology and Personal Development Educational and Scientific Institute of Management and Psychology

SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0002-4884-2878](https://orcid.org/0000-0002-4884-2878)

ciparisab011@gmail.com

Стаття розглядає результати пілотного дослідження, проведеного у березні 2023 року в ІТ компанії, з метою вивчення психологічних особливостей залученості персоналу. Зокрема, наведено стратегії розвитку, що базуються на аналізі опитувань та вивченні думок команди Project Managers.

В сучасних організаціях залученість та розвиток персоналу стають ключовими факторами для забезпечення сталого успіху підприємства. Отже, дослідження цих аспектів не лише вказує на актуальність проблеми, але і надає конкретні практичні рекомендації, які можуть стати основою для розробки стратегій управління персоналом та підвищення ефективності роботи.

Мета статті полягає в представленні прикладу практичних рекомендацій щодо стратегії професійного розвитку персоналу.

В березні 2023 року було проведено пілотне дослідження щодо психологічних особливостей залученості персоналу на базі ІТ компанії. Проаналізовано результати опитування, виявлено напрямки для

підвищення залученості, зокрема, фокус на підтримці розвитку та навчанні персоналу [2].

Потрібно зазначити стратегічний підхід керівництва організації, на базі якої проводилось дослідження. Спільно з керівництвом було визначено, що найбільш доцільно провести організаційну роботу з командою Project Managers компанії. Отже, було визначено цільова аудиторія та спільна мета для забезпечення взаєморозуміння.

У презентації «Від аналізу до дії: кейс професійного розвитку через дослідження залученості до роботи» детально описано етапи підготовки та виконання інтерв'ю 1-to-1 та загальної дискусії. Наведено приклади питань для структурованого інтерв'ю з менеджерами проєктів компанії та їх практичне використання [1].

Результати інтерв'ю та дискусії з командою менеджерів проєктів було надано працівникам і керівництву у вигляді звіту, що містить конкретні зміни та покращення щодо професійного розвитку персоналу на основі дослідження та діалогу з командою Project Managers.

Надано ілюстративний приклад практичних рекомендацій щодо професійного розвитку персоналу на основі результатів пілотного дослідження та діалогу з керівництвом та командою Project Managers. Запропоновані стратегії та методологія виявили свою ефективність у створенні сприятливого середовища для залучення та розвитку персоналу, сприяючи підвищенню рівня мотивації та ефективності в організації. Цей кейс слугує моделлю, яка може бути адаптована для впровадження в інших організаціях з метою підтримки розвитку персоналу.

Бібліографія

1. Клесман О.В. Від аналізу до дії: кейс професійного розвитку через дослідження залученості до роботи. 2024. URL: <https://bit.ly/493jwhQ> (дата звернення: 4.02.2024).

2. Клесман О.В. Результати дослідження щодо психологічних особливостей залученості персоналу в ІТ компаніях України. *Наука і молодь – 2023: пріоритетні напрями глобалізаційних змін* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 14 квіт. 2023 р., м. Київ. Київ : ДЗВО «УМО». 2023. С. 527-531. URL: <https://bit.ly/484zcVe> (дата звернення: 4.02.2024).

References

1. Kliesman O.V. Vid analizu do dii: keis profesiinoho rozvytku cherez doslidzhennia zaluchenosti do roboty. 2024. URL: <https://bit.ly/493jwhQ> (data zvernennia: 4.02.2024). (in Ukraine)

2. Kliesman O.V. Rezultaty doslidzhennia shchodo psykhologichnykh osoblyvostei zaluchenosti personalu v IT kompaniiakh Ukrainy. *Nauka i molod – 2023: priorytetni napriamy hlobalizatsiinykh zmin* : materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 14 kvit. 2023 r., m. Kyiv. Kyiv : DZVO «UMO». 2023. S. 527-531. URL: <https://bit.ly/484zcVe> (data zvernennia: 4.02.2024). (in Ukraine)

Вплив цифрових технологій на педагогічну практику

КУЧЕР Віталій

аспірант Житомирського державного університету імені Івана Франка, Житомир, Україна

РОЖНОВА Тетяна

науковий керівник, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

The influence of digital technologies on pedagogical practice

Vitaliy KUCHER

Postgraduate student of Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine

ORCID ID: 0009-0003-1250-1523

koocherov@ukr.net

Tetiana ROZHNOVA

Supervisor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Education, Administration and Social Work Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-3608-8943

rognovate65@uem.edu.ua

Сьогодні цифрові технології глибоко інтегровані у багато сфер нашого життя, сприяючи покращенню якості, швидкості та зручності різних процесів. Це особливо помітно у сферах, що базуються на взаємодії людей, серед яких педагогіка відіграє одну з найважливіших ролей. У світі, що постійно розвивається, сфера освіти зіштовхується з необхідністю адаптуватися до швидко змінюваних умов і інтегрувати нові знання та досягнення.

І. Шищенко стверджує, що системи дистанційного навчання, попри їх зручність у плані часової гнучкості, можуть вести до меншої взаємодії з викладачем та виглядати менш надійно, оскільки матеріал знаходиться у віртуальному просторі [1] також науковець у своїй статті зазначає, що цифровізація значно збільшує вимоги до працівників, оскільки вони повинні розвиватися та прогнозувати свою роботу на кілька років вперед, а також вміти перевіряти свою роботу на відповідність цілям [2]. А. Харківська зауважує, що процес цифровізації охоплює весь світ, акцентуючи на тому, що неухильний розвиток є необхідністю не тільки для осіб, які займаються педагогікою, а й для кожної індивідуальності [3].

Звернувши увагу на історію педагогіки, можна помітити, що методи викладання постійно еволюціонували, від навчання через виконання побутових обов'язків до більш інтерактивних та студентоорієнтованих

підходів з застосуванням структурованих знань та наглядом за процесом [4, с. 14]. Ця еволюція отримала новий імпульс з появою цифрових технологій, які змінили не тільки методи викладання, а й саму парадигму навчання. Так, педагогічні практики замість класичної ідеї класних кімнат почали впроваджувати концепції дистанційного навчання з застосуванням мультимедійного контенту різних видів [5].

У контексті цифрових технологій у педагогічній практиці, яке є відносно новим явищем, ще не сформовані чіткі стандарти або норми для роботи з такими інформаційними системами. Серед найпопулярніших технологій, що мають значний вплив на розвиток освіти, можна виділити інтерактивні дошки, які дозволяють вчителям використовувати багатомедійний контент для підвищення залученості учнів; онлайн-платформи, що надають можливість для дистанційного навчання та індивідуалізації навчального процесу; та мобільні додатки, які сприяють гнучкості навчання та забезпечують постійний доступ до навчальних матеріалів. Крім того, варіативність подання матеріалу дозволяє ефективніше адаптувати навчальний процес для людей з особливими потребами, тим самим створюючи більш інклюзивне та доступне освітнє середовище.

В Україні цифровізація навчального процесу почалася з початком пандемії 2019 року. В той час, згідно з опитуванням Українського інституту майбутнього, 72 % українців вважали, що дистанційне навчання знизило якість освітнього процесу [7]. Проте з часом педагогічні працівники та навчальна система в цілому адаптувались до поточної ситуації, і сьогодні дистанційна форма навчання розглядається як основна у багатьох випадках. Згідно з методичними вказівками Міністерства освіти і науки України щодо організації дистанційного навчання [8], найбільш розвинутим є використання ресурсів для відеоконференцій (таких як Microsoft Teams, Google Meet, Skype) в поєднанні з веб-ресурсами для надання та приймання завдань (серед них Moodle, Google Classroom, ClassTime). Крім того, все більше поширюються системи електронного журналу.

Процес активного впровадження цифрових технологій в педагогічну практику суттєво вплинув як на педагогів, так і на студентів. Викладачі зіштовхнулися з необхідністю оволодіння навичками роботи з новітніми освітніми інструментами, які включають не лише інтерактивні дошки, онлайн-платформи та мобільні додатки, а й використання інструментів для аналізу даних та обробки великих обсягів інформації. Однак цей процес не обмежується лише технічною компетентністю. Важливою є здатність викладача інтегрувати цифрові засоби в педагогічний процес таким чином, щоб вони сприяли глибокому розумінню матеріалу всіма

учасниками навчального процесу. Цифрові технології також змінюють традиційну роль викладача. Замість того, щоб бути лише носієм знань, викладач перетворюється на керівника та наставника, що допомагає студентам орієнтуватися у великому обсязі цифрової інформації. Як наслідок, від студентів вимагається більш розвинене критичне мислення, навички самостійного навчання та дослідницькі здібності.

Проте, нарівні з позитивними аспектами, існують і негативні сторони цього процесу. Одним із викликів є цифровий розрив, що виникає через нерівний доступ до технологій та високоякісного інтернету серед студентів та викладачів. Це може призводити до зниження якості навчання. Також існує ризик недостатнього спілкування та соціальної взаємодії між студентом і викладачем. Варто зауважити, що за умови якісного та відповідального залучення в навчальний процес всіх сторін, якість такого навчання буде вищою.

Бібліографія

1. Шищенко І. Деякі аспекти впливу цифрових технологій на освітній процес закладів вищої освіти: огляд проблем та викликів. *Освіта. Інноватика. Практика*. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/article/view/83> (дата звернення: 30.01.2024).
2. Сторонська О. Особливості професійної діяльності педагога в умовах цифрової трансформації освіти. *Академічні візії*. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/666> (дата звернення: 30.01.2024).
3. Харківська А. Формування та розвиток цифрової компетентності педагога в системі навчання впродовж життя – вимога часу. URL: <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3617> (дата звернення: 30.01.2024).
4. Левківський М.В. *Історія педагогіки*. 4-те вид. Київ: Центр учб. літ., 2011. 188 с.
5. Сазоненко Г. Технології дистанційного навчання. URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/1303/> (дата звернення: 30.01.2024).
6. Освіта в Україні: кожен п'ятий націлений вчитися тільки за кордоном | Український інститут майбутнього. *Український інститут майбутнього*. URL: <https://uifuture.org/publications/osvita-v-ukrayini-kozhen-pyatyj-naczilenyj-vchytysya-tilky-za-kordonom/> (дата звернення: 30.01.2024).
7. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciynna%20osvita-2020.pdf> (дата звернення: 30.01.2024).

References

1. Shyshenko I. Deiaki aspekty vplyvu tsyfrovyykh tekhnolohii na osvittii protses zakladiv vyshchoi osvity: ohliad problem ta vyklykiv. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*. URL: <https://oip-journal.org/index.php/oip/article/view/83> (data zvernennia: 30.01.2024). (in Ukraine)
2. Storonska O. Osoblyvosti profesiinoi diialnosti pedahoha v umovakh tsyfrovoi transformatsii osvity. *Akademichni vizii*. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/666> (data zvernennia: 30.01.2024). (in Ukraine)

3. Kharkivska A. Formuvannia ta rozvytok tsyfrovoy kompetentnosti pedahoha v systemi navchannia vprodovzh zhyttia – vymoha chasu. URL: <http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3617> (data zvernennia: 30.01.2024). (in Ukraine)
4. Levkivskiy M.V. Istoriia pedahohiky. 4-te vyd. Kyiv : Tsentр uchb. lit., 2011. 188 s. (in Ukraine)
5. Sazonenko H. Tekhnolohii dystantsiinoho navchannia. URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/1303/> (data zvernennia: 30.01.2024). (in Ukraine)
6. Osvita v Ukraini: kozhen piatyi natsilenyi vchytysia tilky za kordonom. | Ukrainskyi instytut maibutnoho. URL: <https://uifuture.org/publications/osvita-v-ukrayini-kozhenn-pyatyj-naczilennyj-vchytysya-tilky-za-kordonom/> (data zvernennia: 30.01.2024). (in Ukraine)
7. Orhanizatsiia dystantsiinoho navchannia v shkoli. Metodichni rekomendatsii. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf> (data zvernennia: 30.01.2024). (in Ukraine)

Неформальна освіта як засіб адаптації до зміни професійних вимог

ЛИСЕНКО Сергій

аспірант кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти
Української інженерно-педагогічної академії, Харків, Україна

Informal education as a means of adaptation to changing professional requirements

Serhii LYSENKO

*graduate student of the Department of Pedagogy, Methodology and Education Management of the Ukrainian
Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine*

ORCID ID: 0000-0002-7931-0700
lysenkosv@gmail.com

Технологічний розвиток, що є наслідком цифровізації галузей промисловості, означає, що фахівці мають періодично переорієнтувати або зміцнювати свою кар'єру. Знання, компетентності та кваліфікацію необхідно поновлювати, поглиблювати чи розширювати. Таким чином, навчання впродовж життя стає все більш важливим, тобто є ключовою тенденцією освітньої політики, реалізація якої можлива у формі неформальної навчальної діяльності, а також шляхом поєднання формальних і неформальних освітніх можливостей.

Особливостями неформальної освіти є: освітній процес не обмежений спеціальною навчальною діяльністю в аудиторіях; він реалізується в робочий

чи позаробочий час у колі фахівців, що не є структурованим, організованим чи спланованим; навчальна діяльність зумовлена освітніми потребами, прагненнями фахівця до оволодіння необхідними знаннями чи вміннями (компетентностями); освітня діяльність відбувається за межами програм освітніх закладів; пізнавальна діяльність спрямована на розв'язання конкретних професійних чи особистих проблем фахівця тощо.

Серед переваг неформальної освіти визначимо: можливість самостійно регулювати учіння (початок, графік виконання, закінчення навчання); відсутність вікових обмежень (на одному курсі можуть взаємодіяти молоді фахівці та фахівці зі стажем); не висуваються вимоги до вхідних компетентностей особистості (для участі в неформальному освітньому проєкті не проводяться вступні випробування); спрямування на вдосконалення практичного досвіду (курси, тренінги, навчальні семінари, різноманітні ігри, майстер-класи, коучинги та робота у творчій групі та ін.), актуалізація особистого досвіду та поширення рефлексивних освітніх практик; активізація соціального партнерства як усередині кластера (взаємообмін досвідом, наприклад, шкіл із загальних проблемних питань теорії чи практики навчання, виховання та ін.), так і створюючи нові ділові зв'язки (взаємодія з бібліотеками, музеями, театрами, установами додаткової освіти тощо) Серед нових форм організації зазначимо: соціально-освітні проєкти, реальні та віртуальні розвивальні та формувальні простори, мережеві спільноти та соціальні мережі, інтерактивні студії, проєктні групи щодо виконання творчих завдань та ін.

Аналіз джерел наукової інформації щодо результативності неформальної освіти дозволив визначити ключові аспекти: формування компетентностей, необхідних для комунікації, співробітництва (Л. Лук'янова); фаховий розвиток (О. Мельникова, Т. Журавко); «вчитися в дії», «вчитися взаємодіяти», «вчитися вчитися» (Р. Гомоляко) тощо. Спираючись на результати досліджень та власні ідеї, ми запропонували індикатори результатів участі фахівця в заходах неформальної освіти (див. табл.).

Одним з індикаторів визначаємо задоволеність завершеною освітньою програмою. Він складається, з одного боку, з питання, чи отримали випускники ретроспективну користь від продовження освіти, а з іншого боку, чи рекомендували б вони цей курс (вебінар, семінар, тренінг та ін.) комусь із подібною професійною кар'єрою.

Одним із мотивуючих факторів звернення до неформальної освіти є вдосконалення професійної компетентності. При цьому, професійна компетентність є конструктором, що описує здатність фахівців виконувати типові робочі завдання. Однак, опосередковано, через досвід навчально-пізнавальної діяльності здійснюється формування системного мислення, що сприяє більш результативній організації та реалізації професійної

діяльності, результатом чого є підвищення продуктивності в роботі та підвищення її якості.

Таблиця

Індикатори результатів неформальної освіти

Критерії	Індикатори
Загальне задоволення від процесу навчання	<ul style="list-style-type: none">• рекомендація курсу іншим;• загальна користь від продовження учіння та участі в освітньому процесі
Розвиток кар'єри	<ul style="list-style-type: none">• виконання більш складних професійних завдань;• розширення професійних мереж;• підвищення професійного визнання серед колег та керівництва;• збільшення мотивації до власного профілю роботи;• досягнення бажаного професійного розвитку
Професійна компетентність	<ul style="list-style-type: none">• розвиток окремих складових компетентності;• сформованість системного підходу до розв'язання професійних проблем;• підвищення продуктивності праці;• підвищення якості роботи
Розвиток професійно важливих якостей	<ul style="list-style-type: none">• підвищення впевненості в собі;• розвиток soft skills

Критерій розвитку кар'єри призначений для фіксації успішного просування кар'єрними сходами за п'ятьма індикаторами. У той час, як один вимірює відчутне підвищення мотивації до власного профілю роботи, інші визначають, чи досягають фахівці бажаного професійного розвитку та отримують більше визнання в професійному контексті.

Остання конструкція, яку слід визначити, – це розвиток професійно важливих якостей. Він призначений для вимірювання того, наскільки випускники відчувають себе мотивованим на активну професійну діяльність.

Отже, залучення фахівця до неформальної освіти сприятиме розвитку його професійної компетентності та професійно важливих якостей, що сприятиме адаптації до зміни професійних вимог.

Бібліографія

1. Baumann S., Keimer I. Individual Benefits of Continuing Higher Education. The Case of a Swiss Business School. *Journal of Adult and Continuing Education*, 2023. Vol. 29(2). P. 343–359.
2. Товканець Г., Мартин О. Розвиток професійних компетентностей вчителів шведської мови у неформальній освіті Швеції. *Молодь і ринок*, 2023. № 2(210). С. 33-37.

Reference

1. Baumann S., Keimer I. Individual Benefits of Continuing Higher Education. The Case of a Swiss Business School. *Journal of Adult and Continuing Education*. 2023. Vol. 29(2). P. 343–359. (in English)

2. Tovkanets G., Martyn O. Development of professional competences of Swedish language teachers in non-formal education in Sweden. Youth and the market. 2023. № 2(210). S. 33-37 (in Ukraine).

Актуальні напрями управління якістю фахової підготовки артистів цирку

ПИР Андрій

Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтв, викладач циклових комісій циркових жанрів; аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна

Current directions of quality management of professional training of circus artists

Andriy PIR

Kyiv Municipal Academy of Variety and Circus Arts, teacher of cyclic commissions of circus genres, postgraduate State Higher Educational Institution «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine.

ORCID ID: 0000-0003-2868-4937

andriypyr@uem.edu.ua

На сьогодні питання управління якістю фахової підготовки здобувачів вищої освіти в цирковій галузі є нагальним та потребує теоретичного осмислення, а в подальшому – покрокового практичного втілення в життя. У статті 16 Закону України «Про вищу освіту» такий напрям у загальному контексті визначений як «...система внутрішнього забезпечення якості...» [3].

Тож, це стосується і фахової підготовки майбутніх артистів цирку в єдиному вищому навчальному закладі даного профілю в Україні – Київській муніципальній академії естрадного та циркового мистецтв [2]. О. Алфьорова, досліджуючи питання якості освіти як основоположного критерію оцінювання діяльності закладу освіти, наступним чином аргументує актуальність запровадження практичних підходів у цьому напрямку: «Реформування національної системи вищої освіти тісно пов'язано з докорінними змінами в усіх сферах суспільного життя. Перехід до ринкових відносин викликає необхідність підвищення якості освіти, підвищення рівня кваліфікації та забезпечення конкурентоспроможності фахівця» [1, с. 220].

Із власного багаторічного викладацького досвіду (зокрема, практичної діяльності в межах навчальної дисципліни «Повітряна гімнастика в кільці»), вбачаю доцільним запровадження ряду напрямків управління якістю фахової підготовки майбутніх діячів циркового

мистецтва. А саме: ведення активного діалогу Академії [2] та вітчизняних циркових установ для осмислення підходів як щодо більш якісної підготовки майбутніх фахівців, так і щодо формування новітніх поглядів на управління якістю такої підготовки; розробка системи критеріїв, у яких буде наявне підвищення рівня вимог до ступеню фізичної, естетичної та психологічної підготовки як абітурієнтів, так і випускників Академії; запровадження управлінських інноваційних технологій з урахуванням специфіки підготовки фахівців циркового мистецтва, де необхідним є рівнозначна увага до контролю фізичного і творчого рівня підготовки; розробка і впровадження практичних і теоретичних критеріїв перевірки кваліфікаційно-професійного рівня викладачів із огляду на специфіку галузі – для розробки нормативних документів із реалізації даного напрямку доцільно залучати найвидатніших циркових артистів сучасності; розробка науково-методичного забезпечення нових та існуючих напрямів підготовки, оскільки на сьогодні в даній сфері відчувається дефіцит таких матеріалів; ведення міжнародної співпраці, що полягає в зверненні до досвіду діяльності циркових та профільних навчальних закладів із розробки і впровадження системи показників як управління якістю освіти, так і роботи випускників за фахом у циркових установах.

На моє переконання, діяльність в межах запропонованих напрямків сприятиме підвищенню якості надання освітніх послуг, що, в свою чергу, сформує генерацію більш конкурентоздатних циркових артистів у державному та міжнародному вимірі.

Бібліографія

1. Алфьорова О. Якість освіти як головний критерій оцінювання діяльності вищого навчального закладу. *Теорія та практика державного управління*. 2015. № 2. С. 218–225.
2. Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтв. *Офіційний сайт*. URL: <https://kmaecm.edu.ua/> (дата звернення: 03.02.2024).
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T141556?an=1> (дата звернення: 03.02.2024).

References

1. Alforova O. Yakist osvity yak holovnyi kryterii otsiniuvannia diialnosti vyshchoho navchalnoho zakladu. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*. 2015. № 2. S. 218–225. (in Ukraine)
2. Kyivska munitsypalna akademiia estradnoho ta tsyrkovoho mystetstv. *Ofitsiinyi sait*. URL: <https://kmaecm.edu.ua/> (data zvernennia: 4.02.2024). (in Ukraine)
3. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T141556?an=1> (data zvernennia: 4.02.2024). (in Ukraine)

Формування у учасників освітнього процесу нульової толерантності до домашнього насильства. Аспект самоствавлення

ПОПОВИЧ Ярослава

Центр стресостійкості Києва, психологиня, тренер,
аспірант ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна

Formation of zero tolerance to domestic violence in educational process participants. Aspect of self-estival

Yaroslava POPOVYCH

*Center for stress resistance in Kyiv, psychologist, trainer, Postgraduate student
SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine*

Питанням домашнього насильства останнім часом приділяється велика увага, у зв'язку зі значним підвищенням рівня таких випадків. Усвідомлюючи загальний фон тривожності та напруження українців через війну, неможливо не відзначати причинно-наслідкові контексти, такі як особливості виховання не тільки в домашньому середовищі, а й у освітніх закладах, рівні інформування та особистої готовності викладачів долучатися до боротьби з фактами насильства.

Маємо сумну статистику, як і раніше, переважного замовчування більшості випадків насильства або нівелювання загального значення для суспільства, як наслідок – у тому числі повноцінного функціонування людини, її гідності, задоволення якістю життя та рівня самоствавлення.

Не можна недооцінювати вплив освітян на формування цінностей, самооцінки та впевненості у вихованців, оскільки велика частина виховання належить впливу освітніх закладів та освітнього середовища. Ми не тільки мусимо адаптуватися до змін пов'язаних з війною, але маємо скористатися новими можливостями для покращення якості життя, використовуючи салютогенний підхід. Формування особистості відбувається як на внутрішніх (домашніх), так і на зовнішніх (освітніх) планах. Отже, варто зазначити, що вплив ролі освіти на формування відношення до домашнього насильства теж має свої важелі. Саме тому необхідно звертати увагу на важливість такої теми, та намагатися боротися можливими для освітян способами з фактами насильства і, що не менш важливо, працювати на превенцію як таких.

Проблемі домашнього насильства та його наслідків, впливу на формування самоствавлення та успішності в майбутньому для людини, присвячували праці Т. Журавель, О. Калашник та О. Краснова. Свій внесок у

вивчення питань домашнього насильства та ролі освіти зробили такі вчені як А. Бондаренко, В. Бондаровська, П. Власов, А. Запорожцев, Л. Орбан-Лембрик, І. Трохим та інші. Багато у працях вчених та практиків присвячується уваги до питань формування самого феномену толерантності до насильства та його наслідків. Часто теоретичні висновки та рекомендації залишаються так і не впровадженими у практику, або, на жаль, мають мінімальний ефект. На жаль сьогоднішня відзначається не тільки насильством подій війни, боротьби за майбутнє України, а й посиленням внутрішнього напруження та агресії між українцями.

Не зважаючи на зовнішню боротьбу за Перемогу, яка є очевидною, внутрішньосуспільна боротьба за здорове виховання, усвідомлення відповідальності та ролі контрольованої поведінки є не меншим підґрунтям майбутнього українців. Багато чого має значення, особливо вплив нульової толерантності до насильства, у вихованні фізично та психічно здорових поколінь, майбутнього нашої нації.

Мета дослідження – виявити важливість формування у учасників освітнього процесу нульової толерантності до домашнього насильства, через розгляд аспекту впливу на самоствавлення.

Нульова толерантність до домашнього насильства є найочікуванішим результатом загальнолюдського бажання, попри це суспільство досі має ганебну статистику приниження та знуцання одних над іншими, чому немає пояснення, є лише сумні факти, переважна частина яких так і залишиться прихованою. За даними МВС, у першій половині 2023 року звернень щодо фактів домашнього насильства збільшилося на 40 %, порівнюючи з 2022 роком. Така сумна динаміка лише підкреслює ріст агресії і нетерпимості, відсутності контролю та вседозволеності у тих, хто чинить злочин.

Якщо звернути увагу на «коріння» проблеми у класичній інтерпретації самого явища домашнього насильства стоїть багаторічна історична проблема міжкласових та міжстатевих відносин, – коли підпорядкування, приниження, насильницьке управління було нормою. Часто за такою системою стояла позиція влади і сили на протигагу слабкості та безправ'я. Ролі жінки та дітей часто були незначимими, що підкріплювалося досить жорсткою ієрархією підкорення та служіння (чи то за релігійними переконаннями, чи то за вимогами суспільства, починаючи з заборони на освіту і закінчуючи позицією незалежності).

На сьогодні маємо вже іншу можливість – освіта, права, воля буцім-то вже стали підґрунтя для усіх можливостей, проте реальність досі лякає історичним відлунням підкорення та насильства сильних над слабкими. І це впливає безпосередньо на якість життя постраждалих, їхнє самоствавлення та бажання досягати цілей у майбутньому.

Для наочності пропонуємо розгляд результатів дисертаційного дослідження за авторським опитувальником «Діагностика рівня самоствалення», яке було покликано вивчити роль впливу домашнього насильства на особистість жінок. У дослідженні брали участь 174 жінки, серед яких було 74 постраждалі від домашнього насильства та 100 успішних та реалізованих жінок. Порівнюючи відповіді різних груп та рівень їхньої самооцінки варто звернути увагу на такі показники:

Рідко агресію відчувають до себе постраждалі від домашнього насильства 20 % опитуваних (переважно відчуваючи такий тиск), тоді як успішні жінки у 52 % не ідентифікують таке відношення до себе, що вказує на здатність тримати життєвий баланс. Турбує емоційний стан постраждалих часто та дуже часто у 54 % відповідей (що свідчить про нервові напруження), тоді як це й же аспект успішних турбує у 23 %. На твердження «Я часто роблю неправильний вибір» постраждалі жінки обрали часто / дуже часто у 37 %, успішні ж лише у 16 %. Вибір з високим відсотком невтішний, коли є суттєвий недолік впевненості і бажання обирати.

Складнощі під час знайомства з незнайомими людьми постраждалі мають у 55 %, тоді як успішні лише у 23 %. Так підкреслюється прихована недовіра, або навпаки готовність відкривати нові знайомства. Відповідь «дуже часто невпевнені у собі» постраждалі від домашнього насильства обрали у 35,3 %, на відміну від успішних, де таку відповідь обрали лише 13 %. Не довіряють схвальним відгукам успішні жінки у 7 %, натомість постраждалі аж у 37 %, що ймовірно підкреслює зневіру та оманливість життя.

Сором'язливість відзначили 57 % постраждалих, на противагу від успішних, де лише 16 %. Такі відповіді можуть підкреслити наявність лідерської позиції і здатності самостійно керувати своїм життям, власне, як і у виборі наступного твердження. 45 % постраждалих від домашнього насильства жінок вважають, що мають мало можливостей для вирішення своїх проблем, а успішні лише в 14 % дали таку відповідь. Критику з боку оточуючих отримують 60 % постраждалих, на відміну від успішних жінок, які це відзначають лише 11 %, що вказує на складнощі у комунікаціях та здатності захищатися.

Вищевказане дослідження лише підкреслює наслідки, маючи на увазі шлях формування таких результатів, серед якого безперечно своє місце займає і освітній процес, і родинна історія, адже навряд чи могло бути виключення в одному, та перевага в іншому.

Зводячи до купи останні аргументи, коротко можна резюмувати, відповідаючи на питання: так чому досі можливе насильство? – тому що й до нині існує толерантність до підкорення та приниження, досі побиття

має моральний дозвіл у головах тих, хто це коїть. Тоді очевидним висновком стає база формування такого «феномену» – родина, дитинство, освіта; усе те, що оточує та наповнює на шляху формування особистості, що дає приклад та можливість повтору та продовження у наступних поколіннях. Можна і варто намагатися, якщо зважати на вплив освітнього процесу, якісно використати можливості виховання, в тому числі освітніми закладами, формуючи нульову толерантність до домашнього насильства, починаючи з самого дитинства.

Зважаючи на актуальність проблеми толерантності до домашнього насильства, через призму розгляду аспекту самоствавлення та формування особистості, визначено значущість ролі і впливу освітніх закладів у боротьбі з насильством як таким. Шлях долання складний, та він повинен продовжуватися, створюючи усвідомлення від самого початку нетерпимості «до», починаючи від приховування самих фактів злочинів і закінчуючи підтримкою «виховальних методів». Роль освіти тут значна, а отже має бути тим тилом та підтримкою, в якому унеможлиблюються зародження терпимості та виправдання насильству. Як приклад, для формування здорового суспільства, важливо вводити у освітні програми не тільки заняття з прав дитини, а й заходів навчання самореалізації, гідної поведінки та нормалізації звернення по допомогу та нетерпимості до цькування.

Бібліографія

1. Бондаровська В.М., Булах Л.В., Журавель Т.В. та ін. *Запобігання насильству в сім'ї у діяльності фахівців соціальної сфери* : навч.-метод. посібник. Київ, 2014. 282 с.
2. Гавриловська К.П. *Методичні рекомендації з курсу «Профілактика та подолання сімейного насилля»*. Житомир, 2018. 47 с.
3. Краснова О.В., Калашник О.А. *Попередження домашнього насильства* : навч. посіб. для консультантів «Гарячих ліній». Київ, 2016. 90 с.
4. Орбан-Лембрик Л.Е. *Соціальна психологія* : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Київ, 2005. 446 с.
5. Інтернет-ресурс. URL: <https://ukraine.unfpa.org/uk/news/stronger-than-violence-new-wave-of-national-break-the-circle-campaign> (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Bondarovska V.M., Bulakh L.V., Zhuravel T.V. ta in. *Zapobihannia nasylstvu v simi u diialnosti fakhivtsiv sotsialnoi sfery* : navch.-metod. posibnyk. Kyiv, 2014. 282 s. (in Ukraine)
2. Havrylovska K.P. *Metodychni rekomendatsii z kursu «Profilaktyka ta podolannia simeinoho nasyllia»*. Zhytomyr, 2018. 47 s. (in Ukraine)
3. Krasnova O.V., Kalashnyk O.A. *Poperedzhennia domashnoho nasylstva* : navch. posib. dlia konsultantiv «Hariachykh liniy». Kyiv, 2016. 90 s. (in Ukraine)
4. Orban-Lembryk L.E. *Sotsialna psykholohiia* : navch. posib. dlia stud. vyshchykh navch. zakladiv. Kyiv, 2005. 446 s. (in Ukraine)
5. Internet-resurs. URL: <https://ukraine.unfpa.org/uk/news/stronger-than-violence-new-wave-of-national-break-the-circle-campaign> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

Освітній маркетинг в наукових дослідженнях

РЯБОВА Зоя

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна

АНУФРІЄВА Оксана

кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри економіки, підприємництва та менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна

Educational marketing in scientific research

Zoya RYABOVA

doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the Department of Public Administration and Management Education Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0001-9373-7121](https://orcid.org/0000-0001-9373-7121)

ryabova69@gmail.com

Oksana ANUFRIEVA

candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, professor Department of Economics, Entrepreneurship and Management Educational and Scientific Institute of Management and Psychology

SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0002-8465-1681](https://orcid.org/0000-0002-8465-1681)

asp_bsngo@ukr.net

Дієвим механізмом забезпечення якості організації та проведення наукових досліджень є освітній маркетинг. Використання технології освітнього маркетингу сприяє піднесенню цінності освіти взагалі й наукових досліджень зокрема. Підкреслимо, що використання технології освітнього маркетингу в наукових дослідженнях забезпечує виявлення запитів на актуальні дослідження та формування механізму їх реалізації.

Під освітнім маркетингом ми розуміємо цілеспрямовану діяльність щодо визначення існуючих потреб та запитів потенційних користувачів послуг, що надаються в системі освіти й формування майбутніх замовлень на наукові дослідження задля формування нових пропозицій освітніх послуг. Провідною метою є розвиток особистості споживача й піднесення освіти та науки як соціальної цінності.

Основною характеристикою маркетингу в умовах сьогодення є визначення та задоволення потреб як окремої особистості так і суспільства в цілому. Після певних трансформаційних та адаптаційних процесів, що відбуваються з маркетингом, основним призначенням стало його спрямування на визначення запитів та потреб в підтримку людських відносин. Маркетинг є механізмом, що допомагає орієнтуватися у постійно

змінюваному середовищі та сприяє формуванню навичок: інтеграційних (Hard-Skills та Soft- Skills) та Resilience Skills [2].

Інтеграційні навички характеризуються як навички комплексного підходу до вирішення дослідницьких завдань. В основі таких навичок покладено креативність, емоційний інтелект, технологічну творчість тощо [3]. Крім того, в умовах сьогодення, в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, актуальними стають Resilience Skills (навички стійкості). Це здатність протистояти життєвим викликам і відновлюватися. У своїй сукупності інтеграційні навички та навички стійкості формують як життєві навички особистості так і навички адаптації до змін життєдіяльності в оточуючому інформаційному середовищі.

Підкреслимо, що за допомогою технології освітнього маркетингу визначаються (формується) потреби (які навички будуть необхідні в майбутньому). Саме на цій основі і створюються як освітні програми так і програми наукових досліджень. Забезпечити зазначене можливо за допомогою технології освітнього маркетингу [1]. Ключовими характеристиками технології є те, що маркетинг – тестує (особливо для актуалізації наукових досліджень та затребуваності наукових продуктів). Крім того, найчастіше у наукових дослідженнях використовується такий механізм маркетингу як використання штучного інтелекту, зокрема ботів.

В умовах сьогодення затребуваними в наукових дослідженнях є і такі механізми освітнього маркетингу як: персоналізація (адресні звернення); візуалізація контенту та відеомаркетинг; Push-повідомлення (взаємодія зі стейкхолдерами); маркетинг впливу (сарафанне радіо); інтерактивність (доповнена реальність); голосовий пошук та геотаргетинг; маркетинг впливу (Influence Marketing) тощо. Підкреслимо, що Influence Marketing (маркетинг впливу) є найефективнішим прийомом для просування освітніх послуг чи продуктів наукових досліджень. Зазначений прийом ґрунтується на тому, що для просування освітніх послуг чи продуктів наукових досліджень запрошується медійна персона чи знаменитість. Це можуть бути блогери-експерти у певній темі. Однак їх запрошення здійснюється за умов, що їхня цільова аудиторія співпадає із цільовою аудиторією, що визначена для проведення наукового дослідження (респонденти).

Використання технології освітнього маркетингу в наукових дослідженнях передбачає певний алгоритм. А саме:

- визначення цільової аудиторії (стейкхолдерів) та проведення відповідної стратегічної сегментації;
- формулювання мети використання технології освітнього маркетингу: або як окремого (конкретного) комунікаційного заходу, або як цілісної комунікаційної політики проведення наукового дослідження;

- аналіз та обґрунтування вибору конкретної маркетингової стратегії й визначення послідовності її реалізації;
- розроблення та створення серії інформаційних повідомлень про комунікаційний захід та надання інформації про зворотній зв'язок;
- обрання засобу комунікації, наприклад: месенджери (Viber; Telegram); окремих веб-сайт чи сторінка на веб-сайті організації, де проводиться наукове дослідження; соціальні мережі тощо;
- розрахунок бюджету реалізації комунікаційної стратегії наукового дослідження (використовуються різні методи: наприклад, метод конкурентного паритету тощо) та ухвалення рішення про комплекс просування;
- оцінка результатів використання технології освітнього маркетингу та відповідний фідбек.

Стратегічна сегментація та визначення цільової аудиторії (стейкхолдерів) є одним з найважливіших етапів в процесі використання технології освітнього маркетингу в наукових дослідженнях. Зазначимо, що здійснюється як макрорівень і мікрорівень сегментація. Макрорівень сегментація базується здебільше на загальних характеристиках і забезпечує ідентифікацію ключових напрямів щодо затребуваності продуктів наукового дослідження. А мікрорівень сегментація спрямована на ідентифікацію конкретних аспектів дослідження та конкретних запитів на продукти наукового дослідження.

Завершуючи описання процесу використання технології освітнього маркетингу в наукових дослідженнях необхідно зазначити провідне завдання цього процесу. Воно полягає в інформаційному забезпеченні наукового дослідження, що передбачає збір та обробку маркетингової інформації (як первинної так і вторинної). Використання її сприятиме забезпеченню якості проведення наукових досліджень.

Бібліографія

1. Маркетинг. Вікіпедія. URL: <https://tinyurl.com/you2hm2w> (дата звернення 10.02.2024).
2. Рябова З.В. Інноваційний маркетинг на ринку освітніх послуг. *Імідж сучасного педагога*, 2023. № 6(213). С. 5–11. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-6\(213\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-6(213)-5-11)
3. Yelnykova H., Ryabova Z., Liubchenko N., Suprun V. Formation of soft skills of professionals in the context of open education. *AIP Conf. Proc.* 7 December 2023; Vol. 2889(1): 090013. <https://doi.org/10.1063/5.0173724>

References

1. Marketynh. Vikipediia. URL: <https://tinyurl.com/you2hm2w> (data zvernennia: 10.02.2024). (in Ukraine)
2. Riabova Z.V. Innovatsiinyi marketynh na rynku osvitnikh posluh. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, 2023. № 6(213). S. 5–11. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-6\(213\)-5-11](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-6(213)-5-11) (in Ukraine)
3. Yelnykova H., Ryabova Z., Liubchenko N., Suprun V. Formation of soft skills of professionals in the context of open education. *AIP Conf. Proc.* 7 December 2023; Vol. 2889(1): 090013. <https://doi.org/10.1063/5.0173724> (in English)

Наукова панель 5 / Scientific Panel 5

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ І ПЕДАГОГІКИ

*Adaptive processes of information and analytical supply
digital transformation of education and pedagogy*

Модератор / Moderator:

кандидат педагогічних наук, старший дослідник / Ph.D in Education (Pedagogy), Senior Researcher
Марина РОСТОКА / Marina ROSTOKA

Інформаційно-аналітичний супровід підготовки фахівців з підтримки ментального здоров'я населення

КОВАЛЕНКО Інна

кандидат педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна

Informational and Analytical Support for the Training of Specialists in Supporting the Mental Health of the Population

Inna KOVALENKO

Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor, Leading Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0001-5633-0234](https://orcid.org/0000-0001-5633-0234)
i.artemenko@ukr.net

В умовах військового стану в Україні, коли ми постійно відчуваємо стрес, особливо гостро постало питання з підтримки ментального здоров'я населення. На жаль, під час війни не можна прибрати стрес з нашого життя, але можливо навчитись швидше відновлюватись від наслідків його впливу. Отже, сьогодні як ніколи актуально розвинути в себе здатність відновлювати свою психіку в умовах підвищеного впливу стресових ситуацій. Згідно з визначенням ВООЗ, ментальне здоров'я – це стан щастя та добробуту, в якому людина реалізує свої творчі здібності, може протистояти життєвим стресам, продуктивно працювати та робити внесок у суспільне життя [2]. ВООЗ виділяє 7 складових психічного здоров'я:

усвідомлення постійності та ідентичності свого фізичного і психічного «Я»; постійність і однаковість переживань в однотипних ситуаціях; критичне ставлення до себе і своєї діяльності; адекватність психічних реакцій впливу середовища; здатність керувати своєю поведінкою відповідно до встановлених норм; планування власної життєдіяльності та її реалізації; здатність змінювати свою поведінку залежно від зміни життєвих обставин [3]. Для того щоб розрізнити різні стани психічного здоров'я використовують уявний барометр психічного здоров'я, відповідно до якого умовно виділяють три стани: стійкий, реактивний, вразливий. Слід зазначити що ці стани знаходяться у постійній динаміці відповідно до змін, які відбуваються у середовищі навколо особистості.

- *Стійкий стан* має такі ознаки: душевний спокій, хороший настрій, гарне почуття гумору, висока розумова активність, повноцінний сон, продуктивність, високий рівень енергії, фізична активність, соціальна активність, гарний апетит.

- *Реактивний стан* характеризується відчуттям неспокою, пригніченістю, роздратованістю, проблемами зі сном, прокрастинацією, відчуттям перевантаженості, пониженим рівнем енергії та фізичної активності, зменшеною кількістю соціальних контактів, змінами в апетиті тощо.

- *Вразливий стан*: висока тривожність, депресивний стан, поганий настрій, висока дратівливість, накопичена злість, агресивність, нав'язливі думки та проблеми з концентрацією, порушений сон (постійні кошмари, безсоння), низька працездатність та постійна втома, фізична пасивність уникнення соціальних контактів, відстороненість від спілкування, переїдання (емоційне заїдання) або втрата апетиту [4].

Стійкий і реактивний стани ще не потребують суттєвої допомоги фахівців. При реактивному стані людина може надати сама собі допомогу. Головне щоб вона знала як це зробити. Для цього потрібна організація на національному рівні просвітницьких курсів під час яких люди зможуть підвищити свій рівень обізнаності з ментального здоров'я. Втручання фахівця потребує вразливий стан. Як підготувати фахівця з психології до роботи з цією категорією людей?

Сьогодні в програму підготовки бакалаврів і магістрів з психології не включені оволодіння конкретними інструментами. Майбутній фахівець має оглядове уявлення про існуючі напрями психології та відповідний інструментарій. Фахівець стикається на практиці з необхідністю пройти навчання за додатковими програмами, щоб освоїти більш широкий інструментарій. Цей запит задовольняється багатьма навчальними програмами різної вартості і умовами сертифікації.

Найрозповсюдженіший на сьогодні напрям психології – когнітивно-

поведінковий. Він зручний для організації алгоритмізованого процесу допомоги і контролю результатів за допомогою чітких методик оцінки і самооцінки результатів втручання. Він носить коротко терміновий характер надання психологічної допомоги у гострих кризових ситуаціях. Можливо саме через це когнітивно-поведінковий підхід широко застосовується у західних країнах і на цей вид психологічної допомоги виділяється медична страховка.

В Україні нині запущені такі програми підготовки в межах цієї школи як:

- Програма «Управління проблемами +» – підтримується фондом «Лікарі світу»;
- Програма підготовки «Самодопомога плюс» – підтримується Всесвітньою організацією охорони здоров'я (World Health Organization);
- Програма «СЕТА» – підтримується Всесвітньою організацією охорони здоров'я (World Health Organization);

Також для ситуації надмірного впливу стресових чинників, у якій опинились українці, існують й інші дієві інструменти, які не відносяться до КПТ. Так сьогодні популярністю користуються Біосугестивна терапія. Методику можна віднести до легкого самогіпнозу або медитації.

EMDR (Eye Movement Desensibilization and Reprocessing) – це десенсибілізація та репроцесуалізація (опрацювання травми) з допомогою руху очей. Арттерапія – напрям у психотерапії та психологічної корекції, заснований на застосуванні для терапії мистецтва та творчості.

Отримані результати у векторі інформаційно-аналітичного супроводу підготовки фахівців з підтримки ментального здоров'я населення взагалі, а освітян – зокрема, дають підстави для актуалізації процесу підвищення рівня обізнаності населення з проблем ментального здоров'я, що створюватиме умови для профілактики реактивних і вразливих станів. У цьому напрямі відділом наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського [1] у контексті наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний та повоєнний періоди в Україні» запроваджується Всеукраїнський науково-практичний онлайн-семінар «Школа інформаційно-аналітичного супроводу збереження ментального здоров'я освітян в умовах воєнного стану і глобальної цифрової трансформації суспільства», метою якого є узагальнення досвіду української науки і практики.

Бібліографія

1. Відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/7c2f078add071acf0066cc0354c0587d/> (дата звернення: 22.01.2024).

2. Що таке ментальне здоров'я та як про нього дбати? Східне міжрегіональне управління Державної служби України з питань праці, 11 серпня 2023 р. URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/shcho-take-mentalne-zdorov-ia-ta-iak-pro-noho-dbaty/> (дата звернення: 22.01.2024).

3. Що важливо знати про психічне здоров'я? Центр громадського здоров'я МОЗ України 24.005.2023. URL: <https://phc.org.ua/news/scho-vazhlyvo-znati-pro-psykhichne-zdorovya> (дата звернення: 22.01.2024).

4. Що таке ментальне здоров'я. Комунальне некомерційне підприємство Борзнянська міська лікарня. URL: <https://borzna.crl.org.ua/scho-take-mentalne-zdorov%E2%80%99ya-i-navischo-vono-nam-08-53-05-04-07-2023/> (дата звернення: 22.01.2024).

References

1. Viddil naukovooho informatsiino-analitychnoho suprovodu osvity DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/7c2f078add071acf0066cc0354c0587d/> (дата звернення: 22.01.2024). (in Ukraine)

2. Shcho take mentalne zdorovia ta yak pro noho dbaty? Skhidne mizhrehionalne upravlinnia Derzhavnoi sluzhby Ukrainy z pytan pratsi, 11 serpnia 2023 r. URL: <https://smu.dsp.gov.ua/news/shcho-take-mentalne-zdorov-ia-ta-iak-pro-noho-dbaty/> (дата звернення: 22.01.2024). (in Ukraine)

3. Shcho vazhlyvo znaty pro psykhichne zdorovia? Tsentr hromadskoho zdorovia MOZ Ukrainy 24.005.2023. URL: <https://phc.org.ua/news/scho-vazhlyvo-znati-pro-psykhichne-zdorovya> (дата звернення: 22.01.2024). (in Ukraine)

4. Shcho take mentalne zdorovia. Komunalne nekomertsiine pidpriemstvo Borznianska miska likaria. URL: <https://borzna.crl.org.ua/scho-take-mentalne-zdorov%E2%80%99ya-i-navischo-vono-nam-08-53-05-04-07-2023/> (дата звернення: 22.01.2024). (in Ukraine)

Цифрова педагогіка у вищій школі як новий напрям адаптаційних і трансформаційних процесів в освіті

ЛУЧАНІНОВА Ольга

доктор педагогічних наук, професор, професор Українського державного університету науки і технологій, м. Дніпро, Україна

Digital pedagogy in higher education as a new direction of adaptation and transformation processes in education

Olha LUCHANINOVA

doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the Ukrainian State University of Science and Technology, Dnipro, Ukraine

2017olgapetrovna@gmail.com

Трансформація освітнього процесу передбачає створення гнучкої й адаптивної системи вищої освіти. Цифрова педагогіка вищої школи в умовах адаптаційних і трансформаційних процесів в освіті постає як

система наукових знань, практичних умінь і навичок, а також світоглядних і морально-етичних ідей, які необхідно опанувати в процесі навчання в електронному освітньому середовищі [2].

С. Сисоєва зазначає, що цифровізація стає ключовим напрямом розвитку освіти: саме освіта має якомога швидше забезпечити суспільству і кожному громадянину перехід в цифрову епоху, орієнтовану на інші інструменти праці, інше середовище життєдіяльності та підготувати до нових типів і видів праці [4].

Спочатку науковці використовували термін «електронна педагогіка», на зміну якому прийшла цифрова педагогіка. У таблиці 2 подаємо основні приклади тлумачення цього поняття.

Таблиця 1

Тлумачення поняття «цифрова педагогіка» у вітчизняній науці

Автор	Тлумачення поняття «цифрова педагогіка»
В. Ковальчук, І. Подольська	Використання електронних елементів у навчальному процесі з метою посилення та зміни освітнянського досвіду
В. Биков та М. Лещенко	Наука про закономірності передачі та сприймання освітнього досвіду, що відбувається у фізичній і віртуальній реальностях на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій
Л. Хуторська	Комплексна наука, яку доцільно розглядати як теорію отримання, перетворення, передачі і засвоєння інформації у навчально-виховному процесі
І. Костікова	Новий напрям педагогічної науки, предметом якої є педагогічна система відкритої освіти; система педагогічних методів, методик, форм навчання і виховання у високотехнологічних інформаційно-освітніх середовищах
Н. Сачанюк-Кавецька, Н. Маятіна, О. Новак	Наука про цілеспрямовану і систематичну діяльність, пов'язану з формуванням особистості, про зміст форми, методи виховання і навчання за допомогою інформаційних технологій та Інтернету

Джерело [3; 4].

Основна відмінність цифрової дидактики від класичної полягає у зміщенні фокусу на проектування процесу навчання. Якщо у класичній дидактиці зміст задається ззовні, то у цифровий – проектується викладачем. Сьогодні це: використання для організації навчання мобільних і хмарних технологій; застосування для управління навчальним процесом інтелектуальних систем; широке впровадження відкритих

навчальних курсів; індивідуальна траєкторія здобувачів освіти; особисте управління власними результатами навчання; подолання психологічних бар'єрів традиційного навчання; постійне формування цифрової компетентності в освіті як здобувачів, так і викладачів.

Разом із тим усе нове (інформаційна педагогіка теж перейшла в статус цифрової) потребує адаптаційного реагування у суспільстві, й вищій освіті зокрема, щодо ризиків цифровізації освітнього процесу через швидкі зміни. У таблиці 2 ми подаємо приклади адаптаційної діяльності у вищій освіті щодо ризиків цифровізації освітнього процесу.

Таблиця 2

**Адаптаційна діяльність у вищій освіті щодо ризиків
цифровізації освітнього процесу**

Ризики цифровізації освітнього процесу	Адаптаційна діяльність у вищій освіті
Втраті базових когнітивних навичок	Фундаментальні знання, критичне мислення, розвинена креативність через інноваційні педагогічні технології
«Відтік» талановитої молоді і викладачів за кордон	Адаптаційна форма спілкування викладача зі здобувачами вищої освіти
Зміна вимог до змісту навчання, засобів навчання	Педагогічна взаємодія і педагогічна комунікація у цифровій освіті
Проблеми контролю якості, зниження якості навчання	Адаптаційні форми підвищення кваліфікації викладачів
оновлені вимоги до кваліфікації фахівців	Цифрова компетентність учасників освітнього процесу
Рух у бік «освітніх послуг», відхід від фундаментальності	Адаптаційна модель викладача з «цифрової освіти»

Джерело [4; автор].

У Міністерстві освіти і науки України сформована Консультаційно-дорадча рада з цифрової освіти і педагогіки, яка вирішує питання об'єднання зусиль вчених і практиків для вирішення педагогічних проблем цифровізації освіти, питання виховання дітей та молоді у цифровому просторі, концепції та методології виховання дітей та молоді у цифровому просторі та ін.

А вища школа вирішує проблеми професійної підготовки викладачів та їхньої готовності до роботи в умовах цифрової педагогіки, яка потребує інформаційно-аналітичного супроводу. Викладачі мають з'ясувати

тенденції впливу і науково-методичні засади цифрової педагогіки, важливим є вітчизняний і зарубіжний досвід цифрової трансформації освіти й педагогіки. Також треба наголосити, що цифрова педагогіка спирається на нові концепції філософії освіти для вищої школи, педагогічний результат яких – формування нового, сучасного, практичного світогляду особистості. Практичний досвід особистості можемо побачити в концепції «третинного навчання» Бейтсона – навчання, в процесі якого набуваються навички зміни способів мислення, перемикання з одного варіанта мислити на інший («навчання перевчатися»). З. Бауман зазначає, що саме «навчання перевчатися» перетворює фрагментарні елементи досвіду в креативні зразки, постає як вища адаптивна цінність [1, с. 145].

Отже, освіта не існує без педагогіки, а цифрова педагогіка – це адаптаційний варіант реагування на суспільні зміни, а цифрові технології в сучасному світі не тільки інструмент навчання, а й новий інструмент створення освітнього середовища з новими можливостями і напрямками застосування. Цифрова педагогіка сьогодні виступає як нова парадигма мислення, спілкування і взаємодії.

Бібліографія

1. Горбунова Л.С. *Трансформативна освіта. Філософія освіти* : навч. посібник. 2-ге вид. / за наук. ред. акад. В.П. Андрущенко [та ін.]. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. 348 с. С.144-150. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/33916/Filosofia%20osvity_2021.pdf;jsessionid=604CE4B4F9D5E3D03DB42ABB1B7A6C85?sequence=1 (дата звернення 28.01.2024)
2. Електронна педагогіка (е-педагогіка). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0> (дата звернення 27.01.2024)
3. Сачанюк-Кавецька Н.В., Маятіна Н.В., Новак О.М. Цифрова педагогіка у контексті підвищення якості освітніх послуг. *Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2021. Т. 2. Вип. 80. С. 131-135 <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.80.2.27> (дата звернення 27.01.2024)
4. Сисоєва С. Цифровізація освіти: педагогічні пріоритети. *Освіта і суспільство*. 2021. № 10/11. С. 8-9. URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/2545/ (дата звернення 27.01.2024)

Reference

1. Horbunova L.S. *Transformatyvna osvita. Filosofii osvity* : navch. posibnyk. – 2-he vyd. / za nauk. red. Akad. V.P Andrushchenka [ta in.]. Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova, 2021. 348 s. S.144-150. URL: https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/33916/Filosofia%20osvity_2021.pdf;jsessionid=604CE4B4F9D5E3D03DB42ABB1B7A6C85?sequence=1 (data zvernennia 28.01.2024) (in Ukraine)
2. Elektronna pedahohika (e-pedahohika). URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0>

[0%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0 %D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%BA%D0%B0](#) (data zvernennia 27.01.2024) (in Ukraine)

3. Sachaniuk-Kavetska N.V., Maiatina N.V., Novak O.M. Tsyfrova pedahohika u konteksti pidvyshchennia yakosti osvितnikh posluh Serii 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy. 2021. T. 2. Vyp. 80. S. 131-135 <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.80.2.27> (data zvernennia 27.01.2024) (in Ukraine)

4. Sysoieva S. Tsyfrovizatsiia osvity: pedahohichni priorytety. Osvita i suspilstvo, 2021. № 10/11. S. 8-9 URL: <https://naps.gov.ua/ua/press/about-us/2545/> (data zvernennia 27.01.2024) (in Ukraine)

Психологічні аспекти у структурі професійної компетентності бібліотечного фахівця

ПОНОМАРЕНКО Лариса

кандидат наук із соціальних комунікацій, науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти, завідувач відділу наукових інформаційно-освітніх ресурсів, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна

Psychological Aspects in the Structure of Professional Competence of a Library Specialist

Larisa PONOMARENKO

Ph.D in in Social Communications, Researcher of the of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education, Head of the Department of Scientific Information and Educational Resources of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0002-4388-274X](https://orcid.org/0000-0002-4388-274X)
larisa.dnpb@ukr.net

Бібліотека як соціально-комунікаційна структура суспільства знань виконує не лише традиційні функції збирання, збереження фонду, надання до нього доступу, а також створює соціально-комунікаційне середовище: забезпечує безпосереднє й опосередковане спілкування реальних і віртуальних користувачів та бібліотекарів; налагоджує партнерські зв'язки з іншими установами, професійними об'єднаннями. В умовах цифрової трансформації суспільства, де бібліотечний працівник розглядається насамперед як інформаційний фахівець XXI ст., затребуваними залишаються комунікативні компетентності. У стандартах фахової передвищої та вищої освіти України за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа серед компетентностей зазначено здатність підтримувати комунікацію з усіма суб'єктами

інформаційного середовища, виходячи із цілей спілкування, вміння мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Отже, бібліотечний фахівець повинен мати високорозвинені комунікативні навички для взаємодії з різними аудиторіями: від читачів до інших працівників бібліотеки. Психологічне розуміння мовної поведінки, емпатія та здатність слухати можуть покращити якість спілкування та обслуговування користувачів. Важливим є вміння правильно розуміти і використовувати емоції – тобто емоційний інтелект, що входить в топ-10 soft skills. Найбільш відомою концепцією емоційного інтелекту є концепція Джона Маєра і Петера Саловея [4]. Під емоційним інтелектом (EI) згадані науковці розуміють здатність сприймати і висловлювати емоції, засвоювати емоції, розуміти і обґрунтовувати емоції, регулювати свої емоції та впливати на емоції інших людей. Спираючись на концепцію П. Саловея та Дж. Маєра науковий журналіст та дослідник Д. Гоулман у своїй книзі «Емоційний інтелект» [2] розглядає EI як набір специфічних навичок та компетенцій в п'яти глобальних вимірах – самоусвідомлення, соціальна обізнаність, емоційна саморегуляція, емпатія та мотивація. Здатність до самомотивації та бажання постійно розвивати свої навички і знання у своєму професійному полі допомагає бібліотечному фахівцю залишатися компетентним у швидкозмінюваному інформаційному середовищі.

Адаптивність і стресостійкість – чи не найважливіші якості психіки людини, особливо в умовах повномасштабної війни. Здатність адаптуватися до нових ситуацій та ефективно працювати під час стресових умов є важливою для бібліотечного фахівця, особливо в періоди напруженої робочої навантаженості або в умовах невизначеності.

У складних умовах сьогодення на бібліотечні кадри органи державної виконавчої влади покладають функції психологічної підтримки і відновлення українців. Міністерство культури та інформаційної політики України оголосило про реалізацію відомчого проекту «Мистецтво допомагати» в межах Всеукраїнської програми ментального здоров'я, відповідно до якого українські бібліотеки стануть простором психологічної допомоги [2]. У 2024 р. пріоритетним напрямом проекту стане Ментальне здоров'я: бібліотека як простір психосоціальної підтримки.

У діяльності фахівців, які працюють у освітянських книгозбірнях мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, психологічні компетентності та відповідне ресурсне забезпечення набуває особливого сенсу, адже їхніми користувачами є як педагогічні, науково-педагогічні кадри, так і молодь – майбутні педагоги, які лише здобувають відповідний фах.

ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського НАПН України як наукова установа, всеукраїнський центр із питань бібліотечно-бібліографічного й науково-інформаційного забезпечення спеціалістів у галузі освіти, педагогіки і психології здійснює щорічний моніторинг науково-інформаційної діяльності провідних освітянських бібліотек та оприлюднює результати у відповідному довіднику [3].

У 2023 р. до підготовки довідника було залучено 52 провідні освітянські бібліотеки. Всього відображено 1070 назв заходів / результатів науково-інформаційної діяльності, з них 1 % з питань психології – це бібліографічні списки, бібліографічні огляди. Тематика охоплює широке коло питань психології: «Психологічна служба в системі закладів загальної середньої освіти» (бібліотека Хмельницького ОІППО), «Формування емоційного інтелекту у молодших школярів» (Науково-методична бібліотека Чернігівського ОІППО імені К.Д. Ушинського), «Психологія кризових станів: тривожні виклики доби» (бібліотека Житомирського ДУ ім. Івана Франка) тощо.

Подальший розвиток інформаційного супроводу освіти та психології засобами соціально-комунікаційного середовища освітянських бібліотек передбачено у рамках виконання наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди» (2024–2025 рр.) у ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського.

Бібліографія

1. Гоулман Д. *Емоційний інтелект*. Харків : Vivat, 2018. 512 с.
2. В Україні бібліотеки стануть простором психологічної допомоги. Мінкультури. *Interfax-Україна: інформ. агентство*. Київ, 2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/950889.html>
3. Науково-інформаційна діяльність провідних освітянських бібліотек – 2023 : довідник / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; уклад.: О.Л. Гончаренко, К.Б. Щегельська; наук. ред. Л.О. Пономаренко. Вінниця : ТВОРИ, 2023. 112 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.737262>
4. Mayer J.D., and Salovey P. The Intelligence of Emotional Intelligence. *Intelligence*, 1993. № 17. P. 433-442.

References

1. Goulman D. *Emotsiinyi intelekt*. Kharkiv : Vivat, 2018. 512 s. (in Ukraine)
2. V Ukraini biblioteky stanut prostorom psykholohichnoi dopomohy. Minkultury. *Interfax-Ukraina: inform. ahenstvo*. Kyiv, 2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/950889.html> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
3. Naukovo-informatsiina diialnist providnykh osvitianskykh bibliotek – 2023: dovidnyk / NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho; uklad.: O.L. Honcharenko, K.B. Shchegelska; nauk. red. L.O. Ponomarenko. Vinnytsia : TVORY, 2023. 112 s. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.737262> (in Ukraine)
4. Mayer J.D., and Salovey P. The Intelligence of Emotional Intelligence. *Intelligence*, 1993. № 17. P. 433-442. (in English)

Адаптивне середовище інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології (досвід ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського)

РОСТОКА Марина

кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна

Adaptive Environment of Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education, Pedagogy and Psychology (Experience of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine)

Marina ROSTOKA

Ph.D in Education (Pedagogy), Senior Researcher, Head of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0002-1891-5482](https://orcid.org/0000-0002-1891-5482)
marilyvross@gmail.com

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського (далі – Бібліотека, ДНПБ) є науково-методичним центром мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України. Зокрема одним із пріоритетних напрямів є науковий інформаційно-аналітичний супровід освіти, педагогіки і психології на засадах адаптивного управління цим процесом [8]. Інформаційно-аналітичний супровід освіти як сферу наукової діяльності ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського розглянуто у науковій праці, яку представлено в електронному науковому фаховому виданні «Адаптивне управління: теорія і практика» [1]. Нині адаптивне середовище інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології у ДНПБ знаходиться у стані динамічного розвитку.

Основною структурною одиницею ДНПБ у зазначеному контексті є Відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти (далі – Відділ, ВІАСО), головним пріоритетом якого визначено організацію і проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень (далі – НД) відповідно до основних наукових напрямів досліджень із педагогічних наук в Україні, затверджених НАПН України з питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства й інформаційної діяльності відповідно до вимог нормативних актів Кабінету Міністрів

України щодо формування й виконання замовлень на проведення НД за рахунок коштів державного бюджету. Метою діяльності Відділу є формування та упровадження системи наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти, педагогіки і психології України в умовах світової глобалізації, цифровізації та євроінтеграційних процесів [4].

На вирішення основних завдань Відділ виконує прикладне НД на тему «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025, 0123U100476) [9]. У 2023 році відбувся констатувальний етап НД, в процесі якого було:

- здійснено інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології на засадах вивчення українського і зарубіжного досвіду та розроблено програму трансдисциплінарного НД;
- досліджено і визначено основну частину джерельної та історіографічної бази з НД, а також здійснено добір, аналіз та систематизацію первинних повнотекстових джерел, які становлять предметне поле дослідження цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології шляхом контент-аналізу репозитарію Електронної бібліотеки НАПН України, бази даних «Google Scholar», баз Scopus, WoS та ін.);

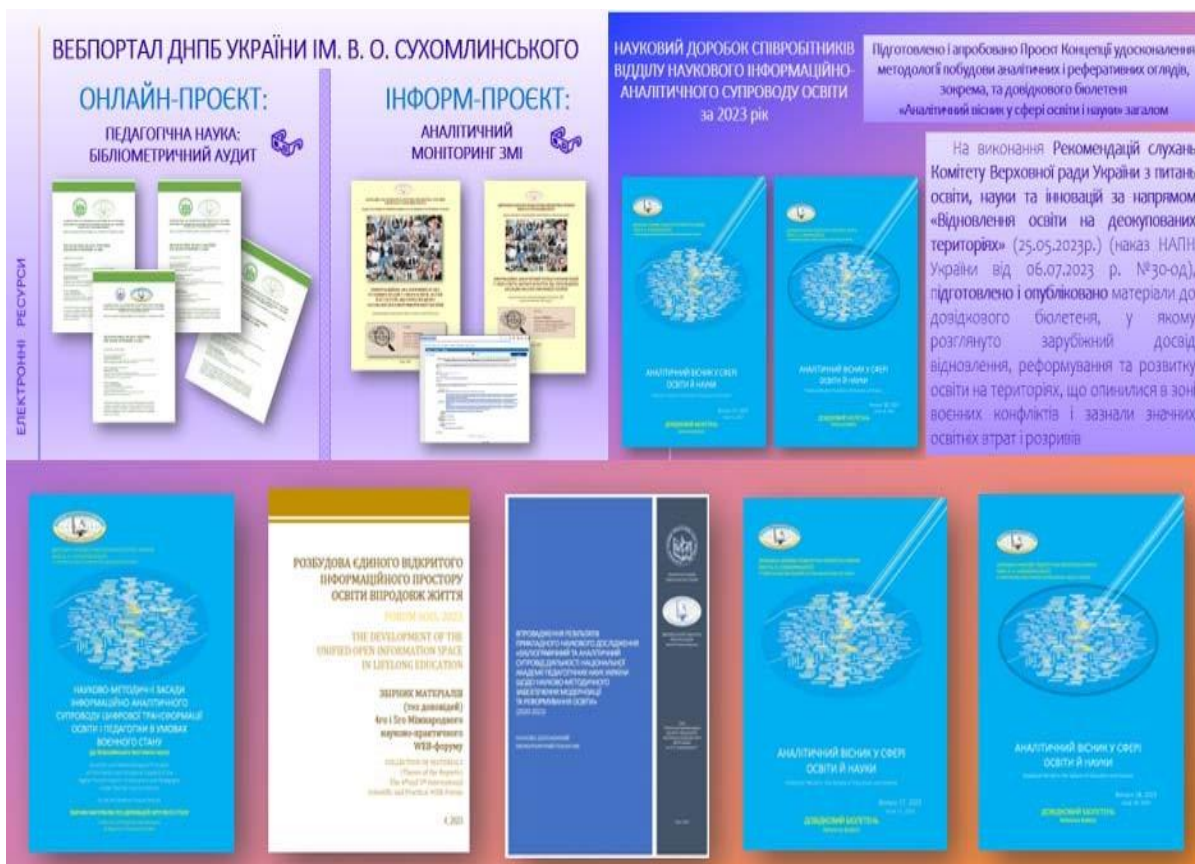

Рис. 1 Прикладні наукові результати ВНІАСО за 2023 рік

- проаналізовано ЗМІ з питань цифровізації та цифрової трансформації сфери освіти та удосконалено формат подання даних інформаційного моніторингу (Т. Годецька) [6], проведено бібліометричний і наукометричний моніторинг публікаційної активності українських дослідників, а також удосконалено формат подання бібліометричного аудиту педагогічної науки (Т. Симоненко) [7] (див. рис. 1);

- визначено стан поповнення електронного освітнього ресурсу «Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського» інформаційною та науково-методичною продукцією з проблематики цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного стану, ведеться системне оновлення його рубрик [5] (рис. 2);

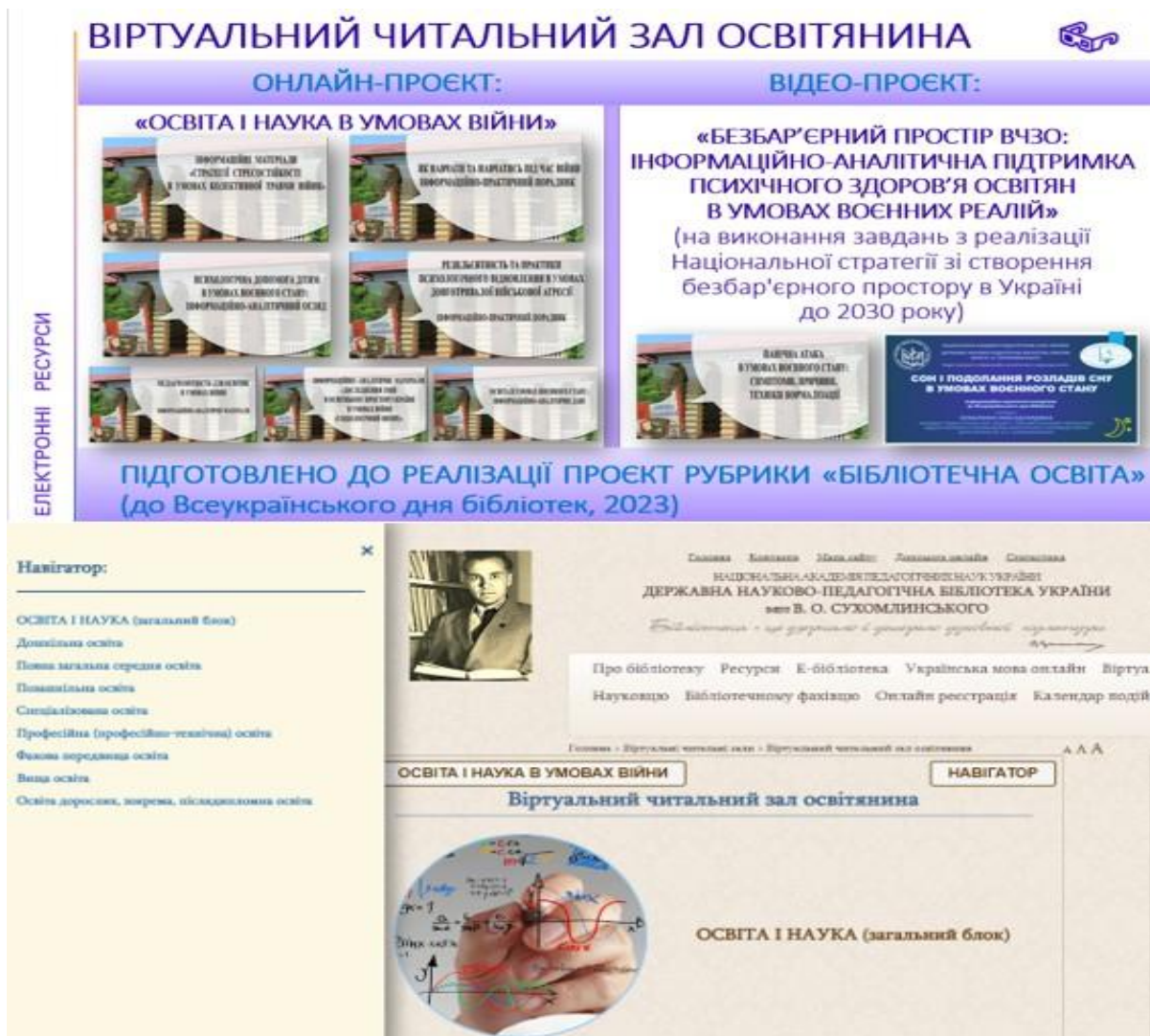

Рис. 2 Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського

- розроблено проєкт концепції удосконалення методології побудови аналітичних і реферативних оглядів у довідковому бюлетені «Аналітичний вісник у сфері освіти і науки» [2; 3] та представлено у довідковій продукції науково-методичний доробок з питань цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології, у тому числі й в умовах воєнного стану (рис. 1; 2);
- упроваджено проміжні результати НД через публікацію статей із проблем дослідження, взято участь з апробаційними виступами на масових заходах різних рівнів, зокрема на міжнародному науковому форумі «Адаптивні процеси в освіті» (<https://lib.iitta.gov.ua/734493/>; <https://lib.iitta.gov.ua/730339/>);
- триває вивчення науково-методичних засад інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології, у тому числі й в умовах воєнного періоду, на основі контент-аналізу відповідної наукової літератури, що відображає розвиток цього напрямку (основними акцентами у визначенні засад є – відкритість та вагомість пропонованих джерел у науці й освіті, а також повнота, достовірність, корисність аналітичної інформації та її релевантність до часу, рівень цифровізації забезпечення інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології).

На підставі отриманих Відділом висновків констатувального етапу НД «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід», які далі змогу актуалізувати адаптивний перехід до наступного, аналітико-синтетичного, етапу НД (науковий керівник – М. Ростока), ініційовано та розпочато у 2024 році теоретико-аналітичний етап нового НД «Інформаційно-аналітичний супровід психологічної науки у воєнний і повоєнний періоди» (2024-2025, науковий керівник – І. Коваленко).

Отже, розбудова адаптивного середовища інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти, педагогіки і психології ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського уможливила підвищення рівня якості наукового доробку для забезпечення освітньої галузі у необхідному контенті джерелознавчого та історіографічного змісту, що дає змогу користувачам-дослідникам оперативного отримувати своєчасну аналітичну інформацію.

Бібліографія

1. Адаптивне управління: теорія і практика. URL: <https://amtp.org.ua/> (дата звернення: 05.02.2024).
2. Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюлетень / наук. ред. М.Л. Ростока; бібліогр. ред. Л.О. Пономаренко; НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця : ТВОРИ, 2023. Вип. 17. 124 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.735560>
3. Аналітичний вісник у сфері освіти й науки : довід. бюлетень / наук. ред. М.Л. Ростока; бібліогр. ред. Л.О. Пономаренко; НАПН України, ДНПБ України

ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця : ТВОРИ, 2023. Вип. 18. 120 с.
<https://doi.org/10.33407/lib.NAES.737306>

4. Відділ наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/structure/viddily/viddil-referativnoi-ta-analitychnoi-i//>; <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/7c2f078add071acf0066cc0354c0587d/> (дата звернення: 05.02.2024).

5. Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-osvityanyna/> (дата звернення: 05.02.2024).

6. Моніторинг ЗМІ. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського/ URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/monitorynh-zmi/> (дата звернення: 05.02.2024).

7. Педагогічна наука України: бібліометричний аудит / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; наук. ред. Л.Д. Березівська; кер. наук. дослід. М.Л. Ростока, уклад. Т.В. Симоненко. Київ, 2023. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738330/> (IV кв. 2023); <https://lib.iitta.gov.ua/736970/> (III кв. 2023); <https://lib.iitta.gov.ua/735829/> (II кв. 2023); <https://lib.iitta.gov.ua/734817/> (I кв. 2023) (дата звернення: 05.02.2024).

8. Ростока М.Л. Інформаційно-аналітичний супровід освіти як сфера наукової діяльності ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Педагогіка*. 2020. Вип. 8(15). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-8\(15\)-05](https://doi.org/10.33296/2707-0255-8(15)-05)

9. Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education and Pedagogy: Domestic and Foreign (2023–2025, ДР № 0123U100476). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100476/> (дата звернення: 05.02.2024).

References

1. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. URL: <https://amtp.org.ua/> (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)

2. Analitychnyi visnyk u sferi osvity u nauky : dovid. biuleten / nauk. red. M.L. Rostoka; bibliohr. red. L.O. Ponomarenko; NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. Vinnytsia : TVORY, 2023. Vyp. 17. 124 s. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.735560> (in Ukraine)

3. Analitychnyi visnyk u sferi osvity u nauky : dovid. biuleten / nauk. red. M.L. Rostoka; bibliohr. red. L.O. Ponomarenko; NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. Vinnytsia : TVORY, 2023. Vyp. 18. 120 s. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.737306> (in Ukraine)

4. Viddil naukovoho informatsiino-analitychnoho suprovodu osvity Derzhavnoi naukovo-pedahohichnoi biblioteky Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. URL: <http://dnpb.gov.ua/ua/structure/viddily/viddil-referativnoi-ta-analitychnoi-i//>; <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/authors/7c2f078add071acf0066cc0354c0587d/>; (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)

5. Virtualnyi chyitalnyi zal osvityanyna DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-osvityanyna/> (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)

6. Monitorinh ZMI. DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/monitorynh-zmi/> (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)

7. Pedahohichna nauka Ukrainy: bibliometrychnyi audyt / NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho; nauk. red. L.D. Berezivska; ker. nauk. Doslid. M.L. Rostoka, uklad. T.V. Symonenko. Kyiv, 2023. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738330/> (IV kv. 2023);

<https://lib.iitta.gov.ua/736970/> (III kv. 2023); <https://lib.iitta.gov.ua/735829/> (II kv. 2023); <https://lib.iitta.gov.ua/734817/> (I kv. 2023) (data zvernennia: 05.02.2024). (in Ukraine)

8. Rostoka M.L. Informatsiino-analitychnyi suprovid osvity yak sfera naukovoї diialnosti DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriia Pedahohika. 2020. Vyp. 8(15). [https://doi.org/10.33296/2707-0255-8\(15\)-05](https://doi.org/10.33296/2707-0255-8(15)-05) (in Ukraine)

9. Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education and Pedagogy: Domestic and Foreign (2023–2025, ДР № 0123U100476). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100476/> (data zvernennia: 05.02.2024). (in English)

Повідомлення, виступи / messages, speeches

Педагогічна майстерність та шляхи його розвитку

БЕЛІМЕНКО Алла

здобувач кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна

КРАВЧЕНКО Ганна

науковий керівник, доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна

Pedagogical Skill and Ways of its Development

Alla BELIMENKO

postgraduate Department of Learning Technologies, Occupational Safety and Design Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-2156-3203

Hanna KRAVCHENKO

Supervisor, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Learning Technologies, Occupational Safety and Design Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-2156-3203

innovatica@ukr.net

Складні реалії в освітянській галузі спонукають науковців і керівників організацій до пошуку нових педагогічних та управлінських систем, технологій управління, організаційних форм та методів управління розвитком. Реформування системи вищої освіти, до якої відноситься і система післядипломної освіти, управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників дає змогу кожному викладачеві знайти своє місце в ієрархічній системі освіти, максимально повно і всебічно розкрити власний професійний, діловий і особистісний потенціали, власну професійну майстерність.

Для того, щоб вища освіта в Україні максимально відповідала вимогам часу, провідну роль у функціонуванні цієї сфери повинні відігравати: компетентність, професіоналізм, інтелект. Необхідними атрибутами сучасного творчого викладача вищої школи, який постійно стикається з проблемою вдосконалення та підвищення своєї педагогічної майстерності, особливо в умовах інтернаціоналізації вищої освіти. Від кваліфікації викладачів, їх педагогічної компетентності, умов праці та життя, загальної культури, людських і моральних якостей залежать і

якість підготовки фахівців, і результативність освіти, і конкурентоспроможність вищої школи [1].

Професійний розвиток та професійна майстерність науково-педагогічних працівників кафедр інститутів післядипломної педагогічної освіти має безпосередній вплив на успішне досягнення цілей організації.

Нові вимоги, що висувуються до науково-педагогічного складу кафедри вимагають своєчасно реагувати на зміну зовнішнього та внутрішнього оточення, приймати та реалізовувати нестандартні рішення в ситуації конкуренції, адаптуватися до швидких змін умов діяльності, бути готовими до постійного оновлення своїх професійних знань, - змушують бути професійно мобільними.

Одним із завдань вітчизняної освітньої політики є вироблення комплексної стратегії інтернаціоналізації вищої освіти, у тому числі, розвитку науково-освітньої мобільності. Міжнародна мобільність повинна стати важливим фактором рейтингової оцінки вітчизняних університетів. Тому одним із шляхів розвитку професійної майстерності виокремлюється професійна мобільність [1].

Існує декілька підходів до професійної мобільності як форми трудової мобільності, яка, за твердженням Т. Заславської, є не стільки економічним або соціальним, скільки міждисциплінарним поняттям, виражається в професійному, кваліфікаційному, соціальному, галузевому аспектах, є своєрідною формою адаптації до нових технологічних і економічних умов функціонування. Л. Лісохіна, К. Рибнікова розглядають поняття професійної мобільності з двох позицій: 1) з одного боку, це зміна позицій, викликане зовнішніми умовами, а саме: відсутністю робочих місць, низькою заробітною платою, побутовою невлаштованістю працівників та ін., що викликає необхідність їх адаптації до реальних життєвих ситуацій; 2) з іншого, професійну мобільність можна розглядати як внутрішню свободу, самовдосконалення особистості, засновану на стабільних цінностях і потреби в самоорганізації, самовизначення та саморозвитку, здатності швидко реагувати на зміни в соціумі завдяки освіченості та професійної компетентності [2].

Описуючи феномен професійної мобільності, Л. Горюнова звертає увагу на її психологічні складові. Зокрема, це: якість особистості, що забезпечує внутрішній механізм розвитку людини через сформованість ключових, загально-професійних компетенцій; діяльність людини, детермінована подіями, що змінюють оточуюче середовище, результатом якої виступає її самореалізація в професії та житті; процес перетворення людиною самої себе, навколишнього професійного і життєвого середовищ [2].

Зазвичай науково-педагогічний склад кафедр ІППО мають високий інтелектуальний рівень, спрямовують свою діяльність на саморозвиток, самовдосконалення, самореалізацію, забезпечуючи розвиток творчого потенціалу, творчої професійної майстерності.

Бібліографія

1. Кравченко Г.Ю. Управління розвитком професійної компетентності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузів. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка*; ред.-упоряд. В. Ільїнський, А. Душний. Дрогобич: Видав. дім «Гельветика», 2018. Т. 1. Вип. 21. С. 192–196.

2. Пилецкая Л.С. Профессиональная мобильность личности: новый взгляд на проблему. *Молодой ученый*. 2014. № 2. С. 693–697.

References

1. Kravchenko H.Iu. Upravlinnia rozvytkom profesiinoi kompetentnosti naukovopedagogichnykh pratsivnykiv zakladiv vyshchoi osvity. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuziv. zb. nauk. prats molodykh vchenykh Drohobytskoho derzh. ped. un-tu imeni Ivana Franka; red.-uporiad. V. Ilinskyi, A. Dushnyi. Drohobych : Vydav. dim «Helvetyka», 2018. T. 1. Vyp. 21. S. 192–196. (in Ukraine)

2. Pileckaya L.S. Professional'naya mobil'nost' lichnosti: novyj vzglyad na problemu. *Molodoj uchenyj*. 2014. № 2. S. 693–697. [in Russian]

Цифровізація освіти: адаптивний аспект

БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ Ірина

молодший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського НАПН України, м. Київ, Україна

Digitalization of Education: an Adaptivity Aspect

Iryna BILOTSERKIVETS

Junior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-7901-1399

iwelozz7@gmail.com

Науковці вважають, що активний динамічний розвиток – це одна з характерних рис цифрового суспільства на нинішньому етапі, адже «в усіх сферах людської діяльності чітко спостерігається вплив цифрової трансформації». На думку М. Ростокі, цифровізація освітніх процесів означає переважно застосування цифрових технологій, цифрова ж трансформація «охоплює як використання цих технологій, так і супутні зміни, пов'язані із динамічним рухом у динамічному науково-освітньому

середовищі». Модернізація освітніх процесів, які стають усе більше залежними від використання якісного програмного забезпечення, своєю чергою, вимагає застосування якісних адаптивних технік і технологій. Зазначене твердження має значення для розуміння адаптивних цифрових процесів і явищ у динаміці – за постійних змін і модифікацій.

Р. Опперман та інші вважають, що цифровізація та цифрова трансформація дають змогу краще адаптувати освітній процес до потреб і навчальних цілей учнів і педагогів. Експериментальним шляхом доведено, що застосування адаптаційних технік і технологій у е-навчальних освітніх системах полегшує навчання для учнів і у такий спосіб підвищує їх мотивацію до навчання та сприяє зацікавленості учнів, студентів та педагогів навчальним матеріалом.

М. Альшаммарі, Р. Анейн, Р. Хендлі (2014) також аргументують на користь нетрадиційних е-навчальних систем [під нетрадиційними розуміються навчальні цифрові системи, у яких практикується широке застосування адаптивних технік і технологій – Авт.], стверджуючи, що традиційні навчальні диджиталізовані системи були, як правило, призначені для «типового» учня, студента, без зважання на його індивідуальні знання, досвід, навички, уміння та стиль навчання [1].

На відміну від традиційних, адаптивні е-навчальні системи можуть поліпшити процес навчання, насамперед завдяки тому, що беруть до уваги різні характеристики учнів, студентів, а також способом «персоналізації» навчального матеріалу.

Отже, уможлиблюється висновок, що цифровізація та цифрова трансформація освітніх процесів забезпечують можливість кращої адаптації до потреб і навчальних цілей учнів загалом. Крім того, індивідуально підібрані адаптивні цифрові технології техніки, практики і методи тощо, надають змогу ще ефективніше адаптувати навчальне середовище до потреб студентів, за урахування індивідуального підходу і забезпечення «студентоцентрованого» принципу навчання.

Бібліографія

1. Росток М. Цифрові важелі інформаційно-аналітичного забезпечення підготовки наукових кадрів (Digital Levers of Information and Analytical Supporting for the Training of Scientific Staff). *Адаптивні процеси в освіті*: матеріали тез 2 Міжнар. наук. форуму «Наукові процеси в освіті», м. Київ-Харків, 7-8 лют. 2023 р. Київ-Харків : ГО "ШАУСПС", 2023. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732808> (дата звернення: 22.01.2024)
2. Alshammari M., Anane R., and Hendly R. Adaptivity in E-learning Systems. In *Proceedings – 2014 8th International Conference on Complex, Intelligent and Software Intensive Systems*, CISIS, 2014. <http://dx.doi.org/10.1109/CISIS.2014.12> (дата звернення: 22.01.2024)
3. Oppermann R., Rashev R. et al. Adaptability and Adaptivity in Learning Systems. scholar.google.com.ua

References

1. Rostoka M. Tsyfrovi vazheli informatsiino-analitychnoho zabezpechennia pidhotovky naukovykh kadriv (Digital Levers of Information and Analytical Supporting for the Training of Scientific Staff). *Adaptyvni protsesy v osviti: materialy tez 2 Mizhnar. nauk. forumu «Naukovi protsesy v osviti»*, m. Kyiv-Kharkiv, 7-8 liut. 2023 r. Kyiv-Kharkiv : HO "ShAUSPS", 2023. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732808> (data zvernennia: 22.01.2024) (in Ukraine)
2. Alshammari M., Anane R., and Hendly R. Adaptivity in E-learning Systems. In *Proceedings – 2014 8th International Conference on Complex, Intelligent and Software Intensive Systems, CISIS, 2014*. <http://dx.doi.org/10.1109/CISIS.2014.12> (data zvernennia: 22.01.2024) (in English)
3. Oppermann R., Rashev R. et al. Adaptability and Adaptivity in Learning Systems. scholar.google.com.ua (in English)

Штучний інтелект в системі інформаційно-аналітичного супроводу освіти: елементи адаптивного впровадження

ГОДЕЦЬКА Тетяна

науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, Київ, Україна

Artificial Intelligence in the System of Information and Analytical Support of Education: Elements of Adaptive Implementation

Tetiana GODETSKA

Researcher of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0003-0550-1894](https://orcid.org/0000-0003-0550-1894)
godtaniv@gmail.com

У грудні 2020 року КМ України схвалив Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні [6], в якій терміни використовуються в такому значенні:

- штучний інтелект – організована сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань;
- галузь штучного інтелекту – напрям діяльності у сфері інформаційних технологій, який забезпечує створення, впровадження та

використання технологій штучного інтелекту.

У Концепції зазначено, що пріоритетними сферами, в яких реалізуються завдання державної політики розвитку галузі штучного інтелекту, є: освіта і професійне навчання, наука, економіка, кібербезпека, інформаційна безпека, оборона, публічне управління, правове регулювання та етика, правосуддя [5].

Засновник онлайн університету Prometheus I. Примаченко [5], наголошує, що лише за два місяці після релізу ChatGPT виріс до 100 мільйонів активних користувачів. Зацікавленість в AI-інструментах зростає швидше, ніж коли-небудь до цього. Уявлення людей про штучний інтелект поділилися на два протилежні табори – перший недооцінює можливості реального впливу ШІ і вважає це тимчасовим «хайпом», тоді як другий драматизує силу змін, вважаючи, що AI ось-ось «захопить світ». Щоб продуктивно скористатися новими технологіями, важливо мати реалістичне розуміння можливостей і обмежень таких інструментів. Використання штучного інтелекту у освітньому процесі – не фантастичне майбутнє, а сьогоднішня реальність.

У січні було проведено опитування серед студентів Стенфордського університету. Згідно з результатами, майже 20 % студентів вже використовували ChatGPT для допомоги з домашніми завданнями, іспитами та навчальними проєктами. Нещодавнє опитування вчителів в США показало, що дві третини освітян стикалися із ситуацією, коли учні використовували ChatGPT для підготовки домашніх завдань без їхнього дозволу. Цей показник безсумнівно зростає з кожним місяцем. Очевидно, що і в Україні значна кількість учнів та студентів вже використовує ChatGPT, і ця цифра незабаром буде все більш вагомою... Тому вміння ефективно та етично їх використовувати є важливою навичкою, так само як вміння відповідально користуватись Вікіпедією [5].

Перший виклик, який постає перед освітньою спільнотою, полягає в донесенні студентам етичних норм використання AI в освітньому процесі. А також потрібно зробити важливі кроки назустріч технологіям [5]:

Крок №1: пояснити учням можливості і обмеження ChatGPT.

Крок №2: навчити викладачів роботі з ChatGPT.

Крок №3: адаптувати освітній процес до наявності AI-застосунків.

Згідно з результатами опитування [Walton Family Foundation](#), 72 % вчителів вважають, що «ChatGPT – ще один приклад, чому у сучасному світі ми не можемо працювати в школах, спираючись лише на старі традиції». Окрім опанування AI-інструментів, освітянам варто адаптувати своє викладання до нових можливостей. Одним з аспектів може бути автоматизація рутинних завдань, які полягають у простому зборі та структуруванні інформації. Результати опитування [Intelligent.com](#)

говорять, що близько 90 % опитаних вчителів використовують ChatGPT для складання планів уроків, виставлення оцінок, надання учням зворотного зв'язку, написання електронних листів і рекомендацій. Головною причиною такого використання вчителі називають економію часу... Єдиний спосіб справді адаптуватися до появи подібних програм – впровадити принципово нові формати навчання. При цьому важливо зауважити, що роль викладача залишається незамінною в контексті навчання, на додаток, стає ще більш важливою.

Крок №4: створити нові підходи в навчальному процесі.

Важливо навчити учнів не просто повторювати наявні ідеї, а використовувати їх як основу для творчих розв'язків та нових досліджень... Робота над завданнями, які не мають чіткої правильної відповіді та стимулюють критичне мислення, є важливою в сучасному навчальному процесі. Підходи, де аргументована дискусія та аналіз різних позицій, при формуванні яких AI-інструменти виступають лише помічниками в зборі інформації – мають лежати в основі сучасної якісної освіти. Такі способи навчання будуть відповідати вимогам реальності та готувати дійсно освічені покоління майбутнього [5].

За словами міністра цифрової трансформації М. Федорова [2] Україна має неабиякий потенціал у сфері штучного інтелекту: «Ми маємо найбільшу кількість компаній-розробників технологій штучного інтелекту у Східній Європі. Компанії у сфері AI з українським корінням вже придбали міжнародні корпорації, такі як Snap, Google, Rakuten. Активно використовуються в різних сферах й чатботи». Він також наголосив, що Міністерство цифрової трансформації працює над створенням умов, щоб штучний інтелект став одним із ключових драйверів цифрової трансформації та зростання економіки України.

Штучний інтелект не може повністю замінити традиційне навчання, але він може збагатити його можливості в організації навчального процесу й підвищенні якості засвоєння знань... Сучасна реальність студента вже є неможливою без щоденного застосування ШІ, оскільки пропонувані технології мають вже зовсім не другорядну роль, а несуть важливе концептуальне й методологічне значення... Штучний інтелект – це модерний педагогічний механізм у процесі навчання та наукових пошуків здобувачів вищої освіти, завдяки адекватному й етичному застосуванню якого набуває умовами сучасності вміння самостійного навчання перетворюється на життєву необхідність кожного [4].

Здійснюючі наукові дослідження, співробітниками відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського підготовлено певний науковий доробок, у якому наведено певні аналітичні результати з зазначеної проблематики [1; 3].

Отже, перед дослідниками відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти постала задача у 2024 році, на аналітико-синтетичному (другому) етапі виконання наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023-2025, № 0123U100476) [7], виявити та визначити найкращі елементи адаптивного впровадження технології штучного інтелекту в зазначеному контексті.

Бібліографія

1. Аналітичний вісник у сфері освіти й науки: довід. бюлетень / наук. ред. М.Л. Росток; бібліогр. ред. Л.О. Пономаренко; НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця: ТВОРИ, 2023. Вип. 18. 120 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.737306>
2. Бердо Р.С., Расюн В.Л., & Величко В.А. Штучний інтелект та його вплив на етичні аспекти наукових досліджень в українських закладах освіти. *Академічні візії*. 2023. Вип. 22. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8174388>
3. Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах воєнного стану (до Всеукраїнського фестивалю науки) : зб. матеріалів (тез доп.) круглого столу відділу наук. інформ.-аналіт. супроводу освіти Держ. наук-пед. б-ки України ім. В.О. Сухомлинського; редкол.: М.Л. Росток (голова, упоряд.), І.Е. Коваленко, Т.І. Годецька; бібліогр. ред. Л.О. Пономаренко. Вінниця : ТВОРИ, 2023. 89 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.735412>
4. Панухник О. Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти: відповідальні межі вмісту ШІ. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 83. № 4. С. 202–211. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.202
5. Примаченко І. Штучний інтелект в освіті: можливості, виклики та перші кроки великої адаптації. *Українська правда: інтернет-видання*. 2023. 4 серп. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2023/08/4/255650/> (дата звернення: 05.02.24).
6. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні»: *Розпорядження КМ України від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Верховна Рада України*. Київ. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 05.02.24).
7. Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education and Pedagogy: Domestic and Foreign (2023–2025, ДР № 0123U100476). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100476/> (дата звернення: 06.02.2024).

References

1. Analytichniy visnyk u sferi osvity y nauky: dovid. biuletyn / nauk. red. M.L. Rostok; bibliogr. red. L.O. Ponomarenko; NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynsko. Vinnytsia : TVORY, 2023. Vyp. 18. 120 s. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.737306> (in Ukraine)
2. Berdo R.S., Rasiun V.L., & Velychko V.A. Shtuchnyi intelekt ta yoho vplyv na etychni aspekty naukovykh doslidzhen v ukrainskykh zakladakh osvity. *Akademichni vizii*. 2023. Vyp. 22. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8174388> (in Ukraine)
3. Naukovo-metodychni zasady informatsiino-analitychnoho suprovodu tsyfrovoy transformatsii osvity i pedahohiky v umovakh voiennoho stanu (do Vseukrainskoho festyvaliu nauky): zb. materialiv (tez dop.) kruhloho stolu viddilu nauk. inform.-analit. suprovodu osvity

Derzh. nauk-ped. b-ky Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho; redkol.: M.L. Rostoka (holova, uporiad.), I.E. Kovalenko, T.I. Hodetska; bibliohr. red. L.O. Ponomarenko. Vinnytsia : TVORY, 2023. 89 s. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.735412> (in Ukraine)

4. Panukhnyk O. Shtuchnyi intelekt v osvithomu protsesi ta naukovykh doslidzhenniakh zdobuvachiv vyshchoi osvity: vidpovidalni mezhi vmistu ShI. Halytskyi ekonomichni visnyk. 2023. T. 83. № 4. S. 202–211. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.202 (in Ukraine)

5. Prymachenko I. Shtuchnyi intelekt v osviti: mozhlyvosti, vyklyky ta pershi kroky velykoi adaptatsii. Ukrainska pravda: internet-vydannia. 2023. 4 serp. URL: <https://life.ppravda.com.ua/columns/2023/08/4/255650/> (data zvernennia: 05.02.24). (in Ukraine)

6. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini»: Rozporiadzhennia KM Ukrainy vid 2 hrudnia 2020 r. № 1556-r. Verkhovna Rada Ukrainy. Kyiv. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (data zvernennia: 05.02.24). (in Ukraine)

7. Information and Analytical Support for the Digital Transformation of Education and Pedagogy: Domestic and Foreign (2023–2025, ДР № 0123U100476). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/themes/0123U100476/> (data zvernennia: 06.02.2024). (in English)

Адаптивний підхід до аналізу результатів оцінювання освітнього процесу в умовах воєнного стану у закладі загальної середньої освіти

ГОРІШНА Оксана

доктор філософії, заступник директора Тернопільської загальноосвітньої школи
№ 14 ім. Б. Лепкого, м. Тернопіль, Україна

Adaptive Approach to the Analysis of the Results of Assessment of the Educational Process Under the Conditions of the Marital State in the Institution of General Secondary Education

Oksana HORISHNA

*Doctor of Philosophy, Deputy Director of Ternopil Secondary School
No. 14 named after B. Lepkogo, Ternopil, Ukraine*

ORCID ID: 0000-0003-31271316

gorishna83@gmail.com

Впровадження воєнного стану, як наслідок повномасштабного вторгнення країни агресора спричинили стихійні зміни у суспільному середовищі нашої країни. Протягом двох останніх років освіта України також дрейфує у руслі викликів та трансформацій для збереження функціонування її системи і швидкої адаптації до нових умов сьогодення. Як стверджують науковці, будь-які зміни носять позитивний характер і

вони покликані забезпечувати розвиток закладу освіти. Школа як осередок, що сьогодні об'єднує дітей та вчителів з різноманітних регіонів, має створювати учням можливості для спілкування, організовуючи гурткову роботу, волонтерські проекти тощо [1]. Однак, ми щоденно спостерігаємо, як руйнуються школи, гинуть учні та педагоги, а на окупованих територіях впроваджується російська система освіти та заперечується українська ідентичність, що призводить до згубних наслідків державного значення.

У 2022 році, на початку воєнних дій нами було проведено мікродослідження щодо задоволеності учнів якістю освітнього процесу на базі окремих шкіл міста Тернополя, а з метою аналізу рівня адаптації учасників освітнього процесу до умов сьогодення було повторно здійснено дослідження у 2024 році. Пріоритетом функціонування школи є забезпечення максимально можливої безпеки усіх учасників освітнього процесу.

У лютому 2022 році, думаючи про власне життя, в умовах невизначеності, 65 % учнів залишили свої домівки у пошуках безпечного місця. Однак, на даний момент за кордоном перебуває лише 9 % респондентів. 96 % учнів забезпеченні можливістю відвідувати онлайн та офлайн заняття у закладах освіти за розкладом, хоча на початку війни 21 % опитаних респондентів були позбавленні будь-якої можливості долучитися до освітнього процесу.

На рисунку 1 відображені причини, які стали на заваді учням активно проявити себе у навчальній діяльності.

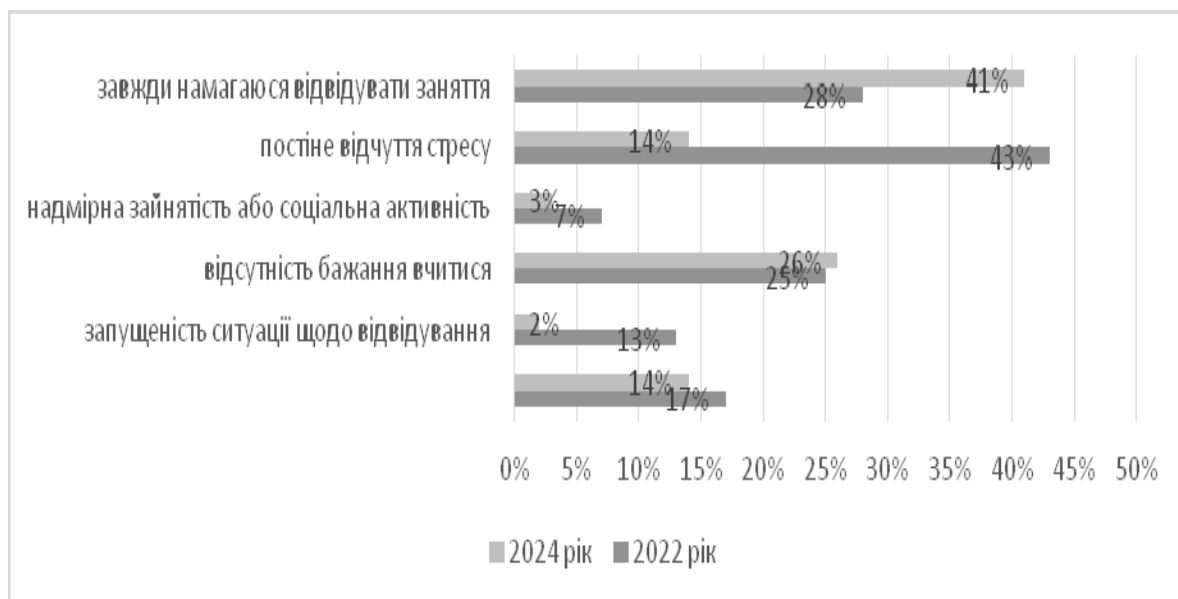

Рис. 1 Причини відсутності активної діяльності учнів в освітньому процесі

Як бачимо, 41 % опитаних учнів намагаються завжди відвідувати заняття у закладах освіти, ще 39 % вдалося адаптуватися і перебороти у собі відчуття стресу. Однак, результати щодо відсутності мотивації до вивчення окремих предметів та бажання вчитися не зазнали суттєвих змін протягом двох років. Можливо, цей фактор непов'язаний із війною, а потребує додаткових мотиваційних механізмів у закладі освіти та на державному рівні. Варто зазначити, що також спостерігається незначне зниження соціальної активності учнів, які раніше залучалися до волонтерської діяльності, плели маскувальні сітки для військових, збирали продукти та засоби гігієни для внутрішньо переміщених осіб.

Важливим аспектом нашого дослідження є питання щодо дотримання правил поведінки під час оповіщення повітряної тривоги. Напочатку повномасштабного вторгнення країни агресора суспільство, зокрема і учасники освітнього процесу, як стверджує 87 % респондентів, більше дбали про власну безпеку, а зараз – 21 %. Під час оповіщення про небезпеку багато учасників освітнього процесу нехтують правилами поведінки: батьки забирають учнів з укриттів піддаючи загрози своє життя та здоров'я учнів і педагогів.

Додаткової уваги потребує питання щодо забезпечення психологічної підтримки класними керівниками та соціально-психологічної служби учнів, адже 89 % опитаних підкреслюють, що дана ситуація потребує покращення у школі.

Зміни в умовах функціонування закладів освіти через військові дії на території України також відображаються і у великій кількості освітніх втрат, про що зараз активно обговорюється в освітянській спільноті. Учням доводиться самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, залучатися підтримкою друзів, батьків, різних мультимедійних платформ, додатковими зустрічами із педагогами. Однак, результати нашого дослідження свідчать, що 38 % і 32 % опитаних респондентів у 2024 році витрачають менше часу для виконання завдань або їх навантаження не змінилося. Позитивним аспектом є те, що у 2022 році 36 % учнів не виконували жодних завдань пов'язаних з навчальною діяльністю, а на даний момент їх 12 %.

Керівникам закладів освіти необхідно враховувати рекомендації щодо здійснення освітнього процесу в умовах війни, що були розроблені Державною службою якості освіти України та надавати супровід учасникам освітнього процесу, вести роз'яснювальну роботу у школі та залучатися підтримкою урядових та громадських організацій.

В умовах мінливості й невизначеності адаптивність системи освіти та пошук нових підходів для забезпечення якості освітнього процесу потребують прискіпливої уваги вітчизняних науковців. Оскільки будь-які

трансформації стабільної діяльності викликають у людей дискомфорт та опір, перед теоретиками і практиками менеджменту освіти постає завдання пошуку теоретичного забезпечення та практичної реалізації нових моделей системи управління в освітньому процесі. Відтак, кожен керівник закладу освіти змушений реагувати на всі виклики зовнішнього середовища і шукати нові адаптивні механізми управління в освітньому процесі.

Бібліографія

1. Буймістер Л. Організація освітнього процесу в умовах війни. *Майбуття. Газета освітян Хмельниччини*, 2019. Вип. 22. URL: https://znayshov.com/FR/16743/Maybuttya_19-1-4.pdf (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Buimister L. Orhanizatsiia osvitnoho protsesu v umovakh viiny. Maibuttia. Hazeta osvitian Khmelnychchynu, 2019. Vyp. 22. URL: https://znayshov.com/FR/16743/Maybuttya_19-1-4.pdf (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

Критерії оцінювання цифрових платформ для професійної підготовки майбутніх фахівців

ГУМЕННИЙ Олександр

кандидат педагогічних наук, завідувач лабораторії електронних навчальних ресурсів
Інституту професійної освіти НАПН України, м. Київ, Україна

Criteria for Evaluating Digital Platforms for Professional Training of Future Specialists

Oleksandr HUMENNYI

*Ph.D in Education (Pedagogy), Head of the Laboratory of Electronic Learning Resources
of the Institute of Professional Education of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

ORCID ID: [0000-0001-6596-3551](https://orcid.org/0000-0001-6596-3551)
gumennyi7@gmail.com

Необхідність розвитку цифрових платформ для професійного навчання стає все більш важливою в контексті глобалізації та технологічних інновацій, які стрімко змінюють світовий ринок праці. Цифровізація освітнього процесу уможливорює не тільки оптимізацію існуючих освітніх методик, але й відкриває доступ до навчання для широкого кола осіб, незалежно від їхнього географічного розташування та соціально-економічного становища.

Для оцінювання цифрових платформ для професійної підготовки майбутніх фахівців важливо враховувати технічні аспекти, а саме: функціональність, надійність та ефективність.

Інші науковці вважають, що для оцінки ЛМС потрібно використовувати інші критерії: технологічний, операційний, функціональний. Нижче наведемо обґрунтовані критерії оцінювання платформ саме з урахуванням технологічних аспектів.

Початковим критерієм є архітектура системи. Фундаментальна структура платформи є ключовою для її майбутнього успіху, оскільки вона визначає її здатність адаптуватися до змінних потреб користувачів та технологій. Застосування мікросервісної архітектури може бути одним із критеріїв, оскільки вона забезпечує гнучкість та можливість незалежного оновлення різних частин системи.

Важливим критерієм є використання контейнерів, наприклад Docker, що спрощує розгортання та управління середовищами, а також забезпечує стабільність та безпеку платформи. Контейнеризація також уможливорює швидке впровадження та тестування нових ідей та оновлення, зберігаючи високий рівень ізоляваності.

Крім технічних аспектів, необхідно враховувати інтерфейс користувача (UI) та користувацький досвід (UX). Інтерфейс користувача визначає, наскільки комфортно та зручно користувачам взаємодіяти з платформою, тому це також є важливим критерієм оцінювання. Розглядаючи критерії оцінювання цифрової платформи для професійної підготовки майбутніх фахівців, варто враховувати ще декілька важливих аспектів, які визначатимуть її якість і ефективність.

Першим і, можливо, найважливішим критерієм є інтуїтивність інтерфейсу користувача (UI). Це означає, що платформа повинна бути легкою у використанні, зрозумілою та простою для користувачів будь-якого рівня. Користувачі повинні мати змогу легко здійснювати навігацію, знаходити необхідні матеріали та взаємодіяти з платформою без зайвих труднощів.

Другим аспектом є користувацький досвід (UX). Цей критерій визначає, наскільки комфортно та ефективно користувачі взаємодіють з платформою під час навчання. Це включає в себе забезпечення зручності та задоволення від користування платформою.

Адаптивний дизайн – третій важливий аспект. Згідно цього положення платформа має бути доступною на різних типах пристроїв, включаючи настільні комп'ютери, планшети та смартфони. Це робить навчання більш гнучким та доступним, оскільки користувачі можуть мати доступ до неї в будь-який час і в будь-якому місці.

Четвертим аспектом є аналіз користувацьких потреб та їхньої поведінки. Важливо розуміти, як користувачі взаємодіють з платформою та наскільки вона відповідає їхнім потребам. Це допомагає створювати інтерфейси та матеріали, що відповідають очікуванням користувачів.

Задіяваність користувачів – п'ятий критерій. Вона свідчить про те, наскільки успішно платформа привертає увагу та утримує користувачів у процесі навчання.

Шостий аспект – масштабованість та гнучкість платформи. Вона має бути здатною адаптуватися до змінних вимог користувачів та технологій, а також масштабуватися для обслуговування більшої кількості користувачів.

Інклюзивність – останній, але не менш важливий аспект. Платформа завжди доступна для всіх користувачів, включаючи осіб з обмеженими можливостями, і підтримувати різні мови та культурні контексти.

Загалом, оцінка цифрової платформи для професійної підготовки майбутніх фахівців базується на критеріях, які визначають її якість та ефективність у навчанні користувачів: інтуїтивність та зручність інтерфейсу; забезпечення задоволення від користування; адаптивний дизайн для доступності на різних пристроях; аналіз користувацьких потреб; задіяваність користувачів; масштабованість та гнучкість системи; інклюзивність, – це всі ключові аспекти, які визначають успішність цифрової платформи для навчання майбутніх фахівців. Вони (критерії) сприяють ефективному та зручному навчанню, а також розширюють доступність освіти для різних груп користувачів. Тому при оцінці цифрових освітніх платформ важливо враховувати всі ці аспекти, щоб забезпечити найкращі умови для професійної підготовки майбутніх фахівців.

Для оцінювання електронної освітньої платформи потрібно враховувати наступні ключові аспекти: інтуїтивність інтерфейсу користувача, легкий у використанні інтерфейс, із зручним інтерфейсом, доступною на різних пристроях для забезпечення гнучкості та доступності для всіх користувачів, незалежно від їхніх можливостей та культурних особливостей, масштабованою.

Бібліографія

1. Viktor V. Oliynyk, Petro P. Hrabovskyi and Oleksandr A. Konoval. Criteria and indicators for the selection of a digital platform for e-learning at the secondary school. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022 Vol. 90. No. 4.

References

1. Viktor V. Oliynyk, Petro P. Hrabovskyi and Oleksandr A. Konoval. Criteria and indicators for the selection of a digital platform for e-learning at the secondary school. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022 Vol. 90. No. 4. (in English)

Інформаційно-аналітична діяльність бібліотеки в сучасних умовах

ГУРАЛЮК Андрій

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення, старший науковий співробітник відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, Київ, Україна

Information and Analytical Activities of the Library in Modern Conditions

Andrii GURALIUK

Ph.D in Education (Pedagogy), Senior Researcher, Head of the Department of Digital Technologies and Computer Support, Senior Researcher, of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0002-7497-5746](https://orcid.org/0000-0002-7497-5746)
ag.guraliuk@gmail.com

Інформаційне суспільство потребує від бібліотечних установ структурної модернізації та розвитку науково-інформаційної діяльності. Тому бібліотека в сучасних умовах змінює свої функції та пріоритети. Нагальним завданням сьогодення є забезпечити створення й використання інформаційних ресурсів як визначального фактора розвитку, оновлення продуктивних сил сучасного суспільства, що зумовлює необхідність модернізації мережі освітянських бібліотек [3].

Інформаційно-аналітична діяльність (ІАД) притаманна бібліотеці як з точки зору вирішення проблем підвищення ефективності управління окремою бібліотекою і бібліотечною галуззю в цілому, так і виконання свого завдання з обслуговування читачів. Все це зумовлює важливість дослідження ІАД бібліотек як складової нової соціально-комунікаційної реальності [4].

Нові інформаційні технології зумовили перегляд фундаментальних уявлень щодо ролі і місця бібліотек у суспільстві, основних принципів організації бібліотечної справи. Бібліотека як соціальний інститут виникла для задоволення суспільних інформаційних потреб. Збираючи, використовуючи, зберігаючи інформацію, передаючи в часі й просторі духовні та інтелектуальні здобутки людства, бібліотеки стали важливою ланкою в системі інформаційних комунікацій суспільства [5].

ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського із 2015 р. видає довідковий бюлетень «Аналітичний вісник у сфері освіти й науки». Бюлетень є складовою системи інформаційно-аналітичного забезпечення науки про освіту, педагогіки, психології. У 2023 році вийшло два випуски

(<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-analitychni-resursy/analitychnyy-visnyk/>), повністю присвячених питанням цифровізації освіти. У оглядах були представлені такі розділи [1; 2]: «Наука і освіта: цифрові тренди», «Педагогіка: цифрові орієнтири», «Психологія цифрового простору: реалії воєнного періоду». Були розглянуті питання методології цифрової трансформації у постмодерному науково-освітньому просторі (М. Ростока), теоретико-методологічних засад цифрової трансформації освіти дорослих (І. Коваленко), актуальних аспектів цифрової трансформації освіти і науки (Т. Годецька), цифрової педагогіки як інноваційного освітнього тренду (А. Гуралюк, Л. Пономаренко). Було розглянуто зарубіжний досвід відновлення освіти на постконфліктних територіях з урахуванням впливу глобальної цифрової трансформації суспільства (М. Ростока) та інші актуальні питання.

Отже, важливою частиною роботи ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського є ІАД. Враховуючи специфіку установи, ІАД в ДНПБ має прикладний характер і спрямована (прямо чи опосередковано) на задоволення потреб читачів.

Бібліографія

1. Аналітичний вісник у сфері освіти й науки: довід. бюлетень / наук. ред. М.Л. Ростока; бібліогр. ред. Л.О. Пономаренко; НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця: ТВОРИ, 2023. Вип. 17. 124 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.735560>

2. Аналітичний вісник у сфері освіти й науки: довід. бюлетень / наук. ред. М.Л. Ростока; бібліогр. ред. Л.О. Пономаренко; НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця: ТВОРИ, 2023. Вип. 18. 120 с. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.737306>

3. Зозуля С.М. Науково-інформаційна діяльність освітянських бібліотек: основні напрями модернізації. *Інформаційне забезпечення педагогічної науки та освітньої практики України*: звітна наук.-практ. конф. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського, 22 груд. 2016 р., м. Київ; Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського. Київ, 2016. С. 16-18. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/705639/3/Науково-інформаційна%20д-тьосвітнянських%20бібліотек.pdf> (дата звернення: 06.01.2024).

4. Кобелев О. Інформаційно-аналітична діяльність бібліотек як соціокомунікаційний феномен. *Вісник Книжкової палати*. 2009. № 10. С. 22-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2009_10_12 (дата звернення: 06.01.2024).

5. Присяжна Л.В. Наукові бібліотеки як центри інформаційно-аналітичного забезпечення органів державного управління (на прикладі НБУВ). URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/336> (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Analitychnyi visnyk u sferi osvity y nauky: dovid. biuletyn / nauk. red. M.L. Rostoka; bibliogr. red. L.O. Ponomarenko; NAPN Ukraine, DNPB Ukraine im. V.O. Sukhomlynskoho. Vinnytsia : TVORY, 2023. Vyp. 17. 124 s. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.735560> (in Ukraine)

2. Analitichnyi visnyk u sferi osvity y nauky: dovid. biuletyn / nauk. red. M.L. Rostoka; bibliohr. red. L.O. Ponomarenko; NAPN Ukrainy, DNPB Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. Vinnytsia : TVORY, 2023. Vyp. 18. 120 c. <https://doi.org/10.33407/lib.NAES.737306> (in Ukraine)
3. Zozulia S.M. Naukovo-informatsiina diialnist osvitianskykh bibliotek: osnovni napriamy modernizatsii. Informatsiine zabezpechennia pedahohichnoi nauky ta osvitnoi praktyky Ukrainy: zvitna nauk.-prakt. konf. DNPB Ukrainy im. VO. Sukhomlynskoho, 22 hrud. 2016 r., m. Kyiv; Derzhavna naukovo-pedahohichna biblioteka Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. Kyiv, 2016. S. 16-18. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/705639/3/Науково-інформаційна%20д-тьосвітрянських%20бібліотек.pdf> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
4. Kobieliiev O. Informatsiino-analitychna diialnist bibliotek yak sotsiokomunikatsiinyi fenomen. Visnyk Knyzhkovoї palaty. 2009. № 10. S. 22-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2009_10_12 (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
5. Prysiazhna L.V. Naukovi biblioteky yak tsentry informatsiino-analitychnoho zabezpechennia orhaniv derzhavnoho upravlinnia (na prykladi NBUV). URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/336> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

Забезпечення інформаційних потреб працівників сфери освіти і науки шляхом формування електронного ресурсу «Вчені Національної академії педагогічних наук України»

ДРОНШКЕВИЧ Олеся

молодший науковий співробітник відділу цифрових технологій і комп'ютерного забезпечення, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського, НАПН України, м. Київ, Україна

Ensuring the Information Needs of Employees in the Field of Education and Science Through the Creation of an Electronic Resource «Scientists of the National Academy of Sciences of Ukraine»

Olesya DRONSHKEVICH

Junior Researcher of the Department of Digital Technologies and Computer Support, of the V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

ORCID ID: [0000-0003-0040-6150](https://orcid.org/0000-0003-0040-6150)
o_lessia@ukr.net

Цифрові ресурси – будь-які типи ресурсів, які можна передати та/або отримати доступ до них із застосуванням цифрових технологій. До цифрових ресурсів, зокрема належать: електронні бази даних, архіви, урядові документи, економічні дані, енциклопедії, бібліографічні покажчики, електронні книги, цифрові колекції тез, доповідей, монографій, зображень, наукових досліджень, цифрові довідники,

словники та путівники, цифрові освітні ресурси, а також мультимедійні та інтерактивні ресурси (цифрові симулятори, моделі, анімація, ігри, відео ресурси тощо) [1].

Формування електронного ресурсу «Вчені Національної академії педагогічних наук України» забезпечить інформаційні потреби сфери освіти, педагогіки у швидкому віддаленому доступі до цифрових освітніх ресурсів.

Презентований ресурс відіграє важливу роль для розвитку педагогічної науки, а саме: поповнює історико-педагогічне знання щодо певної особистості, її внеску в розвиток науки й практики; забезпечує інформаційний супровід історико-педагогічної науки; уможливорює якісне проведення масових науково-практичних заходів, інформаційно забезпечуючи їх, тощо.

Ресурс охоплюватиме всіх вчених НАПН та розширить історико-педагогічні знання про їх діяльність, науковий доробок та педагогічні ідеї.

Що стосується контенту ресурсу, у ньому оприлюднено коротку інформацію про діяльність вченого; дату та місце народження; основну спеціальність; місце роботи, посаду, звання, ступінь, дату обрання до членів НАПН, відділення. Репрезентовано короткі біографічні відомості, здійснено опис основної наукової та громадської діяльності. Вміщено інформацію щодо основних праць вчених, зокрема зазначено загальну кількість монографій, посібників, підручників, статей; розкрито основні праці (оформлення бібліографії здійснюється згідно з ДСТУ 2015). Окремий розділ вміщує інформацію про найвищі нагороди та премії вчених, зокрема міжнародні. У ресурсі відображено бібліометрику кожного вченого, зокрема h-індекс та посилання на бібліометрику української науки.

Запропонована структура враховує потреби користувачів у зручності, доступності, ергономічності та наявності сучасних функцій інтерфейсів доступу до інформації.

Електронний ресурс «Вчені НАПН України» слугуватиме джерельною базою для здійснення наукових розвідок; поповнить історико-педагогічне знання щодо тієї чи іншої особистості, її внеску в розвиток науки й практики та сприятиме наповненню змісту підручників з історії освіти й педагогічної думки, написанню бакалаврських і магістерських робіт; уможливить якісне проведення масових науково-практичних заходів (конференцій, семінарів, круглих столів тощо), присвячених творчій діяльності дійсних членів НАПН України та членів-кореспондентів НАПН України.

Бібліографія

1. Рамка цифрової компетентності для громадян України (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for. Citizens). URL: <http://surl.li/vnsm> (дата звернення: 07.02.2024)

2. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. *Цифрова гуманістична педагогіка* : посібник. Київ : САММІТКНИГА, 2017.

References

1. Ramka tsyfrovoi kompetentnosti dlia hromadian Ukrainy (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for. Citizens). URL: <http://surl.li/vnsm> (data zvernennia: 07.02.2024). (in Ukraine)

2. Bykov V., Leshchenko M., Tymchuk L. *Tsyfrova humanistychna pedahohika* : posibnyk. Kyiv : SAMMITKNIHA, 2017. (in Ukraine)

Цифрова педагогіка як інструмент розвитку комунікативної культури у закладах освіти

ПИЩИК Олена

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна

Digital Pedagogy as a Tool for Developing Communicative Culture in Educational Institutions

Olena PYSHCHUK

Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor of the Department of Pedagogy and Methods of Teaching History and Social Sciences, T.G. Shevchenko Chernihiv Collegium National University, Chernihiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-9193-6645

pishik_elena@outlook.com

Сучасний світ ставить перед освітніми закладами завдання адаптуватися до цифрових технологій. Цифрова педагогіка, інтегруючи ці технології в освітній процес, виходить за рамки простої передачі знань, сприяючи розвитку комунікативної культури серед учасників освітнього процесу. У цьому контексті, для повного розуміння суті та впливу цифрової педагогіки на освітній процес, необхідно звернутися до детального розгляду її основних понять: «цифрова педагогіка» – терміну, що охоплює широкий спектр технологій та методик, а також «комунікативна культура», яка відіграє ключову роль у формуванні здатності ефективно взаємодіяти в цифровому вимірі.

Цифрова педагогіка – це підхід до навчання, який інтегрує цифрові технології для поліпшення освітнього процесу. Вона включає

використання електронних підручників, інтерактивних платформ, соціальних мереж та інших цифрових інструментів, які сприяють більш глибокому та ефективному засвоєнню матеріалу. Важливим аспектом є також підготовка здобувачів освіти до життя та професійного розвитку в сучасному, постійно змінюваному цифровому світі.

Комунікативна культура базується на загальній культурі особистості, виявляючись через систему потреб, соціальні якості, стиль діяльності і поведінку та часто визначається як сукупність норм, правил, що регулюють процес спілкування, складова педагогічної, професійної культури і/або компонент культури спілкування. Розвиток комунікативної культури в цифрову епоху потребує від педагогів навичок використання онлайн інструментів для ефективної комунікації та обміну інформацією. Важливим є також розуміння етикету в мережі Інтернет та здатність критично оцінювати отриману інформацію, відокремлюючи достовірні джерела від недостовірних.

Отже, цифрова педагогіка допомагає всім учасникам освітнього процесу адаптуватися до нових форм комунікації, а розвиток комунікативної культури забезпечує їх необхідними навичками для ефективної взаємодії в цифровому світі через онлайн дискусії, групові проекти, віртуальні зустрічі тощо.

На практиці цифрова педагогіка як інструмент розвитку комунікативної культури у закладах освіти проявляється в різних формах. Педагоги використовують онлайн платформи для проведення обговорень та групових проектів, де здобувачі освіти мають можливість вдосконалювати свої комунікативні навички. Електронні підручники та освітні ресурси забезпечують багатоаспектний підхід до навчання, сприяючи кращому розумінню та аналізу інформації. Використання соціальних медіа в освітніх проектах дозволяє здобувачам освіти практикувати комунікацію в різноманітних форматах, розвиваючи вміння ефективно взаємодіяти та співпрацювати.

Використання цифрових платформ у освітньому процесі відкриває можливості для глибшого засвоєння знань через інтерактивність та доступність матеріалів та сприяє розвитку важливих умінь, таких як критичне мислення, ефективна взаємодія в різноманітних культурних середовищах та здатність до самоосвіти. Педагогічний підхід, що інтегрує цифрові технології, відіграє ключову роль у підготовці здобувачів до сучасного динамічного світу, роблячи навчання більш адаптивним і ефективним, визначаючи основні вектори:

- використовуйте платформи для відеоконференцій, соціальні мережі, блоги, форуми тощо для стимулювання дискусій та обміну ідеями;

- організуйте групові завдання, де всі учасники освітнього процесу можуть взаємодіяти та співпрацювати в онлайн-середовищі;
- важливо розвивати навички аналізу інформації та критичного ставлення до її джерел при користуванні цифровими засобами комунікації;
- використовуйте цифрові платформи для взаємодії зі здобувачами освіти з різних культур, розширюючи їх світогляд;
- навчайте здобувачів освіти безпечному та відповідальному використанню цифрових технологій.

Ці кроки допоможуть у інтеграції цифрових інструментів в освіту покращуючи комунікативні навички учасників освітнього процесу. Педагоги відмічають, що вони впевненіше використовують цифрові платформи для спілкування. Дискусійні форуми, такі як Slack або Microsoft Teams, дозволяють легко обговорювати теми та працювати над проектами разом, а платформи Kahoot! або Quizizz залучають здобувачів освіти та оцінюють їхні знання за допомогою ігор. Ці інструменти створюють живе і інтерактивне освітнє середовище, яке допомагає кожному покращити свої навички спілкування та цифрову грамотність. При використанні цифрових інструментів важливо враховувати ризики, пов'язані з цифровою педагогікою, зокрема захист персональних даних і уникнення перевантаження інформацією. Збалансоване використання цифрових та традиційних методів навчання має вирішальне значення, що є ключовим для їхнього подальшого професійного та особистісного розвитку освітянської спільноти.

Бібліографія

1. Ростока М.Л., Ільїна Т.В. Науково-методичні засади інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки в умовах воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. Т. 1. № 5. С. 1-8.
2. Stommel J., Friend C., Morris-S. M. Hybrid pedagogy books. URL: <https://hybridpedagogy.org/critical-digital-pedagogy/> (дата звернення: 01.02.2024).

References

1. Rostoka M.L., Ilyina T.V. Naukovo-metodychni zasady informatsiino-analitychnoho suprovodu tsyfrovoy transformatsii osvity i pedahohiky v umovakh voiennoho stanu. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy*. 2023. T. 1. № 5. S. 1-8. (in Ukraine)
2. Stommel J., Friend C., Morris-S. M. Hybrid pedagogy books. URL: <https://hybridpedagogy.org/critical-digital-pedagogy/> (data zvernennia: 01.02.2024). (in English)

Наукова панель 6 / Scientific Panel 6

АДАПТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН

*Adaptive technologies of the training of a competitive promotion
specialist in the conditions of transformational changes*

Модератори / Moderators:

кандидат економічних наук, доцент / Ph.D in economic sciences, Associate Professor

В'ячеслав СУПРУН / Viacheslav SUPRUN

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Олена ХАРЧЕНКО / Olena KHARCHENKO

Формування професійної майстерності майбутніх фахівців соціономічної сфери в умовах дистанційного навчання

БОЛОТНИКОВ Максим

студент ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро, Україна

*Shaping the professional mastery of future specialists
in the socionomic area in terms of distance learning*

Maksym BOLOTNIKOV

student, «Alfred Nobel University», Dnipro, Ukraine

aalem5883@gmail.com

Проблема розвитку людини в нашому суспільстві посідає центральне місце. Особливо актуальною вона є для тих фахівців, які працюють у сфері «людина-людина», що передбачає їхню здатність успішно функціонувати в системі міжособистісних стосунків. Водночас, вимушена дистанційна взаємодія зумовила нові виклики. Під час пандемії і особливо воєнного часу багато фахівців мали перенести свою професійну діяльність у дистанційний чи змішаний формат, але зберегти при цьому саме ті її компоненти, які роблять їх експертами в своїй галузі. Тож, не викликає сумніву той факт, що становлення майбутніх фахівців та їх подальше професійне життя повинно проходити без втрачання професійної майстерності [2].

Принагідно слід акцентувати на тому, що професійне становлення фахівців соціономічної сфери безпосередньо залежить від їх здатності володіти технологіями, вміти правильно презентувати себе в онлайн просторі, а також від того в який спосіб вони зможуть перенести цікавий та незвичний професійний досвід у дистанційну галузь. Це припускає не лише елементарне знання комп'ютера чи базових сервісних програм, але також залучення до свого навчання та роботи новітніх технологій, у т. ч. штучного інтелекту. Тобто володіння не лише технологіями сьогодення, але й перспективними, тими технологічними інструментами, які можуть бути включені в онлайн простір найближчим часом. Це вже передбачає вміння вбачати те, що буде актуальним зовсім скоро, та робити елементарні прогнози.

Також потрібно постійно пам'ятати про швидку девальвацію професійної компетентності в епоху інформаційного суспільства, що констатується в більшості досліджень [2]. Майбутнім фахівцям, а особливо соціономічної сфери, потрібна здатність до постійного навчання, підтримки й розвитку власної професійної майстерності. За прогнозами, становлення майбутніх фахівців буде все більше переноситися у віртуальний простір, тоді як соціономічна сфера ґрунтується на живому міжособистісному спілкуванні та взаємодії.

Отже, рівень професійної майстерності безпосередньо буде залежати від того, на якому рівні кожен фахівець буде володіти інформаційними технологіями [1]. Фахівцю соціономічної сфери слід бути готовим до спілкування й взаємодії з клієнтами, вирішення їх поточних проблем через інструменти кіберпростору.

Констатується, що весь цикл становлення фахівців та розвиток їх професійної майстерності буде проходити переважно в дистанційному та змішаному форматі не лише у закладах вищої освіти, а й у різних формах допрофесійної підготовки та післядипломної освіти [1]. Ці виклики зумовлюють видозміни традиційно сформованих методів і технологій професійної підготовки.

Мова йде про необхідність розроблення принципово нових підходів до проведення лекційних і семінарських занять, запровадження лекцій-візуалізацій, інтерактивних лекцій, вебінарів, залучення студентів до навчальних онлайн курсів, у т. ч. у системі неформальної та інформальної освіти задля розширення можливостей майбутніх фахівців.

Цифрові технології створюють умови для більш глибокого використання кейс-технологій, відео-методу, методів візуалізації знань, розв'язання завдань-ситуацій, групових форм роботи, віртуальних лабораторій, і до того ж – опанування майбутніми фахівцями майстерністю надання соціальних послуг через технології віртуальної та доповненої

реальності.

Між викладачами та студентами задля підтримки взаємодії також можуть бути застосовані інтерактивні методи та засоби. Неможна також забувати про необхідність вивчення впливу дистанційного простору на формування професійної майстерності майбутніх фахівців, а саме: впливу на психічне здоров'я та мотивацію майбутніх фахівців соціономічної сфери, розвиток їх професійних здібностей.

Вивчення й дослідження цієї проблеми вимагає системного підходу. Зокрема, професійна техніка фахівця соціономічної сфери сьогодні також вможлиблює вмілу організацію онлайн зустрічей із клієнтами з метою вирішення їх проблем у режимі «тут і зараз», а іноді й – 24/7. Їм також необхідно навчитися професійно залучити клієнтів до обговорення. І хоча зрозуміти людей через екран комп'ютера важко, сьогодні питання розвитку емоційного інтелекту майбутніх фахівців у контексті організації ефективної онлайн взаємодії також на часі.

Потрібно вселяти фахівцям впевненість у досягненні успіхів в дистанційному середовищі, дивитися на кожного фахівця окремо, через те, що кожен має свій психологічний стан, рівень мотивації, а також вміння комунікувати з людьми. До цього також можна додати доцільність спеціальних умінь правильного спілкування з колегами та обміну досвідом у кіберпросторі [1].

Отже, становлення майбутніх фахівців соціономічних професій у дистанційному просторі буде відбуватися не так легко і швидко як в інших сферах, саме через особливості соціальної сфери, яка переважно потребує безпосередньої міжособистісної взаємодії. Вищенаведені практики зі становлення майбутніх фахівців соціономічної сфери все ще потребують більш ретельного вивчення й дослідження.

Бібліографія

1. Абакумова О.О., Бабіна С.І. Актуальні питання професійної підготовки фахівців із соціальної роботи в умовах дистанційності. *Науковий Часопис Університету НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 05. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2020. Вип. 77. С. 5–8. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.01>
2. Мудрий Я.С. Дистанційне навчання як педагогічна технологія підготовки фахівців у вищій школі. *Педагогічна освіта і наука в умовах класичного університету: традиції, проблеми, перспективи: у 3-х т. Т. 2. Теорія і практика педагогічної науки та освіти: досвід, інноватика, прогнозування*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. С. 289–296.

References

1. Abakumova O.O., Babina S.I. Aktualni pytannia profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv iz sotsialnoi roboty v umovakh dystantsiinosti. *Naukovyi Chasopys Universytetu NPU im. M.P. Drahomanova. Seriiia 05. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. 2020. Vyp. 77. S. 5–8. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.77.01> (in Ukraine)

2. Mudryi Ya.S. Dystantsiine navchannia yak pedahohichna tekhnolohiia pidhotovky fakhivtsiv u vyshchii shkoli. Pedahohichna osvita i nauka v umovakh klasychnoho universytetu: tradytsii, problemy, perspektyvy: u 3-kh t. T. 2. Teoriia i praktyka pedahohichnoi nauky ta osvity: dosvid, innovatyka, prohnozuvannia. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 2023. S. 289–296. (in Ukraine)

Сучасні технології підготовки інженера-педагога в умовах трансформаційних змін

БОРИСЕНКО Денис

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ХТЛПід,
Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків, Україна

Modern technologies of training engineer-pedagogue in conditions of transformational changes

Denys BORYSENKO

*Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Computer Science and Technology,
Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, Ukraine*

ORCID ID: 0000-0001-5566-6406
denisuipa@gmail.com

Сучасна підготовка інженерів-педагогів характеризується впровадженням досконалих навчальних моделей та інноваційних технологій. Кардинальні зміни традиційної системи підготовки, які пов'язані з новими викликами та постійним пошуком ефективності в умовах трансформаційних змін, формують шлях нових освітніх змін та підготовки нового покоління фахівців.

Представники цього покоління характеризуються високим рівнем адаптації та вмінням використовувати передові технології, які змінюють виробничі процеси та професійну галузь в цілому. Серед цих технологій можливо виділити найбільш значущі та які користуються широким попитом: використання віртуальної та розширеної реальності, застосування онлайн-навчання та електронних платформ, інтерактивних інтегрованих модулів та розширення співпраці з іншими галузями з налагодженим ефективним інформаційним обміном.

Серед передових сучасних технологій виступає використання віртуальної та розширеної реальності, які стають заміниками реального світу. Ці технології збагачують класичні принципи та підходи, навчальні програми, продукують якісні трансформації – появу іммерсивних навчальних середовищ та імітації в створенні віртуальних лабораторій.

Корона-криза внесла свої корективи в традиційне бачення процесу професійної підготовки та долучення до вимушеного дистанційного опанування.

На перших сходинках такого впровадження відбувалось укладення реалізації підготовки та проведення практик, але, з іншого боку, це розгорнуло значну кількість віртуальних сценаріїв для впровадження моделей складних інженерних задач.

Відчуття безпосередньої присутності, підвищена візуалізація, експериментування без обмежень, ефективне взаємодія зі складними моделями та сценаріями, інтерактивність та зацікавленість у використанні стали основними перевагами даних освітніх моделей. Цей перелік доповнюється більш налагодженою інтерактивністю та новими формами взаємодії та комунікації, адаптаційних можливостей віртуальних об'єктів, застосування програмування та комп'ютерної графіки для підвищення реалістичності штучних навчальних середовищ.

Підготовка майбутніх фахівців є основою прогресивного суспільства [1]. Спираючись на технології сьогодення, вона включає сучасні практики та досвід залучення інноваційних технологій практикуючих педагогів. Сучасні технології підвищують вагомість ролі інженера-педагога на більш вищій рівень та досягнення важливого завдання – підготовки компетентнісного фахівця.

При цьому збільшується перелік вимог до самого фахівця: гнучкості та відкритості до інновацій. Технології створюють нові можливості в умовах активних трансформаційних змін, розвивають нові навички та підвищують якість підготовки. Вони стають ключовими елементами супротиву на збільшуючи потреби до фахівця, розкривають нові перспективи в підготовці інженерів-педагогів та визначають їхню роль у формуванні майбутнього покоління інженерів.

Бібліографія

1. Shailaja S., Vijaya Lakshmi P. Teaching-Learning process : Seven Attributes of an Engineering Educator-An Introspection. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. 2020. Vol. 981. P. 022093. <https://doi.org/10.1088/1757-899x/981/2/022093> (date of access: 04.02.2024).

References

1. Shailaja S., Vijaya Lakshmi P. Teaching-Learning process : Seven Attributes of an Engineering Educator-An Introspection. *IOP Conference Series: Materials Science and Engineering*. 2020. Vol. 981. P. 022093. <https://doi.org/10.1088/1757-899x/981/2/022093> (date of access: 04.02.2024). (in English)

Кіберзагрози в умовах воєнного стану в Україні

ЄВСЮКОВА Оксана

доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва Національного університету біоресурсів і природокористування України, Київ, Україна

КУЗЬМЕНКОВА Катерина

аспірантка другого року навчання за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління та проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

Cyber threats in the conditions of martial law in Ukraine

Oksana EVSYUKOVA

Doctor of Science in Public Administration, Associate Professor, Professor of the Department of Public Administration, Management of Innovative Activities and Counseling of the National University of Bioresources and nature management of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Katerina KUZMENKOVA

second-year postgraduate student Department Administration and Project Management Educational and Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine

20000lpv@gmail.com

Війна в Україні створила складну мережу ризиків, які перш за все, пов'язані з існуванням у кіберпросторі України значної кількості кіберзагроз різного спектру [4]. За умов сьогодення це питання не є новітнім викликом для української держави і не втрачає актуальності у зв'язку з продовженням російської агресії на території України.

Варто акцентувати на тому, що 2018 р. став роком позитивних кроків у питанні утвердження кібербезпеки та кіберсуверенітету України. Прийняття у 2017 р. Доктрини інформаційної безпеки України стало фундаментом, на якому держава змогла почати перебудовувати свою діяльність у цій царині на базі підпорядкованості єдиному стратегічному задуму та узгодженості дій різних органів державної влади. Водночас залишається значна кількість стратегічних викликів та загроз у сфері інформаційної безпеки, які потребують першочергового вирішення [1]. Завдяки системним зусиллям українських державних структур упродовж 2014–2019 рр. вдалося істотно зменшити спроможності росії щодо поширення на території України власних деструктивних наративів.

Цьому сприяло обмеження мовлення російських телеканалів та російського медіа-продукту (телесеріалів, кінофільмів), посилення контролю за друкованою літературою, яка містить висловлювання та

нарлативи, що становлять загрозу національній безпеці, запровадження економічних санкцій (що дало змогу додатково обмежити діяльність частини російських соціальних мереж), точкове висилання з території держави співробітників російських пропагандистських медіа та ін. [5].

Однак сьогодні ключовою проблемою досі лишаються стратегічні дезінформаційні кампанії, що реалізуються агресором із залученням усього доступного йому арсеналу прийомів та засобів ведення інформаційної війни. Останні сформовані росією у чітку пропагандистську систему, яка спрямовується такою ж чіткою політичною волею керівництва цієї держави. Ключові цілі таких кампаній відомі і мало змінилися протягом цих років – дискредитація української влади, сіяння розбрату між владою та громадянами як начебто антагоністичних суб'єктів, дискредитація України на міжнародній арені, легітимація анексії АР Криму та військових терористичних утворень, інспірування внутрішньополітичного вибуху (в т.ч. використовуючи протиріччя між Україною та деякими сусідніми державами). Початок російської інтервенції у 2022 р. на території України створив нові можливості для реалізації власних підступних намірів, у т.ч і у формі кіберзагроз, які є невід'ємною складовою гібридного конфлікту.

У 2022 р., коли політична напруженість перед війною загострилася, багато українських урядових веб-сайтів було пошкоджено, а системи були заражені шкідливим програмним забезпеченням, замаскованим під атаку програм-вимагачів. Декілька компонентів цих атак повторили минуле. Шкідливе програмне забезпечення насправді не було програмою-вимагачем, це був просто витончений wiper, як це було видно в атаках NotPetya. Крім того, було залишено багато фальшивих прапорів, які передбачають, що це може бути робота українських чи польських хакерів.

Новими прикладами масштабної кібератаки стали наступні події. Так, 12 грудня 2023 р. у роботі найбільшого в Україні оператора зв'язку «Київстар» стався масштабний збій. По всій країні у абонентів «Київстар» зник мобільний зв'язок та Інтернет, при цьому користувачі не могли і приєднатися до мереж інших операторів у рамках внутрішньо-українського роумінгу.

Також припинили роботу сайт та застосунок «Київстарту». Зв'язок зник у 24 мільйонів абонентів [3]. Збої виникли у всьому обладнанні, яке використовувало зв'язок «Київстар», що призвело до серйозних інфраструктурних проблем по всій Україні [2]. Президент компанії «Київстар» Олександр Комаров заявив: *«Це найбільша у світі хакерська атака на телеком-інфраструктуру <https://forbes.ua/innovations/pro-kiberataku-na-kiivstar-vidnovlennya-zvyazku-ta-dopomogu-microsoft-cisco-ericsson-blits-intervyu-prezidenta-kompanii-komarov-12122023-17855>».*

Атака сталася на тлі російського вторгнення в Україну. Відповідальність за атаку взяло на себе російське хакерське угруповання «Солнцепёк». Також, ще один український банк «Monobank» 19 січня 2024 р. зазнав атаки на обчислювальну систему об'ємом більш ніж 50 мільйонів беззмстовних запитів, які перевантажують систему. Але 20 січня 2024 р. найпотужнішу DDoS атаку було відбито, що є підтвердженням досконалої та вмілої роботи української ІТ-армії.

У зв'язку з тим, що російські війська націлені на Україну, а розподілені атаки на кшталт «відмова в обслуговуванні» (DDoS) час від часу порушують роботу українських державних веб-сайтів та постачальників фінансових послуг, багато говорять про готовність до кіберконфлікту. Втім, будь-які організації (тим паче державні інституції) завжди повинні бути готові до атаки з будь-якого напрямку. За таких умов досить важливо знати, на що звертати увагу при збільшенні ризику атаки. У зв'язку з цим варто переглянути історію відомих чи передбачуваних дій російської держави в кіберпросторі, щоб оцінити, яких видів діяльності очікувати та як держава, бізнес і громадянське суспільство можуть бути готові до цього. У міру того, як конфлікт перейшов у інтервенцію росії, цілком зрозуміло, що діє стандартний російський сценарій конфлікту: відвернути, заплутати, заперечувати і спробувати розділити. Так, 15 лютого 2022 р. було здійснено серію великих DDoS-атак на українські урядові та військові веб-сайти, а також на три найбільші банки України. Безпрецедентним кроком Білий дім уже розсекретив деякі розвіддані та поклав відповідальність за атаки на російське ГРУ. Війна розпочалася 24 лютого 2022 року. Sophos постійно оновлює інформацію про розвиток кібератак у міру їхнього розвитку.

Варто зазначити, що інформаційна війна, яку росія вела проти України протягом багатьох років і продовжує вести, орієнтована як на власних мешканців, так і на громадян нашої держави. Наразі це спрацювало таким чином, що українці дуже добре впізнають фейки та джерела із проросійською риторикою. Важливо, що переважна більшість українців свідомо обирає перевірені та офіційні джерела. Інформаційна політика базується на ключовому принципі – влада має бути почутою, тому говорити з людьми треба завжди відверто, хоча і зі сторони української влади є приховування дійсної, правдивої інформації.

Прикладом найбільш поширеного фейку, вплив якого мав би призвести до панічних настроїв українських громадян і заспокоїти росіян є наступний випадок. Наприкінці серпня 2022 р. російське видання New Inform розповсюдило новини з таким заголовком: «The Washington Post: Зеленський прийняв рішення піти у відставку та покинути територію України у перші дні спецоперації». Цю інформацію, також, поширив

російський Яндекс, RT, Газета.ру та десятки інших каналів. У ній стверджувалося, нібито журналісти «The Washington Post» з'ясували, що президент України збирався залишити країну напередодні воєнних дій. Насправді, ж в оригіналі статті йдеться про те, що західні лідери просто радили Зеленському виїхати з м. Києва. Вказане варто трактувати як свідоме викривлення цитати («труднощі перекладу по-російськи», що заздалегідь проектувалося як інформаційний вплив.

Підсумовуючи зазначимо, що залежно від того, чи загострюватиметься ситуація, кібероперації обов'язково триватимуть. Україна перебуває під постійним шквалом атак з різним ступенем піків та спадів з моменту повалення Віктора Януковича у 2014 р. Це передбачає продовження попередньої поведінки до конфлікту і робить DDoS-атаки потенційною ознакою неминучої поведінки під час війни. Варто усвідомити, що інформаційна війна це те, як росія може спробувати контролювати реакцію решти світу на дії в Україні або будь-який інший об'єкт атаки.

З глобальної точки зору слід очікувати, що ціла низка «патріотичних» фрілансерів у росії, під якими варто розуміти злочинців-вимагачів, фіш-письменників та операторів ботнетів, будуть з ще більшим завзяттям, ніж зазвичай, накидатися на цілі, які, як вважається, спрямовані проти їх країни. Малоімовірно, що росія безпосередньо атакуватиме членів НАТО і ризикне застосувати Статтю V. Проте її недавні жести щодо приборкання злочинців, що діють з території росії та їхніх партнерів зі Співдружності Незалежних Держав (СНД), ймовірно, припиняться, і натомість ми побачимо, як загрози множаться. Хоча ешелонований інформаційний захист має бути нормальним завданням і у звичайні часи, він особливо важливий, якщо очікується збільшення частоти та серйозності атак.

Варто пам'ятати українцям, що дезінформація і пропаганда невдовзі досягнуть апогею, відтак потрібно системно відстежувати ворога, блокувати дезінформацію і стежити за чимось незвичайним у наших мережах у міру того, як війна то спалахує, то затихає і навіть коли вона закінчиться.

Бібліографія

1. Доктрина інформаційної безпеки України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (дата звернення: 06.01.2024).
2. Київстар не працює. Що сталося і чи можна обійти проблему BBC News Ukrainian (укр.) 12.12.2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cz92xrkkklwro> (дата звернення: 06.01.2024).
3. НБУ рекомендує банкам створити резервні канали зв'язку після кібератаки на «Київстар» РБК України від 22.12.2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/nbu-rekomendue-bankam-stvoriti-rezervni-kanali-1702538362.html> (дата звернення: 06.01.2024).

4. Паращак О. Війна в Україні та системні загрози створюють проблеми для глобального ринку. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/935615.html> (дата звернення: 06.01.2024).

5. Тронько О.В., Довгаль Ю.С. Кіберзагрози для України в інформаційному просторі. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36147/198.pdf> (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Doktryna informatsiinoi bezpeky Ukrainy. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/472017-21374> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

2. Kyivstar ne pratsiuie. Shcho stalosia i chy mozhna obiity problemu VVS News Ukrainian (ukr.) 12.12.2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cz92xrkklwro> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

3. NBU rekomenduje bankam stvority rezervni kanaly zviazku pislia kiberatomy na «Kyivstar» RBK Ukrainy vid 22.12.2023. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/nbu-rekomendue-bankam-stvoriti-rezervni-kanali-1702538362.html> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

4. Parashchak O. Viina v Ukraini ta systemni zahrozy stvoruiut problemy dlia hlobalnogo rynku. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/935615.html> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

5. Tronko O.V., Dovhal Yu.S. Kiberzahrozy dlia Ukrainy v informatsiinomu prostori. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/36147/198.pdf> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

Сучасний стан та проблеми готовності фахівців ЗП(ПТ)О до інклюзивного навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами

КОССОВА-СІЛІНА Галина

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти, Біла Церква, Україна

The current state and problems of the readiness of vocational education specialists for inclusive education of students with special educational needs

Halyna KOSSOVA-SILINA

*PHD, Associate Professor at the Department of learning technologies, labor protection and design
of the Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education
SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine*

ORCID ID: 0009-0009-2451-1298
siolga13@gmail.com

Вирішальна роль у процесі розвитку інклюзивної компетентності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О належить закладам неперервної професійної освіти. Саме у системі неперервної професійної освіти можна подолати розрив між здобутою професійною підготовкою педагогів у

зкладах вищої освіти, що донедавна не передбачала формування інклюзивних знань і вмінь, та сучасними вимогами, аргументованими розвитком науки й суспільства. Засадничими для методологічної переорієнтації процесу розвитку професійної компетентності фахівців ЗП(ПТ)О є Закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Постанова Кабінету Міністрів України № 800 від 21.08.2019 р. «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та інші. Відповідно до діючого законодавства, певна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічних працівників має бути обов'язково спрямована на вдосконалення знань, умінь і практичних навичок щодо роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами.

Сьогодні, попри значні зусилля щодо підготовки фахівців ЗП(ПТ)О до реалізації завдань інклюзивного навчання, формування та розвитку безпечного та інклюзивного освітнього середовища, актуальною проблемою залишається розв'язання суперечності між потребами сучасного суспільства у висококваліфікованих педагогічних кадрах, здатних до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами й фактичним рівнем їхньої готовності до виконання інклюзивних функцій.

Для вивчення готовності педагогічних працівників ЗП(ПТ)О до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами, визначення професійних запитів та потреб стосовно впровадження сучасних технологій інклюзивного навчання, кафедрою технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти проведено відповідне дослідження. Респонденти – викладачі професійно-теоретичної підготовки, майстри професійного навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які навчалися на курсах підвищення кваліфікації у січні 2024 року (усього 84 особи).

У процесі дослідження серед інших, з'ясувалися питання: безпосереднє особисте ставлення до філософії інклюзивної освіти; уявлення про труднощі, з якими стикається фахівець професійної (професійно-технічної) освіти у роботі із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами; ставлення до введення у фахову професійну освіту дисциплін, які забезпечать підготовку до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами.

Результати дослідження свідчать про те, що погляди працівників ЗП(ПТ)О на проблему інклюзивного навчання відображають домінуючі суспільні стереотипи сприймання осіб із порушеннями психофізичного розвитку.

Так, близько 25 % опитаних вважають, що педагогові не вистачить часу для роботи з такими учням; наголошують на відсутність знань щодо особливостей цієї категорії учнів, певні психологічні труднощі. Деякі респонденти розглядали проблему у площині поведінки і моралі. Наприклад: не знатиму, що чекати від таких учнів; вони будуть порушувати поведінку та конфліктуватимуть; мені не вистачить терпіння тощо. Лише окремі респонденти розуміють, що ставлення до учнів з особливими потребами не має бути стихійним, його потрібно цілеспрямовано формувати.

Дослідження дає змогу стверджувати, що фахівці ЗП(ПТ)О в певній мірі мають сформоване уявлення про актуальність, мету та завдання інклюзивної освіти, але часто не відчують особистісної відповідальності за її впровадження. Однак більшість педагогів не орієнтуються у змісті понять «інклюзивна освіта», «інклюзивне навчання», «інклюзивне освітнє середовище», «інклюзивна компетентність»; не мають цілісних уявлень про методологію та принципи організації інклюзивного навчання; не володіють відповідними технологіями.

У більшості педагогів не сформована ні емоційна, ні когнітивна готовність до сприймання та навчання учнів з особливими потребами. Фахівці ЗП(ПТ)О усвідомлюють потребу в оволодінні знаннями педагогіки інклюзивного навчання та психології учнів з особливими потребами, усвідомлюють важливість роботи над розвитком власної інклюзивної компетентності.

Слід зауважити, що формування готовності фахівців ЗП(ПТ)О до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами може стати важливим фактором розвитку особистої професійної компетентності, якщо:

1) знання і вміння щодо організації роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання будуть чітко визначеними та науково-обґрунтованими як необхідна складова професійної компетентності;

2) підготовка педагогічних працівників до роботи із здобувачами освіти з особливими освітніми потребами буде функціонувати як цілісна система, яка охоплює підвищення кваліфікації в курсовий (атестаційний) період, та набуття додаткових фахових компетентностей;

3) педагогічні працівники будуть включені в навчально-дослідницьке середовище, яке передбачає розв'язання професійно-орієнтованих практичних завдань, розроблення та реалізацію дослідницьких проєктів, моделювання ефективної педагогічної діяльності.

Здійснене дослідження дає змогу сформулювати подальші напрями та зміст розвитку інклюзивної компетентності фахівця ЗП(ПТ)О у системі неперервної професійної освіти.

Бібліографія

1. Бойчук Ю.Д. Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я: теоретико-методичні аспекти. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2014. 197 с.

References

1. Boichuk Yu.D. Inklusyivna kompetentnist maibutnoho vchytelia osnov zdorovia: teoretyko-metodychni aspekty. Kharkiv : KhNPU imeni H.S. Skovorody, 2014. 197 s. (in Ukraine)

Адаптаційні можливості навчальних СМАРТ-систем в організації професійного навчання

ЛАВРЕНТЬЄВА Олена

доктор педагогічних наук, професор, ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», професор кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи, м. Дніпро, Україна

ФІЛАТЕНКО Тетяна

викладач хімії, КЗ «Криворізький фаховий медичний коледж» ДОР, м. Кривий Ріг, Україна

Adaptive capabilities of study SMART systems in the organization of professional training

Olena LAVRENTIEVA

doctor of pedagogical sciences, professor, professor of the department of innovative technologies in pedagogy, psychology and social work, «Alfred Nobel university», Dnipro, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-0609-5894

helav68@gmail.com

Tatiana FILATENKO

chemistry teacher, Kryvyi Rih Professional Medical College, Kryvyi Rih, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-6214-565X

FilatenkoTatyana@ukr.net

Використання СМАРТ-систем відкриває нові перспективи для організації професійного навчання, роблячи його більш індивідуалізованим, гнучким та ефективним. Ключовими елементами СМАРТ-комплексів, які забезпечують їх адаптаційні можливості, є модель учня та база знань курсу. Ці елементи слугують фундаментом для персоналізації навчального процесу та забезпечення високої адаптивності до потреб і можливостей кожного учня [1].

Модель учня в адаптивних системах – це деталізована система записів, яка містить інформацію щодо поточних результатів навчання учня, його особистісних характеристик, стилю навчання, засвоєних знань,

сформованих навичок та когнітивних уподобання. Ця модель дозволяє системі адаптувати навчальний процес, зокрема, через вибір матеріалу, методику подачі, та інтенсивність навчання, згідно з індивідуальними потребами та прогресом.

База знань курсу є структурованим набором інформації, який використовується для підтримки навчального процесу в адаптивних системах. Вона зазвичай представлена у формі семантичної мережі, що охоплює концепції, теорії, правила, факти та зв'язки між ними, організовані певним чином.

Семантичні мережі дозволяють ефективно використовувати співвідношення «причина-наслідок» та «сусідства» між концепціями для побудови логічних та зрозумілих навчальних траєкторій. Така організація даних сприяє глибшому розумінню матеріалу учнями, дозволяючи їм не тільки запам'ятовувати факти, але й розуміти зв'язки між різними елементами знань [2].

Спільна робота моделі учня та бази знань у SMART-комплексах спрямована на створення гнучкого та ефективного навчального середовища, здатного адаптуватися до широкого спектру навчальних потреб і стилів. Це досягається через постійний аналіз даних про учня, що дозволяє надавати більш індивідуалізовану та змістовну освіту.

Адаптивність у використанні навчальних SMART-комплексів забезпечується наступними характеристиками [2]:

- *мобільність*, тобто доступність навчальних матеріалів та курсів через мобільні пристрої, такі як смартфони та планшети. Це дозволяє учням вчитися в зручному режимі, а викладачам – здійснювати консультативну підтримку, підвищуючи гнучкість в організації навчального процесу;

- *персоналізація даних* – адаптація до індивідуальних потреб, здібностей, стилю навчання та темпу роботи кожного учня. SMART-системи можуть використовувати дані про успішність учнів для налаштування складності завдань, вибору тем та шляхів подання матеріалу, у такий спосіб підвищуючи мотивацію та ефективність засвоєння знань;

- *мультимедійні інтерактивні елементи*, такі як відео, аудіо, анімації та інтерактивні тести можуть підлаштовуватися під когнітивні стилі й потреби учнів, варіюючи зміст або складність залежно від його відповідей та прогресу в опануванні курсу;

- *динамічні матеріали* – це навчальні ресурси, які можуть бути легко оновлені або модифіковані відповідно до актуальних знань або змін у курсі. Це забезпечує учням доступ до найновішої інформації та навчальних ресурсів, що сприяє більш глибокому розумінню предмета;

- *штучний інтелект, експертні системи та машинне навчання* надають персоналізовану підтримку учням у процесі навчання. Вони забезпечують автоматичне створення зворотного зв'язку, адаптацію завдань згідно з рівнем знань учня та підказки чи пояснення в реальному часі, що допомагає учням краще зрозуміти складні концепції та покращує якість самостійної роботи;

- *коучинг* у контексті адаптивних навчальних систем зосереджується на розвитку навичок самостійного навчання, цілепокладанні та самомотивації. Використовуючи СМАРТ-системи для коучингу, можна надавати індивідуальні рекомендації щодо стратегій навчання, відстежувати прогрес та допомагати учням встановлювати та досягати навчальних цілей.

Кожна з цих характеристик відіграє важливу роль у створенні гнучкого, індивідуалізованого та ефективного навчального середовища, адаптованого під потреби освітнього процесу. Подальші дослідження можуть зосередитися на вдосконаленні алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту, пошуку шляхів інтеграція навчальних СМАРТ-систем із технологіями віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR) з метою забезпечення нових вимірів інтерактивності та занурення в навчальний процес [1]. Доцільно також зосередитися на питаннях доступності та інклюзивності, щоб реалізувати потреби учнів з обмеженими можливостями та з різноманітним соціальним та культурним тлом.

Бібліографія

1. Лаврентьєва О.О. Формування професійної цифрової компетентності студентів інженерно-педагогічних спеціальностей агропромислового профілю в умовах інноваційного розвитку закладу вищої освіти. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка*. 2022. Вип. 1(2). С. 6–14. <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.2.1>

2. Філатенко Т.І. Функціональні характеристики навчальних SMART-систем в організації сучасного освітнього процесу третього тисячоліття. *Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Ломжа, Польща : MANS w Łomży, 2023. Ч. 3. С. 334–338.*

References

1. Lavrentieva O.O. Formuvannia profesiinoi tsyfrovoi kompetentnosti studentiv inzhenerno-pedahohichnykh spetsialnostei ahropromyslovoho profilu v umovakh innovatsiinoho rozvytku zakladu vyshchoi osvity. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: pedahohika*. 2022. Vyp. 1(2). S. 6–14. <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.2.1> (in Ukraine)

2. Filatenko T.I. Funktsionalni kharakterystyky navchalnykh SMART-system v orhanizatsii suchasnoho osvitnoho protsesu tretoho tysiacholittia. *Tsyfrova transformatsiia ta dydzhytal tekhnolohii dlia staloho rozvytku vsikh haluzei suchasnoi osvity, nauky i praktyky: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. Lomzha, Polshcha : MANS w Łomży, 2023. Ch. 3. S. 334–338.* (in Ukraine)

**Використання платформи «Microsoft Teams» для реалізації
дистанційного навчання на прикладі КЗ КОР
«Богуславський гуманітарний коледж ім. І.С. Нечуя-Левицького»**

СОБОЛЄВА Валентина

магістрантка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна, майстер виробничого навчання ДНЗ «Богуславський центр професійно-технічної освіти», Біла Церква, Україна

***Use of the "Microsoft Teams" platform for the implementation
of distance education on the example of KZ KOR
"Boguslav humanitarian college named I.S. Nechuya-Levytsky"***

Valentina SOBOLEVA

Master's student of Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education SIHE «University of Education Management»; master of industrial training of the DZO "Bohuslav Center of Vocational and Technical Education, Bila Tserkva, Ukraine

ORCID ID: 0009-0003-4692-9480

valuhavashik@ukr.net

У зв'язку з високим рівнем розповсюдження медіа-простору сьогодні інформаційні технології є одним із найпотужніших каталізаторів світових змін. Формування єдиного освітнього простору шкіл 21 століття направлено на поліпшення якості освіти в умовах розвитку інформаційного суспільства та конкурентоспроможної економіки. Досягти цієї мети можна за умови створення освітніх інформаційних електронних ресурсів, оволодіння педагогами інформаційно-комунікаційними технологіями на рівні європейських стандартів, підготовки управлінців до використання інформаційно-комунікаційних технологій у виконанні життєвих практичних завдань, забезпечення доступу до якісної роботи й освіти завдяки впровадженню хмарних технологій, розвитку освітніх онлайн-порталів, забезпеченню комп'ютерним і комунікаційним обладнанням закладів освіти [3].

Сучасний рівень розвитку комп'ютерної техніки та різноманітного програмного забезпечення надає широкі можливості для підвищення ефективності навчання. Використання комп'ютерних технологій сприяє удосконаленню системи освіти та забезпеченню якісно нового її рівня. Поняття «дистанційне навчання» трактується порізно.

Дистанційне навчання – це така форма організації навчального процесу та педагогічна технологія, основою якої є керована самостійна робота студентів та широке застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Основною метою дистанційного навчання студентів є виховання особистості, яка має бажання і здатність до спілкування, навчання та самоосвіти [2]. Розвиток та впровадження сучасних освітніх технологій є одним з пріоритетних завдань закладів освіти в умовах сьогодення.

Питання використання сучасних освітніх онлайн-сервісів та технологій стало особливо важливим у зв'язку із запровадженням на всій території України воєнного стану та переведення здобувачів освіти на дистанційну форму навчання. Таким чином використання різноманітних онлайн-сервісів та додатків є актуальним з точки зору забезпечення повноти проведення навчального процесу, а також отримання та засвоєння здобувачами освіти необхідних знань та компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами [1].

Програмне забезпечення Microsoft Office 365 Education, а саме використання платформи Microsoft Teams є цифровим центром, який поєднує в одному рішенні розмови, контент, завдання та програми, дозволяючи викладачам створювати умови для ефективного навчання. Створювати спільні заняття, налагоджувати професійні зв'язки в освітніх спільнотах і спілкуватися з колегами - усі ці можливості доступні в єдиному рішенні, яке пропонується безкоштовно педагогам і здобувачам освіти [4].

Освітню діяльність КЗ КОР «Богуславський гуманітарний коледж ім. І.С. Нечуя-Левицького» організовано саме на базі платформи Microsoft Teams, яку можна встановити на смартфон з сервісу Play Market (Microsoft Teams). Засоби MS Teams дозволяють повністю реалізувати всі компоненти навчального процесу, використовувати інноваційні педагогічні підходи та методики. Це найкращий спосіб поєднати очне та дистанційне навчання. Платформа допомагає викладачам легко створювати віртуальні класи, організовувати завдання і спільно працювати над файлами Word, Excel та PowerPoint у режимі реального часу.

Освітній простір за обліковим записом доступний для студентів з будь-якого комп'ютера чи смартфона, дозволяє користуватись усіма програмними додатками. Платформа забезпечує постійний зв'язок, обговорення у групі та персонально з викладачем заохочує студентство до навчання. Призначення завдання, важливі події, терміни та нагадування автоматично додаються у розклад та обов'язково відображаються у повідомленнях.

У режимі реального часу викладачам надається аналітика щодо активності студентів, спілкування та зворотнього зв'язку. Синхронні заняття проводять в режимі реального часу з демонстрацією екрана. До заняття за необхідністю додається медіа контент, за потреби підключається електронна дошка. Комунікація з групою під час заняття можлива через чат, підняття руки. Безпосередньо під час заняття можуть проводитися короткі опитування. Заняття можуть записуватися та залишатися доступними для повторного перегляду.

Наповнення навчальним контентом здійснюється у папках загального доступу. Студентам надаються відеоуроки, конспекти, презентації, матеріали з посиланнями на додаткові ресурси. Зручний обмін файлами та повідомленнями в MS Teams робить освітній процес насиченим та динамічним. Студентам доступні майбутні та вже здані завдання, прогрес виконання можна регулювати в рамках встановлених термінів.

Строки, дати закриття та плани завдань автоматично відображаються у журналі. Оцінки також автоматично виставляються в журнал та можуть бути експортовані в відомість успішності. Викладачі створюють та роздають тести з зручною програмою Forms. Проведення опитування та тестування з Forms задіює інструменти для аналізу в режимі реального часу, які дозволяють отримати зведену інформацію, а також ознайомитись з результатами окремих студентів.

Для студентів діє прозора та зрозуміла система оцінювання. Для кожного виданого завдання вказуються критерії та стандарти з розподілом балів. За допомогою циклу зворотного зв'язку оцінене завдання повертається студентові разом із коментарями, рецензіями, зауваженнями. Студенти отримують свої оцінки в режимі реального часу та завжди можуть розраховувати на зворотню комунікацію з викладачем. Результати за тестуванням виставляються автоматично в журнал.

Бібліографія

1. *Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2020*: матеріали Всеукр. наук.-метод. відеоконф. з міжнар. участю, 19-20 листоп. 2020 р., м. Запоріжжя. Запоріжжя, 2020. 161 с.
2. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія*: матеріали міжвузів. вебінару, м. Вінниця, 31 берез. 2017 р.; відп. ред. Л.Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.
3. Кравченко Г.Ю. Організаційно-методичні умови управління освітнім процесом у закладі загальної середньої освіти засобами змішаного навчання. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Педагогіка»*. 2020. № 9(17).
4. Наукове електронне фахове видання «*Освітологічний дискус*». ISSN Online: 2312-5829 Educological discourse, 2021. No 4(35). DOI:10.28925/2312-5829.

References

1. Aktualni pytannia dystantsiinoi osvity ta telemedytsyny 2020: materialy Vseukr. nauk.-metod. Videokonf. z mizhnar. Uchastiu, 19-20 lystop. 2020 r., m. Zaporizhzhia. Zaporizhzhia, 2020. 161 s. (in Ukraine)
2. Dystantsiine navchannia yak suchasna osvitnia tekhnolohiia: materialy mizhvuziv. Vebinaru, m. Vinnytsia, 31 berez. 2017 r., vidp. red. L.B. Lishchynska. Vinnytsia: VTEI KNTEU, 2017. 102 s. (in Ukraine)
3. Kravchenko H.Yu. Orhanizatsiino-metodychni umovy upravlinnia osvitnim protsesom u zakladi zahalnoi serednoi osvity zasobamy zmishanoho navchannia. Adaptivne upravlinnia: teoriia i praktyka. Seriiia «Pedahohika». 2020. № 9(17). (in Ukraine)
4. Naukove elektronne fakhove vydannia «Osvitolohichniy diskus» ISSN Online: 2312-5829 Educological discourse, 2021. No 4(35). DOI:10.28925/2312-5829. (in Ukraine)

Геопросторова розвідка як інструмент адаптивного управління національною безпекою в умовах воєнного стану

ЧЕРЕВКО Олег

здобувач кафедри публічного управління і проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти», м. Київ, Україна

Geospatial intelligence as a tool for adaptive management of national security under the conditions of the state of war

Oleg CHEREVKO

winner of the Department Administration and Project Management Educational and Scientific Institute of Management and Psychology SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0009-0003-4348-8923
cherevkooleg89@gmail.com

Визначення відповідних цільових орієнтирів без урахування контексту ситуації та часових рамок може суттєво деформувати державну політику та дезорієнтувати суб'єктів забезпечення національної безпеки і стійкості.

Отже, оптимальний рівень національної стійкості та інші цільові орієнтири є змінними, які мають періодично переглядатися й уточнюватися на засадах адаптивного управління. Забезпечення національної стійкості об'єднує різні галузі й системи (у т.ч. економічну, екологічну, соціальну, організаційну, воєнну, правоохоронну та ін.): усі вони мають відповідати базовим критеріям стійкості.

При цьому визначення цільових орієнтирів для різних сфер діяльності повинно враховувати їх специфіку [3, с. 134]. Зокрема, геопросторовий аналіз не належить до певної тематики, це аналітичний

інструментарій, якій може застосовуватися у різних сферах. Відмінними також можуть бути особливості його застосування та отримані результати, наприклад, у сфері безпеки і оборони. Геопросторовий аналіз – процес визначення просторових, структурно-функціональних та інших взаємозв'язків між геопросторовими об'єктами для уточнення, зміни або отримання якісно нової розвідувальної інформації [2, с. 135].

Геовізуалізація залучає дані з різних сфер знань, що свідчить про використання трансдисциплінарного підходу при геовідображенні інформації. Експертне середовище являє собою сукупність інтегрованих інформаційних ресурсів та визначених над ними засобів трансдисциплінарного аналізу, на основі використання яких експерти-аналітики проводять дослідження визначених їм питань та розробляють за їх результатами проекти відповідних рішень. Під кожного експерта-аналітика або відповідну групу система дозволяє побудувати аналітичне середовище на основі типових контейнерів тематичної систематизації та представлення відібраної інформації. Вони містять таксономічні об'єкти, які визначають гіпервластивість упорядкованості інформації, що аналізується [2, с. 140–141].

Будь-яка військова кампанія – це за своєю суттю географічна робота. Для більшості бойових командирів розуміння та підтримка ситуаційної обізнаності та опанування місцевості має вирішальне значення для успіху. Невеликі, добре оснащені бойові сили, які добре володіють полем бою, часто можуть перевершити більші сили, рухатися швидше та адаптуватися до мінливих умов. Геопросторові дані (GEOINT) були критично важливим елементом американської військової переваги та існування Америки як країни [4, с. 4].

Функції головного координатора забезпечення військ необхідними геопросторовими продуктами покладені на Національне агентство геопросторової розвідки – NGA (National Geospatial-Intelligence Agency), що підпорядковано міністру оборони США. NGA своїми геопросторовими і аналітичними матеріалами допомагає відповідним структурам виконувати завдання національної оборони і безпеки, здійснює консультативну і безпосередню технічну допомогу військовим розвідувальним центрам (Combatant Command's Joint Intelligence Operations Center). В сухопутних військах, ВМС і повітряних силах США функціонують власні служби ГПР, які здатні виготовляти як стандартні, так і спеціальні ГІС-продукти.

Унікальною перевагою ГПР є можливість проведення всебічного геопросторового аналізу операційного середовища, точність і достовірність аналітичних оцінок, простота та наочність подання інформації. Завдяки цьому ГПР стає основою у забезпеченні всебічною і

надійною інформацією про об'єкти інтересу. Для України потреби економічного розвитку, ЗСУ, інших силових відомств у ГПР є вкрай значущими.

З огляду на це, удосконалюючи систему розвідувально-інформаційного забезпечення сил оборони України і силових відомств, слід врахувати аналіз розвитку ГПР провідних держав і приділити належну увагу розробленню національної системи геопросторової розвідки та її невідкладної реалізації [1, с. 268–269].

Таким чином, посилення розвідувально-інформаційного забезпечення сил оборони і силових відомств України в умовах ведення бойових дій є вкрай значущим завданням, що актуалізує потребу вивчення кращих зарубіжних та вітчизняних практик ведення геопросторової розвідки як інструменту адаптивного управління національною безпекою та обороною країни в умовах воєнного стану.

Бібліографія

1. Євсюков Т.О. Використання ГІС-технологій у військовій справі. *Planning And Use Of Territories Within The Context Of Inclusive Development: International Scientific and Practical Conference.*

URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/37568/1/MMNPK_Planning_and_use_of_territories_within_the_context_of_inclusive_development_2023-267-269.pdf (дата звернення: 06.01.2024).

2. Подліпаєв В.О. Концепція побудови системи трансдисциплінарного інформаційного забезпечення геопросторового аналізу з компонентною архітектурою. *Системи управління, навігації та зв'язку.* 2019. № 3 (55). С. 135-142. <https://doi.org/10.26906/SUNZ.2019.3.135>

3. Резнікова О.О. *Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища* : монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf (дата звернення: 06.01.2024).

4. Building Resilient Communities Through Geospatial Intelligence: A report by the United States Geospatial Intelligence Foundation (USGIF). URL: https://www.unisdr.org/preventionweb/files/61620_usgifbuildingresilientcommunitiesth.pdf (дата звернення: 06.01.2024).

References

1. Ievsiukov T.O. Vykorystannia HIS-tekhnologii u viiskovii spravi. *Planning And Use Of Territories Within The Context Of Inclusive Development: International Scientific and Practical Conference.*

URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/37568/1/MMNPK_Planning_and_use_of_territories_within_the_context_of_inclusive_development_2023-267-269.pdf (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

2. Podlipaiev V.O. Kontseptsiiia pobudovy systemy transdystsyplinarnoho informatsiinoho zabezpechennia heoprostorovoho analizu z komponentnoi arkhitekturoiu. *Systemy upravlinnia, navihatsii ta zviazku.* 2019. № 3(55). S. 135-142. <https://doi.org/10.26906/SUNZ.2019.3.135> (data zvernennia: 06.01.2024) (in Ukraine)

3. Reznikova O.O. Natsionalna stiiikist v umovakh minlyvoho bezpekovoho seredovyscha : monohrafiia. Kyiv : NISD, 2022. 532 s.

URL: [https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-](https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf)

[ukraineresilience2022_02.pdf](https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-03/reznikova-ukraineresilience2022_02.pdf) (data zvernennia: 06.01.2024) (in Ukraine)

4. Building Resilient Communities Through Geospatial Intelligence: A report by the United States Geospatial Intelligence Foundation (USGIF).

URL: https://www.unisdr.org/preventionweb/files/61620_usgifbuildingresilientcommunitiesth.pdf (data zvernennia: 06.01.2024) (in English)

До проблеми розвитку професіоналізму керівника закладу загальної середньої освіти в умовах магістерської підготовки

ШОЛОХ Олена

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, методики викладання історії та суспільних дисциплін Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Чернігів, Україна

To the problem of the development of professionalism of the head of the institution of general secondary education in the conditions of master's training

Olena SHOLOKH

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy, Methods of Teaching History and Social Disciplines of T.G. Chernihiv Collegium National University. Shevchenko, Chernihiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0003-0024-0904

osholoh72@gmail.com

Розбудова освіти незалежної України, її докорінне реформування спрямовані на національне відродження, відтворення інтелектуального, духовного потенціалу народу. Керівнику сучасного закладу загальної середньої освіти доводиться працювати в період оновлення функціональних обов'язків та видів управлінської діяльності, який пов'язаний з конкретно-історичними умовами розвитку країни, розширення сфери знань та умінь в галузі менеджменту освіти та іншими об'єктивними обставинами сучасності: російською агресією проти України та світовою пандемією.

Наявність суперечностей та низки нових тенденцій розвитку шкільної освіти в Україні вимагають теоретичного обґрунтування проблеми ефективного розвитку професіоналізму керівника закладу загальної середньої освіти та розробки його методичного супроводу в умовах магістерської підготовки. Реформування освітньої галузі, що відбувається в Україні, потребує оновлення кадрової політики та модернізації управлінської діяльності керівника ЗЗСО. Середовище, в

якому працює керівник ЗЗСО, постійно змінюється. Зміни можуть відбуватися на декількох рівнях: суспільному (перехід від командної до ринкової економіки), освітньому (національна спроба демократизації освіти), індивідуально-життєвому (регламентація індивідуального професійного потенціалу). Тому управляти закладом загальної середньої освіти у сучасних умовах – це складна, відповідальна і творча робота. У взаємовідносинах керівник – «оточуюче середовище» кожний конкретний випадок породжує велику кількість непередбачених ризиків.

Оскільки керівна діяльність є управлінською діяльністю, то прикро зауважити, що керівника, як професіонала готують на основі вищої базової освіти в Україні лише в магістратурі. Позичуємо декілька підсумкових аспектів проведення педагогічних досліджень щодо розвитку професіоналізму керівника ЗЗСО в умовах магістерської підготовки:

- Схарактеризовано сутність наукових понять дослідження у педагогічній теорії і практиці, щодо аналізу організаційно-методичних, науково-педагогічних матеріалів розвитку професіоналізму керівника ЗЗСО, який свідчить про невинний процес розвитку та оновлення професійних функцій керівника ЗЗСО та змісту управлінської діяльності.

Дослідники вважають, що *професіоналізм* представляє собою інтегральну сукупність індивідуальних, особистісних та суб'єктивно-діяльнісних якостей, що дають можливість на максимальному рівні успішності вирішувати типові для тієї чи іншої діяльності завдання й розглядається як сутнісна характеристика керівника будь-якої ланки управління. Розкрито сутність і зміст професіоналізму керівника ЗЗСО у науковій літературі та подається авторське розуміння цього поняття. *Професіоналізм* – це знання, уміння і навички, що в повній мірі забезпечують виконання функціонально-посадових обов'язків.

Необхідною умовою для досягнення професіоналізму є розвиток знань, умінь та здібностей керівника. У результаті розвитку виникає новий якісний стан об'єкта, що виступає як зміна його складу або структури. Тобто – це спрямована, закономірна зміна дійсності, її універсальна властивість, у результаті якого виникають якісні стани позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту. Натомість, розвиток професіоналізму керівника ЗЗСО є складним, багатогранним процесом, який об'єктивно пов'язаний з різними векторами розвитку освітнього простору і відображає поліфункціональний специфічний характер управлінської діяльності керівника ЗЗСО як професійно підготовленого менеджера освіти.

- Проаналізувавши дослідження у педагогічній теорії і практиці можемо зробити висновок, що професійний розвиток майбутнього

керівника ЗЗСО в умовах магістерської підготовки здійснюється на засадах сформованих професійних компетентностей.

Під компетентністю розуміємо якість людини, яка формується завдяки обізнаності, оволодінням знаннями, уміннями, навичками та набуттям певного досвіду, а «*професійна компетентність*» у педагогічній науці видається як сукупність знань і вмінь, що визначають результативність праці; обсяг навичок виконання завдань професійної діяльності; комплекс знань і професійно значущих якостей особистості; напрям професіоналізації; єдність теоретичної і практичної готовності до праці.

В умовах магістратури шляхом обізнаності майбутніх керівників закладів освіти із сутністю навчальних дисциплін, розкрито зміст, форми й методи розвитку професіоналізму керівника на засадах компетентнісного підходу.

У процесі навчання в магістратурі усвідомлюється зміст, форми й методи розвитку професіоналізму керівника ЗЗСО. Тому велика увага має приділятися таким напрямам роботи:

- перехід до науково-теоретичного рівня управління діяльністю ЗЗСО;
- обґрунтування змісту управлінської компетентності керівних кадрів, який повинен мати міжпредметний характер, включаючи основні теорії управління, психології менеджменту, економіки освіти, права, маркетингу освітніх послуг, культури управлінської діяльності;
- реалізація в процесі підвищення розвитку професіоналізму керівників ЗЗСО варіативних організаційно-педагогічних форм діяльності з управлінськими кадрами на регіональному рівні;
- діагностування професійних потреб і рівнів сформованості управлінської компетентності керівників ЗЗСО через анкетування, тестування, складання технологічних карт, створення технології моніторингу управлінської діяльності керівників шкіл і її реалізації;
- запровадження в системі діяльності управління освіти з керівниками масових, групових, індивідуальних форм підвищення розвитку професіоналізму.

Проаналізовано критерії та досліджено рівень розвитку професіоналізму керівника закладу загальної середньої освіти. У ході дослідження проаналізовано критерії розвитку професіоналізму керівника ЗЗСО. Це – професійні, ділові, морально-психологічні, інтегральні.

Професійні критерії – це характеристики професійних знань, умінь навичок, професійного досвіду керівника, його кваліфікації, результатів управління. *Ділові критерії* – характеризують організованість,

відповідальність, ініціативність, підприємливість, ефективність діяльності керівника.

Морально-психологічні критерії розкривають такі особливості керівника, як здатність до самооцінки, чесність, справедливість, психологічну стійкість.

Інтегральні критерії – це характеристики, які одержують на основі багатьох інших притаманних керівнику ЗЗСО якостей, і вказують на його авторитет, стан здоров'я, загальну культуру, культуру мислення, мови та ін.

Вважаємо за доцільне здійснювати постійне підвищення рівня професіоналізму майбутніх керівників ЗЗСО в умовах магістратури засобами активної участі в проектах та грантових програмах різного рівня із метою оптимізації управління установами освіти. Технології впровадження щодо розвитку професіоналізму керівників ЗЗСО мають носити компетентнісно-орієнтований характер.

У подальшому проведенні дослідження передбачається висвітлення методики розроблення системи розвитку професійної компетентності майбутнього керівника ЗЗСО – менеджера освіти в умовах магістратури.

Бібліографія

1. Базелюк В.Г. Особливості інноваційного розвитку закладів освіти у контексті європейських освітніх цінностей. *Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2011. № 2. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nzspp/2011_2/mtp/mtp6.pdf (дата звернення: 01.02.2024)
2. Бачинська Є.М. Механізм формування інноваційного освітнього простору в регіоні. *Педагогіка і психологія*. 2007. № 1(54). С. 79-88.
3. Даниленко Л.І. *Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи*. Київ : Логос, 2002. 140 с.
4. Ковальова Т. Інноваційна освіта: підруч. для директора. Київ : Вид. «Плеяда», 2005. 120 с.
5. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Київ : Грамота, 2005. 447 с.
6. *Як зробити школу успішною: практичні кроки* / упоряд. В. Зоц. Київ: Шкільний світ, 2007. 128 с.
7. Традиційні ресурси Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О. Сухомлинського. URL: http://www.dnpgor.ua/electronic_resousces/tra_res (дата звернення: 01.02.2024)

References

1. Bazeliuk V.H. Osoblyvosti innovatsiinoho rozvytku zakladiv osvity u konteksti yevropeiskykh osvitnikh tsinnosteі. *Naukovi zapysky NDU im. M.Hoholia. Psykholoho-pedahohichni nauky*. 2011. № 2. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Nzspp/2011_2/mtp/mtp6.pdf (data zvernennia: 01.02.2024) (in Ukraine)

2. Bachynska Ye.M. Mekhanizm formuvannia innovatsiinoho osvitnoho prostoru v rehioni. Pedagogika i psykholohiia. 2007. № 1(54). S. 79-88. (in Ukraine)
3. Danylenko L.I. Modernizatsiia zmistu, form ta metodiv upravlinskoii diialnosti dyrektora zahalnoosvitnoi shkoly. Kyiv : Lohos, 2002. 140 s. (in Ukraine)
4. Kovalova T. Innovatsiina osvita: pidruch. dlia dyrektora. Kyiv : Vyd. «Pleiada», 2005. 120 s. (in Ukraine)
5. Kremen V.H. Osvita i nauka v Ukraini – innovatsiini aspekty. Kyv : Hramota, 2005. 447 s. (in Ukraine)
6. Iak zrobyty shkolu uspishnoi: praktychni kroky / uporiad. V. Zots. Kyiv: Shkilnyi svit, 2007. 128 s. (in Ukraine)
7. Tradytsiini resursy Derzhavnoi naukovo-pedahohichnoi biblioteky Ukrainy im. V.O. Sukhomlynskoho. URL: http://www.dnpb.gor.ua/electronic_resousces/tra_res (data zvernennia: 01.02.2024) (in Ukraine)

Наукова панель 7 / Scientific Panel 7

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК КЕРІВНИКІВ І ПЕДАГОГІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ

*Professional development of heads and teachers of general secondary
education on an adaptive basis: challenges and strategies*

Модератори / Moderators:

кандидат педагогічних наук, доцент / Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Надія ЛЮБЧЕНКО / Nadiia LIUBCHENKO

кандидат педагогічних наук, доцент / Candidate of Pedagogical Sciences

Людмила КОЛОСОВА / Liudmyla KOLOSOVA

Феноменологія стратегії функціонального розвитку методичної служби на адаптивних засадах: австралійська модель в українських реаліях

ГУСАРЧУК Людмила

аспірантка Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

*Phenomenology of the functional development strategy of the methodical
service on an adaptive basis: the australian model in Ukrainian realities*

Liudmyla HUSARCHUK

graduate student of the Education Central Institute SIHE «University of Education Management», Kyiv, Ukraine

Починаючи з 2017 року, адаптивне навчання стало трендом у західній освітній тенденції методичного супроводу. Воно відноситься до освітнього підходу, котрий послуговується як цифровими, так і аналоговими технологіями. Ключова роль відводиться аналізу даних для адаптації навчання до потреб окремих учнів. Фактично, феноменологія такого підходу полягає в концентрованому індивідуалізмі та антропоцентризмі й емпатії, яка трансформує педагога у тактика і стратега з високо-розвиненими м'якими навичками. Таким чином, ментору вдається вибудувати зміст матеріалу, темп роботи та сформувати методи адаптивної педагогіки на основі прогресу учнів і моделей навчання, покращуючи взаєморозуміння та нарощуючи посилення якостей взаємозв'язку.

В Україні дана проблема є розгалуженою та в одному зі своїх фундаментальних проявів полягає у відсутності стратегічного планування в галузі освіти на державному рівні й неефективності методичної служби у поточному її вигляді станом на 2024 рік.

Попри надважку політичну ситуацію в Україні, котра була викликана спочатку пандемією COVID-19, а потім ускладнилась через багаточисельні терористичні акти російської військової агресії з подальшим повномасштабним вторгненням РФ на територію України, завдяки продуктивній роботі українських вчених в рамках платформи Міжнародного наукового форуму – було досягнуто прогресу та значних успіхів в розробці досліджуваної тематики. Було створено теоретичну і практичну базу, яка заклала фундамент для подальшого розвитку досліджень.

У 2021 році в рамках I Міжнародного наукового форуму великий внесок у розробку проблеми адаптивного навчання в закладах дошкільної та загальної середньої освіти зробили Бацула Наталія Володимирівна, Л. Лузан, В. Мірошніченко, Г. Мотуз, А. Ноготушкіна, С. Правда, О. Редька та О. Рябов. Особливо цікавим був погляд О. Редьки на проблему тестового контролю, як умови забезпечення ефективного впровадження системи управління якістю вищої освіти. До передових досліджень також варто віднести напрацювання О. Бацули, а саме «Адаптивність освітнього процесу в умовах гуманізації закладу загальної середньої освіти» та роботу Л. Лузан «Адаптивні технології як інноваційний інструментарій підвищення кваліфікації вчителів-словесників».

У 2023 році на базі II Міжнародного наукового форуму було заповнено масу лакун у сфері розробки досліджуваної проблеми. Варто відзначити досягнення таких вчених, як В. Коломієць, В. Костіна, І. Кринична та Т. Пікож, котрі висвітлили проблеми адаптивного управління розвитком професійної компетентності педагогів, обґрунтували сутність складнощів адаптивного навчання в умовах війни та пролили світло на проблему резильєнтності майбутніх фахівців соціальної галузі, як умови адаптації до нових соціальних викликів.

Охарактеризувати основні положення феноменології австралійської стратегії функціонального розвитку методичної служби на адаптивних засадах.

Стратегічне планування в галузі освіти –це основна цивілізаційна відзнака націй, генетичним кодом котрих є збереження пам'яті поколінь та претензія на досягнення успіху в гонці прогресів. Зберегтись і вижити можна лише через процес адаптації. Однією з причин занепаду найвеличніших світових культур є відсутність здатності планувати далі

оперативного рівня. Тобто, невміння адаптуватися до життя в нових умовах смертельне та веде до забуття.

Не зважаючи на всю їх відмінність, астимонія спільності племен носіїв неолітичної сурської культури із регіону степового межиріччя Дніпра та Дону і нижньомихайлівсько-кемі-обінської культури (III – перша половина II тисячоліття до н.е.) з ареалу Північного Причорномор'я та Криму полягає у гостроті проблеми відсутності сучасної адаптації. Отже, порушене стратегічне планування призводить до зміни антропотипу, деградації та зникнення як культури, так і виду носіїв, що її сповідував.

Критичність проблеми полягає в тому, що урок, котрий людство повинно було засвоїти ще в період новокам'яної доби – не пройдений досі. Феноменологічна концепція інтерсуб'єктивності Едмунда Гусерля, котра виокремила ідеал абсолютно обґрунтованого знання [1], остаточно закрила проблему феноменологічної методології, як явища. Однак, резюмуючи результати дослідження філософа, пошук цього знання ми маємо починати у сфері когнітивного.

На мій погляд, як дослідниці проблем пов'язаних з публічною політикою у галузі методичної служби, ключ до вдалої функціональної реформації останньої лежить через ґрунтовну зміну підходу з реально-існуючого неотроцістського з усіма його жахами та вадами на адаптивний, котрий формуватиметься між Гусерлем і Грундтвігом [2, с. 25].

Чудовим зразком у цьому випадку може стати австралійська адаптивна модель. Шкільна освіта в Австралії має свої недоліки, однак варто віддати належне їхньому передовому досвіду в питаннях адаптивної системи освіти, яка систематично вдосконалюється та посилюється спільними діями уряду та методичної служби, котра зіштовхнувшись з проблемами, винесла свої уроки та зробила ставку на якість кваліфікації вчителя [3]. Можемо простежити складні виклики, з якими зіштовхнулась австралійська урядова освітньо-аналітична служба. Вони полягали у тому, що у 2017 році, виходячи з результатів тестування [4; 5] показники успішності учнів мали тенденцію знижуватись на національному та міжнародному рівнях.

Ситуація мала катастрофічний характер з огляду на те, що виник прошарок неприпустимої кількості студентів, які були не готові до життя після школи. Незважаючи на збільшення фінансування на основі критичних потреб, до всього додалися проблеми нерівності між австралійськими школами в урбаністичних регіонах та виключно аграрних секторах на кшталт тасманійського ексклаву.

Австралійська методична служба виявила, що на найпростішому рівні їх система занадто мало зважала на роль адаптивності в освітньому

процесі та власне не виходила за межі прикладних рамок. Австралійська методична служба прийняла політично непопулярне рішення та розміняла популістичну децентралізаторську риторіку, не побоявшись відкрито декламувати, що цей курс провалився і не вдалось створити систему освіти, яка адаптується і вдосконалюється з часом.

Виявлення проблеми комунікації на рівні муніципальної влади, її визнання та open-source пошук рішення, позбавив австралійську методичну службу державного пропрієтаризму та дозволив сконцентруватися на окресленні адаптивного методу освіти, як складової національного інтересу. Стратегічне планування австралійців, котрі чесно зізнались у своїх проблемах, визнавши їх у шестирічній ретроспективі стало початком закладення системи навчання, яка систематично навчається.

Варто зазначити, що австралійська пісковикова система є дещо видозміненою ельською, тобто, адаптацією адаптації. На моє глибоке переконання, цей досвід є безцінним. Українська публічна політика відносно методичної служби повинна спиратись на австралійську модель та ключовим пріоритетом має стати винайдення власної smart-системи, котра зможе підлаштовуватись під альтернативні змінні, враховуючи парадигму стратегічного планування.

Бібліографія

1. Edmund Husserl «Cartesian Meditations», 1960 [1931]. Cairns D., trans. Dordrecht: Kluwer.
2. Гусарчук Л.Д., Алейнікова О.В. Історичний розвиток консультування в методичній службі української освіти в умовах децентралізації влади. *Наукові перспективи. Серія «Державне управління»*. 2021. Вип. 12(18).
3. Lessons learned on research methodologies from assessing teaching quality. URL: <https://www.acer.org/gb/discover/article/lessons-learned-on-research-methodologies-from-assessing-teaching-quality> (дата звернення: 06.01.2024).
4. Albers B., and Pattuwage L. Implementation in Education: Findings from a Scoping Review. *Centre for Evidence and Implementation*. 2017.
5. Breakspear S. Agile Implementation for Learning: How Adopting an Agile Mindset Can Help Leaders Achieve Meaningful Progress in Student Learning. Occasional Paper. 147. *Centre for Strategic Education*. 2016.

References

1. Edmund Husserl «Cartesian Meditations», 1960 [1931]. Cairns D., trans. Dordrecht: Kluwer. (in English)
2. Husarchuk L.D., Aleinikova O.V. Istorychnyi rozvytok konsultuvannia v metodychnii sluzhbi ukrainskoi osvity v umovakh detsentralizatsii vlady. *Naukovi perspektyvy. Seriiia «Derzhavne upravlinnia»*. 2021. Vyp. 12(18). (in Ukraine)
3. Lessons learned on research methodologies from assessing teaching quality. URL: <https://www.acer.org/gb/discover/article/lessons-learned-on-research-methodologies-from-assessing-teaching-quality> (data zvernennia: 06.01.2024). (in English)

4. Albers B., and Pattuwage L. Implementation in Education: Findings from a Scoping Review. Centre for Evidence and Implementation. 2017. (in English)
5. Breakspear S. Agile Implementation for Learning: How Adopting an Agile Mindset Can Help Leaders Achieve Meaningful Progress in Student Learning. Occasional Paper. 147. Centre for Strategic Education. 2016. (in English)

Розв'язання проблем як soft skill адаптивності керівників і педагогічних працівників закладу освіти в умовах криз та невизначеності

ЛЮБЧЕНКО Надія

кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту освіти та права Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

Solving problems as a soft skill of the adaptability of managers and teaching staff of an educational institution in conditions of crisis and uncertainty

Nadiya LYUBCHENKO

candidate of Pedagogical Sciences, associate professor, associate professor of the Department of Public Administration and Management Education Central Institute of Postgraduate Education SIHE «University of Management Education», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-4247-340X

Щорічно з 1971 року у Давосі (Швейцарія) проходить Всесвітній Економічний Форум (World Economic Forum) для вирішення найважливіших світових проблем. На 53-ій зустрічі в Давосі 2023 року під час роботи світових лідерів за темою «Співпраця у роздробленому світі» зазначалося, що світова спільнота у складний для неї час стикається з низкою взаємопов'язаних криз, навіть, із полікризами, про що йдеться і у «Звіті про глобальні ризики». Президент Всесвітнього економічного форуму Борге Бренде у своєму заключному слові у 2023 році зазначила: «У невизначений і складний час ясно одне: ми можемо сформувати більш стійке, стійке та справедливе майбутнє, але єдиний спосіб зробити це – разом» [1].

У час глобалізаційних світових перетворень, випробувань воєнного часу для системи освіти України, зокрема післядипломної педагогічної освіти, постали завдання формування освітньо-професійних програм (ОПП) підвищення кваліфікації керівників та педагогічних працівників з питань профілактики та подолання криз. Це зумовлює актуальність формування та розвитку у керівників та педагогічних працівників умінь/навичок щодо формулювання та розв'язання проблем.

У 2020 році Всесвітній економічний форум підготував звіт «Майбутні робочі місця – 2025», у якому серед десяти затребуваних у 2025 році навичок фахівців названо «розв'язання складних проблем» [2].

Нами проведено узагальнення підходів зарубіжних та вітчизняних дослідників щодо сутності та змісту hard skills і soft skills в контексті компетентнісного підходу в освіті, що сприяло формуванню бачення перспективних напрямів та очікуваних результатів професійного розвитку освітян в умовах затвердження професійних стандартів [3; 4]. У контексті цього ми підтримуємо думку дослідників щодо актуальності формування та розвитку у сучасної людини навичок з розв'язання проблем.

Розглядаючи soft skill як універсальну, «м'яку», надпрофесійну, гнучку навичку (уміння), ми актуалізуємо необхідність формування ОПП підвищення кваліфікації керівників та педагогічних працівників закладів освіти з включенням тематики щодо визначення, формулювання та розв'язання проблем в умовах криз та невизначеності.

Пропонуємо розглядати soft skill щодо розв'язання проблем як універсальну навичку, тому що вона забезпечує здатність людини до адаптації, тобто адаптивність. Ми поділяємо думку, що «здатність до адаптації, пристосування людини до існуючих в суспільстві вимог та критеріїв оцінки за рахунок присвоєння норм і цінностей даного суспільства – це адаптивність. Вона відображує результативну сторону адаптації. Адаптивність насамперед полягає в аналізі та адекватному сприйнятті навколишнього середовища, внаслідок чого виробляється вміння залишатися цілісною особистістю» [5].

Для формування soft skill керівників і педагогічних працівників закладу освіти відповідно до означеного напряму кафедрою менеджменту освіти та права ЦПО в ОПП включено теми «Стратегічне управління розвитком закладу освіти», «Технології стратегічного управління персоналом в умовах кризи організації», «Самоменеджмент як чинник професійно-особистісного розвитку менеджера освіти», «Лідерство та ефективна комунікація в командоутворенні організації», «Репутація лідера-менеджера освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення» та сформовано навчально-методичне забезпечення, які відповідають визначеному державними стандартами змісту професійної кваліфікації керівника та педагогічних працівників закладів освіти.

Бібліографія

1. Markovitz Gayle, Di Caro Beatrice. 5 things to know about Davos. 2023. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/01/the-story-of-day-five-at-davos-2023/> (дата звернення: 06.01.2024).

2. Якими будуть основні 10 навичок у 2025 році – Всесвітній економічний форум опублікував список. URL: <https://nus.org.ua/news/yakymy-budut-osnovni-10-navychok-u-2025-rotsi-vsesvitnij-ekonomichnyj-forum-opublikuvav-spysok/> (дата звернення: 06.01.2024).

3. Yelnykova H., Ryabova Z., Liubchenko N., Suprun V. Formation of soft skills of professionals in the context of open education. *AIP Conf. Proc.* 2889, 090013 (2023). <https://doi.org/10.1063/5.0173724>

4. Любченко Н.В. Soft skills та hard skills керівника закладу загальної середньої освіти в контексті компетентнісного підходу у післядипломній освіті менеджерів. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 2022. Вип. 22(51). С. 41–68. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734168/>

5. Ільїна Ю.Ю. Адаптивність особистості як умова перцептивно-інтерактивної компетентності. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави*. Харків, 2018. С. 315–317.

References

1. Markovitz Gayle, Di Caro Beatrice. 5 things to know about Davos. 2023. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/01/the-story-of-day-five-at-davos-2023/> (data zvernennia: 06.01.2024). (in English)

2. Iakymy budut osnovni 10 navychok u 2025 rotsi – Vsesvitnii ekonomichnyi forum opublikuvav spysok. URL: <https://nus.org.ua/news/yakymy-budut-osnovni-10-navychok-u-2025-rotsi-vsesvitnij-ekonomichnyj-forum-opublikuvav-spysok/> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

3. Yelnykova H., Ryabova Z., Liubchenko N., Suprun V. Formation of soft skills of professionals in the context of open education. *AIP Conf. Proc.* 2889, 090013 (2023). <https://doi.org/10.1063/5.0173724> (in English)

4. Liubchenko N.V. Soft skills ta hard skills kerivnyka zakladu zahalnoi serednoi osvity v konteksti kompetentnisnogo pidkhodu u pisladyplomnii osviti menedzheriv. *Visnyk pisladyplomnoi osvity. Seriiia «Pedahohichni nauky»*. 2022. Vyp. 22(51). S. 41–68. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734168/> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)

5. Ilina Yu.Iu. Adaptivnist osobystosti yak umova pertseptyvno-interaktyvnoi kompetentnosti. *Suchasni problemy pravovoho, ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku derzhavy*. Kharkiv, 2018. S. 315–317. (in Ukraine)

Наукова панель 8 / Scientific Panel 8

ТЕХНОЛОГІЇ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ

*Technologies of adaptive management
of educational institutions and organizations*

Модератори / Moderators:

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Ігор ВЕРБОВСЬКИЙ / Ihor VERBOVSKYI

кандидат педагогічних наук, доцент / Ph.D in Education (Pedagogy), Associate Professor

Інеса НОВИЦЬКА / Inesa NOVITSKA

Адаптивне управління як засіб цифрової трансформації вищої освіти

ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор

кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчального відділу, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Adaptive Management as a Means of Digital Transformation of Higher Education

Igor VERBOVSKYI

Candidate of Pedagogic Sciences, Docent, Head of the Education Department, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-7202-3429

super_iagrik2011@ukr.net

Сучасний світ характеризується динамічним розвитком цифрових технологій, що суттєво впливає на всі сфери життя, в тому числі й на систему вищої освіти. Цифрова трансформація вищої освіти стає неминучим процесом, який потребує нових підходів до управління та організації освітнього процесу.

Одним із перспективних напрямів розвитку вищої освіти в умовах цифрової трансформації є впровадження принципів адаптивного управління. Адаптивне управління – це взаємовплив, який викликає взаємоприспосовування поведінки суб'єктів діяльності на діалогічній основі, котра забезпечується спільним виробленням реалістичної мети з наступним поєднанням зусиль і самоспрямуванням дій на її досягнення [2].

До основних принципів адаптивного управління можна віднести: гнучкість, індивідуалізацію, неперервність та відкритість.

Гнучкість: система управління повинна бути здатною швидко реагувати на мінливі потреби та виклики середовища. Це досягається завдяки моніторингу середовища, прогнозуванню та впровадженню адаптивних алгоритмів. Гнучкість також передбачає створення сприятливих умов для розвитку та реалізації потенціалу учасників освітнього процесу, що можливо завдяки персоналізації, підтримці автономії та створенню колаборативного середовища.

Індивідуалізація: система управління повинна враховувати індивідуальні особливості та потреби учасників освітнього процесу. На основі особливостей та потреб система формує адаптивні навчальні траєкторії для кожного учасника, які можуть включати різноманітні навчальні модулі, методи навчання та темпи навчання. **Неперервність:** система управління повинна забезпечувати постійне вдосконалення та оновлення освітнього процесу. Це можливо завдяки зворотному зв'язку, аналізу даних та впровадженню інновацій. Важливим аспектом неперервності є також забезпечення постійного професійного розвитку педагогічних кадрів. Це може бути досягнуто за допомогою навчання, підтримки та стимулювання.

Відкритість: система управління повинна бути відкритою до інновацій та нових ідей. Це може бути досягнуто за допомогою створення спільнот, підтримки досліджень та впровадженню кращих практик. Відкритість системи адаптивного управління дозволяє їй постійно розвиватися та вдосконалюватися, що є запорукою її успішного функціонування в умовах динамічного розвитку цифрових технологій.

Важливо підкреслити, що всі чотири принципи адаптивного управління – гнучкість, індивідуалізація, неперервність та відкритість – є взаємопов'язаними. Їх ефективне впровадження можливе лише за умови комплексного підходу до розвитку та модернізації системи управління освітою. Впровадження принципів адаптивного управління може суттєво підвищити ефективність та якість освітнього процесу, а також мотивацію та емоційний стан учасників освітнього процесу.

В умовах цифрової трансформації вищої освіти, питання розвитку цифрових компетенцій викладачів та студентів набуває все більшої актуальності. Цифрова трансформація вищої освіти робить акцент на інноваційних методах та технологіях навчання, що потребує відповідної підготовки як з боку викладачів, так і з боку студентів.

Адаптивні підходи до розвитку цифрових компетенцій стають ключовим фактором у цій ситуації. Їх суть полягає в урахуванні індивідуальних особливостей та потреб кожного учасника освітнього

процесу, що робить процес навчання більш ефективним та результативним.

В умовах цифрової трансформації вищої освіти, що динамічно розвивається, питання розвитку цифрових компетенцій викладачів та студентів стає все більш гострим [1]. Цей процес не просто актуальний, він стає необхідною умовою для успішного функціонування та конкурентоспроможності освітньої системи в цілому.

Цифрова трансформація вищої освіти несе в собі ряд суттєвих змін, які потребують відповідної підготовки як з боку педагогічного складу, так і з боку студентів. Ці зміни включають впровадження інноваційних методів та технологій навчання, зміну ролі викладача, активізацію ролі студентів та зростання значення інформаційної грамотності. Адаптивні підходи до розвитку цифрових компетенцій стають ключовим фактором у цій ситуації. Їх суть полягає в урахуванні індивідуальних особливостей та потреб кожного учасника освітнього процесу, що робить процес навчання більш ефективним та результативним.

Впровадження адаптивних принципів управління може суттєво покращити якість дистанційного та онлайн-навчання. Це дозволить зробити процес навчання більш гнучким, індивідуалізованим та ефективним, що, в свою чергу, призведе до кращих результатів навчання студентів.

Важливо зазначити, що вдосконалення систем дистанційного та онлайн-навчання – це неперервний процес. Він потребує постійного вдосконалення та оновлення методів та технологій навчання. Адаптивні принципи управління стають потужним інструментом, який допомагає зробити цей процес максимально ефективним, результативним та доступним для всіх учасників освітнього процесу.

Адаптивне управління є перспективним напрямком розвитку вищої освіти в контексті цифрової трансформації. Впровадження принципів адаптивного управління може суттєво підвищити ефективність та якість освітнього процесу, а також мотивацію та емоційний стан учасників освітнього процесу.

Бібліографія

1. Вербовський І.А. Ефективність цифровізації в управлінні освітніми ресурсами: аналіз та стратегії оптимізації. *Академічні візії*. 2024. № 27. С. 1-13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/838> (дата звернення: 06.01.2024).
2. Єльнікова Г.В. *Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні* : монографія. Київ : ДАККО. 1999. 303 с.

References

1. Verbovskiy I.A. Efektyvnist tsyfrovizatsii v upravlinni osvithnomy resursamy: analiz ta stratehii optymizatsii. Akademichni vizii. 2024. № 27. S. 1-13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/838> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
2. Yelnykova H.V. Naukovi osnovy rozvytku upravlinnia zahalnoiu serednoiu osvitoiu v rehioni : monohrafiia. Kyiv : DAKKO. 1999. 303 s. (in Ukraine)

Технології адаптивного управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів

РОЖНОВА Тетяна

кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Київ, Україна

The technologies of adaptive management of professional and creative development of the future masters

Tetiana ROZHNOVA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Education,
Administration and Social Work Scientific Institute of Management and Psychology
SIHE «University of Educational Management», Kyiv, Ukraine

ORCID ID: 0000-0002-3608-8943
rognovate65@uem.edu.ua

Сучасні концепції розвитку вищої освіти загалом і педагогічної зокрема повинні сприяти розвитку особистісної позиції майбутніх фахівців освітніх, педагогічних наук, бути спрямованими на формування в них чітких орієнтирів життєдіяльності. Шлях до розв'язання цих завдань полягає, передусім, у поглибленому вивченні проблеми формування ціннісних орієнтацій майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук у процесі їх професійно-творчого розвитку.

Особливого значення проблема формування професійно-ціннісної сфери набуває у процесі професійного розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук, які після закінчення магістратури продовжують професійну діяльність у різних ланках освіти – від закладів дошкільної освіти до закладів вищої освіти різних рівнів (коледжі, інститути, університети) [1].

Проте, для професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук першочергово потрібно створити систему управління таким розвитком. І, враховуючи воєнний стан сьогодні в країні, слід акцентувати увагу також і на технологіях адаптивного управління.

Адаптивне управління є одним із аспектів модернізації української освіти. Адаптивне управління освітнім процесом ґрунтується на системному підході, оскільки управління такою складною соціально-педагогічною системою як освітній процес має бути системним. «Системний підхід містить розуміння організації, як сукупності взіємопов'язаних елементів (люди, структура, завдання, технологія), зорієнтованих на досягнення різних цілей і умов середовища, що постійно змінюються» [2, с. 13].

Адаптивність можна тлумачити як можливість пристосування, узгодження процесу навчання, враховуючи вибір темпу навчання, діагностику досягнутого рівня опанування матеріалу, надання щонайширшого діапазону різноманітних засобів для навчання, що робило б його придатним для більш широкого контингенту користувачів.

Сутнісні аспекти управління в освіті, в т.ч. й на адаптивних засадах відображено в роботах таких науковців як Н. Білик, В. Гладкова, В. Григораш, Г. Єльнікова, Г. Кравченко, Л. Лузан, Н. Любченко, О. Почуєва, В. Олійник, З. Рябова, Л. Сергеева, Т. Сорочан та ін.

Г. Єльнікова визначає адаптивне управління як «взаємовплив, який викликає взаємопристосування поведінки суб'єктів діяльності на діалогічній основі, котра забезпечується спільним виробленням реалістичної мети з наступним поєднанням зусиль і самоспрямуванням дій на її досягнення» [3, с. 28].

Адаптивне управління освітнім процесом спрямовано на здійснення позитивних змін у бажаному напрямку в умовах нестабільності під впливом зовнішніх та внутрішніх вимог.

В умовах дистанційного навчання та активного розвитку технологій доцільно застосовувати різні інструменти адаптивного навчання - технології, які взаємодіють зі студентом у реальному часі та автоматично забезпечують індивідуальну підтримку кожного студента. Спершу адаптивні технології збирають інформацію про те як студент відповідає на запитання – його індивідуальну поведінку. Після, інструмент реагує на отриману інформацію. Залежно від того як студент взаємодіє з матеріалом та як відповідає, змінюється те, що він бачить на екрані – підказки, запитання, послідовність завдань і тем. Адаптивність може проявлятися в одному або кількох елементах технології: контент, оцінювання, послідовність [4].

Враховуючи те, що наразі актуальним постає питання професійно-творчого розвитку майбутніх магістрів, наступним етапом нашого дослідження постає питання щодо уточнення цього поняття.

Предметом дослідження українських і зарубіжних учених стали розвиток творчого мислення здобувачів освіти та підготовка майбутніх

магістрів освітніх, педагогічних наук до розвитку творчого мислення здобувачів освіти (С. Вітвицька, С. Рубіншейн, В. Сухомлинський, К. Ушинський, І. Якиманська та ін.); теоретичні засади формування та розвитку творчої активності вчителя й учнів (Д. Богоявлінська, С. Сисоєва, Є. Торранс та ін.); психологічні теорії професійного розвитку (Е. Берн, Д. Сьюпер, Дж. Голланд, Е. Еріксон, Е. Гінзберг, та ін.) [1].

Для розкриття сутності поняття «професійно-творчий розвиток майбутніх магістрів освітніх, педагогічних наук» ми звертаємося до методу категоріальних опозицій, який дозволяє розглядати поняття у їх співвідношенні між собою. Поняття професійно-творчого розвитку має свої суттєві зв'язки з такими спорідненими поняттями, як «професіоналізація», «професійне становлення», «розвиток професіоналізму», «творчий розвиток», «розвиток творчості», «розвиток творчого потенціалу», «педагогічна творчість», «педагогічна майстерність» [5].

Творчий потенціал педагога, як здатність до творчості, формується на основі накопиченого особистістю соціально-комунікативного досвіду, психолого-педагогічних знань, умінь та навичок, які дозволяють знаходити та застосовувати оригінальні рішення, інноваційні форми та методи і тим самим вдосконалювати виконання своїх професійних функцій.

До важливих педагогічних цінностей, які регламентують професійну діяльність майбутніх магістрів, на нашу думку, слід віднести гуманістичні цінності які, за слушним твердженням І. Беха, «характеризують індивідуальну культуру особистості та рівень її вихованості: добро, любов, патріотизм, справедливість, милосердя, відповідальність, совість тощо... ці категорії взаємопов'язані між собою, взаємодоповнюють та взаємопроникають одна в одну. І хоча у кожної людини існує своя система цінностей і ціннісних орієнтацій, саме за допомогою гуманістичних цінностей забезпечується оволодіння нормами і правилами взаємодії з оточуючими людьми» [6].

Питання управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів досить широке, потребує ґрунтовного вивчення, тому наступним етапом нашого дослідження буде вивчення сучасного стану управління професійно-творчим розвитком майбутніх магістрів.

Бібліографія

1. Вітвицька С.С. Розвиток творчого мислення майбутніх магістрів освіти як умова їх творчої самореалізації. *Андрогогічний вісник: наук. електронне періодичне вид.* 2014. Вип. 5. С. 88-96.
2. Маслов В.І., Драгун В.П., Шаркунова В.В. *Теоретичні основи педагогічного менеджменту.* Київ, 1996. 86 с.

3. Ельникова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія. Київ : ДАККО, 1999. 303 с.
2. Ющенко А.П. Адаптивні технології, як один з перспективних напрямків розвитку сучасної освіти. Зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. *Сучасна освіта та наука: проблеми, перспективи, інновації*. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34779/Yushchenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 06.01.2024).
3. Хаустова О.В. Поняття «професійно-творчий розвиток учителя» в системі споріднених понять. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2019. Т. 2. № 67. ISSN 1992-5786. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/67/part_2/37.pdf (дата звернення: 06.01.2024).
4. Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості. *Педагогіка і психологія*, 1997. № 1. С. 124-129.

References

1. Vitvytska S.S. Rozvytok tvorchoho myslennia maibutnikh mahistriv osvity yak umova yikh tvorchoi samorealizatsii. *Andrahohichnyi visnyk: nauk. elektronne periodychnе vyd.* 2014. Vyp. 5. S. 88-96. (in Ukraine)
2. Maslov V.I., Drahun V.P., Sharkunova V.V. *Teoretychni osnovy pedahohichnoho menedzhmentu*. Kyiv, 1996. 86 s. (in Ukraine)
3. Yelnykova H.V. *Naukovi osnovy rozvytku upravlinnia zahalnoiu serednoiu osvitoiu v rehioni* : monohrafiia. Kyiv : DAKKO. 1999. 303 s. (in Ukraine)
5. Iushchenko A.P. *Adaptyvni tekhnolohii, yak odyн z perspektyvnykh napriamkiv rozvytku suchasnoi osvity*. Zb. nauk. prats Mizhnar. nauk.-prakt. конф. *Suchasna osvita ta nauka: problemy, perspektyvy, innovatsii*. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34779/Yushchenko.pdf?sequence=1> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
6. Khaustova O.V. *Poniattia «profesiino-tvorchyi rozvytok uchytelia» v systemi sporidnennykh poniat*. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2019. Т. 2. № 67. ISSN 1992-5786. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/67/part_2/37.pdf (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
7. Bekh I.D. *Dukhovni tsinnosti v rozvytku osobystosti*. *Pedahohika i psykhologhiia*, 1997. № 1. S. 124-129. (in Ukraine)

***Виступи за окремою програмою /
Performances according to a separate program***

Адаптивна система формування позитивного іміджу підприємства

БАГІНСЬКИЙ Сергій

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями» Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

БОЖЕНКО Вікторія

методист навчального відділу, асистент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор

кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчального відділу, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Adaptive System for Creating a Positive Enterprise Image

Serhii BAHINSKYI

applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations", Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine

7RanGorN7@ukr.net

Viktoriia BOZHENKO

methodologist of the educational department, assistant of the department of computer sciences and information technologies, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-7765-0229

viktoriia.kravchuk@ukr.net

Igor VERBOVSKYI

Candidate of Pedagogic Sciences, Docent, Head of the Education Department, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-7202-3429

super_iagrik2011@ukr.net

Адаптивна система формування позитивного іміджу підприємства – це стратегічно спроектований набір дій, спрямованих на підтримку та розвиток позитивного сприйняття бренду або компанії в очах споживачів, клієнтів, партнерів, співробітників та інших зацікавлених сторін. Основна ідея полягає в тому, щоб створити механізм, який постійно адаптується до змін в економічному, соціальному та культурному середовищі, щоб забезпечити постійну підтримку позитивного іміджу.

Проблеми створення позитивного іміджу підприємства були предметом досліджень таких авторів, як В. Мазур, Д. Аакер, Л. Титова,

А. Семенов, О. Міцура, Ю. Строцюк, Ю. Тулеєва, І. Альошина, В. Зазікін, Л. Орбан-Лембрик, Е. Гофманн, К. Болдинг та інші. Незважаючи на значний науковий доробок даних вчених, низка питань, пов'язаних з новітніми технологіями управління іміджем та етапністю його формування і підтримки, потребують подальшого дослідження та вдосконалення [1].

На думку О. Чупир, щоб досягти позитивного іміджу, підприємство повинно виконати ряд основних завдань, серед яких можна виділити наступні: компетентність у своїй галузі; ефективну роботу з клієнтами; підтримку іміджу успішної компанії, що викликала би в клієнтів довіру [2]. Беручи до уваги усі фактори позитивного іміджу, основні складові адаптивної системи формування позитивного іміджу підприємства можуть бути представлені як на рис. 1.

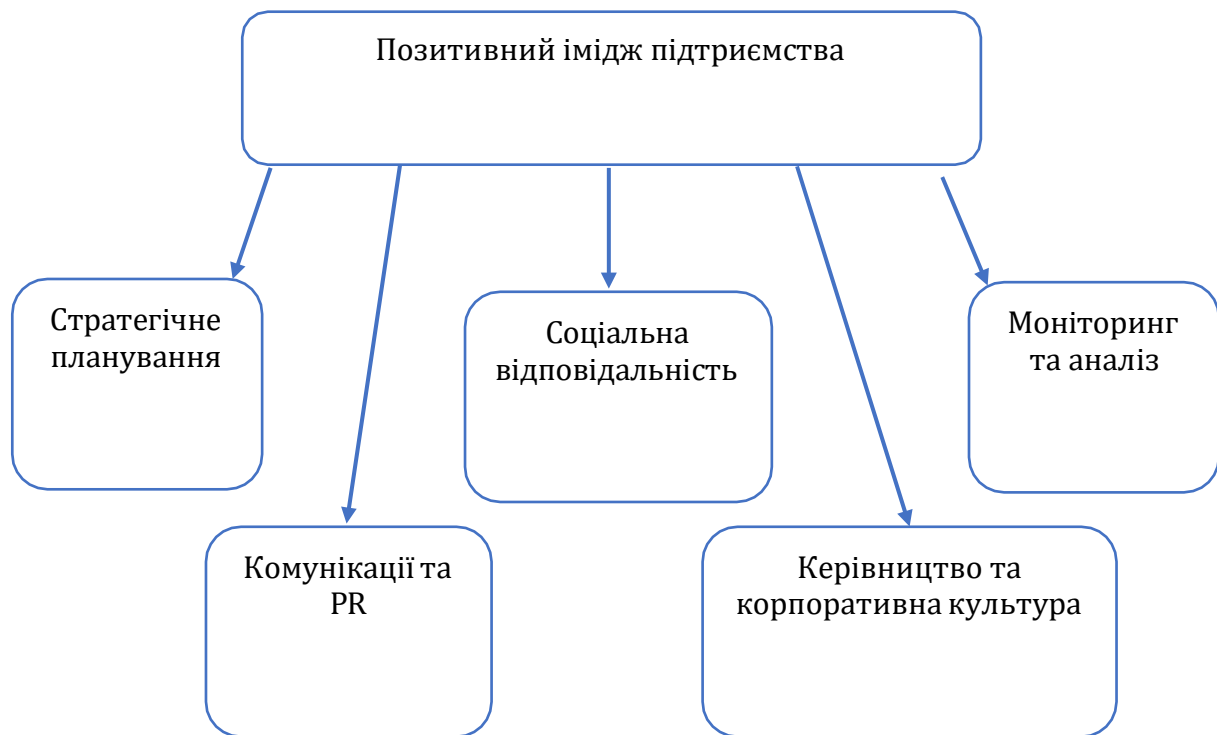

Рис. 1 Основні складові адаптивної системи формування позитивного іміджу підприємства

Розробка чіткої стратегії, яка враховує цілі компанії, її цінності та місію:

- Планування повинно бути гнучким і здатним швидко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі.
- Ретельно спланована комунікаційна стратегія, що використовує різноманітні канали (online, offline, соціальні медіа тощо) для підтримки позитивного іміджу, може включати медіа-кампанії, участь у громадських заходах, спонсорство тощо.

- Активна участь у соціальних та екологічних ініціативах, які сприяють покращенню життя співтовариств та захисту навколишнього середовища. Це демонструє здатність підприємства діяти відповідально і позитивно впливати на світ.

- Створення позитивної корпоративної культури, яка відображає цінності та візію компанії. Ефективне керівництво, що демонструє лідерство та етичність, також грає важливу роль у формуванні позитивного іміджу.

- Постійний моніторинг реакції споживачів, медіа, конкурентів та інших зацікавлених сторін на дії підприємства. Аналіз зібраних даних дозволяє вчасно виявляти потенційні проблеми та коригувати стратегію.

Ці елементи, розроблені та інтегровані разом, створюють адаптивну систему, яка дозволяє підприємству ефективно реагувати на зміни в навколишньому середовищі та забезпечує постійне підтримання позитивного іміджу.

Бібліографія

1. Мазур В.С. Діловий імідж підприємства: етапи та структурні компоненти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла». 2017. Т. 1. Вип. 1(49). С. 168–176. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/15305> (дата звернення: 22.01.2024).

2. Чупир О.М. Необхідність формування позитивного іміджу підприємства як інструменту внутрішнього стратегічного управління. *Вісник економіки транспорту і промисловості. Менеджмент і маркетинг*. Харків. Вип. 65. С. 149–156. URL: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/159743> (дата звернення: 22.01.2024).

References

1. Mazur V.S. Dilovyi imidzh pidprijemstva: etapy ta strukturni komponenty. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Ekonomika*. Uzhhorod: Vyd-vo UzhNU «Hoverla». 2017. T. 1. Vyp. 1(49). S. 168–176. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/15305> (data zvernennia: 22.01.2024). (in Ukraine)

2. Chupyr O.M. Neobkhidnist formuvannia pozytyvnoho imidzhu pidprijemstva yak instrumentu vnutrishnoho stratehichnoho upravlinnia. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. Menedzhment i marketynh*. Kharkiv. Vyp. 65. S. 149–156. URL: <http://btie.kart.edu.ua/article/view/159743> (data zvernennia: 22.01.2024). (in Ukraine)

Впровадження інформаційних технологій в систему адаптивного управління закладом вищої освіти

БОЖЕНКО Роман

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «073 Менеджмент» освітньої програми «Управління закладами освіти та організаціями»
Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

БОЖЕНКО Вікторія

методист навчального відділу, асистент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор

кандидат педагогічних наук, доцент, начальник навчального відділу, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

The Implementation of Information Technologies in the Adaptive Management System of a Higher Education Institution

Roman BOZHENKO

*applicant for the second (master's) degree of higher education in the specialty "073 Management" of the educational program "Management of educational institutions and organisations",
Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine*

bozhenko.18v.work@gmail.com

Viktorii BOZHENKO

methodologist of the educational department, assistant of the department of computer sciences and information technologies, Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine

ORCID ID: 0000-0001-7765-0229

viktorii.kravchuk@ukr.net

Igor VERBOVSKYI

*Candidate of Pedagogic Sciences, Docent, Head of the Education Department, Associate Professor of Department of Professional and Pedagogical, Special Education, Andragogy and Management,
Zhytomyr Ivan Franko State University, Zhytomyr, Ukraine*

ORCID ID: 0000-0001-7202-3429

super_iagrik2011@ukr.net

Завдяки стрімкому розвитку сучасних технологій, впровадження інформаційних технологій стає все більш важливим аспектом управління закладами вищої освіти. У цьому контексті, концепція адаптивного управління виявляється ключовою для вдосконалення ефективності освітнього процесу та адаптації до змінних потреб студентів та викладачів та ринку праці.

Г. Єльникова у своїх працях зазначає, що адаптивний підхід передбачає таку організацію освітнього процесу, здійснення якої передбачає актуалізацію адаптивних процесів навчання / самонавчання,

виховання / самовиховання, розвитку/ саморозвитку для оптимального засвоєння освітньої інформації та формування відповідних життєвих компетентностей [1].

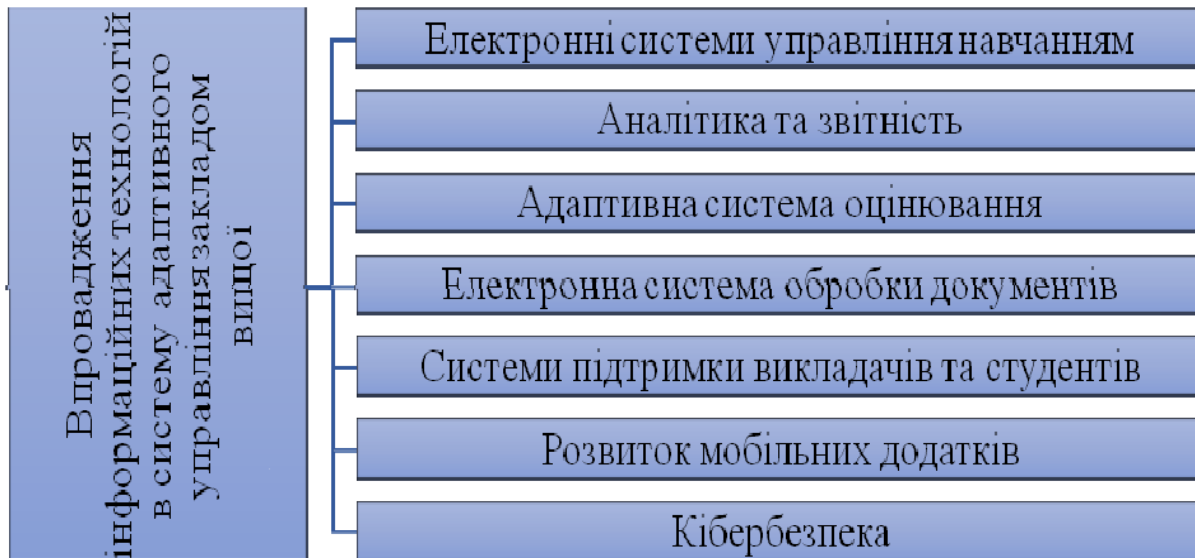

Рис. 1 Ключові аспекти впровадження інформаційних технологій в систему адаптивного управління закладом вищої

Впровадження інформаційних технологій в систему адаптивного управління закладом вищої освіти може суттєво поліпшити ефективність управління, забезпечити кращу адаптацію до змін у вищій освіті та підвищити якість навчання. На рисунку 1 подано деякі ключові аспекти, які можна врахувати:

Використання електронних систем управління навчанням (LMS) дозволяє ефективно організувати і керувати навчанням, включаючи створення розкладів, розміщення матеріалів, ведення журналів та багато іншого. Застосування LMS дозволяє студентам отримувати доступ до навчальних матеріалів в будь-який час і з будь-якого місця.

Застосування інформаційних технологій для аналізу даних може допомогти в моніторингу успішності студентів, прогнозуванні результатів, оцінці якості викладання. LMS дозволяють збирати дані про активність студентів під час навчання онлайн. Аналіз цих даних може допомогти викладачам і адміністраторам визначити проблемні місця, які потребують додаткової уваги, і вдосконалити процес навчання та прогнозувати успішність студентів.

Використання технологій для створення адаптивних систем оцінювання, які враховують індивідуальні можливості та потреби студентів можуть включати в себе використання інтерактивних тестів, онлайн-завдань і відгуків для забезпечення більш ефективної оцінки.

Автоматизація процесів обробки документів може значно підвищити ефективність роботи закладів вищої освіти. Впровадження автоматизації може призвести до економії часу та ресурсів, підвищення ефективності, кращої якості обробки документів, кращого доступу до інформації та кращого прийняття рішень. До автоматизування можуть підлягати такі процеси, як прийом документів від абітурієнтів, оформлення стипендій, введення електронного журналу успішності та видача дипломів про вищу освіту.

Розвиток мобільних додатків значно впливає на систему адаптивного управління закладами вищої освіти, забезпечуючи більш ефективну та індивідуалізовану підтримку для студентів, викладачів та адміністрації. Мобільні додатки можуть надати доступ до персоналізованих даних та ресурсів, що відповідають їхнім потребам. Наприклад, студентам можуть бути доступні їхні результати навчання та рекомендації щодо курсів, викладачам – інструменти для відслідковування успішності студентів, а адміністрації – дані щодо ресурсів та фінансів. Мобільні додатки створюють можливості для покращеної комунікації та співпраці між усіма учасниками освітнього процесу. Вони дозволяють швидко обмінюватися інформацією, спільно працювати над проектами та координувати дії.

Також із впровадженням інформаційних технологій в систему адаптивного управління закладом вищої освіти потрібно не забувати про кібербезпеку. Заклади вищої освіти мають значну кількість конфіденційної інформації, такої як персональні дані студентів, фінансова інформація та дослідницькі дані. Забезпечення кібербезпеки допомагає уникнути порушень цієї конфіденційності шляхом захисту цих даних від несанкціонованого доступу та витоків. Впровадження інформаційних технологій в систему адаптивного управління може значно полегшити рутинні процеси, покращити доступ до ресурсів та сприяти більш ефективному взаємодії між всіма учасниками освітнього процесу [2].

Бібліографія

1. Єльнікова Г.В. Методологічний аспект адаптаційних змін в освітньому процесі закладів освіти. Адаптивні процеси в національній системі освіти: зб. матеріалів 5-го Всеукр. наук. форуму; 30-31.01.2020; упоряд. О.О. Почуєва; ред. кол.: Г.В. Єльнікова (голова), Г.Ю. Кравченко, Л.О. Лузан, М.Л. Ростока, З.В. Рябова. Харків : Мачулин. 2020. Вип. 2. С. 21-23.

2. Вербовський І.А. Ефективність цифровізації в управлінні освітніми ресурсами: аналіз та стратегії оптимізації. *Академічні візії*. 2024. № 27. С. 1-13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/838/761> (дата звернення: 30.01.2024)

References

1. Yelnykova H.V. Metodolohichniy aspekt adaptatsiinykh zmin v osvithomu protsesi zakladiv osvity. Adaptivni protsesy v natsionalnii systemi osvity: zb. mater. 5-ho Vseukr. nauk. forumu; 30-31.01.2020; uporiad. O.O. Pochuieva; red. kol.: H.V. Yelnykova (holova), H.Iu. Kravchenko, L.O. Luzan, M.L. Rostoka, Z.V. Riabova. Kharkiv : Machulyn, 2020. Vyp. 2. S. 21-23. (in Ukraine)
2. Verbovskiy I.A. Efektyvnist tsyfrovizatsii v upravlinni osvithimy resursamy: analiz ta stratehii optymizatsii. Akademichni vizii. 2024.№ 27. S. 1-13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/838/761> (data zvernennia: 30.01.2024) (in Ukraine)

Роль студентського самоврядування в упровадженні адаптивного менеджменту у закладі фахової передвищої освіти

ВІТВИЦЬКА Юлія

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, викладач, Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» м. Біла Церква, Україна

КРАВЧЕНКО Ганна

науковий керівник, доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри технологій навчання, охорони праці та дизайну Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Біла Церква, Україна

The role of student's self-direction in promoting adaptive management at the foundation of advanced education

Yuliia VITVITSKA

applicant for the second (master's) degree of higher education, Teacher of the Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine
vitvitska.yuliya@gmail.com

Hanna KRAVCHENKO

Supervisor, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Learning Technologies, Occupational Safety and Design Bila Tserkva Institute of Continuous Professional Education SIHE «University of Education Management», Bila Tserkva, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-2156-3203
innovatica@ukr.net

На сьогодні перед закладами фахової передвищої освіти постають нові виклики, які пов'язані з наслідками пандемії коронавірусу, а також повномасштабною війною, яка триває в Україні. Активними учасниками у прийнятті рішень та формуванні стратегій, спрямованих на адаптацію навчально-виховного процесу до змінних вимог і потреб сучасного світу є представники студентського самоврядування.

Студентське самоврядування - важливий механізм взаємодії між адміністрацією фахового коледжу та студентською спільнотою. Через активну участь у структурах самоврядування студенти висловлюють свої

ідеї, потреби та побажання щодо організації навчального процесу, стають активними учасниками управління навчальним закладом [3].

На прикладі студентських самоврядних органів ВСП «КТЕФК НТУ» можна стверджувати, що вони об'єднують студентів та представляють їхні інтереси перед адміністрацією коледжу, викладачами та іншими органами влади, виступають голосом студентської спільноти, сприяючи вирішенню проблем та покращенню умов навчання.

Відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту», чинного Положення про Студентське самоврядування ВСП «КТЕФК НТУ» Студентська рада утворила 6 департаментів, кожен з яких організовує роботу з основних напрямів її діяльності, а саме:

1. Інформаційний департамент;
2. Культурно-мистецький департамент;
3. Освітній департамент;
4. Екологічний департамент;
5. Спортивний департамент;
6. Гуманітарний департамент.

Члени студентського самоврядування активно займаються організацією різноманітних заходів, таких як конференції, семінари, тренінги, творчі зустрічі, спортивні змагання тощо. Ці заходи сприяють розвитку творчого потенціалу студентів, підвищують їх соціально-культурний рівень та сприяють створенню здорового студентського середовища.

Однією із функцій студентського самоврядування є забезпечення моральної та психологічної підтримки студентів в умовах воєнного стану, адаптації студентів-першокурсників, сприяння формуванню їх позитивної самооцінки та соціальної адаптації, розвитку лідерських навичок. З метою адаптації студентів-першокурсників у ВСП «КТЕФК НТУ» започатковано студентське кураторство.

Особливої актуальності набуває адаптація першокурсників, студентів-переселенців, тому студентська рада активно надає допомогу тим, хто її потребує у різноманітній формі: співбесіди, тренінги, соціальні проекти та культурно-масові акції, які сприяють інтеграції студента в середовище, яке він потрапив.

Діяльність органів студентського самоврядування направлена на удосконалення навчально-виховного процесу, спрямованого на якісне навчання, виховання духовності і культури студентів, зростання у студентської молоді соціальної активності та відповідальності за доручену справу [2].

У контексті адаптивного менеджменту, студентське самоврядування сприяє впровадженню нових методів та підходів до навчання та

виховання, які враховують індивідуальні особливості студентів, їхні потреби та пріоритети.

Студенти вносять пропозиції щодо змін у навчальні програми, оцінювання, що допомагає закладу адаптуватися до змін у суспільстві та вимог сучасного ринку праці. Крім того, студентське самоврядування сприяє розвитку лідерських якостей та навичок у студентів. Вони навчаються приймати рішення, координувати роботу команди, співпрацювати з іншими студентами та адміністрацією закладу. Це допомагає їм стати більш адаптивними, творчими та впевненими в собі.

Студентське самоврядування сприяє розвитку активної громадянської позиції, формуванню високої культури міжособистісних відносин та демократичних цінностей серед студентської спільноти.

Активна співпраця студентського самоврядування з адміністрацією закладу може допомогти вирішити питання, покращити якість студентського життя та створити сприятливі умови для навчання та розвитку студентів у складних умовах сьогодення.

Отже, студентське самоврядування відіграє важливу роль у впровадженні адаптивного менеджменту у закладах фахової передвищої освіти, сприяючи активній участі студентів у процесі прийняття рішень та формуванні ефективної навчально-виховної діяльності.

Бібліографія

1. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (дата звернення: 06.01.2024).
2. Язловецька О. Студентське самоврядування як засіб соціалізації молоді. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* 2011. Вип. 97. С. 342-347. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53036429.pdf> (дата звернення: 06.01.2024).
3. *Адаптивне управління: трансформація в закладах освіти різного рівня організації та результативність його практичного впровадження* / Г.В. Єльнікова, І.П. Анненкова, Г.Ю. Кравченко, С.Г. Немченко, В.С. Ульянова; за заг. і наук. ред. Г.В. Єльнікової. Харків, 2021. 298 с.

References

1. Pro fakhovu peredvyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
2. Iazlovetska O. Studentske samovriaduvannia yak zasib sotsializatsii molodi. *Naukovi zapysky. Serii: Pedagogichni nauky.* 2011. Vyp. 97. S. 342-347. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53036429.pdf> (data zvernennia: 06.01.2024). (in Ukraine)
3. *Adaptyvne upravlinnia: transformatsiia v zakladakh osvity riznoho rivnia orhanizatsii ta rezultatyvnist yoho praktychnoho vprovadzhennia* / H.V. Yelnykova, I.P. Annienkova, H.Iu. Kravchenko, S.H. Nemchenko, V.S. Ulianova; za zah. i nauk. red. H.V. Yelnykovoї. Kharkiv, 2021. 298 s. (in Ukraine)

АВТОРИ ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ/ Authors of Theses of Reports

АНУФРІЄВА Оксана / Oksana ANUFRIEVA
БАГІНСЬКИЙ Сергій / Serhii BANINSKYI
БАЛАБАН Олег / Oleh BALABAN
БАЧІЄВА Лариса / Larysa BACHNIEVA
БЕЛІМЕНКО Алла / Alla BELIMENKO
БІЛИК Надія / Nadiia BILYK
БІЛОЦЕРКІВЕЦЬ Ірина / Iryna BILOTSERKIVETS
БОЖЕНКО Вікторія / Viktoriia BOZHENKO
БОЖЕНКО Роман / Roman BOZHENKO
БОЛОТНИКОВ Максим / Maksym BOLOTNIKOV
БОРИСЕНКО Денис / Denys BORYSENKO
ВАХНЯК Надія / Nadiia VAKHNIAK
ВЕРБОВСЬКИЙ Ігор / Igor VERBOVSKYI
ВІТВИЦЬКА Юлія / Yuliia VITVITSKA
ГАПОН Леся / Lesia GAPON
ГЕРЕВЕНКО Андрій / Andrii HEREVENKO
ГОДЕЦЬКА Тетяна / Tetiana GODETSKA
ГОРИШНА Оксана / Oksana HORISHNA
ГУМЕННИЙ Олександр / Oleksandr HUMENNYI
ГУРАЛЮК Андрій / Andrii GURALIUK
ГУСАРЧУК Людмила / Liudmyla HUSARCHUK
ДЕМЕДЮК Юрій / Iurii DEMEDIUK
ДРОНШКЕВИЧ Олесь / Olesia DRONSHKEVYCH
ЄВСЮКОВА Оксана / Oksana EVSYUKOVA
ЄЛЬНИКОВА Галина / Halyna YELNYKOVA
ЄРЬОМЕНКО Ольга / Olha YEROMENKO
ЖУК Михайло / Mykhaylo ZHUK
ЗАЄЦЬ Наталія / Nataliia ZAYETS
КАЗНАЧЕЄВА Тетяна / Tetiana KAZNACHEIEVA
КАЛАУР Світлана / Svitlana KALAUUR
КЛЕСМАН Ольга / Olga KLIESMAN

КОВАЛЕНКО Інна / Inna KOVALENKO
КОВРИГА Олена / Olena KOVRINA
КОССОВА-СІЛІНА Галина / Halina KOSSOVA-SILINA
КРАВЧЕНКО Ганна / Hanna KRAVCHENKO
КУЗЬМЕНКОВА Катерина / Katerina KUZMENKOVA
КУЧЕР Віталій / Vitaliy KUCHER
ЛАВРЕНТЬЄВА Олена / Olena LAVRENTIEVA
ЛАЗАРЄВ Микола / Mykola LAZAREV
ЛАЗАРЄВА Тетяна / Tatiana LAZAREVA
ЛИСЕНКО Сергій / Serhiy LYSENKO
ЛУЧАНІНОВА Ольга / Olha LUCHANINOVA
ЛЮБЧЕНКО Надія / Nadiya LYUBCHENKO
ПИР Андрій / Andriy PIR
ПИЩИК Олена / Olena PYSHCHUK
ПОЛЯКОВА Ганна / Hanna POLIAKOVA
ПОНОМАРЕНКО Лариса / Larysa PONOMARENKO
ПОПОВИЧ Ярослава / Yaroslava POPOVYCH
ПОСТРИГАЧ Надія / Nadiia POSTRYNACH
РОЖНОВА Тетяна / Tetiana ROZHNOVA
РОСТОКА Марина / Marina ROSTOKA
РЯБОВ Олег / Oleh RIABOV
РЯБОВА Зоя / Zoia RYABOVA
СОБОЛЄВА Валентина / Valentina SOBOLEVA
ТИМОШКО Ганна / Hanna TIMOSHKO
ФІЛАТЕНКО Тетяна / Tatiana FILATENKO
ЧЕРЕВКО Олег / Oleg CHEREVKO
ШЕМИГОН Наталя / Natalia SHEMYHON
ШКОДА Марина / Maryna SHKODA
ШОЛОХ Олена / Olena SHOLOKH
ЮДА Лариса / Larysa YUDA

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

АДАПТИВНІ ПРОЦЕСИ В ОСВІТІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ТРЕТЬОГО МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ФОРУМУ
07–08 лютого 2024 року

Adaptive Processes in Education

Collection of Materials

3rd International Scientific Forum
February 7–8, 2024

За загальною редакцією:
Г.В. Єльнікової

Відповідальний за випуск, упорядник:
Я.Й. Васильченко

Редакційна колегія:
Л.О. Ануфрієва, Л.О. Бачієва, В.М. Гладкова, М.Л. Росток, З.В. Рябова

Підписано до друку 27.02.2024. Формат 60×84 1/16
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Cambria.
Умов. друк. арк. 15,81. Обл. вид. арк. 17.
Тираж 300 прим. Замовлення № 270224_1

Розміщено на сайті ГО «ШАУСПС» за покликанням
<http://adaptive.org.ua/>
і на сайтах партнерів-співорганізаторів Форуму; Телеграм-канал ГО «ШАУСПС»
<https://t.me/c/1877203198/8>

Надруковано в ТОВ «Видавництво "Юстон"»
01034, м. Київ, вул. О. Гончара, 36-а тел.: (044)360-22-66
www.yuston.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія дк № 497 від 09.09.2015 р.